

Täysistunto

Tiistai 24.9.2024 klo 12.00—22.03

Täysistunto alkoi klo 12.00. Täysistunto päättyi klo 22.03.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (12.00—14.00, 15.01—16.59 ja 19.00—20.56), toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—15.01) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.59—19.00 ja 20.56—22.03).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 23.9.2024 antanut hallituksen esitykset HE 105—136/2024 vp, jotka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa. Hallituksen esitys HE 109/2024 vp on esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2025.

3. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 63/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan varajäseneksi edustaja Mika Riipin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Valtiovarainministeri Riikka Purran esittelypuheenvuoron jälkeen lähetekeskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään seitsemän minuuttia. Ryhmäpuheenvuorojen ja debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena ryhmäpuheenvuorojärjestyk-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

sessä. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemies-neuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 5.—38. asiasta. — Keskustelu, ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen talouden tilanteessa näkyy valopilkkuja. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan talous kasvaa ensi vuonna 1,7 prosenttia. Myös monet muut ennustelaitokset po-vaavat ensi vuodesta jo parempaa. Kuluva vuosi on ollut taloudellisesti heikko. Geopoliittinen tilanne ja esimerkiksi Saksan vaisu talouskehitys ovat osuneet valitettavasti Suomen ulkomaankauppaan. Onneksi kuluvan vuoden valtiontalouden alijäämä näyttäisi jäävän yli miljardi euroa pienemmäksi odotuksiin nähden.

Rakentamisessakin on jo nähtävissä, että suhdannekuoppa on takanapäin. Hallituksen talouspolitiikka ja vahva sitoutumisemme julkisen talouden vakauttamiseen luovat uskoa ihmisille ja yrityksille siitä, että Suomessa on jatkossakin hyvä elää, tehdä työtä ja yrittää. Kuluttajien ostovoima kohenee, kun inflaatio on hidastunut. Korkotaso laskee kuukausi kuukaudelta, ja asuntovelallisille perheille jää enemmän käteen rahaa. Näissä orastavan kasvun oloissa hallitus antaa eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti keväällä merkittävistä, yli kolmen miljardin euron lisäsopeutuksista hallitusohjelmassa jo sovittujen toimien päälle. Tämä jos mikä on osoitus hallituksen erinomaisesta toimintakyvystä. Talousarvioehdotuksessa pannaan nyt toimeen näitä keväällä tehtyjä päätöksiä. Hallituksen vahva sitoutuminen julkisen talouden vakauttamiseen on välttämätöntä. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ja luottoluokittajat ovat pitäneet hallituksen talouspolitiikan linjaa oikeana.

Sopeutustoimista mainitsen esimerkkinä muutamia.

Hallitusohjelmassa ja keväällä 2024 päätetyt valtionavustussäästöt kasvavat vuonna 2025. Säästöä syntyy yli 150 miljoonaa ministeriöiden avustuksista järjestöille ja säätiöille.

Hallitusohjelmassa päätetyn valtionhallinnon tuottavuusohjelman ja kevään kehysriihessä päätettyjen lisäsäästöjen toimeenpano etenee samoin suunnitellusti. Niitä sisältyy budjettiehdotukseen noin 274 miljoonaa euroa lisää tähän vuoteen verrattuna. Ministeriöt ovat itse valmistelleet sektoreilleen ohjelmat, joissa on yksilöity tarkemmin toimenpiteitä säästöjen aikaansaamiseksi. Myös esimerkiksi kehitysavusta leikataan lisää pitkälti toistataa miljoonaa.

Leikkauksista huolimatta valtiontalouden alijäämä on ensi vuonna noin 12 miljardia euroa. Hallituksen toimenpidekokonaisuudella velkasuhde vakautuu vuonna 2027. Euroopan komissionkin tiukassa laskelmassa jo päätetyt toimet riittävät. On hyvä, että virkakuntamme on saanut velkakestävyysanalyysin tekniset oletukset kohdalleen Brysselissä. Emme voi tietenkään lyhentää valtionvelkaa eläkesektorin ylijäämillä, vaikka sosialidemokraatit näin kuvittelivat, kun liityimme Euroopan talous- ja rahaliittoon.

Arvoisa puhemies! Kokonaisveroaste ei nouse vuoden 2023 tasosta hallituksen päätösten vuoksi, vaikka joudumme valitettavasti tekemään myös veronkorotuksia. Työn verotuksen kevennykset laskevat pieni- ja keskituloisen palkansaajan verotaakkaa. Joitakin veroja, kuten arvonlisäveroa, joudumme — ja jouduimme — valitettavasti kiristämään.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Sosiaali- ja terveyspalvelut maksavat yhä enemmän vuosi vuodelta. Hallitus lisää sotien rahoitusta ensi vuodelle yli kaksi miljardia euroa. Haluamme varmistaa, että kansalaiset saavat heille kuuluvat peruspalvelut. Sote-malli on kuitenkin virheellisesti suunniteltu SDP:n ja keskustan johdolla. Valuvikojen arvioinnin ohella hallitus selvittää, mitä hyvinvointialueilla tapahtuu johtamisen näkökulmasta. Hyvinvointialuemalli on valitettavasti sellainen menoautomaatti, että luultavasti joudumme tekemään napakkoja korjaavia toimia. Tavoitteena on, että kansalaiset hoidetaan laadukkaasti ja nopeasti, kustannustehokkaalla tavalla.

Mutta se vielä todettakoon: on tämä yksi pirullinen työmaa, minkä edellinen hallitus meille soteen avasi. Ylivoimaisesti suurin murheenkryyni myös näin valtiovarainministerin näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Suomi tekee merkittäviä panostuksia omaan puolustukseensa. Nato-jäsenyyteen liittyviin uusiin resurssitarpeisiin osoitetaan yhteensä 67 miljoonan euron lisämääräraha. Tarpeet aiheutuvat Naton läsnäolon vahvistamisesta Suomessa. Näitä ovat Suomeen perustettava maajohtoporras sekä eteentyönnetty maavoimajoukkojen läsnäolo. Lisäksi liittolaismailta saatavan avun vastaanottokyvyn edistämiseen osoitetaan lisämäärärahaa.

Budjettiehdotuksessa esitetään puolustusmäärärahoihin merkittäviä korotuksia, melkein puoli miljardia euroa. Rahoituksen riittävyys on tärkeää, mutta Suomen itsemääräämisoikeus nojaa viime kädessä suomalaisen reserviläisarmeijaan, vankkaan maanpuolustustahtoon ja rakkauteen kallisarvoista isänmaatamme kohtaan. Hallitus varmistaa, että armeijamme on riittävällä tavalla varustettu. Ukrainaa tuemme voittamaan ja jälleenrakentamaan.

Kuten ikääntyminen ja sisäisen turvallisuuden ongelmat kotimaassa lisäävät menotarpeita, niin tekevät myös ulkoisen ympäristön muutokset ja kansallinen turvallisuus.

Arvoisa puhemies! Jokaisen itsenäisen maan tärkein tehtävä on huolehtia ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta. Olemme saaneet nähdä ja kuulla viranomaisilta, kuinka katurikollisuus ja nuorisojengiväkivalta ovat lisääntyneet. Maahanmuuton lieveilmiöt ovat kasvussa, kuten on tapahtunut ja tapahtuu kaikissa muissakin vastaavanlaista politiikkaa toteuttaneissa maissa. Onneksi Suomi korjaa suuntaa, ja esimerkiksi Ruotsin tilanne olisi vielä mahdollista välttää. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto]

Pääkaupunkiseudun osalta tilanne on menossa nopeasti huonoon suuntaan ilman jämäkkää rikostorjuntaa. Teemme panostuksia jengirikollisuuden torjuntaan. Jo aiemmin päätetyn lisäksi satsaamme miljoonia euroja poliisin nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan.

Teemme myös lisäpanostuksia esimerkiksi harmaan talouden torjuntaan osoittamalla poliisille lisämäärärahoja. Hallitusohjelman mukaisesti poliisin resursseja lisätään niin, että 8 000 poliisin määrä vaalikauden lopussa mahdollistuu. Kun rikolliset on saatu kiinni, oikeuslaitoksemme tuomitsee ja vankeinhoito jatkaa siitä. Teemme merkittäviä panostuksia vankiloiden turvatekniikkaan ja -valvontaan. Vankilamme saavat suuren määrän esimerkiksi etälamauttimia ja huumetorjuntaan drone-tutkakalustoa. Aserikoksista tulevia vähimmäisrangaistuksia kiristetään.

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan kuusi miljoonaa euroa välttämättömiin materiaali- ja kalustohankintoihin. Rajavartiolentolaivueen toiminta jatkuu Turussa. Tämän vuoden kolmanteen lisätalousarvioesitykseen sisällytetään turvallisuuteen liittyvinä menokohteina muun muassa Rajavartiolaitoksen rajatekninen valvonta sekä sotilaallisen tilannekuvan järjestelmien yhteensovittaminen.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomen talouden tila on ollut pitkään aneeminen. Vaikka nyt kyse on huonosta suhdanteesta, ei 17 vuoden käytännössä toteutunut reaalin talouskasvun olemattomuus ole kiinni suhdanteesta. Tämä tosiasia on nyt pakko tunnustaa. Kasvumant-
ran hokeminen ei auta. Vaaditaan oikeita toimenpiteitä ja rohkeaa talouden rakenteiden ja yhteiskunnan uudistamista. Ja sitä tämä hallitus tekee.

Suomen ja meidän suomalaisten on avattava silmämme. Meidän on oltava yhtenäisiä haastavina aikoina. Naivismiin on aika mennä. On myös tarve ryhdistäytyä, sillä olemme päässeet henkisesti veltostumaan vuosien saatossa. On aika kantaa vastuuta ja ottaa vastuuta myös itsestään, ei vaatia vain oikeuksia, vaan peräänkuuluttaa myös velvollisuuksia. Korkeilla veroilla, paapomisella ja holhoamisella emme tule selviämään. [Pia Viitasen välihuuto]

Lapsemme ansaitsevat hyvän koulutien, laadukkaan ja vaativan opetuksen. Näin pienellä kansakunnalla ei ole varaa päästää peruskoulusta lapsia maailmalle ilman oikeaa luku-, kirjoitus- ja laskutaitoa. Miten voisimme ikinä menestyä jatkossa kansainvälisessä kilpailussa vaikkapa robotiikan, tekoälyn ja kvanttiteknologioiden saralla, jos lapsemme eivät osaa kertotaulua kuin auttavasti? Vanhemmilla on ensisijainen vastuu kasvatuksesta; opettajille on palautettava auktoriteetti. Tarvitsemme koulurauhaa. Siksi hallitus toimii. Oppimisen tukea vahvistetaan kaikilla asteilla. Perusopetuksen vähimmäistuntimäärää lisätään kolme vuosiviikkotuntia laajentamatta opetussuunnitelmaa. [Sari Sarkomaa: Vihdoinkin!] Hallitus satsaa koulupoliisiin, jotta lapsemme saisivat opiskella rauhassa kouluissamme, ilman väkivallan tai rikollisuuden uhkaa. Tulevaisuus tehdään kouluissa. Kännykät eivät kuulu oppitunneille. Tyrnävällä on päästy erinomaisiin tuloksiin yläluokilla, kun matematiikkaa ja äidinkieltä on opetettu tasoryhmissä. Tyrnävän Kuulammen koulu on Suomen paras Pisa-koulu. Tästä sopii ottaa esimerkkiä. Kyllä me osaamme, kun me haluamme.

Arvoisa puhemies! Suomi ei nouse ilman kasvua ja työtä. Hallitus lisää t&k-panostuksia sadoilla miljoonilla. Suurten investointien verohyvitys on lausuntokierroksella. Teollisuussijoitusta pääomitetaan 100 miljoonalla eurolla ensi vuonna. Suomalaisille kasvuyrityksille tulee riittämään rahoitusta. Kantaverkkoyhtiötä pääomitetaan tarvittaessa, jotta investoinnit saadaan käyntiin esimerkiksi Itä-Suomessa. Esimerkkinä aluetaloudellisista panostuksista mainitsen GTK:n koerikastamon rakentamisen Outokumpuun. Kymenlaaksossa Kotkan valtatie ja vt 12 saavat merkittävän ja kauan toivotun rahoituksen tienpitoon ja perusparannuksiin. Ensi kesänäkin tuore asfaltti tuoksuu koko maassa. Koko maa on todella pidettävä elinvoimaisena näinä haastavina aikoina. [Anne Kalmarin välihuuto]

Arvoisa eduskunta! Kyllä me nousemme — työllä, sisulla ja rakkaudella isänmaatamme kohtaan. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Sitten siirrymme ryhmien puheenvuoroihin. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

12.12 Matias Marttinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta seisoo vedenjakajalla. Sen taloudellinen pohja on rapautunut. Suomen talous ei ole käytännössä kasvanut yli 15 vuoteen. Samaan aikaan julkista velkaa on otettu yli sata miljardia euroa lisää. [Aki Lindénin välihuuto]

Hyvät kollegat, nämä talouden luvut ovat tosiasia, jota yksikään puolue tässä salissa ei pääse karkuun. Suomen talouden tulee olla tulevaisuudessa vahva, jotta voimme turvata

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

suomalaisille tärkeät palvelut. Suomessa tulee olla kannattavaa opiskella, yrittää ja tehdä töitä. Suomen tulee olla turvallinen ja kriisinkestävä maa.

Arvoisa puhemies! Liian monet hallitukset ovat siirtäneet vaikeita mutta välttämättömiä uudistuksia eteenpäin. Me olemme valinneet tehdä toisin. Ensin hallitusohjelmassa sovimme yhteensä kuuden miljardin euron säästöistä. Kun julkisen talouden tila viime talven aikana synkeni, hallitus reagoi nopeasti. Siksi päätimme viime keväänä merkittävästä lisäsopeutuksesta.

Nyt laitamme nämä hallituksen päätökset toimeen täysimääräisesti. Valtiovarainministeriön tuoreimman arvion mukaan tämä sovittu yhdeksän miljardin kokonaisuus riittää velkasuhteen vakauttamiseen kauden loppupuolella. [Miapetra Kumpula-Natri: Mutta ei kääntämiseen!] Ilman hallituksen toimia velkaa otettaisiin ensi vuonna lähes neljä miljardia euroa enemmän. Päätösten mittakaava tarkoittaa sitä, että ne näkyvät laajasti koko yhteiskunnassamme. Valtion kukkaronnyörit on asetettu kaikkialla kireälle. Vasemmiston ajaman hövelin talouspolitiikan aika on ohi.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden hyvinvointiyhteiskunta rakentuu osaamisen, työnteon ja yrittäjyyden varaan. Vain näillä Suomeen luodaan vaurautta, jolla voimme pitää huolta meille tärkeistä palveluista, kuten laadukkaasta opetuksesta ja sosiaali- ja terveydenhuollosta. Meillä on pohjoismaiden elintaso mutta ei pohjoismaista työllisyysastetta. Ruotsi ja Tanska uudistivat työmarkkinoitaan ja sosiaaliturvaansa rohkeasti jo aikojen sitten. Suomessa näistä uudistuksista on puhuttu vuosia, mutta hallitukset toisensa perään ovat lykanneet niitä eteenpäin. Nyt me toteutamme nämä uudistukset.

Orpon hallitus on jo vaalikauden ensimmäisenä vuonna tehnyt historiallisen suuret muutokset sekä työmarkkinoille että sosiaaliturvaan. Olemme vahvistaneet työrauhaa työmarkkinoilla, muuttaneet sosiaali- ja työttömyysturvaa, jotta töihin lähteminen on aina kannattavampaa kuin kotiin jääminen. Olemme keventäneet työn verotusta kautta linjan, ja vihdoin, vuosien jälkeen, [Anne Kalmarin välihuuto] suomalaisten ostovoima on kääntynyt kasvuun.

Me jatkamme työn linjaa. Teemme uudistuksia työnteon ja yrittäjyyden edellytysten parantamiseksi. Eduskunta käsittelee parhaillaan historiallista paikallisen sopimisen uudistusta. Paikallinen sopiminen laajennetaan koskemaan kaikkia yrityksiä samoilla ehdoilla. Näin parannamme yritysten mahdollisuutta tarjota työtä ja kasvaa.

Arvoisa puhemies! Suomen uudistustyöhön emme ole saaneet minkäänlaista vastakäikua tämän salin vasemmalta laidalta. SDP on valinnut talouspolitiikan linjakseen toistaa vanhaa reseptiään: perutaan, lykätään, siirretään. [Miapetra Kumpula-Natri: Ei pidä paikkaansa!] Vanhaa valtionhoitajapuoluetta on kova ikävä.

Hyvä SDP, teidän takkinne suomalaisten asioiden hoitamiseksi on täysin tyhjä. [Miapetra Kumpula-Natrin välihuuto] Olette esittäneet lähes kaikkien hallituksen säästöjen perumista, ilman että esitätte konkreettisia säästöjä tilalle. [Seppo Eskelinen: Ei pidä paikkaansa!] SDP tarjoaakin suomalaisille vain rajuja veronkorotuksia ja lisää velkaa. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Lindtmanin yli kolmen miljardin veroraippa olisi myrkyä Suomen talouden kasvulle. Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa tälle SDP:n jarrupolitiikalle. [Miapetra Kumpula-Natrin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Velkaantumisen taittamiseksi säästöt ovat välttämättömiä. Yhtä tärkeää on kuitenkin vahvistaa taloutemme kasvua. Siksi jo hallitusohjelmassa sovimme merkittävästä kasvutoimista. Me sujuvoitamme luvitusta ja otamme käyttöön yhden luukun periaatteen. Avaamme markkinoita kilpailulle. Puramme yrittäjyyttä haittaavia normeja. To-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

teutamme kauan odotetut työmarkkinauudistukset, joilla parannetaan Suomen kilpailukykyä. Investoimme teihin ja raiteisiin ympäri Suomen. Panostamme miljardi euroa tutkimukseen ja tuotekehitykseen, siis Suomen tulevaisuuteen. Teemme kunnianhimoista teollisuuspolitiikkaa.

Vaikeasta talouden tilanteesta huolimatta hallitus asettaa yhteiskunnan perusasiat selkeästi etusijalle. Panostamme hallituskauden aikana 200 miljoonaa euroa peruskouluun. Lisäämme opetustunteja, jotta jokainen lapsi ja nuori oppii lukemaan ja laskemaan kunnolla koulussa. Panostamme sisäiseen turvallisuuteen ja poliisien riittäviin resursseihin. [Antti Kaikkonen: Kerrotko myös leikkauksistanne?] Suomen on oltava turvallinen yhteiskunta. Hallitus kohdistaa myös oikeudenhoitoon merkittäviä panostuksia. Nopeutamme esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikoja. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Hallitus toteuttaa tämän syksyn budjetissa myös pitkään odotetun lasten ja nuorten terapiatakuun, joka ei edellisen hallituksen aikana edennyt. Jatkossa jokainen lapsi ja alle 23-vuotias nuori saa apua silloin, kun sitä aidosti tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Työtä kasvun eteen tehdään hartiavoimin. Hallitus antaa esityksen verokannustimesta puhtaasti siirtymän investoinneille. Tällä kannustimella houkuttelemme merkittäviä teollisia investointeja Suomeen — joka puolelle Suomea. Hallitus tekee kasvun eteen jo paljon, mutta rimaa tulee nostaa vieläkin korkeammalle. Kokoomus pitää tärkeänä, että hallitus valmistelee uusia kasvuun liittyviä toimia ensi kevään puoliväliä varten. [Antti Kaikkonen: Aika hidasta on!]

Herra puhemies! Suomen talouden syviä ongelmia ei voida korjata yhdessä vuodessa. Uudistamistyö on vielä pahasti kesken. Valtiovarainministeriön arvion mukaan tarvitaan ainakin kahden vaalikauden mittainen työ, jotta Suomen talous saadaan pysyvästi terveelle pohjalle.

Näkymää paremmasta on kuitenkin edessä. Valtiovarainministeriön eilisen ennusteen mukaan talous ja työllisyys kääntyvät ensi vuonna kasvuun. Suomella on, hyvät kollegat, edessään hyvä tulevaisuus, kun jatkamme taloutemme uudistamista, sillä nämä uudistukset luovat toivoa Suomeen — toivoa paremmasta. Tätä työtä me emme tule jättämään kesken.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

12.19 Jani Mäkelä ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelemme tämän hallituksen toista talousarvioesitystä. Talouden tilannekuva ei ole dramaattisesti parempi kuin vuosi sitten, vaikka korot ovatkin laskussa ja orastavaa talouskasvua on näköpiirissä. Julkisen taloutemme krooninen menojen ja tulojen epäsuhta on edelleen valtava. Perussuomalaiset pitävätkin myönteisenä, että hallitus toteuttaa päättäväisesti ohjelmaansa, joka onnistuessaan taittaa julkisen talouden syöksykierteen vaalikauden loppuun mennessä. Työtä jää silti myös seuraaville hallituskausille. Tehtävä on kova nyt ja sittenkin. Edellisen hallituksen kykenemättömyys minkäänlaisiin säästötoimiin tai aitoihin kasvutoimiin ei tee urakasta helppoa. [Antti Lindtman: Ai syytätte edellistä hallitusta?] Olemme vuosikausia kuluttaneet enemmän kuin tienanneet. Tämä tie ei voi jatkua, jos hyvinvointivaltiota aiotaan pitää kiinni. Jatkossa meidän on pakko saada aikaan enemmän vähemmällä. Toissijaisista menoista on karsittava, sekä työtä ja yrittäjyyttä on saatava maahan paljon nykyistä enemmän, kuten me perussuomalaiset olemme aina sanoneet. Takana ovat ne ajat, jolloin

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

yhteiskunnan ongelmia ratkottiin lisäämällä sokeasti julkisia menoja, palkattiin uusia virkailijoita ja toivottiin parasta.

Arvoisa puhemies! Vaikka elämme tiukkoja aikoja, on hallitus tehnyt myös tärkeitä lisäpanostuksia. Tänä kesänä kunnostettiin ennätysmäärä maamme tiestöä, nelisentuhatta kilometriä, ja tällä saatiin korjausvelan kasvu pysäytettyä. Talousarvioesityksen perusteella vuosi 25 näyttää autoa käyttävien kansalaisten ja kumipyörillä kulkevan elinkeinoelämän kannalta edelleen valoisalta. Asfaltti tuoksuu koko Suomessa myös ensi kesänä. Samaa aikaan hallitus toteuttaa historian autoilijamyönteisintä politiikkaa myös hillitsemällä polttoaineiden kustannuksia. [Mikko Savola: Yli kaksi euroa litralta oli aamulla! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa kuljetuskustannukset vaikuttavat aivan kaikkeen. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Auto ei ole ympäristöpahis, vaan hyvinvoinnin mahdollistaja. Uusiakin panostuksia väylähankkeisiin on tulossa niin teiden kuin rautateiden puolella.

Arvoisa puhemies! Koulutus ja oppiminen rakentuu kuin talo: perustus ensin. Hallitus panostaa peruskouluun, koska oppimistulokset ovat heikentyneet viime vuosina. [Anne Kalmarin välihuuto] Toisaalta oppimistulosten lasku kasaantuu vain osalle lapsista. Parhaiten pärjänneet oppilaat eivät tästä juuri kärsi. Peruskoulun tarkoitus ei ole eriyttää oppimistuloksia. Mahdollinen syy heikkoon menestykseen voi olla järjestyksen puute, koska opettajilla ei ole sen ylläpitämiseen toimivaltaa. Puhelimetkin saattavat haitata keskittymistä. Onneksi esimerkiksi hallitusohjelmassa sovitut toimet älypuhelimien käytön rajoittamiseksi koulussa ovat tulossa. Peruskoulun määrärahoja lisätään 50 miljoonalla vuodessa ja hallituskauden lopussa panostetaan siis 200 miljoonaa enemmän kuin viime kaudella, siis entisen päälle. Näin voidaan osaltaan palauttaa suomalaisten uskoa peruskouluun. [Antti Kaikkosen välihuuto] Haluamme, että nuorten näköalattomuus muuttuu tulevaisuudenuskoksi. Talouskasvun edellytys on, että saamme osaavia ja elämänhallinnaltaan kykeneviä nuoria koulutusputkesta työelämään.

Arvoisa puhemies! Opposition ehdottamat toimet eivät perustu todellisuuteen. Väitettiin esimerkiksi, että maahanmuuton lisääminen muka auttaisi julkista taloutta. [Välihuutoja vasemmalta] Ensinhän sen maahanmuuton pitäisi olla julkista taloutta vahvistavaa, ei suinkaan haittaavaa. Hallituksen tekemät ja perussuomalaisten jo vuosia esittämät maahanmuuton uudistukset tuovatkin vihdoinkin ja viimein tolkkua maahanmuuttopolitiikkaan, jota on aivan liian pitkään hoidettu sinisilmäisesti. Nyt maamme rajoista pidetään huolta, kotouttamisessa lisätään yksilön omaa vastuuta ja julkiselle taloudelle sekä turvallisuudelle vahingollista maahanmuuttoa estetään. Viime kaudesta me tiedämme, mitä vihervasemmisto oikeasti haluaa. Se haluaa päästä käsiksi Suomen kansan luottokorttiin ja laittaa sen vinkumaan niin, että korvia huumaava meteli kuuluu ympäri maapallon kirjaimellisesti. Koronan ja Venäjän sotatoimien vuoksi menoja oli lisättävä miljardeilla, sen kaikki myöntävät, mutta vihervasemmistoa tällaiset lisämenot eivät juuri huolettaneet. Te piditte tuhlusohjelmastanne kiinni ja lapioitte miljardeja lisää velkaa sen päälle. Helsingin Sanomien otsikko 14.10.2021 oli ”Julkinen paine on saanut Marinin hallituksen perumaan jokaisen leikkausta etäisestikin muistuttavan päätöksensä”, näin todella oli. [Ben Zyskiewicz: Kun ei niistä kansa tykkää!]

Arvoisa puhemies! Nyt tänään ja koko syksyn, jatkossa, tulemme kuulemaan tässä salissa ennalta kirjoitettua huutoa. Jokaista säästöä tullaan vastustamaan oppositiosta, kaikkia työelämätoimia tullaan vastustamaan, jokaista verojen ja maksujen muutosta tullaan lyömään yhdessä ja erikseen. [Pia Viitasen välihuuto] Ne raunioittavat mielestänne jonkun

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

toimialan. Silti te samaan aikaan tulette syyttämään liiasta velanotosta, vaikka juuri äsken vastustitte kaikkia säästötoimia. Kysyn, kuka tätä uskoo. [Mika Lintilän välihuuto — Anne Kalmarin välihuuto] Näin se ainakin ennen on mennyt, todistakaa nyt tämä ennakkoluulo vääräksi. Esittäkää omissa vaihtoehtobudjeteissanne vaihtoehto, jonka vaikutusarvioita ei tarvitse salata sosiaalidemokraattien normaalin käytännön mukaan.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus katsoo, ettei Suomen ennätyksellisen korkeaa työn verotusta voi enää lisätä, koska se hävittäisi talouden kasvun mahdollisuuden. Tämän hallituksen linja on kannustaa tarjoamaan ja vastaanottamaan työtä ja antaa suomalaisille työn kautta parempi elämä. Talouden sopeuttaminen ja talouskasvun vauhdittaminen jatkuu siis myös ensi vuonna. Me perussuomalaiset annamme tälle työlle tukemme. Samalla kiitämme hallitusta tärkeistä panostuksista ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen sekä muihin valtion perustehtäviin. Rikosten rangaistukset tiukkenevat, ja lainvalvojat saavat resurssinsa. Taloudellisesti tiukkoinakin aikoina — tai voidaan sanoa: erityisesti tiukkoina aikoina — näistä perustehtävistä on pidettävä huolta samalla, kun toissijaisista menokohteista säästetään. Vaikka kaikkea ei yksi puolue voikaan demokratiassa määrätä, talouspolitiikkaa silti jatketaan järkevällä ja tosiasioihin perustuvalla pohjalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

12.25 **Antti Lindtman sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtmanilla on nyt puheenvuoro.

Kaiken synkistelyn keskellä liian vähälle huomiolle ovat jääneet eräät vahvuutemme nykyisenkin kriisin selättämiseen ja kasvun aikaansaamiseen. Kun tämä hallitus aloitti vähän yli vuosi sitten, se sai käsiinsä kolme, voi sanoa jopa, kultakimppaletta, joita mikään muu hallitus ei ole saanut pesämunaksi 20 vuoteen, vaikka kaikki aikaisemmat ovat joutuneet kamppailemaan julkisen talouden kanssa.

Ensimmäinen oli ennätystyöllisyys, koko mittaushistoriamme korkein työllisyys. [Timo Heinonen: Kiitos Sipilän hallituksen!] Toinen oli työperäinen maahanmuutto, sekin mittaushistorian korkeinta, ennätyksellistä tasoa. Kolmanneksi hallitus pääsi rakentamaan maamme tulevaisuutta ennätyksellisten vihreän siirtymän teollisten investointisuunnitelmien varassa. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Ja lisäksi taustalla olivat läpi kriisivuosien vaalitut hyvät työmarkkinasuhteet, luottamus ja osapuolten valmius osallistua julkisen talouden tervehdyttämiseen. Aikaisemmatkin hallitukset ovat joutuneet painimaan talouden tasapainottamisen kanssa, mutta nämä kolme lähtökohtaa olivat aivan toisenlaiset ja monella tapaa paremmat kuin yhdelläkään aiemmalla hallituksella 20 vuoteen.

Arvoisa puhemies! Nyt kun vaalikautta on noin kolmannes takana ja hallituksen talouspäätöksistä puolet on tiedossa, on hyvä tarkastella, miten oikeistohallitus on työssään onnistunut.

Työllisyydessä ennätykset ovat jatkuneet, mutta etumerkki on vaihtunut. Tämän hallituskauden työllisyyskehitys on koko EU:n heikointa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Koko EU:n! — Antti Kaikkonen: Voiko olla?] Kuulitte oikein: koko EU:sta ei löydy toista maata, jossa työllisyysasteen kehitys tämän vaalikauden aikana on yhtä huonoa kuin Suomessa. [Antti Kaikkonen: Voiko tämä pitää paikkansa?] Ei toista hallitusta, joka kuluneen

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

kauden aikana olisi työllisyyden hoitamisessa onnistunut yhtä huonosti kuin Petteri Orpon oikeistohallitus. [Eduskunnasta: Melkoista populismia!]

Det finns ingen annan regering i hela Europeiska unionen som under den gångna perioden har lyckats lika dåligt med sysselsättningen som Petteri Orpos högerregering. [Jenna Simula: Saisiko arabiaksi saman?]

Ennätyksellinen työperäinen maahanmuutto on kääntynyt siihen, että Suomen houkuttelevuus potentiaalisen työvoiman silmissä on pudonnut enemmän kuin minkään muun maan. VM:n ennusteessa nettomaahanmuutossa palataan kolmannekseseen siitä, mistä oikeistohallitus pääsi aloittamaan. — Ja, arvoisa puhemies, ruotsi on toinen kansalliskielemme. Pyydän, että sitä kunnioitetaan tässä salissa. [Jenna Simula: Ei ole siitä kyse!]

Suomeen suunniteltujen vihreiden investointien suoranainen tsunami näyttää sekin hiipuneen lehmän henkäykseksi, joka ei meitä lämmitä. Uusien investointien aiheet ovat tipuneet peräti 89 prosenttia. [Ben Zyskowicz: Ja sekin on Petteri Orpon vika!] Ja kaiken tämän päälle työmarkkinoille on aiheutettu epäluottamuksen kierre, jota jyrkentää hallituksen hanke sementoida julkisen sektorin naisvaltaiset alat ikuiseen palkkakuoppaan. [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!]

Kultaista pesämunia ei pantu poikimaan. Oikeistohallituksen ensimmäinen vuosi on Suomelle menetetty vuosi.

Arvoisa puhemies! Kaikki hallituksen suuret puheet ja lupaukset velkaantumisen pysäyttamisestä, lopettamisesta, on petetty. Purran—Orpon hallitus ottaa 25 miljardia velkaa kahdessa ensimmäisessä budjetissaan. [Oikealta: Teidän takia!] Velkasuhde ei VM:n ennusteen mukaan ole taittumassa hallituskauden aikana, [Juho Eerola: Edellisen hallituksen korkomenot!] päinvastoin se uhkaa heikentyä. Hallituksen alijäämätavoite painaa alijäämä yhteen prosenttiin bkt:stä — siitähän ei kukaan oikeastaan kehtaisi enää edes mainita. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja kaikkien näiden mahalaskujen ja syötyjen sanojen jälkeen mitä tekee valtiovarainministeri Purra? Ajaa EU:ssa "teknistä" muutosta taloussääntöihin, joka uhkaa tuottaa nimenomaan Suomelle jopa kuuden miljardin euron säästöjen lisäpaineen.

Ministeri Purra, olette ilmeisesti tehneet ministeriössänne miljardiluokan ratkaisun, joka heikentää Suomen talousasemaa ja uhkaa kasvattaa leikkauksia aiempien leikkausten päälle. Vanha savu nousee edelleen saksistanne, kun puolueenne aiemmin parhaamasta EU:sta nyt ajatte lisää säästövaatimuksia Suomelle. Edeltäjänne, ministeri Soini, ei olisi tällaiseen kyennyt. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Kaikki tämä salamyhkäisesti, informoimatta eduskuntaa rehellisesti ja avoimesti tämän muutoksen vaikutuksista. Jos oikein arvaan, edes pääministeriä ette asiasta informoineet. [Hälinää]

Onkin syytä huolellisesti selvittää, kuka tästä pyynnöstä vastaa. Ajoiko ministeri Purra tätä, jotta saisi saksia lisää? Oliko pääministeri tietoinen? Aiotteko mennä tässä virkamiesten selän taakse, vai syytetäänkö tästäkin päätöksestä edellistä hallitusta ja Sanna Marinia? Itse veikkaan viimeistä vaihtoehtoa. [Naurua sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Ministeri Purra, teidän budjettiesityksestänne puuttuu kaksi keskeistä asiaa ja niiden mukana kaikki: [Mauri Peltokankaan välihuuto] kasvu ja oikeudenmukaisuus. Ei ole oikeudenmukaista, että hallitus kaataa yksityiseen terveysbisnekseen puoli miljardia euroa lisää, kun samalla terveyskeskusten hoitajonoja pidennetään jopa kolmeen kuukauteen ja vanhustenhoivaa heikennetään. Ei ole oikeudenmukaista, että hallitus ke-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

ventää oman tuloluokkansa, suurituloisten, ministereiden tuloluokan, verotusta niin, että omaan taskuun jää vaalikauden lopussa yhteensä lähes 7 000 euroa enemmän, samalla kun eläkeläisiltä, pienyrittäjiltä, yksinhuoltajilta leikataan satoja euroja kuukaudessa.

SDP tarjoaa oikeudenmukaisen vaihtoehdon nykymenolle, [Välihuutoja oikealta] vaihtoehdon, joka tuo myös mukanaan kaivatun kasvun. Sen sijaan, että pienyrittäjien verotusta kiristetään ja leikataan ammatillisesta koulutuksesta, me tekisimme asiantuntijoiden peräänkuuluttamia muutoksia yritysverotukseen ja puuttuisimme fossiilitalouden tukiin. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Peruisimme hallituksen päättämät tehottomat menolisäykset ja tulonmenetykset, [Mauri Peltokangas: Säästöt kehiin!] kuten yksityisen terveysbisneksen tuet ja suurituloisimpia suosivat veronkevennykset — listaa kyllä riittää. Puuttuisimme suursijoittajien porsaanreikiin, uudistaisimme ja rajaisimme kotihoidon tukea ja leikkaisimme yritystukia. Mutta ennen kaikkea satsaisimme kasvuun ja uusiin työpaikkoihin. [Mauri Peltokangas: Kuinka paljon te leikkaisitte?] Kasvunäkymien parantamiseksi ensin palauttaisimme työmarkkinoille luottamuksen ja yhdessä tekemisen kulttuurin, rakentaisimme uutta luottamusyhteiskuntaa. Sitten peruisimme työnantajien kasvumahdollisuuksia rajoittavat työperäisen maahanmuuton aivan älyttömät kiristykset ja tämän jälkeen loisisimme aidon, vaikuttavan kannustimen vihreille investoinneille. Helpottaisimme ylivelkaantuneiden asemaa Saksan mallilla, [Timo Heinosen välihuuto] mikä toisi 120 000 suomalaiselle paremmat kannusteet ottaa työtä vastaan. Torjuisimme ikäsyrjintää, auttaisimme rakennusalaan kitukasvusta [Puhemies koputtaa] aitoon kasvuun ja vähentäisimme sen suhdanneherkkyyttä. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Arvoisa puhemies! On nähty, että oikeistohallituksen lääkkeillä Suomi ainoastaan käperrytyy ja kurjistuu. [Puhemies koputtaa] SDP tarjoaa vastuullisen, vakauttavan vaihtoehdon, uuden mahdollisuuden hukatun vuoden tilalle, uuden toivon Suomelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä. [Hälinää] — Edustaja Lohella on nyt puheenvuoro.

12.33 Markus Lohi kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Johtajuus on suunnan näyttämistä. Nyt Suomella ei ole valtiontaloudessa selkeää suuntaa parempaan. [Ben Zyskowicz: On!] Jos emme saa muutosta, ajelehdimme kohti syvenevää julkisen talouden ahdinkoa.

Kodeissa ja työpaikoilla on huoli tulevaisuudesta. Maassa kasvavat juuri nyt ennen kaikkea työttömyys, konkurssit, velka ja veroprosentit. [Oikealta: Teidän jäljiltänne!] Budjetin alijäämä oli vuosina 2021—2023 keskimäärin kahdeksan miljardia euroa. Tänä ja ensi vuonna velkaa otetaan yli 12 miljardia euroa. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Sanna Antikaisen välihuuto] Joka seitsemäs euro valtion menoista katetaan velkarahalla. Kun tilanne on tämä, kenelläkään meistä ei ole varaa ylimielisyyteen. Senkin ajan voimme käyttää luottamuksen palauttamiseen Suomeen, toivon luomiseen koteihin ja työpaikoille, [Antti Kaikkonen: Se kuulostaa järkevältä!] paremman tulevaisuuden rakentamiseen yhteistyössä.

Arvoisa puhemies! Säästää pitää, mutta säästöt pitää tehdä kuitenkin järkevästi niin, etteivät ne hidasta talouskasvua. [Ben Zyskowicz: Ei sellaisia ole olemassakaan!] Eilen julkaistun valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous kääntyisi ensi vuonna kasvuun mutta jäisi tulevina vuosina silti hyvin vaisuksi, yhden prosenttiyksikön tuntumaan. Tämä ei kerta kaikkiaan riitä. Taloutemme ei tervehdy, jollemme saa vuotuista kas-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

vua alkamaan vähintään kakkosella. [Antti Kaikkonen: Tästä on kysymys!] — Jenna Simulan välihuuto] Keskustan linja on, että kasvu pitää tuplata ennusteesta.

Korviini on särähtänyt, että päätöksiä tehdään ensi keväänä. Onko meillä varaa odotella, [Antti Kurvinen: Ei ole!] kun tilanne käy koko ajan vakavammaksi? Näkymä on, että syksyn ja talven mittaan yhä useampi työssäkäyvä saa lomautus- tai irtisanomislapun käteensä ja yhä useampi yrittäjä joutuu laittamaan lapun luukulle. Nyt jos koskaan kysytään johtajuutta, nyt jos koskaan pitää näyttää suuntaa, nyt jos koskaan kysytään päättäjiltä myös rohkeutta. [Miko Bergbom: Tyhjä paperi!]

Keskusta rakentaisi kasvua tässä ja nyt. Rakentaisimme sitä kotitalousvähennyksellä, emme siitä leikkaamalla emmekä myöskään arvonlisäveron uusilla kiristyksillä. Nehän heikentävät kasvua. Rakentaisimme kasvua toteuttamalla investointien verohyvityksen myös pienille ja keskisuurille yrityksille, nopeuttamalla tuntuvasti investointien luvituksia — sehän ei ole edennyt vielääkään — [Mauri Peltokangas: Sehän on hallitusohjelmassa!] verottamalla yritysten sisään jätettäviä voittoja vähemmän kuin ulos jaettavia, antamalla tuntevan 20 prosentin verokannustimen niille alimman eläkeiän saavuttaneille, jotka jatkavat työelämässä, tekemällä itäisestä Suomesta erityistalousalueen, kuten Elinkeinoelämän keskusliitto on myös esittänyt, laittamalla Turun tunnin junan rahat kaikkialle Suomeen [Antti Kurvisen välihuuto] ja laittamalla tiet tätä kautta kuntoon, helpottamalla ulkomailta Suomeen töihin ja opiskelemaan tulemista ja niin edelleen ja niin edelleen. [Antti Kaikkonen: Tämä kuulosti aika järkevältä!]

Keskusta ei leikkaisi ammatillisesta koulutuksesta. Yrittäjätkin ovat siitä huolissaan. Suomi tarvitsee tulevaisuuden tekijöitä.

Arvoisa puhemies! Kasvun rakentamisen ohella meidän pitää pelastaa suomalaisten lähi- ja peruspalvelut. Sekin vaatii muuten rohkeita tekoja. Rohkeutta ei ole kaataa lisää rahaa tehottomasti Kela-korvauksiin. Rohkeutta olisi sen sijaan esimerkiksi keskittää Kelakorvaukset suun terveyteen, naistentauteihin ja hedelmöityshoitoihin, jolloin saataisiin kunnan vaikuttavuutta. [Ben Zyskowicz: Oletteko kuulleet, mitä olemme tekemässä?] Eivät rohkeutta vaadi muuten säästötoimetkaan, joilla hyvinvointialueet pakotetaan kaavamaisiin leikkauksiin lähipalveluista. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Sellaiset toimet tulevat kalliiksi jo keskipitkällä aikavälillä. Ei ole myöskään oikein ja inhimillistä, että ikäihmiset kuljetetaan ympärivuorokautiseen hoivaan jopa satojen kilometrien päähän kodista tai läheisistä. [Juho Eerola: Näin on! — Arja Juvonen: Se on se sote-uudistus, te teitte sen!] Hallituksen mukaan sosiaali- ja terveyspalveluihin laitetaan lisää rahaa. Kaikki lisäraha perustuu kuitenkin edellisen eduskunnan hyväksymiin lakeihin, joilla korvataan kustannusten nousua. [Ben Zyskowicz: Kuten nykyiset leikkauksetkin!]

Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista, toisin kuin hallitus on tekemässä. Antaisimme hyvinvointialueille paremmin aikaa tasapainottaa talouttaan ja työrauhan palvelujen kehittämiseen. [Ben Zyskowicz: Siis paremmin kuin edellinen hallitus!] Hyvinvointialueille pitää antaa mahdollisuus onnistua. [Mauri Peltokangas: Voi kun ois just ollu neljä vuotta hallituksessa!] Ennen kaikkea tukisimme hyvinvointialueita rohkeilla palveluilla ja niiden sisältöä koskevilla lainsäädäntöuudistuksilla. [Ben Zyskowicz: Näin hallitus on tekemässä!]

Nyt on palveluiden uudistamisen aika. [Ben Zyskowicz: Juuri näin!] Keventäisimme sääntelyä ja jättäisimme siitä säästyvän rahan hyvinvointialueiden käyttöön. Kalliita vuokratyömarkkinoita suitsisimme kansallisin toimin. Meillä on muuten valmius siihen, että lääketieteen kandidit eivät enää jatkossa voisi työskennellä vuokrafirmojen kautta. Keskusta

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

myös ohjaisi sairaanhoidon Kela-kyytien rahoituksen hyvinvointialueiden kautta ja ottaisi käyttöön lääkäreiden yrittäjyyteen perustuvan ammatinharjoittajamallin koko Suomessa. Käynnistäisimme kansallisen hukkajahdin, jossa kartoitettaisiin ja karsittaisiin kaikki sellaiset palvelut ja toiminnot, joilla ei ole todellista vaikuttavuutta ihmisten terveyteen. [Ben Zyskiewicz: Taasko puhutaan susipolitiikasta! — Hälinää] — Ministereille tiedoksi, että tämä hukkajahti ei tarkoita suden kannanhoidollista metsästystä. Sekin kyllä pitää laittaa kuntoon, mutta tällä tarkoitetaan nyt aivan muuta. — Kunnianhimon tasoa nimittäin tulee nostaa ja sosiaali- ja terveyspalvelut pelastaa rohkeilla sisällöllä koskevilla uudistuksilla. [Sanna Antikaisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Näitä asioita voitaisiin tehdä yhdessä. Yhteistyötä talouspolitiikassa ovat keskustan ohella esittäneet muun muassa presidentti Niinistö, Suomen Pankin pääjohtaja Rehn ja viimeisimpänä Varman toimitusjohtaja Murto. Keskustan esitys on, että valmistellaan parlamentaarisesti ylivaalikautinen sitoumus julkisen talouden tervehdyttämisestä ja rohkeasta kasvuun satsaamisesta. [Ben Zyskiewicz: Kuulostaa hyvältä!] Miksi tällaista yhteistyötä tarvitaan? Siksi, että näyttää siltä, että vakava talousahdinkomme ei oikeene edes kahdella vaalikaudella, siksi, että Suomi ei nouse kukoistukseen vain leikkauksilla ja veronkorotuksilla, siksi, että yhteinen tehtävämme tulisi olla luottamuksen lisääminen Suomen talouteen ja talouden hoitoon. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tällainen poikkeuksellinen yhteistyö voisi luoda luottamusta niin maamme sisällä kuin Suomen ulkopuolella. [Puhemies koputtaa] Jos kykenisimme tässä salissa ylivaalikautiseen yhteistyöhön, antaisi se viestin, että ongelma on yhteinen ja yhdessä me sen myös ratkaisemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta. [Hälinää] — Edustaja Virralla on seuraavaksi puheenvuoro.

12.41 **Sofia Virta vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En halua, että kukaan tässä maassa joutuu pelkäämään huomista ja miettimään, riittävätkö rahat ruokaan, saako apua tai hoitoa silloin, kun sitä tarvitsee. Me elämme epävarmassa ajassa, jossa meille uskotellaan, että nyt on pakko viedä heiltä, joilla on kaikkein vähiten. Puheet kovenevat, ja vastakkainasettelu syvenee. Samalla tutkijat varoittavat luontokadosta ja ilmastokriisistä, siitä, millainen tulevaisuus meitä kaikkia odottaa, jos emme toimi nyt.

Asioiden ei kuitenkaan tarvitse mennä niin, kaikki voi mennä ihan hyvin. Voimme valita tulevaisuuden, jossa Suomi on kaikille parempi ja turvallisempi paikka elää. Voimme valita pitää siitä suomalaisesta arvosta kiinni, että kaveria ja heikompaa ei jätetä, edes silloin, kun on tiukka paikka. Ja siksi ihmettelen, miksi hallitus valitsee toisin. [Ben Zyskiewicz: Ilkeyttään!] Miksi hallitus tekee päätöksiä, jotka lisäävät köyhyyttä ja pahoinvointia? Leikkaukset ihmisten hoitoonpääsystä tai sosiaalipalveluista eivät tuo säästöjä, mutta ne tuovat inhimillistä kärsimystä. Miksi hallitus leikkaa koulutuksesta, vaikka omienkin vaalilupauksensa mukaan tiedostaa, että nimenomaan koulutukseen satsaamalla Suomi voisi olla se tulevaisuuden kärkimaa osaamisessa?

Entä miksi isänmaallisuus loppuu aina siihen, kun pitäisi seistä niiden meidän rakkaiden suomalaisten metsien, järvien, soiden ja tuntureiden edessä, niiden maisemien edessä, joiden puolesta tässä maassa on aikoinaan annettu suuria uhrauksia? Nyt olisi meidän vastuu ja meidän vuoro varmistaa, että ne maisemat säilyvät myös lapsille ja heidän lapsilleen. Me

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tulemme tänäkin syksynä esittämään uskottavan vaihtoehdon hallituksen keltaiselle kirjalle, budjetille. [Ben Zyskowicz: Näkisipä vaan!]

Arvoisa puhemies! Valehtelisin täällä, jos väittäisin, että minulla ei riitä ymmärrystä pääministeri Orpolle. Minä ymmärrän, että hänellä pääministerinä on yksi missio, jonka eteen hän on valmis antamaan kaikkensa. Meillä kullakin poliitikolla on omamme. Minun missioni on tehdä kaikkeni, jotta jokainen lapsi ja nuori saisi parhaat mahdolliset lähtökohdat elämään. Pääministeri Orpon missio on saada Suomen talous tasapainoon, eikä se ole helppo tai huono tavoite. Minä en arvostele pääministerin tavoitetta enkä ole pääministerin kanssa eri mieltä siitä, pitääkö talous saada tasapainoon vaiko ei. Sen sijaan olen perustavaa laatua olevalla tavalla eri mieltä keinoista ja siitä tavasta, jolla pääministeri pyrkii tavoitteen saavuttamaan. Siksi, pääministeri, Orpo kysyn teiltä: Oletteko miettineet, mikä hinta tavoitteenne jahtaamisella valitsemallanne tavalla on niille suomalaisille, jotka te nyt jätätte jälkeenne? Oletteko miettineet, onko tämä todella se johtajuustarina, jota haluatte hallituksestanne kerrottavan kymmenen, kahdenkymmenen tai kolmenkymmenen vuoden kuluttua?

Pääministeri Orpo, teidän ja hallituksenne tekemät arvovalinnat vaikuttavat siihen, millainen tulevaisuus on niillä lapsilla, jotka syntyvät tähän maahan tänään. Jonakin päivänä te olette vastaamassa heille, oliko teidän todella pakko tehdä juuri ne arvovalinnat, jotka nimeänne kantava hallitus heidän lapsuudessaan teki. Oliko teidän todella pakko valita syventää tuloeroja? Oliko todella pakko päättää olla hiljaa sen edessä, että hallituksenne riiveistä teidän hiljaisella hyväksynnälläne arvotettiin ihmisiä esimerkiksi ihonvärin perusteella? Oliko todella pakko pudottaa ne pienyritykset matkasta vain, [Jenna Simula: Kovia väitteitä!] jotta taloudelle haitallisiin tukiin suuryhtiöille oli varaa? Sanoisitteko silloin heille, että kaikki tämä oli hyväksyttävä, koska millään muulla kuin hallitusyhteistyöllä ja talouden tasapainottamisella teidän määrittelemälläne poliittisella aikataululla ei ollut merkitystä? Entä mitä sanoisitte yritysjohtajalle, jonka unelma kasvusta ja kansainvälistymisestä kaatui vain siksi, ettei ollut kansainvälisiä osajia, joita palkata yritykseen, koska te joustitte hallituskumppanin ideologian edessä?

Arvon pääministeri Orpo, minä vilpittömästi toivon, että tulevaisuudessa teistä voitaisiin kertoa poliittisena johtajana, joka alkukankeuksien jälkeen sai suunnan käännettyä, pääministerinä, joka onnistui saamaan Suomen talouden kuntoon ilman, että se aiheutti kärsimystä, köyhyyttä ja kuiluja ihmisryhmien välille. Ja minä uskon, että teistä on siihen — mutta ei tässä hallituspohjassa. Inhimillisesti ajatellen minä siis ymmärrän teitä, pääministeri Orpo. Ymmärrys on kuitenkin eri asia kuin hyväksyminen. Minä en hyväksy tapaa enkä valintoja, joilla te johdatte tätä meille kaikille yhteistä rakasta maata.

Arvoisa puhemies! Me vihreät haluamme Suomen, jossa on toivoa, mahdollisuuksia ja näkymä paremmasta kaikille, sillä meidän poliitikkojen tehtävänä on mahdollistaa, ei tehdä asioita mahdottomaksi. Tässä budjetissa mahdollisuuksien sijaan kaikuvat ne valtiovarainministeri Riikka Purran sanat ”empatia ei kuulu politiikkaan”. Se näkyy siinä, miten leikkaukset osuvat kaikkein kovimmin heihin, joilla on jo kaikkein vähiten: pienituloisiin ja sairaisiin suomalaisiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!]

Me tiedämme, että yhteiskunnassa on voimia, jotka hyötyvät siitä, että viha lisääntyy, että puheet kovenevat ja viholliskuvia saadaan rakennettua. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Mutta jos jotain aiemmissa töissäni opin, on vihan takana aina pelko. Ehkä yksi pelkää seksuaalivähemmistöjä, sillä ei tiedä, miten osaisi kohdata heidät. Ehkä toinen pelkää maahan muuttavia ihmisiä, koska se edustaa itselle jotakin vierasta. Ehkä kolmas

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

pelkää tasa-arvoa, sillä se horjuttaisi omaa, epäreilulla tavalla rakennettua vahvaa asemaa yhteiskunnassa. Pelko on inhimillistä, mutta pelon valjastaminen vihaksi ja vihan vieminen voimaksi politiikkaan on vaarallista.

Arvoisa pääministeri Orpo, minä tiedän, että pelon ja vihan hallitsema Suomi ei ole teidän missiönne, ja siksi jaksan uudelleen varoittaa teitä siitä, että älkää toimiko tällaisen Suomen mahdollistajana ummistamalla silmiänne sille, mitä kaikkea nyt teidän johtamane hallituksen nimissä tehdään ja tapahtuu. Minä tiedän, että teillä, pääministeri Orpo, on vahvuutta ja johtajuutta korjata kurssia. Käyttäkää sitä, sillä pelon sijaan Suomi tarvitsee rohkeutta, ja sitä rohkeutta toivon pääministeriltä löytyvän. Vielä ei ole liian myöhäistä valita uudelleen, eivätkä ne meidän alussa kuvailemani missiomme ole vastakkaisia. Parhaimmillaan ne yhdistämällä voitaisiin aidosti rakentaa se vahva ja kaikista välittävä Suomi. [Eduskunnasta: Olipa vihainen puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

12.48 Laura Meriluoto vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on pettä-mässä kaikki isoimmat lupauksensa. Hallitus lupasi lopettaa velaksi elämisen. Hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä. Hallitus lupasi saada tavallisten ihmisten elinkustannukset kuriin. Ja mitenäs kävi? Talous sakkaa, kun hallitus leikkaa tavallisten ihmisten ostovoimaa. [Sheikki Laakso: Ei pidä paikkaansa!] Kun talous sakkaa, velka-aste kasvaa. Kun talous sakkaa, työttömyys nousee. Hallituskaudella on tullut 30 000 uutta työtöntä lisää. Missä ovat ne hallituksen lupaamat työpaikat? Hallituksen politiikka tarkoittaa lukuisille suomalaisille kurjuuden kehää: loputonta vyön kiristämistä, köyhtymistä ja eriarvoistumista. Onko tämä se ”uusi normaali”, johon valtiovarainministeri Purra haluaa meidän suomalaisten tottuvan?

Vasemmistolla on suomalaisille ilouutinen: meillä nimittäin on vaihtoehtoja. Jatkuvan synkkyyden ja kurjuuden ei tarvitse olla uusi normaali. [Sheikki Laakso: Lisää velkaa!] Uusi normaali voi yhtä hyvin olla hyvinvoiva Suomi, jossa ihmisillä on edelleen varaa sekä ruokaan että lääkkeisiin, jossa heidän ei tarvitse mennä sairaana töihin tai alistua työnantajan mielivaltaan, jossa heillä on varaa asua omassa kodissaan. Uusi normaali voi olla sitä, että kaikki kantavat kortensa kekoon kantokykynsä mukaan ja julkista taloutta tukevat eniten ne, joilla todella on ylimääraistä annettavaa. [Ben Zyskowiec: Toisin kuin nyt!]

Arvoisa puhemies! Hallitukselle on tullut tavaksi kertoa meille, mihin kaikkeen ”meillä ei ole varaa”. Vasemmistoliiton mielestä meillä ei ole varaa hallituksen kurjistavaan politiikkaan. [Ben Zyskowiec: Velkaan ei ole varaa!] Suomen veropohja on rapautumassa miljardeilla vuoteen 2027 mennessä. Meillä ei ole varaa hyvinvointivaltion tulojen rapautumiseen. Meillä ei ole varaa oppiniskaiseen muukalaisvihaan. Ikääntyvällä Suomella ei ole varaa muodostua miksikään rasistiseksi takapajulaksi, jonne ihmiset eivät halua muuttaa rakentamaan uutta elämää. Meillä ei ole varaa leikata oppimisesta ja osaamisen päivittämisestä. Jotta voisimme menestyä kansainvälisessä taloudessa, tarvitsemme osaavaa työvoimaa ja investointeja. Useat hallituksen leikkaukset kohdistuvat heihin, jotka haluavat oppia uutta tai päivittää osaamistaan. Siihen meillä ei ole varaa.

Arvoisa puhemies! Vähintä, mitä hyvinvointivaltion täytyy kansalaiselle taata, on turvallisuus ja hengen varjelu. Ulkoisen turvallisuuden osalta tätä pidetäänkin itsestäänselvyytenä, mutta entä ihmisen terveys ja henki? Kun puhutaan sosiaali- ja terveyspalveluita, hallituksen ainoa huoli vaikuttaa olevan raha. Ihmisten hyvinvointi, peruspalvelut ja

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

avun saaminen ajoissa vaikuttavat olevan toissijaisia. Hyvinvointialueiden haasteet eivät johdu sote-uudistuksesta vaan palkkojen ja kustannusten kasvusta, patoutuneesta hoitovetästä, ikääntymisen aiheuttamasta palvelutarpeen kasvusta ja henkilöstöpulasta. Ongelmat olisivat toteutuneet myös kuntapohjaisessa järjestelmässä.

Ongelmien korjaamisen sijasta Orpon hallitus ainoastaan pahentaa niitä leikkaamalla hyvinvointialueiden rahoituksesta ja perusterveydenhuollon hoitoonpääsystä. On hallitukselta taloudellisesti typerä ja moraalisesti kyseenalainen ratkaisu leikata erityisesti ikäihmisiltä ja pienituloisia palvelevista terveyspalveluista ja syyttää sama raha pääasiassa tehotomaan ja hyvätuoloisia ja sote-jättejä hyödyttävään yksityisen hoidon Kela-korvausjärjestelmään.

Me vasemmistoliitossa emme romuttaisi perusterveydenhuollon hoitotakuuta, sillä uskomme, että myös pienituloisilla on oikeus päästä nopeasti lääkärille. Me parantaisimme hyvinvointialueiden taloudellista tilannetta muun muassa pidentämällä alijäämien kattamisvelvoiteaikaa, rajoittamalla vuokralääkärirahastusta ja uudistamalla alueiden rahoitusindeksejä. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Me vasemmistoliitossa haluamme pitää huolta myös pienituloisten terveydestä ja hengestä.

Arvoisa puhemies! Hallitus harjoittaa holtitonta talouspolitiikkaa. Useat hallituksen leikkaukset tulevat lisäämään kustannuksia pitkällä tähtäimellä. Hallitus esimerkiksi leikkaa sosiaali- ja terveysalan järjestöiltä yli kolmasosan niiden rahoituksesta. Tämän lyhytnäköisen päätöksen te tulette löytämään vielä edestänne, sillä sote-järjestöt säästävät työllään yhteiskunnan kustannuksia.

Kaikista yleisin syy pitkille sairauspoissaoloille Suomessa ovat mielenterveysongelmat. Ennaltaehkäisemällä ongelmia ja parantamalla hoitoa voisimme saavuttaa suuria säästöjä. Sen sijaan, että leikataan matalan kynnyksen palveluista, tulisi aidosti kehittää palvelujärjestelmän kustannusvaikuttavuutta ja ennaltaehkäistä ongelmia. [Juho Eerolan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Hallitus vaikuttaa olevan tietämätön myös talouspolitiikan todellisista kovista rajoista. Kaikista kovimmat rajat talouden toiminnalle asettavat hiipuvat luonnonresurssit ja kuumeneva planeetta. Valitettavasti hallitus tuntuu unohtaneen, että ympäristö on talouden perusta. Hallituksen saamattomuus ympäristöpolitiikassa uhkaa aiheuttaa veronmaksajille myös kalliin laskun. Ongelmien torjuminen ennalta on aina halvinta. Luistaminen ilmastovelvoitteistamme uhkaa aiheuttaa suuren laskun, kun puuttuvia ilmastotoimia pitää kompensoida rahalla.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto tulee syksyn aikana esittämään vaihtoehtonsa, joka on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävämpi kuin hallituksen hyvinvointivaltion rakenteita romuttava ja ympäristön kantokyvystä piittaamaton politiikka. Vasemmistoliitto tarjoaa suomalaisille uuden, paremman normaalin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

12.55 **Otto Andersson r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Eilisen hyvä uutinen oli se, että talous on alkanut elpyä taantumasta ja kasvu vahvistuu ensi vuonna. Se on erittäin tärkeää. Vaikka talouden sopeuttaminen on välttämätöntä velkaantumisen hillitsemiseksi, on selvää, että Suomi ei nouse pelkästään leikkauksilla tai veronkorotuksilla.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Tarvitsemme ennen kaikkea kasvua ja tulevaisuudenuskoa. Vain siten voimme turvata hyvinvoinnin ja palvelut pitkällä aikavälillä. Tarvitsemme enemmän ihmisiä töihin, lisää menestyviä yrityksiä ja uusia investointeja.

Samtidigt vet vi att Finland inte har haft en ordentlig tillväxt på över 15 år. Vi behöver politik som skapar förutsättningar för export, tryggar konkurrenskraften, ökar flexibiliteten på arbetsmarknaden och sporrar till investeringar. Därför gör regeringen omfattande satsningar på utbildning, forskning, innovationer och infrastruktur, förnyar arbetsmarknaden och försnabbar tillståndprocesserna.

Hallituksen toimet tukevat vahvasti teollisuuden vihreää siirtymää, jossa on kasvun suurin potentiaali: EK:n mukaan yli 270 miljardia euroa. Se on myös yksi tehokkaimmista keinoista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Vähemmän päästöjä, enemmän verotuloja. Mutta pelkkä potentiaali ei riitä. Meidän on saatava nämä investoinnit Suomeen. Investointien vauhdittamiseksi hallitus valmistelee määräaikaisen verohyvityksen suurille teollisille investoinneille, esimerkiksi akku- ja vetyhankkeisiin sekä fossiilivapaaseen terästeollisuuteen.

Arvoisa puhemies! Laadukas peruskoulu on paras tapa yhdenvertaisten edellytysten luomiseksi lapsillemme. Haastavasta taloustilanteesta huolimatta hallitus on päättänyt tehdä huomattavia panostuksia perusopetukseen. Jotta kaikki lapset saisivat paremmat mahdollisuudet oppia lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan, alakoululaisille tulee ensi syksystä alkaen kolme lisätuntia äidinkielen, kirjallisuuteen ja matematiikkaan. Panostamme myös noin 100 miljoonaa euroa oppimisen tuen uudistamiseen esi- ja peruskoulussa sekä toisella asteella. Jokaisen oppilaan tulee saada tarvitsemansa tuki. Samalla pienennämme opettajien hallinnollista taakkaa, jotta he voivat keskittyä opettamiseen.

Koulusegregaation vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi teemme koulujen yhdenvertaisuustyön rahoituksesta pysyvää. Sen taso on noin 50 miljoonaa euroa vuodessa. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Ja hallitus toteuttaa vihdoin nuorten terapiatakuun. Se on äärimmäisen tärkeää. [Miapetra Kumpula-Natri: Kiitos! Vakiinnutetaan vanha hyvä idea!]

Ärade talman! Det är dags för en ny, intensivare fas gällande forskning, utveckling och innovationer. Regeringen har förbundit sig att öka statens finansiering på forskning och utveckling till 1,2 procent av BNP. Nu ökar vi finansieringen för FoU så att vi nästa år satsar hela 2,9 miljarder euro. Vi behöver satsningar på ekosystem med starkt kunnande där högskolor, forskningsinstitut och näringslivet gör nära samarbete för att skapa framtida lösningar inom till exempel energiteknologi.

Tki-panostukset ovat ratkaisevia tuottavuuden kannalta. Korkeampi tuottavuus on puolestaan edellytys Suomen kasvuille. Valitettavasti tuottavuus Suomessa ei ole juurikaan kasvanut 15 vuoteen, ja tässä olemme Ruotsia, euroaluetta ja Yhdysvaltoja jäljessä. Siksi hallituksen tärkein työmarkkinauudistus, eli paikallisen sopimisen edistäminen, on hyvin tervetullut juuri nyt. Se on yksi parhaista keinoista tuottavuuden lisäämiseksi.

Regeringen gör också betydande satsningar på exportfrämjande infrastruktur. En satsning på 50 miljoner euro görs på kustbanan, liksom betydande satsningar på riksåttan och andra viktiga trafikleder.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen kasvutoimista huolimatta on selvää, että meidän on tehtävä vielä enemmän. Siksi hallitus päättää puoliväliriihessään kasvupaketista. Nyt meidän on kaikkien tässä salissa ennakkoluulottomasti käännettävä jokainen kivi, kuunneltava yrityksiä ja uskallettava avata mahdollisia ideologisia lukkojamme. Meidän on esimerkiksi otettava vakavasti elinkeinoelämän vahva viesti siitä, että osaavan työvoiman puute on yksi suurimmista kasvun esteistä ja että työperäisen maahanmuuton lisääminen ei ole pelkäämään mahdollisuus, vaan se on välttämättömyys.

Vi gläds över att Migris processer har för snabbats betydligt. Samtidigt håller vi i SFP fast vid vårt mål att nettoinvandringen ska vara minst 40 000 personer per år. Det är viktigt att skapa bättre förhållanden för hela den medföljande familjen både vad gäller arbetstillstånd och studiemöjligheter. Finland ska vara ett attraktivt land och hela familjen ska känna sig välkommen.

För oss i SFP är det viktigt att ändringen av livsmedelsmarknadslagen nu har kommit till riksdagens behandling. Det är det första steget i att förbättra producenternas ställning i livsmedelskedjan och det inhemska jordbrukets lönsamhet.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallitus on päättänyt lähes yhdeksän miljardin euron sopeutuksesta, on meillä on edelleen suuria rakenteellisia ongelmia julkisessa taloudessa. 12,2 miljardin euron alijäämä on valtava, se on selvää. Samalla on tärkeä muistaa, että ilman hallituksen päätöksiä se olisi ollut vielä neljä miljardia euroa suurempi. [Antti Kurvinen: Millä perusteella? Tuo on mielikuvitusta!] Nyt kun oppositio kritisoi hallitusta, odotamme mielenkiinnolla teidän konkreettisia vaihtoehtoisia sopeutusehdotuksianne, mieluiten myös työllisyyslaskelmien kera — harras toive. [Miapetra Kumpula-Natri: Mitkä säästöt luetelitte äsken?]

On selvää, että myös seuraava eduskunta joutuu jatkamaan sopeutusta. Siksi kaikkien tässä salissa olisi hyvä miettiä myös ratkaisuja kritiikin sijaan.

Regeringen föreslår mer pengar till vården och omsorgen för nästa år jämfört med i år. Trots detta behöver vården i Finland nu också själv vård. Vi i SFP ser det som ytterst viktigt att åtgärderna för att underlätta personalbristen inom vården nu bereds snabbt och att vi får bukt med hyrespersonalskostnaderna. Det är också skäl att granska den problematiska finansieringsmodellen så att den skapar starkare incitament för välfärdsområdena att satsa på förebyggande och primärvård.

Arvoisa puhemies! Talouden sopeuttaminen yhdeksällä miljardilla eurolla tuo mukanaan suuria ja vaikeita leikkauksia, jotka koskevat monia ihmisiä ja instituutioita. Budjettiriihessä RKP:lle oli hyvin tärkeää, että kansalaisyhteiskuntaan, kulttuuriin ja kolmannelle sektorille kohdistuvia leikkauksia pystyttiin pienentämään. Olemme iloisia siitä, että onnistuimme selvästi pienentämään esimerkiksi Naisten Linjaan, Rikosuhripäivystykseen, saamelaiskäräjiin, Pakolaisneuvontaan ja Julkisen sanan neuvostoon ehdotettuja leikkauksia.

Men vi behöver en modell för en flerårig finansieringsstruktur för att värna om kunskapen inom organisationerna. Till exempel har organisationer som arbetar med utrikes- och säkerhetspolitik en stor roll när det gäller att fördjupa kunnande i krishantering ur ett helhets-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

perspektiv, det vill säga både civilt och militärt. Medborgarsamhällets centrala betydelse framhävs även med Finlands ordförandeskap i OSSE år 2025. — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.03 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain hyvinvoiva talous turvaa yhteiskuntamme hyvinvointipalvelut ja estää uppoamasta velkasuohon. Kristillisdemokraatit tahtovat toimia vastuullisesti ja määrätietoisesti hallitusohjelmassa sovitujen reunaehtojen mukaisesti. Vuosikymmenten saatossa yhteiskunnalliset palvelut ja etuudet ovat kansantalouden kasvaessa laajentuneet tavalla, joka ei ole enää kestävällä pohjalla. Tekijöitä ja maksajia on vuosi vuodelta vähemmän.

Värderade talman! Det här budgetförslaget innehåller många besparingsåtgärder som ingen genomför med stor iver eller glädje, utan snarare känner man sorg. Dessutom måste många strukturella förändringar också göras.

On ymmärrettävä, että vaalikauden ajan yhteensä yhdeksän miljardin — siis yhdeksän tuhannen miljoonan — euron sopeutuksia ei voida tehdä ilman, että ne koskettaisivat monia yhteiskuntaryhmiä. Mutta jos emme toimisi, ottaisimme pelkästään ensi vuonna useita miljardeja euroja enemmän velkaa kuin nyt.

Arvoisa puhemies! Me kansanedustajat — siis sekä opposition että hallituksen edustajat — istumme tässä salissa kuvanveistäjä Wäinö Aaltosen patsaiden edessä, joista Tulevaisuus-patsaan lapsi katsoo suoraan meihin edustajiin. Meidän täytyy muistaa, että emme tee päätöksiä itseämme varten, vaan lapsillemme ja lastemme lapsille. [Aino-Kaisa Pekonen: Älkää leikatko lapsilta! — Miapetra Kumpula-Natri: Palautatteko työttömien lapsikoroituksen?] On raivattava tietä, uskottava tekemiseensä ja luotettava, että tehdystä työstä korjataan satoa.

Lapset ja nuoret ovat tärkein tulevaisuuden voimavara. Tästä KD perhepuolueena haluaa aina päätöksenteossa muistuttaa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Valtiontalouden säästöpainneiden keskellä meille on ollut hallitustyössä ensisijaista, että lapsilisien ja perusopetuksen rahoitusta on korotettu, ansiotuloverotukseen saadaan lapsikohtainen työtulovähennys ja että kotihoidon tuki säilyy.

Arvoisa puhemies! Tässä budjettiesityksessä iloitsemme siitä, että lasten ja nuorten terapiatakuu vihdoin toteutuu. Matalan kynnyksen mielenterveyden chat-palveluiden ja terapian saatavuus paranee. Kohdistamme rahoitusta koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön, harrastustoimintaan sekä koulukiusaamisen vastaiseen työhön.

Värderade talman! Mitt i statsekonomin besparingsåtgärder har kristdemokraterna velat prioritera en höjning av barnbidraget och en finansiering av grundutbildningen, att införa ett avdrag för arbetsinkomster per barn i inkomstskatten samt att bevara hemvårdsstödet.

Arvoisa puhemies! Olemme hallituksessa muistuttaneet myös sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta: pienimpien eläkkeiden verotusta ei kiristetä, ruoka-apu vakinaistetaan ja ke-liakiakorvaus toteutetaan alle 18-vuotiaille sekä pienituloisimmille aikuisille. Myös päih-teillä ja väkivallalla oirehtivien nuorten lastensuojeluun suunnataan rahoitusta. Haastavasakin taloustilanteessa kaikista heikoimpien asema turvataan.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Kuten takanamme olevista patsaista Raivaaja, käymme utterasti työhön kuin metsuri savotassa. Metsäsektorille tehdään kasvun ja innovaatioiden vauhdittamiseksi viiden miljoonan euron panostus metsäbiomassoja koskevaan tutkimukseen. Metso- ja Helmi-ohjelmien kautta suunnataan varoja luonnon ennallistamistyöhön. Panostamme vahvasti biotalouteen sekä elintarvikeviennin tukemiseen.

Paikallisen sopimisen mahdollisuuksien laajentaminen tuo kauan kaivattua joustavuutta ja sopeutumiskykyä työpaikoille. Sitä tarvitaan, kun kilpailu osaajista ja kansainvälisistä investoinneista kovenee.

Arvoisa puhemies! Aaltosen patsaista Henkinen työ ja Usko haluavat muistuttaa meitä siitä, että suomalaisten rehellisyyttä, työntekoa ja lähimmäisyyttä kunnioittava moraalinen mielenlaatu kumpuaa kristilliseltä arvopohjalta. Sille on rakennettu yhteiskuntamme hyvinvointi.

Suomi voi olla edelleen monessa maailman kärkimaa. Meillä on kaikki edellytykset tuottaa laadukkaita korkean lisäarvon tuotteita kansainvälisille markkinoille, mikä tuo mukanaan talouskasvua ja vahvistaa huoltovarmuutta. On tärkeää, että näytämme esimerkkiä siinä, miten demokratia toimii polarisoituvan maailman keskellä ja miten talous ja investoinnit valjastetaan tuottamaan yhteistä hyvää ja uusia käyttökelpoisia ideoita.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa sovitun tavoitteen mukaisesti lisää tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa me uskomme t&k-rahoituksen vauhdittavan etenkin ventialoja ja tuottavan kaivattua talouskasvua.

Budjettiesitys sisältää panostuksia turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen, mikä on muutaakin kuin Puolustusvoimien, Rajan ja poliisin resurssien vahvistamista. Niihin liittyy myös kriittisen infrastruktuurin ja osaamisen kehittäminen sekä kestäväällä tavalla tuotettu raaka-aineomavaraisuus. Tästä hyvänä esimerkkinä on Kajaanissa sijaitsevan Lumi-supertietokoneen korvaaminen uudella. Toisena esimerkkinä on uuden mineraalialan tutkimuksen koetehtaan käyttöönotto Outokummussa. Se on kokonaisuus, jota mikään muu taho Euroopassa ei kykene tarjoamaan.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Talouden uhkakuvat on nyt käännettävä toivon politiikaksi. Haluamme, että Suomi on houkutteleva maa perustaa perhe, tavoitella unelmia, kouluttautua ja yrittää. Uskomme, että haasteista selvittää yhtenäisyydellä ja yhteisellä visiolla ja että koittaa aika, jolloin Sadonkorjaajan tavoin saamme kerätä työmme hyviä hedelmiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

13.10 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Vain kasvu pelastaa talouden. Kasvu ei tule toivomalla, kuten nyt tehdään. Kasvu syntyy vain tekojen ja päätösten kautta. Tarvitsemme perusteellisen veroremontin. Säästöissä juustohöylä ei enää riitä. Tarvitsemme pitkäjänteisiä rakenneuudistuksia. Sote pitää saada kuntoon. Tämä budjetti kertoo vain sen tylyn totuuden, että nykyiset toimet eivät riitä. Ei ole tehty riittävästi — tai tehdään, tehdään suomenennätys velkaantumisessa.

Sote-menot kasvavat. Veronsa maksaneiden suomalaisten on saatava hoitoa ja hoivaa. Turvallisuus on ykkösasia. Puolustukseen ja poliisiin pitää panostaa. Työttömyysmenot kasvavat. Hallituksen yhdeksän miljardin euron tasapainotus jää täysin vajaaksi. Velkaa otetaan yhteensä vähintään 47 miljardia euroa, ja Suomen julkinen talous on vuosina 26—27 samassa tilanteessa kuin 90-luvun alussa. Suomen talous ei ole kasvanut 16 vuoteen, ja

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tätä ovat olleet tekemässä kaikki vanhat puolueet omalla vuorollaan. Eli on turha etsiä syyllisiä, nyt pitää tehdä rohkeita päätöksiä ja pysyä niissä.

Katsokaa Ruotsia. Siellä veroja lasketaan yhteensä kolmella miljardilla eurolla ja kannustetaan ihmisiä tekemään enemmän töitä ja tienaamaan paremmin, ja myös kotitalousvähennystä siellä korotettiin. Ja Ruotsin talous sen kuin kasvaa.

Arvoisa puhemies! Sitten niitä toimia, joita hallituksen olisi pitänyt tehdä: jäädytetään menot nykyiselle tasolle; lasketaan yhteisövero 15 prosenttiin; yritystukia pudotetaan miljardilla eurolla; pitää perustaa skaalausrahasto investoinneille, jotta Suomeen saadaan investointeja, joita ei ole saatu kymmeneen vuoteen; koko Suomesta tehdään erityistalousalue; jäädytetään menot nykyiselle tasolle.

Palkankorotusvaraa ja kustannusten nousua voidaan kompensoida, kun tuottavuus paranee. Samoin kaikki turha työ poistetaan normeja purkamalla. Jos organisaatio sanoo, että rahat eivät riitä, kysytään, mitä töitä voidaan jättää tekemättä. Joka paikassa on ylimääräistä ja turhaa työtä. Jos kysytään, eikö edes tätä tai tätä indeksiä voida nostaa, vastaus on, että tuottavuuden paranemisen kautta tähänkin tulee varaa. Tästä kaikesta pitää tehdä yhteiskuntasopimus, että kaikki rupeavat töihin kustannusten saamiseksi kuriin. Tämä varmasti onnistuu, jos halutaan.

Tehdään yrittäjyyteen ja kasvun eteen riittävästi rohkeita toimia niin, että päästään keskimäärin 2,5 prosentin kasvuun. Tarvitaan rohkeutta muuttaa rakenteita. Nykyinen näpertely ei muuta mitään. Nyt on tehtävä päättäväisiä muutoksia. Suomi tarvitsee kaikenlaisia investointeja. Teollisista investoinneista erityistä huomiota pitää laittaa energiamurroksen hyödyntämiseen, kaivosteollisuuteen ja puolustusteollisuuteen. Digitaalisissa palveluissa on suurin potentiaali tuottavuuden kasvuun. Yritysten verotusta pitää keventää ja luoda lisää tukimalleja, jotka kannustavat panostamaan ja sijoittamaan Suomeen. Suomen pitää olla kaikessa tukemisessa itsekkäämpi ja röyhkeämpi.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Yhteisöveroa pitää laskea viidellä prosentilla 15 prosenttiin. Se on ainoa riittävän nopeasti vaikuttava poliittinen toimi saada investointeja liikkeelle ja talous kasvuun.

Yhteisöveron alentaminen maksaa nykytasolla 2,2 miljardia euroa vuodessa. Se kuitenkin maksaa itseään takaisin pidemmällä tähtäimellä. VM on arvioinut itserahoitusasteeksi 50 prosenttia. Eduskunnan tietopalvelun ekonomistin mukaan yhteisöveron laskulla on huomattava itserahoitusaste ja pitkällä aikavälillä myös suurempi vaikutus bkt:n kasvuun. Yhteisöveron alentaminen pitää lyhyellä tähtäimellä rahoittaa yritystukia karsimalla ja kohdentamalla niitä paremmin. Yhteisöveron lasku alentaa investointien tuottovaatimusta ja parantaa pääoman tuottoa, mikä johtaa pääomakantojen kasvuun. Tämä taas nostaa myös palkkatasoa, tuotantoa, työn kysyntää ja tarjontaa sekä johtaa työpaikkojen lukumäärän kasvuun. Yritystukia pitää vähentää miljardilla eurolla. Niitä voi ottaa pois, sillä yhteisöveron lasku kompensoi niitä yrityksille.

Investointeja varten Suomen valtion pitää perustaa skaalarahasto. Valtio kerää neljä miljardia siirtämällä ratainvestointeja muita investointeja myöhäisemmäksi. Veikkaus Oy viehdään pörssiin ja siitä myydään 49 prosenttia, josta saadaan noin 3—4 miljardia. Yhteensä kahdeksan miljardin potti, jolla tuetaan yritysten investointeja ja jonka avulla hankitaan lisää sijoittajia, niin että investointipotti nousee 20 miljardiin euroon. Vain tällaisten mallien avulla Suomen on mahdollista antaa julkista tukea ja suoraa verotukea investointeja varten. Junaratoihin panostamme sitten, kun investoinnit ovat käynnissä ja talous kasvaa.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Itä-Suomesta pitää huolehtia erityisesti jo turvallisuuden takia, mutta talouskasvun puolesta koko Suomi pitää nimittää erityistalousalueeksi. Tällä alueella voi myöntää kohdistettuja määräaikaista verovapauksia, kun yritys investoi. Työmarkkinoiden pitää olla toimivat ja luotettavat. Sähkön ja kuljetusten kustannusten pitää olla ennustettavia. Yrityksille annetaan veroetuja, jos ne investoivat Suomeen. Voitosta ei tarvitse maksaa veroa 3—5 vuoteen riippuen investoinnin koosta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Jokainen iso investointi, josta Suomi kilpailee, pitää ottaa erityiskäsittelyyn ja selvittää, miten saamme sen Suomeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt valtiovarainministeri Purralle neljän minuutin vastauspuheenvuoron, ja jo ministerin puheenvuoron aikana edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Ministeri, olkaa hyvä.

13.17 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Ei tullut paljon vaihtoehtoja. Ei tullut julkista taloutta vahvistavia kasvutoimia. Ei tullut aitoa ymmärrystä siitä, miksi talouskasvu on kroonisesti vuodesta toiseen jopa suhdanteista riippumatta olematon. Ei tullut myöskään ymmärrystä siitä, mikä on hallituksen rakenteellisten toimien — suurten, rakenteellisten uudistusten — vaikutus keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Kun katsotaan esimerkiksi tämän hetken suhdannetta ja meidän vientimarkkinan heikkoa tilaa, nämä asiat pitäisi erottaa. Tuli kuitenkin tietenkin omaa kehua, mikä politiikassa aina on sallittua, mutta on hyvä ymmärtää, että esimerkiksi Rinteen—Marinin hallituksen taloudessa saama tilanne hyvin paljon sai vaikutusta myös edellisen hallituksen kaudelta, aivan kuten nämäkin kasvutoimet ja rakenteelliset toimet, joita me tällä hetkellä teemme, tulevat vaikuttamaan myös seuraavalla hallituskaudella. [Välihuutoja] Me emme tee niitä ensi vuoden budjettiin, [Puhemies koputtaa] vaan me katsomme tulevaisuutta pidemmin. Ja samaan aikaan emme me ole täällä arvostelleet edellistä hallitusta monistakaan sen tärkeistä toimista. [Eduskunnasta: Ehei! — Naurua] — Jos saan vastata, sanoa tämän virkkeeni loppuun, voisitte sitten pisteen jälkeen siihen vastata. — Esimerkiksi hallituksen hoitaminen koronan osalta ja toisaalta turvallisuustilanteen merkittävä muuttuminen Nato-jäsenyyden myötä ovat saaneet meiltä kehua.

Keskusta halusi puheenvuorossaan kasvua tässä ja nyt. Kyllä, ja juuri siksi kasvumant-
ran sijaan me teemme myös toimia, joilla on selkeää vaikutusta. [Anne Kalmari: Ensi keväänä!] 16 vuotta ei juuri minkäänlaista kasvua. Myös te olette olleet hallituksessa aika monta vuotta tuosta ajasta. Sen sijaan, että syytätte tätä hallitusta näistä toimista, ehkä kannattaisi teidänkin katsoa hieman peiliin, mikäli ette ole keksineet näitä kasvutoimianne vasta juuri nyt. [Antti Kaikkonen: Muistatteko Sipilän hallituksen?] Meillä ei ole käytös-
sämme rahatukkoja, joilla juosta siltarummulta toiselle. Me teemme sellaisia kasvutoimia, jotka tukevat julkista taloutta. Meillä ei ole myöskään pokkaa väittää ylimääräisiä menoja tulevaisuusinvestoinneiksi. Sen sijaan meillä on iso määrä erilaisia kasvutoimia, joihin varmasti palaamme myöhemmissä puheenvuoroissa.

Mutta aivan loppuun vielä hieman teknisempää asiaa, jonka puheenjohtaja Lindtman otti esille. Velkakestävyysanalyysi tehdään nyt oikein Euroopan unionissa, kuten se on tehty pidempään oikein valtiovarainministeriössä, Suomen Pankissa ja IMF:ssä. Ehdotitteko te, puheenjohtaja Lindtman, oikeasti, että komission pitäisi arvioida julkisen talouden tilanne Suomessa liian ruusuisesti? Siis niin, että siellä pitäisi olla tämä harha, että me voi-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

simme työeläkerahastojen ylijäämää käyttää julkisen talouden menojen tai velan kattamiseen? [Oikealta: Hävytöntä!] Tämä on mielestäni aika pöyristyttävä ajatus. [Oikealta: Kyllä!] Ei työeläkejärjestelmän ylijäämää voi käyttää tällaiseen toimintaan. [Miko Bergbom: Demarit käyttää!] Minä en halua väärää analyysia Suomen ongelmien kaunistamiseksi EU:ssa. Tästä tulee mieleen Kreikka ja sen tietynlainen tilastojen näpelöinti takavuosina. Suomi ei ole Kreikka. Hallitus, ministerit tai poliitikot eivät puutu VM:n riippumattomaan ennusteeseen. Meillä ole mitään tekemistä sen kanssa. Tässä asiassa kyse on samanlaisesta asiasta. Velkakestävyysanalyysiä näiltä osin, Suomen erityispiirteistä työeläkerahastojen osalta, on käsitelty komission kanssa virkatasolla jo vuodesta 2020 asti ja kaikkina vuosina sen jälkeen eri virkakomiteoissa, virkatyöryhmissä ja tasoilla. Velkakestävyysanalyysin parametreista ei ole neuvoteltu Euroopan unionin uusien finanssipoliittisten sääntöjen muuttamisen kehikossa eikä poliittisella tasolla.

Ja, edustaja Lindtman, minä tiedän, että te tiedätte tämän, [Puhemies koputtaa] koska sen ovat kertoneet VM:n kaikkein korkeimmat virkamiehet. Mukanani tänään valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa oli finanssineuvos, joka myös teidän edustajillenne [Puhemies koputtaa] olisi vastannut näihin kysymyksiin. Mikäli te haluatte vielä kuulla lisää virkamiehiltä velkakestävyysanalyysistä ja näistä parametreista, teille ehdottomasti niitä kerrotaan, [Puhemies koputtaa] mutta älkää viitsikö politisoida asiaa, jossa ei ole politiikkaa. [Jenna Simula: Kutsukaa ryhmäkokouksiin!] Valtiovarainministeriön virkamiehet tekevät erinomaista työtä. Annetaan heille siihen rauha, ei sekoiteta sitä näihin meidän [Puhemies koputtaa] poliittisiin kiistoihimme täällä. [Timo Heinonen: Lindtman tukioptetukseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

13.22 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me tarvitsemme tässä vaikeassa tilanteessa kahta asiaa samaan aikaan: tiukkaa menokuria, jolla voidaan pienentää meidän velkaantumista, ja voimakkaita toimia talouskasvun vahvistamiseksi. Uskon, että me kaikki uskomme, että näitä molempia toimia tarvitaan, jotta pääsemme eteenpäin. Hallitus tekee hyvin laajaa ja vahvaa kasvupolitiikkaa, ja uskon, että vielä ensi keväänä tullaan päättämään laajoista uusista toimenpiteistä kasvun vahvistamiseksi.

Hämmästelін täällä edustaja Lindtmanin puheenvuoroa, jossa oikeastaan kuului hyvin pitkälti tämä SDP:n linja: perutaan, lykätään, siirretään. [Miapetra Kumpula-Natri: Tuo oli sinun puheenvuorostasi!] Minkään kaltaisia uusia säästöehdotuksia ei tullut esille. Hyvät kollegat, Kela-korvausten säästämisen ensi vuoden osalta voidaan säästää 80 miljoonaa euroa — me teemme yli 3 000 miljoonan uudet toimet ensi vuonna. Joten tosiaan nyt vain kuuluu siis sitä, että tyhjä tynnyri kumisee kauas, minkäänlaista vaihtoehtoa ei ole, eikä Suomen talouspolitiikkaa voida teidän toimenpiteidenne [Puhemies koputtaa] päälle rakentaa. [Juho Eerola: Peukaloidaan lukemat!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

13.23 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyllä kuulostaa siltä, että aivan oikeat puolueet ovat oppositiossa. SDP ja keskusta käyttivät yliaikaa sen minuutin, mitä perussuomalaisten puheenvuorosta jäi jäljelle, [Juho Eerola: Säästö meni siinä!] ja ainut, mitä siitä jäi käteen, oli keskustan ehdotus säästää ratakankkeesta, johon ei ole euroakaan rahaa budjetissa, ja se, että pitäisi tehdä jotain heidän itse rakentamalleen so-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

telle, [Anne Kalmari: Olisitte kuunnelleet ne 12 muuta!] kuulematta, mitä pitäisi tehdä ja millä rahalla. Vihreät puhuvat ihonväreistä, vaikka kukaan muu ei niistä puhu. Ja vasemmistoliitto väittää, että ostovoima laskee, vaikka Veronmaksajain Keskusliitto väittää, että se nousee.

Mutta silti jotain mielenkiintoista kuitenkin jää näistä keskusteluista, tämä kysymys siitä, miksi Suomi ei ole päässyt mukaan tähän talouskasvuun ja kasvu on EU:n heikointa. Olemmeko liian tiukkoja ilmastotoimissa? Sovellammeko liian tiukasti EU:n direktiivejä? Ruotsilla on oma raha, meillä ei ole omaa rahaa. Onko meillä liian tiukat työmarkkinat? Onko meillä osaamisvajetta suuryritysten johdossa? Onko meillä ollut liikaa kiukuttelua poliittisten lakkojen muodossa? Tässä on hyviä kysymyksiä, joihin kannattaisi etsiä vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

13.24 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Purra, tästä niin sanotusta ”teknisestä” muutoksesta, josta sanoitte, että nyt virkamiehet ovat sitä siellä ajaneet: kaikkihan ministeriössä tapahtuu viime kädessä ministerin luottamuksen varassa. Kysymys kuuluu, olisiko ollut reilua kertoa tämän muutoksen vaikutuksista avoimesti ja rehellisesti eduskunnalle — siis tämän muutoksen vaikutuksista. Niinhän te ette tehneet, mutta nyt jouduitte osaltaan tämän muutoksen vuoksi itse pyytämään lisää aikaa.

Mutta, arvoisa puhemies, kun täällä hallitus niin kovasti nyt kehuu päätöksiään ja toimenpiteitään, niin katsotaan tuloksia: Kolmannes on jo vaalikaudesta takana, ja tämä saldo työllisyydessä, arvoisa pääministeri, se on surkea. 50 000 menetettyä työpaikkaa, yksityisen sektorin työpaikkoja menetetty sitäkin enemmän. Euroopan surkein työllisyyskehitys teidän hallituksenne aikana, [Puhemies koputtaa] ja ero toiseksi surkeimpaan, se on reilu. Luxemburg, jopa tuplasti heikompi työllisyysasteen lasku...

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

13.26 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin teidän vastauspuheenvuoroanne, valtiovarainministeri Purra, niin hieman ihmettelin sitä sävyä, että te ikään kuin mitätöitte nämä muut puheenvuorot, joita täällä käytettiin. Ja ajattelin, miksi siihen pitäisi nyt olla varaa tällä kertaa Suomessa, kun meidän taloustilanne on niin vaikea, ettei ole minkäänlaista valoa näkyvissä, että meidän velkaantuminen kääntyisi laskuun, vaan päinvastoin suunnittelukaudella se jatkaa kasvuaan, ja ongelmat ovat yhteisiä.

Ihmettelen sitä senkin takia, että siitä huolimatta, että täällä oli kritiikkiä, kyllähän täällä oli lähes kaikissa puheenvuoroissa sellainen yhteinen sävy, jonka puki aikoinaan Seitsemässä veljeksessä Eero sanoiksi sanoen, että ei nyt auta valitus ja murhe vaan työ ja toimi, ja tätähän pitäisi meidän, niiden, jotka ovat vallassa, vahvistaa, tällaista yhteistä näkemystä ja sitä, että me panemme kaikki osaamisemme ja yritämme ratkoa yhdessä tätä. Keskusta on esittänyt, että lähdetään tekemään ylivaalikautista yhteistyötä. Olisiko nyt talouden tilanne niin vaikea, että tähän voisi tarttua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

13.27 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettikirja maalaa meille kuvaa Suomesta, joka sulkeutuu, on pelokas ja ottaa askeleita taaksepäin. Leikkaukset osuvat eri suunnista samoihin ihmisiin, eikä kasvun eväitä ole näkyvissä. [Jenna Simula: Mitä kirjaa siellä on oikein luettu?] En usko, että te, pääministeri Orpo, haluatte kutistuvan, kurjistuvan tai sisäänpäin kääntyvän Suomen. Vaikuttaa vain siltä, että olette valinnut joustaa liian monessa kohdassa onnistuaksenne omassa tavoitteessanne talouden vakauttamiseksi. Olette valinnut esimerkiksi joustaa työvoimapulan ratkaisemisen sijaan niin, että Suomesta tehdäänkin epähoukutteleva vaihtoehto ulkomaalaisille osaajille vaarantaen yritysten kasvun ja kansainvälistymisen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Olette vahtivuorollanne sallinut sen, että lapsiperheköyhyys yhä syvenee sen mahdollisuuksien tasa-arvon vahvistumisen sijaan.

Olette huolestuttavalla tavalla valinnut joustaa siinä, minkälaista puhetta ja minkälaisia tekoja tässä yhteiskunnassa ministereiltänne sallitaan. Olette avannut oven sille, että asenteet ja kovat puheet koventuvat ja vastakkainasettelu syvenee, kuten olemme tänäänkin kuulleet, [Juho Eerola: Kuten kuulemme nytkin!] vaikka vilpittömästi uskon, että te ajattelitte tapahtuvan päinvastoin, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] silloin kun tämän hallituksen kokositte.

Kysynkin, arvon pääministeri Orpo: oletteko [Puhemies koputtaa] miettinyt, mikä näiden joustojen ja vain yhden tavoitteen jahtaamisen hinta on tälle suomalaiselle yhteiskunnalle [Puhemies koputtaa] ja niille ihmisille, jotka nyt jätätte jälkeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Nyt aika on kulunut loppuun. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

13.28 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kurjuuden ja synkkyyden uutta normaalia on myyty kansalaisille väittäen, että meillä ei ole muita vaihtoehtoja. Hallitus vetosi EU:n tiukkoihin taloussääntöihin väittäessään, että sen tekemät leikkaukset ovat välttämättömiä. Sanomatta jäi, että hallitus on ollut itse ajamassa näitä sääntöjä, joiden myötä Suomeen kohdistuu kaikista kovin talouskuri koko euroalueella, siis Suomeen, jonka julkinen velka on alle euroalueen keskiarvon.

Valtiovarainministeri Purra, sanoitte Helsingin Sanomissa, että Suomen linja on ollut saada aikaan hyvät, riittävän tiukat säännöt siitä huolimatta, että ne osuvat meihin kovaa. Minusta kyseessä on katastrofaalinen epäonnistuminen, josta yhteiskuntamme joutuu nyt sitten maksamaan miljardeja. Ministeri Purra, mikä on teidän selityksenne niille kansalaisille, jotka tulevat kärsimään jälleen näistä todennäköisistä uusista leikkauksista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

13.29 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus on jo siis päättänyt mittavista kasvutoimista: historiallinen tki-panostus, infrapanostukset, vihreän siirtymän verokannustin, paikallinen sopiminen, perusopetus, nopeammat lupaprosessit. Tämän lisäksi hallitus tekee kehysriihessä kasvupaketin.

Olisin kysynyt pääministeri Orpolta: oletteko samaa mieltä siitä, että isänmaan etu vaatii nyt sen, että kasvutoimia tarkastellaan keväällä hyvin laajalla skaalalla ennakkoluulottomasti ja asiantuntijoita kuullen? Itse ajattelen, että olisi esimerkiksi hyvä miettiä, miten

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

vastaamme työvoimapulaan ja miten voimme edelleen nostaa tuottavuutta. Mielellään kuulisin ajatuksianne tuon osalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.30 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuus-patsaan lapsi katsoo meitä edelleen, katsoo meitä kohti ja odottaa meiltä vastauksia. Hallitus on tuonut budjettiesityksensä, ja se sisältää tälle kehyskaudelle yhdeksän miljardin euron säästöjä. Ja luulisi nyt, että oppositiolta tulisi vaihtoehtoja, kun esittävät kritiikkiä. Se suurin konkreettisin vaihtoehtoesitys hallitukseen verrattuna on, että leikataan yritystuista.

Viime vuonna Suomessa maksettiin suoria yritystukia 1,2 miljardia — 1,2 miljardia. No, minkä takia? Sen takia, että me haluamme säilyttää teollisuuden kilpakykyä Suomessa. Samanaikaisesti me maksamme myöskin yli 80 miljardia sosiaaliturvaa kansalaisille. No, minkä takia? No, siihenkin löytyy perusteluja. Me haluamme vähentää tuloeroja. Mutta kun me katsomme nämä suhteet tässä, niin tämä suora yritystuki on puolitoista prosenttia suhteessa tähän sosiaaliturvaan, mutta yrittäjien määrä on kuitenkin Suomessa viisi ja puoli prosenttia väestöstä. [Puhemies koputtaa] Pitäkää tämä mielessä, kun te teette näitä oikeudenmukaisuusvertailuja. [Aki Lindén: Laskitte eläkkeet sosiaaliturvaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

13.31 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Puhutaan vähän kasvusta nytten. [Antti Kurvinen: Hyvä, kuunnelkaa, hallitus! Valtiovarainministeriö antoi eilen luvut, että 1,7 prosenttia on kasvu, ja nyt te huudatte siellä edessä, että nyt meillä on kasvu tulossa Suomeen, iso kasvu. Viime vuonna tähän aikaan valtiovarainministeriö antoi luvun 1,5 prosenttia kasvua. Mikä se kasvu todellisuudessa oli? Se oli miinusmerkkinen. Ei se ole mikään jumalansana, että valtiovarainministeriö ilmoittaa 1,7 miljardia kasvua, ja te huudatte kuorossa, että nyt kasvu alkaa. Useat laitokset, kuten Suomen Pankki, ovat ilmoittaneet prosentin kasvusta. Ne ovat lähempänä todellisuutta varmasti. Mihin ne teidän kasvuennusteenne perustuvat?

Te puhutte, että rakentaminen on elpynyt. Puhuin ison rakennusfirman toimitusjohtajan kanssa. He sanoivat, että yhtään uutta aloitusta ei tehdä tänä vuonna, ja ensi vuodesta ei vielä tiedetä mitään. [Pia Lohikoski: Kerrankin asiaa!] Nämä ovat tämmöisiä juttuja, [Puhemies koputtaa] joita te maalaatte, jotta saataisiin positiivinen ilmapiiri, kun te kuvittelette, [Puhemies koputtaa] että positiivisuudella se kasvu alkaa. Ei se sillä ala. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ranteetko pitää auki vetää?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, kaksi minuuttia tässä vaiheessa, olkaa hyvä.

13.33 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan nyt muutamiin asioihin:

”Ei auta valitus ja murhe”, sanoi edustaja Lohi, ja kyllä se vaan niin on, että ei tämä, että me surkutellaan kilpaa, täällä tilannetta muuta mihinkään. Tunnustetaan tosiasioita, ja tosiasia on se, että Suomen julkisen talouden tila on erittäin huonossa kunnossa. Mutta samaan aikaan yhtä totta on se, että hallitus on tehnyt valtavan määrän kasvutoimia, uudis-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tuksia työmarkkinoille, sosiaaliturvaan, verotukseen, uudistamme luvitusjärjestelmää, pistetään miljardi tutkimukseen ja kehitystyöhön. Meillä on aivan selkeä ohjelma.

Samaan aikaan me joudutaan sopeuttamaan, koska me olemme eläneet ja me elämme yli varojemme, ja kyllä, se sattuu, mutta edustaja Virralle ja monille muillekin: Emme me näitä pahuuttamme tee. Emme. Me teemme tämän siksi, että me pelastamme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, ja me tarvitsemme siihen terveen julkisen talouden. Kyllä se on aivan selvä ja jokainen sen ymmärtää, että jos rahaa ei ole, niin ei ole palveluita, ei ole turvallista Suomea. Meidän täytyy laittaa julkinen talous kuntoon ja työllisyysaste ylös, ja hyvä uutinen on se, että nyt ennusteiden mukaan — jotka siis tekee valtiovarainministeriö lahjomattomasti — työllisyys on jo lähtenyt kasvuun ja ensi vuonna ja vuonna 26 työllisyysaste on 78,7 prosenttia. Eli tämä on kääntynyt nyt. Alkuvuoden talouskasvu on kiihtynyt, ensi vuodelle ennustetaan jo lähes kahden prosenttiyksikön kasvua, ja se on usean tutkimuslaitoksen ennustama. Minä olen aivan varma siitä, että hallituksen lukemattomat kasvutoimet vahvistavat kasvua ja vahvistavat työllisyyttä, ja tämä on kääntymässä parempaan.

Mutta jatkuvalla murheella ja surulla tämä ei käänny. Me tarvitaan yhteen hiileen puhaltamista, ja siihen kasvutyöhön, mikä me nyt aloitetaan hallituksen toimesta, minä kutsun kaikki mukaan, saa ideoita. Ja mitä tulee ideointiin, niin opposition ja Lindtmanin on kerta kaikkiaan vastattava siihen, kun te sanotte, että ei saa säästää, ja te sanotte samaan aikaan, ettei saa ottaa velkaa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei sano!] Teidän on pistettävä paperille jokainen säästö, jonka te olette kieltäneet, mitä me emme saa tehdä, ja etsittävä sille korvaava, ja teidän on näytettävä [Puhemies koputtaa] ne teidän veronkorotusraipanne, ja teidän pitää saada se teidän vaihtoehtobudjettinne tasapainoon — ja älkää piilottako niitä työllisyysvaikutuksia, kansalla on oikeus tietää. [Mari Rantasen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

13.35 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oikeistohallitushan aloitti suorastaan onnellisten tähtien alla, [Oikealta: Höpö höpö!] sillä harva hallitus on saanut sellaisia huomenlahjoja aloittaessaan kuin tämä Orpon—Purran oikeistohallitus: [Hälinää — Puhemies koputtaa] ennätystyöllisyys, ennätykselliset vihreän investoinnin suunnitelmat, ennätyksellinen työperäinen maahanmuutto. Ja kaikki, kaikki nämä kolme kultamunaa, on onnistuttu tämän vuoden aikana tyrimään. VM ennustaa nettomaahanmuuton romahdusta, vihreät investoinnit ovat jääneet piippuun, ja sitten se pohjanoteeraus: niitten uusien työpaikkojen sijaan onkin saatu miinus 50 000 työllistä. Miinuksella tämä saldo, ja kehitys on ollut Euroopan surkeinta. Olisikohan nyt aika tunnustaa, että tämä politiikka ei auta saamaan Suomea kasvuun? Tämä on kansantaloudelle myrkyä. Ja mitä tämä on tavalliselle palkansaajalle? Yhdistettynä nämä työttömyysturvan leikkaukset ja koulutusleikkaukset ovat armoton paketti. Nyt olisi kyllä oikeistohallituksella paikka tarkistaa ja tarjota Suomelle suunta. Oppositiosta se tulee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

13.37 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouspolitiikka on niin keskeinen osa yhteiskunnan kestävyysden turvaamista, että on hienoa, että siitä näin vakavasti täällä puhutaan.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Toki ihmettelen vasemman laidan puheita siitä, että esimerkiksi EU:n finanssipolitiikan säännöt, jotka ovat tiukkoja ja kannustavat Suomea toimenpiteisiin, olisivat ongelma eikä se, että Suomi on vuosikautia elänyt yli varojen. Finanssipolitiikan säännöt, niin kansalliset kuin EU-tason säännöt, on tehty suojelemaan hyvinvointiyhteiskunnan kestävyyttä nimenomaan tuhlailevilta, vastuuttomilta politiikoilta. Varjelkoon, jos esimerkiksi vasemmistoliiton hallä väliä -linja jossain vaiheessa valtaan jälleen pääsisi. Silloin me tarvitsemme näitä sääntöjä.

Mutta mikään kansakunta ei veronkiristyksillä, sopeutustoimilla koskaan ole vaurastunut, vaan on ehdottoman tärkeää, että hallituksen kasvupolitiikkaa jatketaan. Se on hyvässä vauhdissa, sen vaikutukset näkyvät jo ensi vuonna selvästi ennusteiden mukaan. [Puhemies koputtaa] Pyytäisin, jos ministeri Satonen voisi esimerkiksi työmarkkinauudistusten vaikutusta avata vielä tälle salille. [Miapetra Kumpula-Natri: Ja sitä Euroopan huonointa työllisyyskehitystä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

13.38 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Orpo, vaaleissa te kokoomuksen johtajana lupasitte, että te pysäytätte velkaantumisen ja pidätte Suomen taloudesta parempaa huolta kuin aiemmin on pidetty. Mitä nyt tapahtuu: Ensi vuodelle 12 miljardia lisää velkaa, Suomen talous — meidän käyttötalous — on 12 miljardia alijäämäinen. Olette, arvoisa pääministeri, ottamassa valtakaudellanne yli 50 miljardia velkaa. [Petri Hurun välihuuto] Velan määrä kasvaa vain koko ajan. Te olette ennatysvelkaannuttaja, ja samaan aikaan kaikki yksityistalouden lukemat ovat heikossa tilanteessa. Työttömyys kasvaa, rakentaminen on surkeaa, ja konkurssreja on 2000-luvun ennätysmäärä.

Arvoisa puhemies! Keskusta näkee, että talouskasvu ei ole vain tarpeellinen, vaan se on välttämätön. Tällä talouspolitiikalla, Orpo, mitä te teette? Tällä te ajatte Suomen leikkausten ja veronkorotusten kierteeseen, näivettymisen kierteeseen.

Puhemies! Kysyisin nyt pääministeri Orpolta: olisitteko te nyt valmiita vuoden vallasäolon jälkeen nöyrytmään [Puhemies koputtaa] ja ottamaan nämä keskustan esittämät vaihtoehdot käyttöön? Vaikkapa yhteisöveron kehittäminen, [Puhemies koputtaa] pk-yrityksiin investointi, verohelpotus ja erityistalousalueet. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Ben Zyskowicz: Miksei ministeri Saarikko ottanut niitä käyttöön?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

13.39 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on arvovalinta, ja sen tämä hallitus on tehnyt, ja sen takana voi kyllä ylpeänä myös seistä. Se on turvallisuutta, että kaduilla voi liikkua pelkäämättä tai että rajalla on rauhallista, mutta turvallisuutta on sekin, että hyvinvointivaltion tulevaisuus turvataan. Siihen budjetti pohjautuu, että meillä on myös tulevaisuudessa varaa ihmisten peruspalveluihin, että on varaa huolehtia jokaisesta suomalaisesta, joka huolenpitoa tarvitsee. [Petri Honkosen välihuuto]

Hyvä puhemies! Vasemmiston mielestä rahaa on kaikkeen, keskusta tarjoilee jälleen lähinnä lämmintä kättä kaipaillen selkeästi takaisin vallankahvaan, mutta kuitenkin ilman vastuun ottamista. Vihreät puhuvat enemmän tunteista kuin budjetista tehden samalla keit-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tiöpsykologin arvioita ministereistä, ja Sdp jatkaa tutulla linjalla: turhalla kansalaisten pelottelulla. Joten kyllä, ainoa uskottava vaihtoehto on näissä keltaisissa kansissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.40 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hieman särähti korvaan, kun valtiovarainministeri Purra puhui orastavasta kasvusta. Henkilökohtaisesti ajattelen, että orastava kasvu näyttäisi kyllä aika toisenlaiselta. Mutta sekin kyllä särähti korvaan, kun kuuli valtiovarainministerin kuvausta hallituksen toimista. Hallitushan leikkaa tunnetusti nuorisotyöstä, hallitus leikkaa koulutuksesta, hallitus leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluista, hallitus leikkaa kansalaisjärjestöiltä, jotka tekevät ennalta ehkäisevää työtä. Ja mikä oli ministeri Purran ratkaisu? No, se oli koulupoliisit, se oli etälamauttimien ostaminen vankiloihin. [Jenna Simula: Kyllä ne on pelkästään hyviä asioita!] Ja jos ongelmat päästetään siihen tilanteeseen, että meidän nuoremme ajautuvat rikollisuuden tielle, niin niitten ongelmien korjaaminen siinä vaiheessa on huomattavasti kalliimpaa, mutta ennen kaikkea niitten ongelmien korjaaminen vasta siinä vaiheessa on huomattavasti vaikeampaa ja epäinhimillisempää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja, ledamot Wickström, varsågod.

13.41 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallitus tekee vastuullista, kilpailukykyä edistävää politiikkaa. [Antti Kurvinen: Ei siltä näytä! — Jenna Simula: Kannattaa laittaa lasit päähän, näkyy paremmin!] Ilman näitä hallituksen toimia ensi vuoden talousarvioesitys olisi 16 miljardia euroa pakkasella. Nyt se on 12 miljardia pakkasella. Se, mitä itse pidän tärkeimpänä näissä ensi vuoden toimissa, liittyy juuri siihen, mitä rakenteellisia uudistuksia tehdään. On aivan välttämätöntä, että me saadaan Suomesta investointiystävällisempi ympäristö. Siksi hallitus edistää muun muassa vihreän siirtymän hankkeiden luvitusta ja muun muassa luo puhtaan siirtymän suurille teollisille investoinneille verohyvityksen, joka toivotaan saatavan voimaan jo 1.1.2025.

Tässä opposition puolelta tulee hyvin paljon kritiikkiä siitä, mitä hallitus tekee, mutta nyt olisi, arvoisa oppositio, todella tärkeää laittaa myöskin vaihtoehtoja pöytään. Te ette halua leikata mistään. [Miapetra Kumpula-Natri: Miten niin?] Missä ovat kasvutoimet kaiken kaikkiaan? Pakko nostaa tässä keskustelussa hattua edustaja Harkimolle, joka nosti esiin verouudistuksen. [Puhemies koputtaa] Itse pitäisin tätä asiaa oikein hyvänä vaihtoehtona ottaa myöskin hallituksen puolella arvioon. Suomi tarvitsee lisää investointeja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

13.43 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos rahaa ei ole, ei ole palveluita, sanoi pääministeri täällä äsken, ja ihmettelenkin, miksi te sitten ette kiinnostu valtion tulopuolesta. Kokonaisveroaste tulee laskemaan viisi miljardia euroa vuoteen 27 mennessä, ja toistaiseksi te olette vastanneet siihen korottamalla regressiivistä arvonlisäveroa. Se tarkoittaa sitä, että pienituloisten ihmisten ostovoima tulee heikkenemään, se tarkoittaa sitä, että pienyrittäjien asema tulee vaikeutumaan, ja nämä alv-korotukset haittaavat talouskasvua, koska ne syövät ostovoimaa niiltä, jotka käyttävät suurimman osan rahasta suoraan kulutukseen. Tämä teidän valitsemanne tulosopeutuslinja on taloudelle hai-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tallinen. Te olisitte voineet valita myös, että te olisitte puuttuneet esimerkiksi listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennukseen tai palauttaneet varallisuusveron. En ymmärrä, minkä takia te ette ole valinneet näitä oikeudenmukaisia ja tehokkaita keinoja vaan te olette jälleen kerran valinneet jopa tässä tulosoikeutuksessa sellaisia keinoja, jotka haittaavat pienituloisten ihmisten arkea, esimerkiksi niin, että lääkkeiden hinta nousee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Poutala, olkaa hyvä.

13.44 Mika Poutala kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän jatkuvan vastakkainasettelun sotatantereelle ehkä en nyt rupea tässä vaiheessa, [Antti Kurvinen: Me tarjoamme yhteistyötä!] vaan tulevaisuusvaliokunnan jäsenenä katson ehkä hieman pidemmälle tätä asiaa: Tutkijoiden mukaan suomalaisten tekoälyosaajien määrä on globaalissa vertailussa neljänneksi korkeinta. Meillä on mahdollisuus nousta Singaporen, Israelin ja Etelä-Korean ohi tietotaidossa, jos osallistumme aktiivisesti yhteiskunnan toimintoihin ja uusien ideoiden valjastamiseen yrittäjyydeksi ja sitä kautta taloutta ja vientiä kehittäväksi luonnonvoimaksi. Samalla kun keskitymme tämän päivän politiikkaan, olisi tärkeää miettiä myös, miten pitkällä aikajänteellä nousemme tästä eteenpäin. Olisiko tässä Suomen uusi Nokia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

13.45 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katselin tänään juuri työttömyyden uusia lukuja. Täällä on 54 000 avointa työpaikkaa, joka on 60 000 työpaikkaa vähemmän kuin vuosi sitten elokuussa, ja työttömiä työnhakijoita oli 279 000. Se on 30 000 enemmän kuin vuosi sitten elokuussa. Tässä on faktalukuja, jotka kertovat työllisyyden hoitamisen onnistumisesta. Ja näitä kysymyksiä täällä tehdään: mitä hallitus aikoo tehdä, että se saa rakentamisen liikkeelle? Rakennusteollisuus julkisti tänään suhdannekatsauksen. Siellä ei luvattu mitään uusia juttuja. Teidän pitäisi tehdä Suomen suhdanteelle jotain, jotta työttömyys saadaan toiseen suuntaan. Nämä laskennalliset työpaikat, joita te puhutte leikkaamalla tekevänne, eivät tässä nyt auta. Tarvitaan oikeita työpaikkoja. [Ben Zyskiewicz: Ei, ne auttaa muutaman vuoden päästä! — Jenna Simula: Ne on demarityöpaikkoja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

13.46 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt kuultu sellaiset rätingit hallituksen toimenpiteistä, että meidän pitäisi kai uskoa, että homma on hallinnassa. Mutta, arvoisa hallitus, katsokaa myös välillä niiden talouskäppyröitten taakse, katsokaa oikeaan elämään. Siellä näkyy, kuuluu ja tuntuu yt-neuvotteluja, irtisanomisia, lomautuksia, konkursseja. Monella suomalaisella on huoli omasta tai läheisensä toimeentulosta. Suomi ei nouse vain leikkaamalla tai veroja kiristämällä. Niitä tässä tarjoillaan, mutta tästä puuttuvat uudet kasvua edistävät toimenpiteet, ja niitä kyllä kovasti peräänkuulutamme. Täällä edustaja Lohi tarjosi jo pitkän listan ehdotuksia omassa puheessaan, ja voimme tehdä lisääkin ehdotuksia. Tarttukaa nyt edes joihinkin näistä, tai tarttukaa yhteistyön käteen ja kiristäkää tahtia. Älkää siirtäkö päätöksiä ensi kevääseen, vaan

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tehdään päätöksiä yhdessä uusista kasvutoimenpiteistä jo tämän syksyn aikana, niin saadaan Suomi yhdessä nousun tielle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

13.47 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus! Kyllä-hän tosiasia nyt kuitenkin on se aika häkellyttävä tieto, että tämä hallitus on onnistunut hoitamaan työllisyyttä Euroopan huonoiten, ja se on kyllä varsin kyseenalainen mestaruus. Työpaikkasaldonne tällä hallituksella, teidän politiikallanne, on tällä hetkellä miinus 50 000 uutta työtöntä, ja voin sanoa valitettavasti, että lisää tulee. [Juho Eerolan välihuuto] Te tullette leikkaamaan järjestöiltä, te leikkaatte kulttuurista, sitä kautta tulee lisää työttömyyttä.

Puhemies! Mikä hurjinta, tämä erittäin huono talouskehitys ja erittäin surkea työllisyyden hoito on vieläpä tehty mahdollisimman epäoikeudenmukaisin ratkaisuin. Sanon yhden esimerkin: Hallitus sanoo, että rahaa ei ole, ja siksi täytyy pidentää hoitojonoja ja leikata vanhustenhoivasta. Samaan aikaan hallituksella kyllä riittää rahaa yksityisen terveysbisneksen pönkittämiseen ja tukeen sinne. Mitä nämä arvovalinnat ovat? Tehkää toisenlaista politiikkaa, sitä kautta myös työllisyys paranee ja oikeudenmukaiset valinnat voittavat alaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

13.48 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totta kai me keskustelemme nyt valtion ensi vuoden budjetista, hallituksen esityksestä, mutta kyllä on oikeus odottaa, edustaja Lindtman, että kun te nyt kuitenkin olette suurin oppositiopuolue, niin teillä olisi esittää jotain vaihtoehtoa. [Sheikki Laakso: Ei ole ennenkään ollut!]

Kun välihuutona sanoin puheenvuoronne aikana, että nyt kuullaan niitä demareiden vaihtoehtoisia säästöjä, en minä ihan oikeasti niitä odottanut. [Vilhelm Junnila: Kultamunia!] Onhan se nyt jo nähty, että demareilla ei ole esittää mitään muuta kuin säästöjen perumista, [Pia Viitanen: Oliko teidän puheenvuorossanne? — Perussuomalaisten ryhmästä: Ne on tässä kirjassa!] rakenneuudistusten vastustamista ja suomalaisen yrittäjyyden verotuksen kiristämistä.

Kysyn teiltä, puheenjohtaja Lindtman: eikö teitä nolota, että kun te olette suurimman oppositiopuolueen puheenjohtaja, niin te ette pysty esittämään vaihtoehtoisia säästöjä tai muita realistisia keinoja julkisen talouden vahvistamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

13.49 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz, jos minä edustaisin suurimman hallituspuolueen kansanedustajaa sellaisessa hallituksessa, joka on koko EU:ssa suoriutunut työllisyyden hoitamisesta kaikista surkeiten, [Vasemmalta: Oho!] niin minä en kysyisi, ketä täällä nolottaa.

Ja mitä tulee näihin vaihtoehtoihin, ettehan te ole niitä aiemminkaan suostuneet kuuntelemaan. [Välihuutoja oikealta — Naurua oikealta] Mehän varoitimme, että tämä teidän työmarkkinakaaos heikentää kasvua. Niin tapahtui. Me varoitimme, että tämä rakentamisen laiminlyönti heikentää kasvua ja työllisyyttä. [Miapetra Kumpula-Natri: Yli vuosi sit-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

ten!]] Niin tapahtui. Ja nyt te sanotte, että käänne on tapahtunut, mutta alalta sanotaan, että työllisyyden lasku jatkuu vielä pitkään.

Pääministeri Orpo, Euroopan heikoin työllisyyskehitys — aioteko ottaa vastuun tästä toteutuneesta kehityksestä, [Puhemies koputtaa] ja jos aiotte, niin mitä johtopäätöksiä aiotte vetää? Hallituskautta [Puhemies koputtaa] on kolmannes takana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

13.51 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Poutala kaipailee tekoälyä tämän tilanteen ratkaisemiseksi. Ei tässä tekoälyä tarvita, vaan suomalaista maalaisjärkeä ja sitä, että ymmärrämme, mitkä ovat tuloja ja mitkä ovat menoja. Ajatelkaapa nyt vaikka sitä, että päästökaupan kautta me työnnämme maailmaan rahaa aivan älyttömästi. Me olemme oikeasti hiilineutraali maa, ja meidän pitää pitää huoli siitä, että ne väärät luvut oikaistaan. Joka vuosi maksamme aivan turhasta, ja energian hinta on pilvissä. Keskustelin tänään lentoasemalla yhden perheenäidin kanssa, ja hän sanoi, että heillä ovat energianhinnat nousseet niin rajusti, että kaikki perheen ylimääräinen raha on mennyt sinne, ei mihinkään ole enää varaa. Kaikki on sitä pakollista menoa, joka perheellä on. Elikkä hoidetaan oma pesä kuntoon, oikaistaan ne väärät päästökauppaluvut.

Sitten toinen asia: Jos me emme saa kotimaista teollisuutta nousemaan ylös... Tarkoitan metsäteollisuutta, jota ajetaan nyt hullun vauhdilla alas, koska puuta poltetaan. Rekat eivät vie puuta sahalle eivätkä sellutehtaalalle, se menee polttokattilaan, ja täällä me istutaan ihan turhan panttina. Nyt pitää löytyä sitä suomalaista maalaisjärkeä, tekoälystä ei ole tässä mitään apua. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

13.52 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tätä talousarviota voisi tietysti kehua monestakin syystä, mutta tässä kohtaa haluan nostaa esille liikennepolitiikan. Väyliä on kunnostettu ennätyspaljon jo nyt tänä kesänä, ja myös ensi kesänä on suuria panostuksia luvassa. Erityisen kiitoksen haluan tietenkin antaa Kotkan ja Kouvolan välillä sijaitsevan valtatie 15:n kunnostamiseen luvatussa yli 120 miljoonasta. Tämän tieosuuden kunnostaminen palvelee koko itäistä Suomea, minkä perään täällä on peräänkuulutettu, sillä isoksi osaksi sitä pitkin kulkee Hamina-Kotkaan, joka on Suomen suurin vientisatama, suurin osa koko Itä-Suomen viennistä. Tämä yhdistettynä tähän järkevään polttoainepolitiikkaan, mitä hallitus myös toteuttaa, tukee meidän yritys- ja elinkeinoelämän kasvua tulevina vuosina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

13.53 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus voi itse valita niitä kärkiä, joilla se talouspolitiikkaansa tekee, ja nyt näkyy, että velan taittaminen ei tällä hallituskaudella valtiovarainministeriön ennusteen mukaan tapahdu. Se ehkä tasaantuu siihen vaalivuoteen mennessä, jonka jälkeen — saimme varoituksen — raju velkaantuminen jatkuu välittömästi uudelleen.

No, meillä on arvio niistä toimenpiteistä, mitä hallitus on tehnyt lapsiin kohdistuvasti — tuolta se lapsi meitä katselee [Puhuja viittaa Tulevaisuus-veistokseen] — ja KD sanoo, että

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

puhuu niistä, mutta silti ei olla palauttamassa esimerkiksi työttömän lapsikorotusta. Joten meillä jää taloustieteilijöiden mukaan tavallaan hystereesisesti sivuun ihmisiä, kun kasvu palaa. Sitä pitäisikin yritysten toimintaedellytyksillä tehdä.

Työllisyyspolitiikka ei näköjään kuulu teidän prioriteetteihinne. Siitä ei ole kuultu täällä yhdenkään hallituspuolueen ryhmäpuheenvuorossa. Meillä on korkeintaan VM:n ennuste, että ensi vuonna työllisyys ehkä lähtee kasvamaan. Jos näin syvällä ollaan käyty ja olemme päässeet tilanteeseen, jossa tehdään historiallisia uudistuksia, [Sari Sarkomaa: Raskas Marinin hallituksen perintö!] niin nyt näemme saldon: [Puhemies koputtaa] Meillä ovat työpaikat vähentyneet Suomessa, ja ne vähentyvät edelleen toista vuotta peräkkäin. [Puhemies koputtaa] Ja Marinin hallituksen perintö oli se, että me oltiin korkeimmassa työllisyysdessä ja meillä oli työvoimapula. [Puhemies koputtaa] Ottakaa tämä kärkihankkeeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

13.54 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettitalouden luekmat todella puhuvat karua kieltään. Alijäämä on hurja, ja velkasuhteen kasvu jatkuu. Nyt olisi korkea aika tunnustaa, että hallituksen politiikka ei tällaisenaan toimi.

Hallitus tekee myös oikeita asioita, mutta kasvutoimet ovat aivan liian vaatimattomat. Jos kasvu saataisiin yhtä prosenttiyksikköä perusuraa korkeammaksi joka vuosi, niin julkinen talous olisi tasapainossa jo vaalikauden lopussa. Siksi keskusta esittää, että lähдемme yhdessä rakentamaan huomattavasti ennustettua vahvempaa kasvua. Meidän pitää tuplata talouskasvu ja tietysti myös päättää tehtävät toimet sitä vasten.

Olette kertoneet päättävänne uudesta kasvupaketista ensi kevään puoliväliriihessä, ja tämä aikataulu kyllä todella särähtää korvaan. Miksi vasta keväällä? Niitä toimia tarvitaan nimittäin nyt. Ja tässä haluamme nimenomaan ojentaa yhteistyön kättä. Voitte poimia näitä lisäkasvutoimia suoraan keskustan kasvulistasta. [Puhemies koputtaa] Sitä varten ei tarvitse odottaa taas yhtä hukkaan heitettyä vuotta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

13.56 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Hallituksen budjettiesitys noudattaa aika tuttua linjaa — parempia aikoja odotellessa. Velkaantuminen jatkuu rajua vauhtia, ja Suomen työllisyyden sekä talouden kehitys on Euroopan pohjasakkaa. Talouden tasapainon rakentaminen tapahtuu edelleen leikkaamalla ja maksupolitiikkaa lisäämällä.

Pienituloisilla on jo sosiaaliturvauudistuksen kuorma tällä hetkellä arjessaan. Arvioiden mukaan tuloerot kasvavat erityisesti täällä pienemmässä päässä, ja sen jälkeen, kun arvonnäisäveroa nostetaan ja sote-maksuja korotetaan ja lääkkeiden omavastuuta nostetaan, kaikki tämä kuorma kaatuu edelleen sinne pienituloisiin.

No, sitten tämä työllisyys. Aivan utopiaa — 100 000 työpaikkaa tai ensi vuonna 80 000 työpaikkaa. Tapasin 1 400 ihmistä työllistävää rakentajaa. Hän sanoi: ”Pimeistä pimein syksy tulossa rakentamisen puolella, eikä keväälläkään ole valoa näkyvissä.” [Puhemies koputtaa] Nyt tarvittaisiin niitä nopeita, pikaisia työllisyystoimenpiteitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

13.57 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkaukset todellakin kohdistuvat epätasaisesti ja epäoikeudenmukaisesti, erityisen suuri huoli on lapsista. Moni näistä leikkaustoimista kohdistuu nimenomaan heihin, ja erityisesti lapsiperheköyhyyteen syöstään yhä useampi lapsiperhe näitten sosiaaliturvaleikkausten myötä.

Meidän tärkein tehtävämme olisi tukea lasten turvallista kasvua ja kehitystä. Nyt olemme tässä epäonnistumassa näiden leikkausten myötä, ja sillä on iso lasku tulevaisuudessa. Hallitus leikkaa myös nuorisotyöstä, heikentää lastensuojelun henkilöstön pätevyysvaatimuksia, muutamia mainitakseni tässä.

Pääministeri Orpo on todennut, että mikäli on näin, että jotkut leikkaukset kohdentuvat epäoikeudenmukaisesti tiettyihin väestöryhmiin, niitä voidaan perua. Oletteko valmis perumaan lapsiperheisiin kohdistuvia leikkauksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

13.58 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kyllä kun kuunteli tässä näitä hallituksen puheenvuoroja, niin täällä levitettiin asfaltin tuoksua mutta unohdettiin kertoa kaikki ne säästötoimet ja leikkaukset, joita te olette teke-mässä.

Te olette leikkaamassa suomalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä aivan ennennäkemätömällä tavalla. Jatkossa terveydenhuollossa on priorisoitava entistä tarkemmin, kenet hoidetaan ja kenelle on varaa antaa lääkkeitä. Katsotaan esimerkiksi tätä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tilannetta, joka on katastrofaalinen, ja seuraavat alueet seuraavat jo perässä. Ensi vuonna hyvinvointialueilta leikataan yli 300 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Tuntuu aivan kamalalta sanoa ääneen, mutta jatkossa kaikki ihmiset eivät tule enää saamaan tarvitsemaansa hoitoa tai lääkkeitä. Minusta tästä asiasta pitää puhua ääneen, ja meidän on käytävä myöskin eettinen keskustelu siitä, miten ihmiset hoidetaan, eikä vastuuta voi jättää yksittäisten lääkäreiden harteille. Ehkä tarvitaan myös muutoksia perustuslakiin, [Puhemies koputtaa] kun kuitenkin lailla turvataan oikeus hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. [Puhemies koputtaa] Arvoisa pääministeri, onko tämä oikea suunta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Otamme nyt vastauspuheenvuorokierroksen puheenvuoroa pyytäneiltä ministereiltä, kukin kaksi minuuttia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

14.00 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin, se on totta, että työllisyystilanne on vakava, mutta se tulee kääntymään ennusteiden mukaan vuoden 25 puolella, ja vuosiin 26—27 asti voidaan arvioida hallituksen politiikan ja näitten muutosten vaikuttavuutta.

No, sitten niihin muutamiin väitteisiin, mitä täällä on tullut.

Otetaan ensin tämä työmarkkinakaaos, mistä siinä oli muka kyse. Kysehän oli siitä, että hallitus toi eduskuntaan lakiesityksen, jolla meillä ensimmäistä kertaa määriteltiin poliittisille ja tukilakoille tietyt pelisäännöt. Oppositio vastusti sitä jyrkästi. Oppositiota lähellä olevat ammattiliitot järjestivät pitkiä poliittisia lakkoja, jotka toki silloin olivat laillisia mutta eivät onneksi ole enää. Ja silloin te kutsutte työmarkkinakaaokseksi sitä, mitä on ta-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

pahtunut reaktiona siihen, että hallitus tuo tänne ihan normaalisti lakiesityksen. [Aino-Kaisa Pekonen: Kyllä!]

Sitten kysymys siitä, minkälainen perintö tässä on saatu. Se on totta, että työllisyyden taso oli korkea Marinin kauden lopulla. Mutta jos te katsotte tehtyjen työtuntien määrää, niin Marinin kauden lopulla tehtyjen työtuntien määrä ei noussut yhtään, vaikka työllisten määrä nousi. Ja se on valitettavasti niin, että jos yksi ihminen tekee kokoaikatyötä ja kaksi tekee osa-aikatyötä, niin työpanos on sama mutta työllisyystilasto näyttää paremmalta. Mutta se ei kuvasta tätä kansantalouden tilannetta.

Sitten vielä tämä työperäinen maahanmuutto. Ensinnäkin, meillä ei työperäisessä maahanmuutossa ole tapahtunut mitään merkittävää muutosta, vaan meille tulee TTOLilaista väkeä aivan entiseen tapaan. Edelleen, totta kai, tämä yleinen taloustilanne vaikuttaa, mutta sieltä väkeä tulee. Mutta se, mikä meillä on pahentunut tämän taloustilanteen ja suhdanteen johdosta, on kohtaanto-ongelma, ja minusta nyt kannattaisi olla aika paljon huolissaan täällä myös siitä, miten me saadaan entistä nopeammin avoimet työpaikat täyttymään kotimaassa jo olevan työväestön ja täällä olevien maahanmuuttajien toimesta. Se on tässä nyt ensisijaista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rydman.

14.02 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti totta, että hallitus sai melkoisen velkaperinnön edelliseltä hallitukselta, nousevat valtionvelan korot, [Antti Kurvinen: Historiallisen korkea työllisyys!] ja siksi tietysti taloutta myöskin tasapainotamme, koska joudumme tekemään ne teot, joita edelliset hallitukset eivät saaneet aikaiseksi. [Antti Kurvisen välihuuto]

Mutta eriskummallista on se, että tässä salissa useassa puheenvuorossa väitetään hallituksen kasvupanosten olevan vaatimattomia tai olemattomia, kun itse asiassa hallituksen kasvupanokset ovat aivan massiivisia, hyvin monella eri tavalla. [Joona Räsänen välihuuto] Ensinnäkin houkuttelemme tähän maahan isoja teollisia investointeja erittäin kilpailukykyisellä verokannustinmuotoisella kannusteella. Houkuttelemme vähän pienempiä investointeja maahan tukimuotoisella investointikannustimella, joka sekin on myöskin varsin houkutteleva vaihtoehto, ja ne ovat nimenomaisesti investointeja aikaistavia kannustinvaikutukseltaan. No, sitten pienempiä yrityksiä hyödyttävät ennen kaikkea ne työmarkkinauudistukset, jotka myöskin parantavat Suomen kilpailukykyä ja edesauttavat siihen akuuttiin tilanteeseen, mikä Suomen taloudessa osittain suhdannesyistäkin vallitsee. Kaikki ennusteet näyttävät siltä, että pikkuhiljaa hallituksen toimenpiteet alkavat myöskin purra. Meillä on myöskin massiivinen infrapaketti, joka laittaa sitä rakentamispuolta liikkeelle, ja sitten me panostamme myöskin pitkän tähtäimen kasvuun sillä, että teemme ennätysellisiä tutkimus- ja kehityspanostuksia siten, että nimenomaisesti luomme edellytyksiä tulevaisuuden kasvulle — tässä vain muutamia mainitakseni. Sitten meillä on käynnissä Finliveran lainsäädäntöön liittyvä uudistus, joka myöskin osaltaan helpottaa sitä, että yritykset, jotka kasvavat ja kansainvälistyvät, saavat tarvitsemansa rahoituksen. Ja me muutamme meidän valtion pääomasijoitustoimintaa siten, että Teollisuussijoitus Oy vastaisuudessa voi painottaa nimenomaisesti suoria sijoituksia lupaaviin suomalaisiin kasvu-yrityksiin. [Puhemies koputtaa] Tässä vain muutamia hallituksen isoja kasvupanostuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Meri.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

14.04 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä muutamissa puheenvuoroissa tuli esille, että ”ette kerro leikkauksista”. Mitä muuta me olemme kertoneet kuin avoimesti, mistä leikataan ja mikä täällä tämä talouden iso kuva on? Mutta te ette itse halua keskustella panostuksista. Juuri äsken edustaja Rydman toi hyvin esille hänen salkkunsu panostuksista.

Ja nyt haluaisin kertoa, mikä on ollut viime vuosina yksi isoimpia ihmisoikeusloukkauksia Suomessa. Se, että täällä ei pääse tuomioistuimiin. Syyttäjillä ei ole aikaa, poliiseilla ei ole aikaa tutkia ja tuomioistuimissa on kovat ruuhkat. Tämä hallitus panostaa historiallisen paljon lisää rahaa tuomioistuimiin, poliisiin ja ruuhkan purkuun, ja seuraavana vuonna 35 miljoonaa enemmän oikeudenhoidon toimijoille kuin tänä vuonna. Eikö se ole mitään oikeudenmukaisuuden parantamista? Se, jos mikä, parantaa ihmisten oikeusturvaa. Olisi kiiva, jos te puhuisitte joskus niistä. Arvioiden mukaan siellä lisääntyvät henkilötyövuodet ja ratkaisumäärät nousevat ja käsittelyajat lyhenevät. Tämähän on nimenomaan se tahtotila, joka koko eduskunnalla on ollut vuosikausia. Voisiko näistä joskus puhua? Ette te niitä muista koskaan kertoa, ne pitää täältä ministeriatiosta aina muistaa kertoa.

Ja sitten vihreät paheksuu sitä, että ministeri Purra toi esille katuturvallisuuden, vankiloiden turvallisuuden, koulujen turvallisuuden. Ettekö te välitä siitä, että vankiloissa on turvatonta työskennellä, jos siellä on puutteelliset etälamauttimet tai siellä on jonkinlaisia ongelmia erilaisten turvalaitteiden päivityksissä? Eikö teitä kiinnosta katuturvallisuus, eikö se, että ihmiset ja lapset voivat mennä kouluun ja siellä on turvallista? En ymmärrä, miksi te paheksutte tällaisia panostuksia. Nehän ovat loistavia panostuksia, jotka viime hallitus jätti retuperälle. — Kiitos. [Aki Lindén: Budjettikeskustelun tärkein sana tänään: etälamautin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ikonen.

14.06 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa kaivattiin arvovalintoja. Ajattelen, että koko tämän hallituksen talousarvion ja talouspolitiikan linja on se, että me käänämme Suomen talouden suuntaa, niin että meillä on myöskin tämä hyvinvointiyhteiskunta tuleville vuosikymmenille.

Jos me katsomme ensi vuoden taloutta, niin esimerkiksi kuntatalous vahvistuu kaikkien toimenpiteitten yhtälönä yhteensä 270 miljoonaa. Se kuntien peruspalveluitten valtionosuus on ensi vuonna 3,4 miljardia, jolla huolehditaan muun muassa perusopetuksesta — itse asiassa vahvistetaan perusopetusta sen sisällä — ja otetaan vastaan kunnille myöskin työllisyyden ja elinkeinopolitiikan tehtävät TE-hallinnolta. Se on yksi keino viedä eteenpäin tätä hyvää työllisyyden hoitoa. Vastaavasti hyvinvointialuetalouteen lisätään 2,2 miljardia suhteessa tähän vuoteen. Ensi vuoden hyvinvointialueitten rahoitus on 26,2 miljardia, lähes kolmasosa valtion budjetista. Kyllä kutsun sitäkin arvovalinnaksi siinä, että pidämme huolta ihmisten hyvinvointipalveluista ja huolehdimme, että se rahoitus kestää myöskin tulevaisuuteen.

Kehotettiin kiittämään edellistä hallitusta tästä perinnöstä, minkä olemme saaneet. Soten osalta mietin, miten tästä kiitoksen muotoilisin, mutta kyllä me näemme, että ainakin siinä perinnössä on aika isoja haasteita [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä — Antti Kurvisen välihuuto] tämän hyvinvointialuetalouden osalta edelleenkin. Samoin kuntien rahoitusmalli, valtionosuusjärjestelmä, on rikki, ja kunnat ovat hyvin erilaisissa asemassa. Me teemme nyt tällä hetkellä korjaussarjaa kumpaankin näistä. [Antti Kurvisen välihuuto]

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Kysyttiin myöskin hyvinvointialueista. Meillä on siellä käynnissä jo keskustan esittämä hukkajahti. Siellä tehdään tällä hetkellä tätä työtä.

Täällä kysyttiin myöskin Vantaa—Keravan lisärahoituksesta. Tässä työryhmässä, joka päätti viime perjantaina työnsä, ministeriöt yhdessä näkivät, että sille ei ole perusteita myöntää tätä lisärahoitusta, ja nyt valmistelemme tätä päätöstä valtioneuvostolle.

Mutta alueita ei jätetä yksin. Me käynnistämme myöskin kuuden alueen kanssa tällaisen tiivistyvän ohjauksen, käytännön, jolla tuetaan alueita onnistumaan työssään.

Vielä viimeisenä kysyttiin, mitä tehdään rakentamiselle, [Puhemies koputtaa] niin eilen juuri talouspoliittisessa [Puhemies koputtaa] ministerivaliokunnassa vahvistettiin MAL-sopimukset seitsemälle kaupunkiseudulle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranne.

14.08 Liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy todeta, että tämä hallitus todella vahvistaa sitä, mitä Suomi tarvitsee: turvallisuutta, taloutta, tulevaisuutta. Ilman turvallisuutta ei ole mitään tulevaisuutta. Me annamme poliisille lisämäärärahaa ensi vuonna 25 miljoonaa. Me satsaamme juuri siihen asiaan, jota Suomi tarvitsee: koulupoliiseja jengi- ja väkivaltarikollisuuteen, nuorisorikollisuuteen. Taklaamme sitä. [Antti Kaikkonen: Miten suojelupoliisin rahat?] Me kiristämme maahanmuuttopolitiikkaa, [Antti Kaikkonen: Suojelupoliisin rahat! Ne jäivät mainitsematta!] niin että tulevaisuudessa maahanmuutto vahvistaa meidän turvallisuuttamme ja talouttamme, ei niin kuin se on tehnyt tähän asti. Me leikkaamme maahanmuutosta 196 miljoonaa ensi vuonna. [Antti Kurvisen välihuuto — Petri Honkosen välihuuto] Rajan resurssit turvataan, suojelupoliisin tiedustelutoiminta turvataan, se kaikkein keskeisin tässä maassa. Niistä asioista huolehditaan. [Antti Kaikkonen: Siis sieltähän leikataan! Te ette sano sitä ääneen!]

Ja raksariihi: Suomi tarvitsee teitä. Se, mitä viime kaudella saatiin aikaiseksi, oli 700 miljoonan edestä niitä tiehankepäätöksiä. Me olemme nyt jo 1,6 miljardissa, [Antti Kurvinen: Entä ensi vuosi? Entä kahden vuoden päästä?] ja nämä tiehankkeet vahvistavat paitsi sitä työllisyyttä, meidän elinkeinoelämämme mahdollisuuksia, myöskin sitä ihan turvallista arkea jokaiselle suomalaiselle. Te ette niinä aikaisempina kahdeksana vuotena kokouksessa — ei kun anteeksi — keskustassa pystyneet vahvistamaan sitä infraa ja nyt huutelette siellä korjausvelan perään. Se on aika erikoinen asia.

Tänä vuonna me todella puhkaisemme 4 000 kilometriä päällystettä rikki, uutta päällystettä. Korjausvelan kilometrimäärä eli huonokuntoisten teiden kilometrimäärä vähenee tänä vuonna, ja jatkossakin tulemme satsaamaan siihen, että homma pysyy hanskassa. Tämä vaatii toki paljon pidemmänkin aikavälin suunnitelmaa ja sitoutumista, [Anne Kalmari: Lumet jäävät auraamatta!] mutta uskon, että siihen olette valmiit. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

14.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi tekee näitä 9 miljardin toimia meidän oman järjestelmämme takia. Me emme tee niitä EU:n uusien finanssipoliittisten sääntöjen takia vaan oman tulevaisuutemme vuoksi. Me hyväksyimme juuri tämän keskipitkän aikavälin suunnitelman luonnoksen, ja sen nettomenopolkuhan on täysin yhteensopiva tämän meidän oman säästö- ja sopeutus-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

linjan kanssa. Me emme siis ole uusien EU:n finanssipoliittisten sääntöjen johdosta tekemässä uusia säästötoimenpiteitä. Me olemme päättäneet kehysriihessä tästä kokonaisuudesta ennen kuin EU:n uudet finanssipoliittiset säännöt ovat tulleet voimaan. Tämä on hyvä ymmärtää, ja me teemme tämän myös hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti velkasuhteen vakauttamiseksi vuonna 2027, ja toisin kuin täällä taas väitettiin, niin kyllä me olemme edelleen tuolla tiellä. On hyvä myöntää, että se on aivan hilkulla.

Sen lisäksi hallitus on sitoutunut tekemään lisätoimia, mikäli me emme olisi pääsemässä tähän tavoitteeseen. Valtiovarainministeriön riippumattomassa ennusteessa ei ole mukana kaikkia hallituksen päättämiä toimia. Kokonaisveroaste: täällä hyvin pitkään kuultiin siitä, että se vasemman laidan mielestä laskee liian nopeasti. Nyt me olemme uusilla päätöksillä ottaneet käyttöön myös verosopeuttamisen, josta aiheutuu se, että kokonaisveroaste ei juurikaan laske vaan pysyy suurin piirtein tasaisena. Se ei kuitenkaan nouse verrattuna siihen, kun tämä hallitus on aloittanut. Tätä me pidämme erittäin tärkeänä. Mutta mikäli olisi mahdollista, me emme haluaisi korottaa yhtä ainutta veroa.

Vielä tämä: Täällä keskustellaan toisaalla kaikkialla vallitsevasta työvoimapulasta ja toisaalla työpaikkapulasta, vaikka kohtaanto-ongelma on todellinen, kuten työministeri Satonen sanoi. Ja on hyvä ymmärtää, että nämä kaksi analyysia eivät kuitenkaan voi olla samaan aikaan aivan totta. Katselin noita uusimpia työttömyyslukuja, ja kun puhutaan työperäisestä maahanmuutosta, niin panin merkille pääkaupunkiseudun työttömyysluvut: Vantaalla 46,5 prosenttia työttömistä on vieraskielisiä, Espoossa 43 prosenttia ja Helsingissä 33,7 prosenttia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri, olkaa hyvä.

14.13 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Tässä ovat ministerit antaneet erinomaisia vastauksia ja kertoneet ja kuvanneet kaikkea sitä, mitä eri ministeriöissä tehdään. Tehdään paljon uudistuksia, tehdään panostuksia tärkeisiin asioihin samaan aikaan, kun me joudutaan sopeuttamaan taloutta. Peruskouluun 200 miljoonaa, tutkimukseen ja kehitykseen miljardi, poliisin, oikeuslaitoksen määrärahoihin. Me rakennetaan Nato-Suomea, me tuetaan Ukrainaa. Me ollaan kaivettu ensi vuodelle 2,2 miljardia euroa lisää rahoitusta sote-alueille, hyvinvointialueille. Eli paljon tehdään.

Meidän hallituksemme ohjelma on edelleen täysin hyvä. Siellä on ratkaisut siihen, miten julkinen talous tasapainotetaan ja miten samaan aikaan saadaan yksityinen sektori kasvuun, miten saadaan Suomeen investointeja, miten Suomi pidetään turvallisena ja miten sitä puolustetaan. Me viemme tätä ohjelmaa eteenpäin, ja tavoitteena on vain ja ainoastaan se, että Suomessa on jatkossakin hyvinvointiyhteiskunta. Se ei tule millään muulla kuin näillä kahdella, terveellä julkisella taloudella ja korkealla työllisyysasteella, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Niin!] ei millään muulla.

Ja mitä tulee tähän työllisyyskeskusteluun, tämä erottaa teidät meistä. Me luotamme aina valtiovarainministeriön riippumattomaan arvioon. Heidän laskelmiensa mukaan meidän päätöksemme ovat tuottaneet jo yli 70 000 työpaikkaa. [Välihuutoja vasemmalta] Jos niitä ei tehtäisi, niin työllisyyskehitys olisi taas seuraavilla kausilla entistä huonompaa. Tämä on teidän tapanne: kaikki lykätään aina muualle. [Puhemies koputtaa] Lindtman osaa kyllä varoittaa, miltä näyttää ensi vuosi, mutta voi kun te olisitte kuunnelleet viime kaudella, kun me varoitimme, mihin rahaa on -politiikka johtaa. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto]

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Paljon on tarvetta puhua. — Edustaja Lindtman.

14.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedätkö, mikä on ministereiden useimmin käyttämä termi tässäkin keskustelussa. [Eduskunnasta: Rahaa on! — Edellinen hallitus!] Se on ”edellinen hallitus”. Seurasin tässä ministereiden puheenvuoroja, huipentuen pääministerin puheenvuoroon, ja se alkoi sillä, että ”edellinen hallitus”. Te sanoitte, että hallituksen päätökset ovat tuottaneet jo 75 000 työpaikkaa — ovat tuottaneet jo 75 000 työpaikkaa. [Anne Kalmari: Aijajai!] Fakta on se, että niitä ihan oikeita työpaikkoja on menetetty tämän hallituskauden aikana, teidän johtamanne hallituksen aikana, 50 000.

Arvoisa pääministeri, kysyin teiltä kysymyksen: aiotteko jatkaa edellisen hallituksen syyttämistä, siis sen, joka jätti teille ennätystyöllisyyden, vai aiotteko [Puhemies koputtaa] ottaa vastuun tästä kehityksestä tämän hallituksen aikana, joka näyttää olevan koko Euroopassa surkein?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

14.16 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ministeriainiossa ja salin tuolla laidalla ovat ne puolueet, jotka olivat valmiit ottamaan vastuun vuosi sitten vaalien jälkeen siitä, että Suomen asiat pistetään kuntoon. Sosiaalidemokraatit eivät olleet valmiit keskustelemaan, [Pia Viitanen: Miten niin? — Antti Lindtman: Ei pidä paikkaansa!] koska te olisitte halunneet jatkaa rahaa on -politiikkaa. Keskusta ei jättänyt edes vastauksia kysymyksiin. Me kannamme vastuuta tästä tilanteesta, ja me teemme sen suoraselkäisesti, koska on pakko suomalaisten hyvän tulevaisuuden takia.

Ja se on aivan totta, että aina ennen olemassa olevaa hallitusta on edellinen hallitus. Niin se on varmaan aina ollut. Ennen Marinin hallitusta oli erinomainen Sipilän hallitus, [Kokoomuksen ryhmästä: Kyllä!] joka muuten sai talouden melkein tasapainoon. Työllisyysuudistuksia tehtiin, vai mitä, keskustalaiset? [Keskustan ryhmästä: Kyllä!] Ja niin se toimii. Kun ne pelkät... Se ei toimi niin, että otetaan taas velkaa ja elvytetään, niin kuin demarit tekevät, vaan tämä toimii niin, että tehdään rakenteellisia uudistuksia, että me saadaan investointeja, kasvua. Niitä me tehdään, [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] ja tämä erottaa teidät meistä. Te hoidatte kaiken velalla, julkisella elvytyksellä, valtion panoksella; me halutaan saada yksityinen sektori kukoistamaan, jotta julkinen sektori pärjää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

14.17 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä sen enempää menemättä sinne vuoden takaisin neuvotteluihin on pakko sanoa, että valitettavasti, vaikka olisimme halunneet, ei päästy edes todella katsomaan, miten tätä taloutta oikeudenmukaisesti tasapainotettaisiin. Ei meillä ole kiistaa siitä, pitääkö laittaa Suomen talous kuntoon. [Sheikki Laakso: Missä on teidän keinot? — Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole keinoja!]

Mutta kysymys kuuluu: Nyt teillä on kolmannes tästä vaalikaudesta takana, ja vaikuttaa siltä, että yksikään näistä teidän taloustavoitteistanne ei ole toteutumassa. [Miko Bergbom-välihuuto] Uusia työllisiä, joita lupasitte satatuhatta, ei ole tullut yhtään, ei ole tullut edes nolla, niitä on tullut miinus 50 000 [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] tämän

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

hallituskauden aikana. Nyt kysymys kuuluu, pääministeri Orpo, ihan vakavasti — haluan vain tietää: aiotteko ottaa vastuun tästä tämän hallituksen aikana [Puhemies koputtaa] toutuneesta työllisyyskehityksestä vai ette? [Jenna Simulan välihuuto] Tämä on aika keskeinen kysymys pääministerille, [Puhemies koputtaa] joka johtaa hallitusta ja tätä maata. [Ben Zyskowicz: Aiotteko julkistaa ne työllisyysvaikutukset vai ette?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

14.18 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä aiomme ottaa vastuun ja me kannamme sitä vastuuta. Me teemme vaikeitakin päätöksiä, koska Suomi tarvitsee niitä. Me teemme muun muassa työn vastaanottamisesta ja sen tarjoamisesta kannattavampaa, mikä on Suomessa ollut krooninen ongelma. [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] Nyt sitä tehdään: muutetaan sosiaaliturvaa, kevennetään verotusta, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Helpotetaan irtisanomista!] muutetaan yrittämisen ympäristöä muun muassa paikallisella sopimisella, jotta kannattaa ja uskaltaa palkata. Kyllä, me tehdään näitä.

Mutta mitä tulee vastuunkantamiseen, niin minusta teidän vastuunkantoanne olisi nyt se, että te teette sen vaihtoehdonne, [Pia Viitasen välihuuto] mitä on jemmattu ja piilotettu. Ensimmäinen kysymys kuuluu: sitoudutteko yhdeksän miljardin sopeutukseen? Ja jos on nyökkäys, ”kyllä”, niin sitten teidän täytyy kattaa kaikki ne säästöt, jotka te olette kieltäneet ja joita ei saa tehdä. Teidän täytyy kattaa lisärahoista kaikki ne lupaukset, joita olette tehneet ihmisille eri puolille, ja sitten teidän täytyy korvata, kyllä, myöskin ne laskennalliset työllisyysvaikutukset, joita me olemme saaneet reformeillamme aikaan. Teillä on valtava urakka, mutta [Välihuutoja vasemmalta] itsevarmuus tuntuu olevan sitä luokkaa, että ehkä se sieltä löytyy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

14.20 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos nyt puhutaan ihan suoraan, niin pääministeri Orpo, teidän hallitus on tehnyt runsaasti vääriä arvovalintoja tässä vuoden aikana. Te annoitte yleisen tuloveron kevennyksen kaikille, mistä hyötyvät eniten suurituloisimmat, ei mitään kohdennettuja veronalennuksia, joka lisäisi yrittäjyyttä. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Te laitoitte Kela-korvaukset menemään kaikille, ette kohdentaneet niitä vaikkapa hammashoitoon tai gynekologisiin palveluihin. Te korotatte arvonnäisäveroa ja alennatte oluen verotusta. Näitä voisi luetella vaikka kuinka paljon. Jätätte hyvinvointialueet oman onnensa nojaan. Teidän linjanne on todella tyly ja ikävä.

Puhemies! Tässä budjetin yhteydessä varmaan voi puhua myös veropolitiikasta. Todela ikävän keitoksen, pääministeri Orpo, te keitätte pk-kentälle. [Vilhelm Junnila: Mikä vaihtoehto on?] Elinkeinoministeri Rydman puhui täällä kasvusta. Pk-yritykset ovat kasvun luoneet Suomessa 20 vuotta, ja nyt heille korotetaan alvia, ensi vuonna myös muun muassa liikenteen ja matkailun alvia, ja sitten leikataan kotitalousvähennystä.

Puhemies! Se, mistä haluaisin kysyä Orpolta, on se, että te puhutte turvallisuudesta ja toivosta. [Puhemies koputtaa] Miksi teidän hallitus luo toivottomuutta koko ajan ihmisille? Heilutellaan saksia, heilutellaan leikkuulautaa. [Puhemies: Aika!] Maahanmuuttajat eivät halua tulla enää Suomeen, kun meillä on aika ikävä maine maailmalla. Miksi teidän

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

hallitus levittää negatiivisuutta ja toivottomuutta? [Jenna Simula: Onpa toivoton puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

14.21 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että perimme viime hallituskaudelta hyvän työllisyyskehityksen. Sehän on hyvin pitkälle siitä kiinni, että Sipilän hallituskauden noin 80 työllisyystoimea purivat, ja ne purivat teidän aikanne. [Antti Kurvinen: Kyllä, tehtiin oikeita ratkaisuja!] Se, minkä te myös teitte, oli se, että painoitte elvytyskaasu pohjassa koko neljä vuotta. Tätähän ei tapahtunut esimerkiksi muissa Pohjoismaissa. Muut Pohjoismaat lähtivät sopeuttamaan taloutta heti siinä, kun talous ylikuumeni, mutta teille se ei käynyt.

Ja, arvoisa pääministeri, en pidättäisi henkeä siitä, että nämä salatut työllisyystoimet tulevat nyt tai seuraavankaan kerran, joten unohtakaa se.

Mutta, arvoisa puhemies! Kasvutoimet ovat kyllä semmoisia, mitä tämä hallitus tarvitsee, ja täällä itse asiassa mielestäni keskustapuolue tapaili niitä ihan oikein, [Antti Kurvinen: No niin, kiitos!] ja kannattaa kyllä ottaa se harjoitus vakavasti, koska me tarvitsemme kasvutoimia. Toivottavasti tämä otetaan myös vakavuudella vastaan täällä kaikkien puolueiden toimesta. [Puhemies koputtaa] Ne ovat niitä, mitä me tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vähämäki.

14.22 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Mielestäni edustaja Hoskonen pääsi tässä keskustelussa lähimmäksi sitä tavan kansalaisen pohdintaa, kun hän on kaupan kassalla ja pohtii, että mitä hän pystyy ostamaan. Itse asiassa tämä hallitushan kasvattaa kotitalouksien ostovoimaa: ostovoima kasvaa muun muassa lapsivähennyksen kautta. Kotitalouksien ostovoima ja kulutus kasvavat, inflaatio laskee, tuotannollisia investointeja syntyy lisää, bkt kasvaa, talous toipuu taantumasta ensi vuonna, työttömyysaste laskee, ja työllisyysaste nousee. Me kohennetaan ostovoimaa siis. Samaan aikaan laitetaan satoja miljoonia tki-panostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen, teitä kuntoon, koulupoliiseja.

Mutta se keskeinen asia, mistä tässä on keskusteltu, se kasvupaketti: se täytyy saada vielä tehtyä ensi vuonna kuntoon. Ja tämä keskustelu, mikä tässä on, tähän on sitä ylintä kansanvaltaa. Otetaan ne kaikki ideat käyttöön, mitä edustajat tässä nostavat esille. [Puhemies koputtaa] Tämä on myöskin sitä ylivaalikautista työtä, mitä voidaan tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.23 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rydman luetteli tuossa lukuisia kasvutoimia, eikä keskusta tietenkään kiistä, etteikö niitä tehtäisi. Meidän keskeinen viestimme vain on se, että ei tämä riitä. Katsokaapa, mikä on meidän kasvuennuste. Jäädään yhden prosenttiyksikön tasolle, ja sillä tasolla Suomen talous ei oikeene. Julkinen talous ei oikeene. Me joudumme yhä syvempiin ongelmiin, ja sen takia me emme voi nostaa tassuja pystyyn ja sanoa, että ”tämä riittää, kun me tehdään näin paljon kasvutoimia”. Ei näin, vaan nostetaan kunnianhimon tasoa, pyritään yhdessä paljon parem-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

paan. Nostetaan kasvu yli kahden prosenttiyksikön, tuplataan kasvu, ja sillä tavalla pelastetaan meidän palvelut.

Arvoisa puhemies! Haluaisin valtiovarainministeri Purralle vielä esittää kysymyksen. Ekonomistit ovat nyt arvioineet — ja kun me tiedämme hyvinvointialueiden alijäämän viime vuodelta ja ennuste tänä vuonna näyttää suurin piirtein samaa suuruusluokkaa — että kun teidän yhdeksän miljardin sopeutuspaketistanne kaksi miljardia kohdistuu näihin hyvinvointialueisiin, niin tältä osin, [Puhemies koputtaa] tämän kahden miljardin osalta, se ei tule toteutumaan. Voitteko tunnustaa nyt eduskunnassa, että kysymys onkin [Puhemies: Aika!] seitsemän miljardin paketista? [Aki Lindénin välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

14.25 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tosiasia on se, että Orpon hallitus on todella pahasti epäonnistunut työllisyyspolitiikassa. Nämä luvut ovat Euroopan mustimpia. Meillä oli hyvä perintö Marinin hallitukselta, työllisyysaste historian korkeimmalla tasolla. Nyt se on saatu laskuun, ja työttömyys, tämänhetkinen faktilinen työttömyys, on noussut ennätyslukemiin.

Tässä tilanteessa olisi ollut kaikkein viisainta jo viime vuonna kesällä, kun SDP esitti rakennusalan edessä olevaa syvää lamaa, satsata rakentamiseen, julkiseen rakentamiseen, peruskorjauksiin, estää tätä syvää kuoppaa syntymästä. Nyt hallitus seisomalla tumput suorana tämän edessä on pahentanut tilannetta, ja nyt sitten aletaan hätiin kääriä kasaan jostain, joka ei enää juurikaan auta.

Samaan aikaan myös siltä tulevalta kasvulta leikataan siipiä. Työperäinen maahanmuutto [Puhemies koputtaa] ja maahanmuutto yleensäkin tulee laskemaan. Se on ihan VM:n arvio, [Puhemies: Aika!] että se laskee neljännekseen, ja me ei tulla, kuulkaa, [Puhemies: Aika! — Ben Zyskowiczin välihuuto] selviytymään täällä yksin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.26 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, valtiovarainministeri Purra. Tehtävänne on vaikea, maamme tilanne on tukala, vaikka nyt vähän valoa sarastaakin. Jos tämä talouden kuntoon laittaminen olisi helppoa ja mukavaa, niin siihen varmasti olisi jo Marininkin hallitus tarttunut. Säästöjä ja uudistuksia tarvitaan, ja niitä nyt myös tehdään. Hyvä, että myös haetaan kasvua — paikallinen sopiminen, merkittävät työllisyystoimet, tk-panostukset, kasvuyrityksien pääomittamista, luvitusten sujuvoittamista ja niin poispäin. Poliitikalla on itse asiassa loppupelissä väliä. Valtiovarainministeri Purra, mikä olisi tilanne meidän taloudessamme, jos olisimme jatkaneet keskustan johdolla tällä aiemmalla marinilaisella talouspolitiikan linjalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

14.27 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Paljon on kritiikkiä, mutta vähän on ratkaisuja. Se on opposition virsi. Me hallituksessa kuitenkin olemme tehneet sitä, mitä olemme hallitusohjelmassa sopineet ja luvanneet. Me olemme tasapainottaneet hyvinvointivaltion taloutta. Oppositio tätäkin kritisoi. Mikään ei käy, ja periaatteessa ollaan vastaan. Mutta esittäisinkin oppositiolle kysymyksen: Eikö valtionta-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

loutta pitäisi tasapainottaa? Eikö velanoton kasvua pitäisi pysäyttää ja lopulta saada las-kuun ylivaalikautisilla toimilla? Oppositio kritisoi paljon hallituksen toimia, mutta anta-kaa edes yksi vakavasti otettava vaihtoehto vaikutuksineen.

Arvoisa ministeri Rydman, toitte äsken hienosti kasvutoimia esille. Voisitteko kertoa vielä oppositiolle vajaan 900 miljoonan euron hankkeet ja lisäpanostukset investointiohjel-massa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lintilä.

14.28 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarain-ministeri Purra sanoi, että lopettakaa mantra kasvusta, mutta tuntui, että sali ei oikein us-konut nyt valtiovarainministeriä, ja jopa pääministeri uhmasi sitä, joten uskallan minäkin siitä jonkun sanan sanoa. Eli kyllähän meidän tilanteemme on se, että jos meidän bkt me-nee tänä vuonna miinus 0,2, ensi vuonna 1,7 ja sen jälkeen taas alaspäin, niin eiväthän ne ole missään nimessä hyviä lukuja. Meillä ei ole näkymää yli kahden prosentin kasvusta. Täällä parjattu Kreikka: tänä vuonna kahden ja kolmen välillä, ensi vuonna mennään kol-meen. Puola: kolme ja puoli tänä vuonna, ensi vuonna yli neljä prosenttia. Ja sitten tähän työllisyyteen: staattiset luvut 46 000 työtöntä enemmän tänä päivänä mitä vuosi sitten. Eli kyllä me tarvitaan näitä hyviä. Siellä on tämä investointien verovähennys, mutta tiputta-kaan ihmeessä se raja siitä 50 miljoonasta. [Puhemies koputtaa] Minä väitän, että maksi-missaan viisi hanketta tuossa ajassa löytyy. Tki-rahoituksen [Puhemies: Aika!] kohdenta-minen ja koulutettu työväestö, sitä me tullaan tarvitsemaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

14.29 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta voi varmasti moittia monesta mutta ei siitä, että linjanne jotenkin horjuisi. Nimittäin riihestä ja budjetista toiseen, vero- ja menopäätöksestä toiseen te aina maksatatte talouden tasapainot-tamisen voittopuolisesti pienituloisilla — ja suurituloiset, no, he sitten pääsevätkin aika vä-hällä. Valtiovarainministeriö julkaisi mielenkiintoisen muistion, jossa arvioitiin budjetti-esityksen vaikutuksia tulonjakoon tarkastellen siis veropäätöksiä, ja sen johtopäätös oli se, että suhteellisesti eniten joutuvat maksamaan kaikkein pienituloisimpaan kymmenykseen kuuluvat suomalaiset ja helpoimmalla pääsevät suurituloisemmat. Vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että hallituksen sosiaaliturvamuutokset sekä tälle että ensi vuo-delle yhteenlaskettuna kasvattavat tuloeroja ja pienituloisuutta. Ja ministeriö vielä lisäsi, että huomattavammat tulonmenetykset keskittyvät pääosin kolmeen pienituloisimpaan tu-lokymmenykseen. Miksi ihmeessä näin? Miksi taloustalkoisiin ei osallisteta kaikkia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

14.30 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi lopet-taa velkaantumisen. Hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä ja saada tavallisten ihmisten elinkustannukset kuriin, mutta velka-aste vain kasvaa, kun talouskasvu sakkaa, ja kun ta-lous sakkaa, työttömyys nousee. Talouskasvu on ollut kroonisesti huonoa, koska Suomen talouskasvu perustuu ostovoimalle ja kokonaiskysyntä on ollut heikkoa. Hallitus huonon-taa sitä entisestään. Tavallisten ihmisten ostovoimaa on rapautettu muun muassa alvia ko-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

rottamalla. Hallitus puhuu kovasti kasvupolitiikasta, mutta missä se näkyy? Ei ainakaan ammatillisen koulutuksen leikkauksissa. Talouskasvu vaatii kysyntää eli ihmisten ostovoimaa, jota hallitus syövyttää leikkauspolitiikallaan. Hallituksen talouspolitiikan ydintä on kurittaa erityisesti pienituloisia. On hyvä myös muistaa, että kaksi miljardia hallituksen sopeutuksesta on mielikuvitustyöpaikkoja. Mielikuvitustyöpaikat syntyvät vain teoriassa, kun lasketaan, [Puhemies: Aika!] että jos alennetaan sosiaaliturvaa ja palkkoja, niin sitten työpaikkoja ilmestyy kuin tyhjistä. Onko teillä tähän joku oma taikaseinä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

14.32 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitimme tänään valtiovarainvaliokunnassa tämän hallituksen budjettiesittelyn käsittelyn, ja tiivistetysti voi sanoa, että Marinin hallitus jätti niin vaikean perinnön hallitukselle, että niiden toimien, joita hallitus sitkeästi tekee, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] vaikutukset tulevat viiveellä, mutta ne tulevat. Kun kuulumme budjettipäällikköä ja muita virkamiehiä, niin kyllä siellä valoa on näkyvissä, eli toimet alkavat purra.

Mietin sitä, että kun te niin synkästi täällä puhutte, arvoisat opposition edustajat, niin mitä te olette mieltä siitä hallituksen tavoitteesta, että meidän tavoitteena on se, että jokainen lapsi saa peruskoulusta sellaiset tiedot ja taidot, että ne kantavat vähintään toisen asteen opintoihin ja sieltä toteuttamaan omia unelmia. [Välihuutoja vasemmalta] Meillä on opetusministeri täällä paikalla, hän voisi avata sitä pakettia, joka tässä keltaisessa kirjassa on. Me tulemme vaalikauden aikana lisäämään 200 miljoonaa euroa perusopetukseen. Me toteutamme oppimisen tuen, joka on reistaillut, jota te yrititte, mutta ette siihen kyenneet. [Puhemies koputtaa] Lukutaitohankkeeseen tulee paljon rahaa [Puhemies: Aika!] ja myöskin perustaitojen oppimiseen, matematiikkaan ja lukemisen oppimiseen. Kannatatteko te näitä esityksiä, ja joko te äänestätte terapiatakuun puolesta [Puhemies: Edustaja Sarkomaa, aika!] vai jatkatteko te sitä vastaan äänestämistä? Sen haluaisin kuulla. [Vasemmalta: Totta kai me kannatamme!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

14.33 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sote-politiikka on suomalaisen politiikan ydintä. Se koskettaa meitä jokaista jossakin elämänvaiheessa jokaisessa iässä. Sote-politiikalla ei tulisi leikitellä. [Petri Honkosen välihuuto] On valitettavaa, että Marinin hallitus leikitteli sote-politiikalla tehden sote-uudistuksen, josta jäivät rahat, lääkärit ja hoitajat. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto]

Tämä hallitus laittaa nyt tätä sote-politiikkaa kuntoon. [Vasemmalta: Leikkaamalla!] Sinne kohdistetaan 2,2 miljardia euroa lisää rahaa, ja hyvinvointialueilla on täysi työ saada tämä teidän tekemänne sote-uudistus toimimaan ja ihmisille palveluja. Hallituksen kohdistama 26,2 miljardia euroa on liki 30 prosenttia koko ensi vuoden budjetista, puhumme suurista rahoista ja paljosta määrästä ihmisiä.

Kysyisin ministeri Ikoselta vielä sitä, millä tavalla hyvinvointialueita mahdollisesti ohjeistatte [Puhemies koputtaa] tai minkälaista kommunikointia käytte niiden kanssa, jotta he voivat asioita [Puhemies: Aika!] hoitaa hyvin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

14.34 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan nyt lähinnä edustaja Sarkomaaalle. Olin siinä samassa valtiovarainvaliokunnan kokouksessa, ja meille näytetyssä diassa numero 4 kerrottiin, että vuonna 2020 oli tasapaino miinus 17 miljardia euroa. Se oli se syvä koronavuosi, otimme yhdessä velkaa, teimme yhdessä ratkaisuja. Seuraava vuosi oli edelleen koronavuosi — 9,6 miljardia miinusta tasapaino — sen jälkeen tilanne alkoi parantua. Vuonna 22 tasapaino oli miinus 6 miljardia, seuraavana vuonna miinus 8 miljardia ja nyt sitten eletään näissä 12—13 miljardin kokonaisuuksissa. No, niillehän on looginen selitys: me tiedämme, mitkä menot siellä ovat kasvaneet — korkomenot ja eräät muut — mutta tässä lopussa haluaisin vielä kiinnittää huomiota tähän työllisyyteen. Meillä oli eilen muun muassa Turun kaupunginvaltuuston kokous, jossa myös pääministeri valtuutettuna oli paikalla, ja 13,2 prosenttia on Turun kaupungissa työttömyysprosentti, kuten monessa muussakin kaupungissa. [Puhemies koputtaa] Nyt kuulin äsken, että ei sillä kai suurta huolta [Puhemies: Aika!] ole, kun siellä on maahanmuuttajataustaisia 40 prosenttia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

14.35 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tässä on kehuttu kovasti näitä infrainvestointeja, mitä hallitus tekee, niin olisi paikallaan kysyä, kuinka ne aiotaan rahoittaa. Nimittäin tämä hallituksen talo on ikään kuin se Turmiolan Tommin talo, josta on metsät jo myyty ja nyt myydään jo talon kivijalkaa. Nimitäin hallituksella on tietojeni mukaan lähes ennätysmäinen valtion omistusten myyntiohjelma: kolmen miljardin edestä olisi tarkoitus myydä valtion tuottavaa omaisuutta, siis valtionyhtiöiden osakkeita, kaiken lisäksi tilanteessa, jossa osakemarkkinoiden tilanne on heikko. Tällaisessa tilanteessa siis aiotaan lypsävä lehmä panna teuraalle ja myydä valtion tuottavaa omaisuutta.

Kysynkin, arvoisa valtiovarainministeri, onko teidän mielestänne nyt järkevä aika myydä valtion tuottavaa omaisuutta ja käyttää ne rahat sitten näihin hallituksen päättämiin kohteisiin, vai olisiko syytä priorisoida ja myydä toisena, parempana aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari.

14.37 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi haluan kiittää tämmöisenä yksityisautoilijana tätä edullista bensaa. [Naurua vasemmalta]

Nyt on kyllä pakko tarttua tässä opposition puheisiin.

Ensinnäkin, edustaja Kurvinen tästä jo lähtikin, mutta nimenomaan gynekologiset palvelut paranevat tämän hallituksen toimien myötä.

Sitten, edustaja Hoskonen, me nimenomaan tarvitsemme tekoälyä, ja toivottavasti Suomeen syntyy seuraava uusi digijätti.

Sitten edustaja Kalli halusi tehdä yhteistyötä. Mutta te ette halunneet: annoitte tyhjän paperin. On turha sanoa, että tehdään yhteistyötä, jos ette halua tehdä yhteistyötä.

Sitten edustaja Lindtman piti tuolla pöntössä puheen ja sanoi, että Soini on Purran edeltäjä. Näinhän ei ole, koska Soinihan ei koskaan ole ollut valtiovarainministerinä, eli tämäkään ei pitänyt paikkaansa. Ja sitten Lindtman oli kovasti huolissaan siitä, että on älyttömiä kiristyksiä työperäiseen maahanmuuttopolitiikkaan. Mitä älytöntä on siinä, että työperäinen maahanmuuttaja olisi töissä?

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ja täytyy kyllä sanoa, [Puhemies koputtaa] että ainoastaan vihervasemmisto tuolla pöydässä puhui vihasta, [Puhemies: Aika!] niin että jos haluaa nähdä muutosta maailmassa,...

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

...kannattaa aloittaa itsestään. Tässä oli opposition anti kyllä aika surkea... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Yritetään pysyä siinä minuutin... [Joona Räsänen aloittaa puheenvuoronsa] — Edustaja Räsänen, anteeksi, pieni hetki. — Yritetään pysyä siinä minuutin puheenvuororajassa, koska on epäreilua, jos toiset saavat puhua pidempään kuin toiset. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.38 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella näistä suurista puheista huolimatta surullinen fakta on se, että Suomen työllisyyskehitys tämän hallituksen aikana on Euroopan huonointa. Siis koko Euroopasta ei löydy hallitusta, joka on tässä suhteessa suoriutunut huonommin, siis ei koko Euroopasta, ja tämä on kyllä aikamoinen mahalasku. Ja vieläpä valtiovarainministeri ennustaa, että hallitus ei tule saavuttamaan tällä kaudella itse itselleen asettamaa tavoitetta. Edes Pariisin olympialaisissa Suomen joukkue ei tehnyt näin isoa mahalaskua. Olympiakomiteassa sentään osattiin vetää johtopäätökset siitä, että jotain tarvitsisi tehdä toisin. Mutta emme ole vielä kukaan kuulleet, minkälaiset johtopäätökset hallitus tekee siitä, että on todella työllisyyspolitiikassa suoriutunut Euroopan huonoiten. Ainakin pitäisi myöntää, että pieleen menee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

14.39 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kaksi huolta tähän budjettiin liittyen, ja minä pelkään, että hallituksen valinnat tulevat johtamaan siihen, että ne säästöt, joita tavoitellaan, valuvat kaikki hukkaan. Toinen on se, että hallituksen rajut leikkaukset kasautuvat jo valmiiksi pienituloisille, ja tämä johtaa siihen, että köyhyys lisääntyy merkittävästi. Tämän hallituksen leikkaukset lapsilta ja lapsiperheiltä ovat jopa rajumpia kuin 1990-luvulla tehdyt, ja kaikki tiedämme, miten pitkä lasku siitä jäi maksettavaksi. Ja sen takia älkää tehkö samaa virhettä.

Toinen on ilmasto- ja luontopolitiikka, joka on hallituksen talouspolitiikan sokea piste. Tässäkään budjetissa ei ole tarvittavia lisätoimia ilmaston kuumenemisen ja luonnon köyhtymisen heikentämiseksi, ja tässä on myös se riski, että me joudumme maksamaan, ostamaan EU-mailta päästövähennyksiä, kun me itse emme panosta taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin toimiin. Miksi me emme itse rahoita maanviljelijöitä, metsänomistajia, pienyrityksiä ja kotitalouksia näissä toimissa? [Puhemies koputtaa] Miksi mieluummin laitamme rahat muille maille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

14.40 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeistään nyt on selvää, että hallituksen politiikka on ajamassa karille. [Sheikki Laakso: Ei pidä paikkaansa!] Hallituksen itse asettamia tavoitteita velkaantumisen hillitsemisestä ja työllisyy-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

den vahvistamisesta ei tulla saavuttamaan. Arvoisa hallitus, avatkaa silmänne. Suomen työllisyyskehitys on todella Euroopan huonointa. [Sheikki Laakso: Ei ole kauaa!] Eivät suomalaiset ole kiinnostuneita paperilla olevista työpaikoista, vaan ihmiset tarvitsevat töitä, ihan oikeasti, aivan käytännössä, ja niitä töitä ei nyt ole.

Hyvä hallitus, kuinka kauan te aiotte paeta vastuutanne ja epäonnistumisiaanne vaihtoehtotodellisuuteen, jossa te syytätte kaikesta oppositiota? Poliitikassa kuitenkin on vaihtoehtoja, ja on totta, että me vasemmistoliitossa sopeuttaisimme taloutta köyhiltä leikkaamisen sijaan reiluilla verouudistuksilla. On valheellista väittää, etteikö vaihtoehtoja olisi, ja herää kysymys, horjuuko hallituksen usko omaan politiikkaansa, kun ette muuta keksi kuin syyttää edellistä hallitusta ja väittää, etteikö vaihtoehtoja oltaisi tarjottu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

14.42 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Missä ovat opposition vaihtoehdot tai ehdotukset korjata tämä valtion taloudellinen tilanne? Niitä ei vielä ole kuulunut, toki kauniita puheita siitä, millaista pitäisi olla, mutta ei niitä todellisia vaihtoehtoja. Tai onko vaihtoehto maalata epärealistinen ja harhaanjohtava kuva, jolla harhauttaa niin kansalaisia, EU:ta tai jopa itseänne? Tämä hallitus puhuu arjen karusta taloudesta todellisesti. Me emme syyllisty tempputyöllistämiseen tai Työkanava Oy:n tyyppiin ratkaisuihin. [Suna Kymäläinen: Ette niin, te teette 50 000 lisää työttömiä!] Hallitus ei voi suhdanteille, kriiseille eikä sodalle mitään, mutta hallitus ei jää kuitenkaan kädettömäksi. Kasvu- ja työllisyystoimia tehdään.

Se, että puheella tässä salissa luodaan kurjuutta, epätoivoa, lietsotaan pelkoa tai puhutaan epämääräisistä vihapuheista uutena normaalina, ei ole oikein. Hallitus katsoo vahvasti eteenpäin ja pyrkii luomaan pohjan, joka kestää ja kantaa myös tulevaisuudessa. [Puhemies koputtaa] Me menemme oikeaan suuntaan. [Puhemies: Aika!] Nettolainanoton tarve laskee, ja on vaikea kuvitella, missä olisimme, jos olisimme jatkaneet tällä samalla linjalla, kuten edellinen hallitus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.43 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän työllisyyskeskusteluun: Toistan, se on iso juttu, että hallituksen saldo työllisyydessä on miinus 50 000 työpaikkaa, ja se on Euroopan surkein tilasto, se on erittäin huono mestaruuden näyte. Mutta kun täällä pääministeri Orpo kovasti uskoi näihin kaikkiin hallituksen omiin laskelmiin, vaikkakin saldonne on miinus 50 000, niin haluaisin kyllä kiinnittää nyt vaikka valtiovarainministerin huomiota siihen, että arvioitteko te niitä vaikutuksia, kun vaikka leikkaatte kulttuurista, joka työllistää paljon suoraan ja välillisesti, kuinka paljon tulee uusia työttömiä, kuinka paljon tulee Tampere-kulttuurikaupunkiin työttömyyttä sen seurauksena, kun leikkaatte sote-järjestöiltä, kuinka paljon sieltä häviää työpaikkoja. Ja tämä rakennusala ja mikä täällä on moneen kertaan sanottu: jos te olisitte ajoissa reagoineet, tukenneet rakennusala, niin varmasti sielläkään tilanne ei olisi näin synkkä ja musta. Päinvastoin hallitus on vetämässä koko asuntopolitiikkaa täysin alas, tekemässä täyskäännöksen: [Puhemies koputtaa] Valtion asuntorahasto lopetetaan ja kaikki tuet asumiselle lakkauteaan.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari, ja sen jälkeen ministeri Satonen.

14.44 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kasvutoimia ja uudistuksia löytyy tästä paperista. [Puhuja näyttää kädessään vihkosta] Toivoisin, että lukisitte ne. Ja kiitos siitä, että sekä perussuomalaisista että kokoomuksesta on näitä kannatettu. Sen sijaan sosiaaliturvan leikkaukset eivät ole mitään uudistuksia, siihen tarvitaan vain jääkylmä sydän. Mutta ilman kasvua veronkorotukset ja leikkaukset eivät riitä. Jos kasvua olisi ollut yksi prosentti, olisimme saaneet 1,4 miljardia budjettiin lisää, ja jos tämä kasvu tuplataisiin, niin ensi vaalikauden alkaessa olisi jo tilanne tasapainossa.

Vetoan teihin, myös hallituksen jäsenet: aloittakaa kasvutoimet jo tänä syksynä. Meillä ei ole aikaa hukattavaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen.

14.45 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä työllisyydestä, joka täällä on paljon puhuttanut: kuten sanoin, tilanne on vakava, mutta kun katsotaan sitten näitä hallituksen jo tekemiä päätöspäätöksiä, niin ne tulevat näkymään viiveellä vuodesta 25 alkaen, ja vuodet 26—27 ovat oikea aika tätä arvioida.

Tässä on kyllä erikoisia puheenvuoroja käytetty, että nämä ovat joitain mielikuvitustyöpaikkoja. Ajatteletteko te todella niin, että jos meillä valtiovarainministeriön virkamiehet laskevat virkavastuulla 40 000:n työllisyysvaikutuksen työttömyysturvauudistukseen, että se on jotain mielikuvavaikutetta, että sillä ei ole mitään merkitystä? Ja toinen kysymys on se, kuinka se olisi vielä voinut lähteä vaikuttamaan, kun se on tullut voimaan syyskuun alusta tänä vuonna, muutama viikko sitten, eikä vielä ole kenellekään ollut vaikutuksia juurikaan. Jotain pienempää tuli keväällä, mutta ne isot vaikutukset, jotka liittyvät ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastukseen ja työssäoloeroon, ovat tulleet voimaan kolme viikkoa sitten. Eihän se ole vielä voinut näkyä näissä, mutta se tulee näkymään siinä, että avoimet työpaikat täyttyvät nopeammin, ja se tulee näkymään siinä, että piilotyöpaikkoja täyttyy nopeammin. Aivan varmasti se tulee vaikuttamaan. [Joona Räsänen välihuuto]

Toinen kysymys vielä on tämä työperäinen maahanmuutto, johon täällä muun muassa edustaja Haatainen viittasi. [Niina Malm: Paikallinen sopiminen!] Jos me katsotaan tosiaan niitä lukuja viime vuodelta ja tältä vuodelta, niin mitään merkittävää muutosta ei ole tapahtunut. Siellä on erityisasiantuntijoiden määrä hieman pienentynyt, mutta TTOLilla tulevien määrässä ei ole mitään merkittävää muutosta. [Miapetra Kumpula-Natrin välihuuto] Totta kai yleinen työllisyystilanne vaikuttaa, mutta tämä asia on sellainen, että eivät tässä mitkään ennusteet kerro, [Joona Räsänen: Ai ei ole ennusteilla väliä?] vaan se kertoo sen, kuinka paljon Suomessa on sellaisia avoimia työpaikkoja, joihin ei täältä Suomesta olevasta työvoimasta voida työvoimaa rekrytoida. Niitä täytetään ulkomailta, ja sitä väkeä tulee aivan entiseen tapaan. [Miapetra Kumpula-Natri: Mutta VM:n ennusteissa romahtaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

14.47 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä työperäinen maahanmuutto: VM:n ennusteen mukaan maahanmuutto tulee vähenemään. Nämä ovat

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

faktoja, lukuja, joihin me pohjaamme täällä puheenvuoromme ja tietomme. SDP luottaa aina faktaan, siihen, mitä tietoa tuotetaan. [Sheikki Laakson välihuuto]

Mutta täällä nostettiin esille myös pääkaupunkiseudun työttömyystilanne, erityisesti valtiovarainministeri Purra nosti esille sen. Hän nosti tikunnokkaan nimenomaan maahanmuuttajatyöttömät. Mitä ne ihmiset ovat? He ovat rakennusosalalla työskenteleviä, palveluammateissa työskenteleviä, ihmisiä, jotka ovat tulleet tänne työhön ja jääneet nyt teidän talouspolitiikkanne vuoksi työttömiksi. Pitääkö heidät nyt nostaa tikunnokkaan ikään kuin syyllisiksi? Hyvän aika, silloin pitää tehdä politiikan muutos ja tehdä työllisyystoimia tässä ja nyt. Nämä työllisyystoimet, jotka vaikuttavat myöhemmin, ovat eri asia, mutta jokainen hallitus, joka näkee, että työttömyysluvut alkavat nousta [Puhemies koputtaa] 45-kulmakertoimella ylöspäin, ryhtyy toimiin, [Puhemies koputtaa] joilla tehdään työllisyystoimia [Puhemies: Aika!] tässä ja nyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ikonen.

14.49 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kiitoksia kysymyksestä hyvinvointialueiden ohjausta koskien. Se on yksi näitä keskeisiä osia meidän korjaussarjaamme myöskin tässä sotessa.

Ensimmäinen osa tästä ohjauksen kehittämisestä meillä on nyt jo voimassa. Lainsäädäntömuutokset tulivat voimaan elokuun alusta. Siinä tavoitteena oli se, että kokoamme eri ministeriöitten ohjausta yhteen, jotta valtion ääni kuuluu alueille yhtenäisenä.

Kaikkien hyvinvointialueitten kanssa käynnistyvät nyt lokakuun lopussa myöskin lakisäätteiset neuvottelut palveluitten järjestämiseen, talouteen, uusiutumiseen liittyen. Investointien ohjausta tullaan tiivistämään ja kiristämään — erillinen työryhmä valmistelee sitä parhaillaan.

Ennakollista talouden ohjausta koskeva sääntely ja tiukennukset arviointimenettelyyn ovat parhaillaan täällä eduskunnan käsittelyssä, eli siihen on tulossa muutoksia.

Valmistelu on käynnissä myöskin hyvinvointialueita koskevien valtakunnallisten tavoitteitten päivittämiseksi.

Lisäksi me ollaan tuottamassa parhaillaan tällaista yksikkökustannustietoa myöskin julkisen tuotannon omista kustannuksista, että saadaan niistä vertailukelpoisia. Niitäkin ensimmäisiä tuloksia tulee vuoden loppuun mennessä.

Lisäksi ollaan nyt parhaillaan tiivistämässä myöskin tällaista seurantaa ja ohjausta ihan yksittäisille hyvinvointialueille ja tullaan käynnistämään tällainen tiivistyvä keskustelu erityisesti sellaisten alueitten kanssa, joilla nyt tällä hetkellä tilanne näyttää erityisen haastavalta. Tänään olen kertonut myöskin sen, että me tullaan tällaiset tarkentavat keskustelut käynnistämään Lapin, Keski-Suomen, Vantaan-Keravan, Kanta-Hämeen, Itä-Uudenmaan ja Satakunnan hyvinvointialueitten kanssa. Tässä käydään läpi tilannetta, uusiutumista, päätöksenteon tilannetta, ja nämä, joilla on tällainen lisääntynyt tuen tarve, tullaan kutsumaan tällaiseen keskusteluun pian. [Puhemies koputtaa] Siinä ajatuksena on hakea keinoja, joilla valtio voi tukea alueita ja joita alueet voisivat tehdä vielä enemmän [Puhemies koputtaa] ja hakea myöskin niitä onnistuneita käytäntöjä, mitä mahdollisesti muilla alueilla on.

Lisäksi me varaudutaan myöskin arviointimenettelytellen käynnistymiseen, ja sitä tullaan arvioimaan syksyllä näitten lainanottovaltuuksien neuvottelujen yhteydessä ja lakisäätteisten neuvottelujen kautta. Jos jollain alueella on tarvetta, niin ei sitäkään pidä pelätä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

[Puhemies koputtaa] Toinen arviointipiste on sitten keväällä, kun tilinpäätöstiedot ja talousarviotiedot ensi vuodelta ovat paremmin tiedossa.

Mutta siis ohjausta kehitetään todella monella tavalla [Puhemies koputtaa] jotta alueet voivat onnistua työssään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

14.51 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos muullakin on väliä kuin mielikuvilla ja halutaan käydä aitoa keskustelua, niin te varmasti SDP:ssä ymmärrätte eron suhdannetilanteen ja rakenteellisten työllisyystoimien välillä. [Joona Räsänen: Eikö se sama suhdanne ole koko Euroopassa?] Se, mitä hallitus pyrkii tekemään, on työllisyysuudistuksia, jotka pitkällä aikavälillä vahvistavat Suomen työllisyyttä ja sitä kautta julkista taloutta — pelastaa hyvinvointiyhteiskunnan huomisen palveluja. Esimerkiksi se työ, mitä ministeri Satonen kuvaili, ja toisaalta esimerkiksi kannustinloukkujen purkaminen, joka etenee, tehdään vaihteittain, jotta nämä muutokset saadaan turvallisesti voimaan ja sitä kautta niitä tavoiteltuja positiivisia vaikutuksia, sillä hallituksessa uskomme, että työllisyys ja työnteon lisääntyminen on ylivoimaisesti paras keino vähentää huono-osaisuutta, syrjäytymistä ja lapsiperheköyhyyttä Suomessa. Me tavoittelemme sitä, että yhä useampi suomalainen voisi työllistyä ja saada sitä kautta myös perheelleen elantoa, se on hallituksen tavoite. Meillä on erittäin vaikea, haastava työllisyystilanne tällä hetkellä, ja hallitus kamppailee sen kääntämiseksi muun muassa näillä laajoilla kasvutoimilla, joista täältä aitiosta on kerrottu ja joita koko ajan tehdään lisää. Sen lisäksi panostetaan voimakkaasti uudistumiseen ja esimerkiksi tutkimukseen ja innovaatioihin myös esimerkiksi täällä sotien sektoreilla.

Jos Marinin hallitus olisi jatkanut, velkaa otettaisiin neljä miljardia enemmän tässä budjetissa. [Suna Kymäläinen: Ei ole mahdollista!] Itse asiassa uskon, että enemmän, koska viime hallituskaudella vallitsi sellainen politiikka, jossa rahaa oli ja sitä lisättiin, ja velkaa otettiin surutta ilman rakenteellisia uudistuksia. Tämä on pakko saada loppumaan. [Suna Kymäläisen välihuuto] Meidän pitää pystyä Suomessa kääntämään tämä talous kestävämmälle uralle. Meidän rippikouluikäiset nuoret eivät ole eläneet vuottakaan tässä maailmassa, [Niina Malm: Lisää veronkevennyksiä rikkaille!] niin että talous olisi ollut terveellä pohjalla, ja näin ei voida jatkaa. Sen takia hallituksen välttämättömät, kipeät, vaikeat päätökset ja nämä rakenteelliset uudistukset tarvitaan ja sitten lisäksi näitä kasvutoimia, joita laajasti täällä on peräänkuulutettu. [Miapetra Kumpula-Natri: Lapsiperheköyhät ovat kuulleet tämän pakon!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

14.53 Niina Malm (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä jos joku on kasvussa, niin se on työttömyys tässä maassa. Tämä Orpon—Purran hallitus on Euroopan surkein työllisyyden hallitsija. Ilman työtä ei talouskasvua synny, ja sen varmasti allekirjoittaa tässä salissa jokainen, mutta kun markkinavoimatkaan eivät näköjään yksin tilannetta korjaa. Sisämarkkinat eivät myöskään taloutta pelasta yksistään.

Tulee jotenkin mieleen, että hallitus elää tällä hetkellä pienessä gallialaisessa kylässä ja pelkää, että roomalaiset tulevat ja hyökkäävät kimppuun, kun pitäisi avata mieli ja portit sille, kuinka tästä tilanteesta päästään eteenpäin. Täällä on perussuomalaisten puolesta

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

koko vaalikauden ajan kuultu puheita taikaseinästä, ja kysynkin nyt, onko hallituksella jokin taikajuoma, jolla se aikoo parantaa tämän talouden tilanteen, kasvun ja työttömyyden alavireisen käyrän. [Suna Kymäläinen: Kyllä, viinit kauppoihin! — Niina Malm: Ai niin, se oli se!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

14.54 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari tiedotteen otsikkoa tältä päivältä: Teknologiateollisuus, ”Ei vieläkään käännettä parempaan.” Rakennusteollisuus, ”Tyhjä työmaa käy kaikille kalliiksi.”

Arvonlisäveron nostaminen 10:stä 14 prosenttiin, niin kuin kaikki täällä ovat jo moneen kertaan kuulleet, vaikuttaa matkailuun, kulttuuriin, liikuntaan, kirjoihin, liikenteeseen ja lääkkeisiin, nostaa arjen kustannuksia ja on osaltaan kasvun esteenä. Kotitalousvähennyksen leikkaus iskee pahasti erityisesti palvelualoille ja pienyrittäjiin, erityisesti meille itäiseen Suomeen, missä käytännössä yrityskanta on valtaosin pk-pohjaista. Myös tämä investointiverohyvitys, mikä täällä tuotiin esille, jättää valtaosan meidän alueen yrityksistä sen ulkopuolelle. Raha ohjautuu muualle Suomeen, suurille yrityksille. Työntekijäpulaan on esitetty mahdollisuuksia vaikuttaa keventämällä alimman eläkeiän saavuttaneiden verotusta. Meillä on varmasti sama suunta täällä aika monella, mutta semmoinessa suunnassa, että koko maata, erilaisia yrityksiä ja erityyppisiä alueita kohdeltaisiin tasapuolisesti, on vielä hieman kyllä tehtävää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

14.55 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyttiin, miltä tilanne alijäämäluvuissa näyttäisi ilman näitä hallituksen toimia. Jos mietitään suoria sopeutustoimia, niin valtiovarainministeriön omien laskelmien mukaan alijäämä olisi noin 16 miljardia.

Kasvutoimista. Olen monesta asiasta aivan samaa mieltä esimerkiksi keskustan ajatusten kanssa. Se, mihin pyrin tekemään täällä eron, on kasvutoimista puhumisen, kasvun vaatimisen, jota tässä maassakin on harjoitettu aika monta vuotta, ja sen välille, että tehdään niitä toimia myös siinä tilanteessa, että ne eivät aina lisää poliitikkojen omaa suosiota. Tämä hallitus sieltä hallitusneuvotteluista asti on tehnyt kasvutoimia. Meidän rakenteelliset uudistukset, meidän työmarkkinauudistukset, meidän työn kannustimien lisääminen, meidän monet investointeihin liittyvät toimet ovat kasvutoimia. Kehysriihessä me olemme tehneet merkittävän kasvupaketin lisää, ja kuten täällä olen moneen kertaan jo tuonut esille, emme me tähänkään lopeta. Me edelleen haemme hyvin avoimesti sellaisia kasvutoimia, jotka vahvistavat julkista taloutta. Sen sijaan sosiaalidemokraattiseen elvyttämiseen, jossa me esimerkiksi velkavivun ja -kuplan aiheuttamia sektoreita lähtisimme tukemaan sadoilla miljoonilla euroilla, meillä ei ole varaa, emmekä näe sitä myöskään järkeväksi. Sen sijaan lisäämme markkinoiden toimintaa, lisäämme kilpailullisuutta sektoreille, joilla siitä on aidosti hyötyä.

Meidän infrapakettia tosiaan rahoitetaan omaisuustuloilla. Omistajaohjausministeri ei ole täällä paikalla, mutta sen haluan korjata, että me olisimme tekemässä jotakin merkittävää strategisten omistuksien myyntiä katsomatta sitä, mitä me teemme. Ylipääntensä osingot, ylipääomistusten purkamiset, Valtion asuntorahasto ja jonkin verran muunlainen

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

myynti on sitä, mikä tätä tulovirtaa meille tuo. Tämä ei tule lisäämään meidän velkaamme, mutta totta kai vaikuttaa alijäämään. Näkisin itse, että tämä meidän infrapakettimme, joka kohdistuu koko Suomeen, on kyllä hyvin merkittävä toimi myös kasvun kannalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Adlercreutz.

14.58 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Kun on hieman kokemusasantuntijuutta sekä tästä että edellisestä hallituksesta, niin voin todeta sen verran, että kun puhutaan työllisyystoimista, me käytämme ihan samoja mittareita. Viime kaudella, kun yritimme päästä yhteisymmärrykseen työllisyystoimista, ja osittain pääsimmekin, käytimme samoja VM:n laskelmia. Jotkut olisivat halunneet suhtautua niihin vapaammin, käyttää hieman omia laskelmia, mutta siihen emme silloinkaan suostuneet, ja yhtä lailla, niin kuin nyt, silloinkin ymmärsimme, että ne vaikuttavat vasta pidemmällä aikavälillä — esimerkiksi eläkeputken purku, joka oli merkittävä toimi, vaikuttaa ajan kanssa. Yhtä lailla ne, jotka astuivat voimaan tässä pari viikkoa sitten, näkyvät vasta vuosien päästä, tai vaikka paikallinen sopiminenkin, josta ei voi laskea VM:n laskelmien mukaan työllisyysvaikutuksia mutta josta on syytä olettaa, että sillä on hyvinkin positiivinen vaikutus niin työllisyyteen kuin kilpailukykyyn, vaikuttaa vasta ajan kanssa. Kun käymme tässä keskustelua taloudesta, yhteisestä hyvästä, vakavasta asiasta, niin toivoisin, että kaikki muistaisimme nämä tosiasiat emmekä yrittäisi nopeiden irtopisteiden takia vääristää sitä todellisuutta, jossa itse toimimme ja jossa olemme toimineet.

Opetusministerinä tietenkin hieman harmittaa, että tässä hyvin vähän on puhuttu koulutuksesta, mutta ehkä se kuvaa sitä, että olemme kai varsin tyytyväisiä tähän linjaan. [Suna Kymäläisen välihuuto] Yhteisesti ymmärrämme, että koulutus näitten haastavien leikkausten keskellä on ollut varsin tiukassa suojeluksessa. On totta, että toiseen asteeseen kohdistuu nyt leikkaus, mutta toisaalta peruskoulutukseen hallituskauden mittaan tehdään 200 miljoonan panostus. Kohta eduskunta pääsee käsittelemään oppimisen tuen kokonaisuutta, joka itsessään on 100 miljoonan panostus sen lisäksi, että ministeri Multalan vastualueeseen kuuluvaan [Puhemies koputtaa] tki-toimintaan ohjataan 280 miljoonaa lisää pelkästään ensi vuonna. Nämä ovat merkittäviä panostuksia Suomen tulevaisuuteen. Olen iloinen siitä, että tähän kokonaisuuteen liittyy ilmeisesti varsin jaettu tyytyväisyys ja positiivinen asenne. [Vasemmalta: Tulee vielä sekin aika, että niistä keskustellaan! — Vasemmalta: Ei ole vain saatu vielä puheenvuoroa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja ministeri Multala, olkaa hyvä.

15.00 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Kiitos keskustelusta. — Kasvutoimista varsinkin on ollut täällä paljon puhetta, ja on tietenkin juuri näin kuin ministeri Adlercreutz tässä sanoi, että monet hallituksen jo päättämistäkin rakenteellisista uudistuksista ja kasvutoimista näkyvät vasta tulevana vuosina, ja varmasti yksi näistä on suuret panostukset tutkimukseen ja kehitystoimintaan. Silti niitä ei pidä jättää tekemättä, vaikka ne ovatkin pidemmän aikavälin toimia.

Täällä kysyttiin myös vaikutuksista ja arvioista työllisyyteen, kun leikataan erilaisista valtion jakamista tuista, kuten muun muassa tuesta taiteeseen ja kulttuuriin. Toki me tiedämme ne suorat vaikutukset, koska ne ovat henkilötyövuosiperusteisia ja niistä voidaan

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

arvioida joitakin määriä, mutta tässä isossa kuvassa niiden vaikutus on paljon pienempi kuin esimerkiksi sen, että me pidämme huolta ihmisten ostovoimasta, [Välihuutoja] jota kautta heillä on myös mahdollisuus kuluttaa kulttuuria, millä me pystymme huolehtimaan siitä, että kulttuurin rahoitus jatkossakin pysyy riittävällä tasolla. Näitä kannattaa muistaa laittaa mittasuhteisiin: yksityinen kulutus on moninkertainen kulttuurin rahoittaja verrattuna siihen, mitä valtio ja kunnatkin yhdessä tukevat. Silti on totta, että näillä leikkauksilla on vaikutusta. Siitä ei pääse mihinkään. Se on aivan selvä.

Sen sijaan esimerkiksi näillä panostuksilla tutkimus- ja kehitystoimintaan on toisen-suuntaisia vaikutuksia. Täällä puhuttiin tuottavuuskasvusta ja talouskasvusta, ja esimerkiksi tämä tohtoripilotti on käynnistynyt oikeastaan paljon paremmin kuin itsekään uskal-sin odottaa. Siihen on tullut 10 000 hakemusta, joista noin 70 prosenttia on kansainvälisiltä tutkijoilta. Nyt näihin tohtorikoulutusohjelmiin on valittu 700 tutkijaa, joista 40 prosenttia on Suomesta. Uskon ja olen aika vakuuttunut siitä, että kun samalla uudistamme tohtori-koulutusta niin, että valtaosa heistä voisi jatkossa työskennellä myös yksityisellä sektorilla luomassa innovaatioita, tuottavuuskasvua ja niin edelleen, tällä tavalla me saamme tätä kautta myös niitä osaajia ja parannettua meidän kasvua ja tuottavuutta sekä myös niitä kan-sainvälisiä osaajia, joita täällä on paljon peräänkuulutettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä ministeri Mykkänen, kaksi minuuttia, ol-kaa hyvä.

15.03 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, mitä tulee siihen, että suomalaisille tuotetaan kohtuuhintaisia asun-toja ja että meillä rakennusalan työllisyys on hyvällä tasolla: Se voi perustua kestävästi vain siihen, että rakenteellinen talouden kasvu paranee niin, että ihmisten ostovoima on pa-ranevalla uralla, ja tähän hallitus keskittyy tukemalla meidän kasvumahdollisuuksia työ-markkinareformeilla, pitämällä työn ja yrittämisen verotuksen kohtuullisena. Tämän ohel-la sinänsä — jos, arvon edustajat, olette lukeneet tätä keltaista kirjaa, verranneet sitä edel-liseen — olemme kyllä reagoineet siihen suhdannetilanteeseen.

Tälle vuodelle valtion korkotukilainavaltuuksilla tehdään aloituksia ennätysmäärä pit-kään aikaan. Korkotukilainavaltuuksien taso on yli kaksinkertainen toissa vuoden toteutu-neeseen korkotukilainavaltuuden käyttöön verrattuna. Aloitusten osuudesta tulee itse asiassa noin 80 prosenttia ennusteen mukaan olemaan tänä vuonna valtion tukemia. Ei se voi olla terveesti paljonkaan sitä enempää. Suurin osa niistä käytännön työtehtävistä siellä rakennustyömailla, näillä työmailla, tulee toteutumaan ensi talvena, ensi vuonna, ja hyvä niin. Siitä eteenpäin tämän hetken näkymä on, että onneksi pikkuhiljaa suhdanne kääntyy ja tulee yksityisrahoitteista asuntotuotantoa.

Oletteko todella sitä mieltä, että meidän olisi vielä voimakkaammin kuin tuplaamalla toissa vuodesta se lainoitettun valtuuden tuki suhtauduttava tähän rakennusalan suhdantee-seen tilanteessa, jossa juurisyy on kuitenkin ollut se, että isoilla rakennusyhtiöllä on tuhan-sia asuntoja myymättömänä käsissä ja sen takia ne pysäyttävät urakoiden käynnistämistä? Kohtuudella tulee tasoiittaa rakennusalan suhdannetta, mutta nyt kun on kaksi kertaa enem-män korkotukilainavaltuutta tälle vuodelle kuin toissa vuodelle, niin sitä isompi olisi kyllä kohtuuton taso, joka lähinnä ylikuumentaisi tilannetta ja pidentäisi sitä vapaarahoitteisen markkinan aloitusta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Hyvä, sitten siirrymme eteenpäin. Pääministeri Orpo, viisi minuuttia.

15.05 Pääministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt käyty jo parin tunnin ajan hyvää, tai aika hyvää, keskustelua. [Naurua — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Tosi hyvää!] Ehkä kuitenkin haluan vielä tiivistää sen, mikä mielestäni budjetissa on oleellista, ja oleellista on se, että me laitamme Suomen perusasioita kuntoon, julkista taloutta tervehdytetään ja yksityistä sektoria, työllisyyttä vauhditetaan. Me tehdään säästötoimia, ja aina kun säästetään, niin kyllähän se osuu myöskin kipeästi ja ne ovat ikäviä, mutta kun se velkaantuminen vaan on niin vauhdikasta ja meidän on saatava hillittyä velkaantumisen kasvu.

Ja nyt ensimmäinen asia: Hallitus on täysin sitoutunut siihen tavoitteeseen, että vaalikauden aikana tämä velkasuhde saadaan taittumaan. Kun me katsotaan niitä valtiovarainministeriön lukuja, niin se menee tähän suuntaan. Ja jos tarve vaatii, niin me teemme lisää päätöksiä, mutta tässä ajassa, näillä luvuilla valtiovarainministeriön parhaan arvion mukaan, johon me perustamme meidän päätöksenteon, lisäsopeutustarvetta tässä hetkessä ei ole.

Mutta se, mille on tarvetta, ovat ne kasvutoimet, joista täällä niin paljon puhutaan. Tein muuten sellaisen huomioon, että kun ministeri Rydman alkoi luettelemaan kaikkia niitä kasvutoimia, niin koko sali hiljeni. [Miko Bergbom: Kyllä!] Siellä tuli vähän sellainen olo, että ainakaan osa ei halunnut kuulla. Mutta on totta, että me teemme valtavan määrän kasvutoimia, massiivisen määrän kasvutoimia. Me tehdään massiivinen määrä kasvutoimia, ja siellä on juuri niitä samoja, joita esimerkiksi keskusta esittää ja paljon päälle. Työmarkkinauudistukset, sosiaaliturvauudistukset, työttömyysturvauudistukset, [Aino-Kaisa Pekonen: Leikkaukset!] paikallinen sopiminen. Esimerkiksi panostukset Fingridiin, vahva omistajaohjaus sille, että yksikään investointi puhtaaseen energiaan tai sitä käyttävään tuotantoon ei saa missään päin Suomea olla kiinni kantaverkon kestävydestä. Luvitusjärjestelmän nopeuttaminen on tällä hetkellä täysillä eteenpäin menossa. Byrokratiaa puretaan, ja paljon tehdään asioita, miljardi tutkimukseen ja kehitystyöhön, jotka tuovat tällä hetkellä jo upeita hankkeita eri puolille Suomea, yliopistoihin, yrityksiin, tutkimusyhteisöihin. Me tehdään todella paljon kasvutoimia. Sitten tämä verohyvitysjärjestelmä, joka tällä hetkellä on valmistelussa niin, että se tulee voimaan 1.1., ensi vuoden alusta. Se on merkittävä vipu suurille teollisille puhtaasti siirtymän investoinneille. MAL-sopimukset — eilen hyväksyttiin yli puolen miljardin jättimäinen kokonaisuus suurille kaupunkiseuduille, tai kolmen miljardin infrapaketti eri puolille Suomea korjausvelan purkuineen.

Ei voi kukaan sanoa, etteikö hallitus tekisi jo nyt kasvutoimia, mutta me emme tyydy siihen. Siksi me tullaan perustamaan hallituksen toimesta huippuasiantuntijoista koostuva kasvuryhmä, joka lähtee keräämään ja aika ennakkoluulottomasti etsimään niitä toimia, mitä me tehdään seuraavaksi, koska me emme tyydy siihen ennusteeseen, mikä me nähdään, vaan me tarvitsemme korkeampaa talouden kasvua. Nämä, mitä me nyt tehdään, antavat perustan. Ne antavat huomattavat edellytykset jo nopeammalle talouden kasvulle, mutta tehdään vielä lisää. Arvioidaan verotusta ennakkoluulottomasti, katsotaan meidän taloutemme rakenteita, voidaanko me muuttaa jotain. Mitä on tehty Irlannissa, mitä on tehty Ruotsissa paremmin, että hommat menee, hommat toimii.

Me tehdään tätä yhdessä. Siihen työhön saa tuoda ideoita. Minä lupaan, että me käymme jokaisen läpi, aivan jokaisen idean. Minä pidän tätä aivan oleellisena.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Mutta sitten on vielä se, että samaan aikaan kun me siis sopeutamme ja kun me teemme uudistuksia, me pystymme tekemään panostuksia todellakin niihin Suomen tämän hetken suurimpiin tarpeisiin: koulutukseen ja osaamiseen. Jälleen kerran ne peruskoulun lisämäärärahat — minä luulen, että me olemme kaikki samaa mieltä siitä, että meidän täytyy huolehtia, että meidän nuoret lähtevät peruskoulusta hyvillä taidoilla, perustaidoilla. Siksi me lisäämme viikkotunteja, siksi me tuomme tänne tämän oppimisen tuen uudistuksen, joka lähti muuten ministeri Li Anderssonin toimesta liikkeelle, erinomainen uudistus. Siksi me emme leikkaa yliopistojen, korkeakoulujen indekseistä, koska me haluamme, että se perusrahoitus on kunnossa siellä. Siksi me laitamme miljardin tutkimus- ja kehitystyöhön.

Me laitamme isosti määrärahoja poliisien määrän turvaamiseen, Rajavartiolaitokselle, Puolustusvoimien kehittämiseen, oikeusjärjestelmän kehittämiseen — aivan perustavaa laatua oleviin tarpeisiin, jotka me ollaan katsottu välttämättömiksi.

Eli yhteenvetona hallituksen ohjelma perustuu strategiaan, mietittyyn suunnitelmaan, jolla Suomea laitetaan kuntoon. Me viemme sitä eteenpäin. Se ei ole helppoa, mutta me olemme päättäväisiä, koska me uskomme siihen, että Suomi tarvitsee nämä uudistukset. Suomi tarvitsee tämän politiikan, jotta me turvaamme Suomen sellaisena hienona pohjoismaisena hyvinvointiyhteiskuntana kuin me olemme sen tottuneet kokemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.11 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi Suomen suurimpia taloudellisia panostuksia viime vuosina on ollut tukemme Ukrainalle. Se on ylittänyt jo kolme miljardia euroa. Se on suuri summa, mutta vielä suurempi asia tässä on ollut se, että tämä tuki on annettu täysin yksimielisesti. Tuki on tullut kaikilta puolueilta tässä salissa. Koko kansakunta on seissyt yhtenäisenä Ukrainan tukena. [Ben Zyskowicz: Hienoa!]

Nyt tähän tukeen on tullut särö. Ministeri Tavio on omalla päätöksellään jättänyt Suomen ulos Ukrainan jälleenrakennuksen tasa-arvofoorumista. Tämä on merkittävä poikkeama Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjasta, johon kuuluu tyttöjen, naisten ja vähemmistöjen oikeuksien tukeminen aina ja kaikkialla. Tämän te olette, pääministeri, itsekin todennut, ja jopa tasavallan presidentti on joutunut puuttumaan tähän asiaan ja todennut, että tämä viedään TP-UTVAn käsiteltäväksi ja todetaan, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa aina noudatetaan tyttöjen ja naisten oikeuksien ajamista.

Pääministeri Orpo, aiotteko te huolehtia siitä, että tämä ministeri Tavion päätös muutetaan ja Suomi liittyy mukaan Ukrainan jälleenrakennuksen tasa-arvofoorumiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.12 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Peruin kyllä tämän puheenvuoron, koska asia kääntyi toiseen yhteyteen, mutta jos käytän puheenvuoroni, niin kehun täällä edustaja Honkosta, joka käytti erinomaisen talouspoliittisen puheenvuoron, joka kyllä pääministerillekin sopii. Valtion osakeomistusten, yhtiöomistusten, arvo on 37 miljardia, pörssiomistusten arvo on jotakin 17—18 miljardia, ja valtio saa erinäköisiä tuloja näistä omistuksista 1,6 miljardia. Honkosen puheenvuoro on hyvä, sillä jos käsitykseni on oikea, niin valtio toimii veroparatiisissa eikä maksa esimerkiksi osingoista veroa, ja silloin se prosenttipeli pelaa nimenomaan valtion eduksi. Jos me mietimme, että tässä tilanteessa, jossa korot ehkä todennäköisesti laskevat, voisi olettaa menneen tapahtu-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

man perusteella, että pörssikurssit nousevat, niin saattaisi olla edullistakin miettiä vähän ajankohtaa, miten omaisuutta sitten infra- ynnä muitten investointien rahoittamiseksi puretaan. Valtiovarainministeri antoi tästä hyvän selityksen, ja olen samaa mieltä, että kannattaa harkita, mitä tehdään ja milloin tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.13 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän myös tärkeänä, että Suomen ulkopolitiikan linjasta tai Suomen Ukrainan tuen linjasta ei synny sekavuutta. Nyt sellaista on kyllä hieman päässyt syntymään, ja suosittelen, että korjaatte tuon päätöksen, palaatte siihen asiaan. On tärkeää, että olemme johdonmukaisia näissä kysymyksissä.

Toinen suositus: Kasvusta tässä olikin jo puhetta. Toivomme, että voisimme edetä nopeammin. Ymmärrän, että valmistelussa kestää aikansa. Se, missä voisi toimia nopeammin, olisi perua sellaisia päätöksiä, jotka haittaavat talouskasvua, esimerkiksi uudet arvonnäisäveron korotukset, ja varsin ihmettelin tätä kotitalousvähennyksen leikkaamista. Se on saatu hyvin toimimaan, sillä on saatu koteihin palveluita, pieniä remontteja, siivous-, hoiva- ja hoitopalveluita, töitä pienille ja keskisuurille yrityksille. On aivan selvä, että menetämme näitä työpaikkoja, menetämme kotien palveluita, ja tuskin saadaan semmoisia säästöjä, mitä te toivotte. Perukaa nyt edes tuo päätös.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.14 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Meidän tehtävänä on turvata Suomen tulevaisuus tuleville sukupolville, ja kuten valtiovarainministeri Purra täällä hienosti aikaisemmin sanoi, nimenomaan niin, että koko maa pidetään elinvoimaisena. Tämän hallituksen prioriteetteja ovat lapset ja nuoret sekä vakaa talous ja turvallisuus. Ilman turvallisuutta ja vakaata taloutta ei voi olla hyvää tulevaisuutta lapsille.

Hyvä oppositio, vastuuttomalla velkapuheella vaarannatte Suomen turvallisuuden. Edellisen hallituksen viljelyksiä me täällä nimittäin nyt niitämme. Korjaamme teidän sote-mallinne ja maksamme velan korkoja tänä vuonna 3,2 miljardia. Oppositiossa olette vastustaneet kaikkia talouden sopeutustoimia ettekä esitä uskottavia vaihtoehtoja velan sijaan.

Vaikeasta tilanteesta huolimatta tämä hallitus panostaa oppilaiden perustaitoihin, koulujen turvallisuuteen ja työrauhaan sekä satsaa merkittävästi korkeakoulutukseen. [Puhemies koputtaa] Toteutamme myös terapiatakuun. Ei voi liikaa korostaa, [Puhemies koputtaa] että meillä on tarvittavaa rohkeutta — nimittäin ei suosion vaan Suomen vuoksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.16 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos puhemies! Te, pääministeri Orpo, olette tosiaan todennut, että Suomen ulkopolitiikan linjan mukaista olisi liittyä tähän Ukrainan jälleenrakentamista koskevaan tasa-arvoliittoutumaan. Tasavallan presidentti Stubb on todennut samoin, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja on antanut samansuuntaisia kannanottoja, niin on antanut moni muukin. Kun ministeri Tavio on perustellut tätä liittoutumasta pois jäämistä sillä, että pitää tehdä valintoja ja kaikkiin liittoutumiin ei voida

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

lähteä, niin nyt on kuitenkin kyse Ukrainan tukemisesta ja on kyse liittoutumasta, jota Ukrainan hallitus on itse ollut perustamassa.

Ja kun tänään täällä keskustelemme ensi vuoden talousarvioesityksestä, niin voitteko, pääministeri Orpo, arvioida, että jos tosiaan tästä liittoutumasta pois jääminen johtuu määrärahoista, niin olisiko se nyt sellainen, joka me voitaisiin tässä yhdessä ratkaista ja varmistaa, että kun Ukraina pyytää, niin me olemme mukana ja me olemme tukena eikä se jää määrärahoista kiinni?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.17 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri! Te, pääministeri, johdatte Suomen EU-vaikuttamista. Miten meni noin niin kuin omasta mielestänne se, että Suomi kävi tilaamassa Brysselissä itselleen ylitiukat julkisen talouden sopeutusvaateet? Suomelta vaaditaan tiukempaa sopeutusta kuin pahemmin velkaantuneilta EU-mailta. Valtiovarainministeriö vaati omatoimisesti EU:lta, että eläkerahastoja ei huomioida Suomen julkisen velkasuhteen kestävyysarvioinnissa, ja tällä on miljardien eurojen kasvattavat vaikutukset EU:n arvioimaan Suomen sopeutustarpeeseen.

Eläkerahastojen poistaminen arviosta ei ole perusteltua, sillä myös väestön ikääntymisen kustannukset on laskelmissa huomioitu [Miko Bergbom: On!] ja eläkerahastot ovat Suomen keino varautua ikäsidonnaisten kustannusten kasvuun ja eläkerahastot lasketaan osaksi julkista taloutta. Herää kysymys, onko tämä ehkä Suomen historian EU-vaikuttamisen pahin epäonnistuminen ja miten tämä sotku aiotaan siivota, arvoisa pääministeri.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienen maan ulkopolitiikan linja muodostuu paitsi päätöksistä ja linjauksista, joita yhdessä teemme, myös niistä toimista ja teoista, joita ministerit ja hallitus tekevät. Suomessa on vallinnut laaja konsensus siitä, että Ukrainaa tuetaan vankkumattomasti, [Miko Bergbom: Näin tehdään!] ja samalla myös siitä, että naisten ja tyttöjen oikeuksia, vähemmistöjen oikeuksia, puolustetaan.

Nyt, arvoisa pääministeri, Suomi on päättänyt jättäytyä pois tästä liittoumasta Ukrainan tukemiseksi. Te sanoitte perjantaina, että te olette olleet tietoisia, että tästä on käyty keskustelua. Tänään presidentti Stubb on joutunut YK:ssa puuttumaan tähän asiaan YK-viikolla ja kertoi, että häntä ei oltu informoitu. Milloin te saitte tästä tietää, ja hyväksyttkö te tämän päätöksen? Pääministeri Orpo, tässä on kaksi vaihtoehtoa. Joko te muutatte, pidätte huolen, että Suomi menee mukaan tähän liittoumaan, mutta jos te ette niin tee, [Puhemies koputtaa] niin silloinhan se tarkoittaa sitä, että te hyväksytte tämän päätöksen. Pääministeri Orpo, [Puhemies koputtaa] hyväksyttkö te tämän Tavion päätöksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

15.19 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on paljon puhuttu lapsista ja lapsiperheistä, ja se on aivan oikein, koska silloin puhumme myös tulevaisuudesta. Suomessa hyvinvointi on aina perustunut siihen, että ahkerasti työtä tekevät yksilöt ja perheet haluavat omalla ponnistelulla parantaa omaa ja läheistensä elämän-

laatua. On totta, että nämä kasvaneet arjen kustannukset koettelevat perheiden sietokykyä. Onneksi hallitus reagoi tilanteeseen ottamalla käyttöön työtulovähennyksen lapsikorotuksen. [Suna Kymäläisen välihuuto] Tämä hieman kuivakkaalta kuulostava verotuksen instrumentti parantaa työn vastaanottamisen kannustimia ja keventää lapsiperheiden verotusta. Samalla se lähettää viestin, että vaikka ajat ovat niukat, niin omalla ahkeruudella voi vaikuttaa perheen tulevaisuuden näkymiin. On vaikea keksiä perheystävällisempää uudistusta kuin se, että suomalaiset isät ja äidit saavat pitää aikaisempaa enemmän oman työnsä hedelmistä. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto — Suna Kymäläisen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.21 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi asia, jota tässä Orpon ja Purran hallituksen budjettiesityksessä jaksan ihmetellä yhtä paljon kuin edellisessä esityksessä, on se, kuinka vähän, jos ollenkaan, kyetään säästämään maahanmuuton menoista. Nimittäin kun edellisvaalikaudella kuunteli, vaalien alla kuunteli, perussuomalaisten puheita siitä, kuinka monta miljardia maahanmuuton menoista pystyisikään säästämään, jos haluttaisiin, niin siihen nähden ne muutamat eurot, mitä tässä budjettiesityksessä nyt maahanmuuton menoja vähennetään, ovat kyllä aikamoista teatteria. Nythän tässä budjettiesityksessä noin 180 miljoonaa euroa ollaan turvapaikanhaun menoja, maahanmuuttolahjoituksen menoja, laskemassa, ja sekin ei hallituksen päätöksistä johtuen, vaan siitä, että arvioidaan turvapaikanhakijoiden määrän yleisesti laskevan. Sen sijaan olisi saatavilla tätä turvapaikkajärjestelmää uudistamalla paljon isommat säästöt. Näin on muun muassa VM:n menokartoituksessa todettu jo pari vuotta sitten. Miksi hallitus nyt ei säästä maahanmuutosta? Miksi niitä säästöjä ei löydy [Puhemies koputtaa] huolimatta niistä kovista puheista, mitä perussuomalaiset ovat vuosikausien aikana kansalle syöttäneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.22 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se, mikä erottaa keskustaa ja perussuomalaisia, on se, että perussuomalaiset ovat sellaisessa hallituksessa, joka nimenomaisesti säästää maahanmuuton kustannuksista, kuten tästä budjettikirjasta käy varsin hyvin ilmi, jos osaisitte sen lukea. [Petri Honkonen: Ei näy täällä, ei näy!] On pettymys, että ette ole sitä lukeneet vaan keksitte päästänne väitteitä. Toisekseen hallitusohjelma sisältää useita kirjauksia, joilla maahanmuuton menoista nimenomaisesti vähennetään. Siellä on vastaanottorahan leikkaamista, siellä on pakolaiskiintiön puolittamista, siellä on kotoutumisen kustannusten alentamista. Nämä ovat menoja, joita vähennetään maahanmuutosta. [Jenna Simula: Mistä keskusta leikkaisi?]

Toisekseen haluan todeta, että tämä tässä keskustelussa on käynyt varsin hyvin selväksi, että tätä kirjaa on siellä vasemmalla valitettavan harvassa luettu. Totuus on se, että jos lukisitte edes tämän yhteenvedon täältä alusta, niin sieltä käy ilmi, että ennustetaan ensi vuodelle talouden kasvua, kotitalouksien kulutuksen kasvamista, inflaation hidastumista, korkojen laskua — kiitos siitä Euroopan keskuspankille — menojen vähentymistä, tulojen lisääntymistä, työn veron kevennystä pieni- ja keskituloisille. Siellä on paljon positiivisia toimia koko Suomen kansalle.

Ja lopuksi, herra pääministeri, kun puhuitte tästä kasvuryhmästä, haastan teitä, että kysytte sosiaalidemokraateilta sinne kasvuryhmään sosiaalidemokraattien työllisyysvaiku-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tukset, jotka tähän mennessä on salattu. Kasvuryhmällä olisi varmasti niistä paljon hyötyä.
— Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

15.23 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On erinomaista, että presidentti Stubb on puuttunut tähän Tavion tapaukseen. Asia on hyvin vakava, ja sillä on ilakoitu aina Venäjää myöten.

Mutta myös presidentti Niinistö on puhunut viisaita, kun hän ehdotti, että Suomeen tarvittaisiin nyt erityistä parlamentaarista, pitkäjänteistä, yli hallituskauden mittaista työtä talouden ja kasvun saattamiseksi vakaalle pohjalle. Ministeri Purra ennätti pyyhkiä viisaan ehdotuksen maton alle, ja viesti on ollut se, että kyllä me hoidamme. Mutta valtiovarainministeriönne on suoraan todennut, että ette te tule hoitamaan. Te otatte vuodessa velkaa enemmän kuin edellinen otti kahden viimeisen vuoden aikana, ja te kritisoitte tätä velkaa, mutta olitte siitä huolimatta hyväksymässä sen lähes kokonaan. Kun nyt pääministeriä on kuunnellut, te pyydätte opposition yhteiseen työhön mukaan, mutta siitä huolimatta vaikuttaa siltä, että te ette ole aidosti valmis ottamaan vakavissaan niitä esityksiä, joita oppositiosta on tehty ja tullaan tekemään myös syksyn aikana. Oletteko te aidosti valmis yhteistyöhön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.24 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, hyvä pääministeri! Talous pitää saada kuntoon, panostuksia kasvuun, lisää rahaa osaamiseen ja koulutukseen — juuri näin. Tämä Ukrainan tuki on tärkeää, ja että me jatkamme niin kauan kuin Ukraina meidän apuamme tarvitsee. Me tarvitsemme myös panostuksia Natoon ja vahvaan omaan puolustukseen, ja meillä on Suomessa erinomaisen hyvää puolustusteollisuutta. Meillä on itse asiassa 400 puolustusteollisuuden yritystä, joista 144 on voimakkaasti kasvavia startupeja ja kasvuyrityksiä.

Arvoisa pääministeri Petteri Orpo, miten te näette, että me voisimme olla tukemassa näiden kasvuyritysten menestystarinaa? Me tarvitsemme näitä panostuksia puolustusteollisuudesta itse, mutta niillä on myös kysyntää maailmalla. Miten me voisimme myös kiirehtiä meillä edessä väistämättä olevia muun muassa Maavoimien isoja hankintoja ennakko-tilauksin, niin että saisimme investointeja liikkeelle? [Puhemies koputtaa] Uskon, että tästä voisi tulla yksi menestystarina lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itärajan tilanne, kuten tiedetään, on saatu järkevästi rauhoitettua, ja kiitoksia kesällä tehdystä väli-neellistetyn maahantulon estämislaista. Se oli kova ponnistus, ja hyvä että onnistuttiin. Kesällä kävi täällä myös Euroopan unionin komission johtaja Ursula von der Leyen muun muassa Niiralan rajanylityspaikalla ja vähän etelämpänäkin taisi käydä, ja ajattelin kysyä teiltä, arvoisa pääministeri: Kun nyt elvytyspaketista on kuulemma jakamatta vielä yli 500 miljardia euroa, voisitteko te ystävällisesti harkita koko hallituksena sitä, että kun olemme Schengenin ulkorajalla ja todella myös Naton ulkorajalla täällä idässä, niin haettaisiin Eu-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

roopan unionin komission kautta 500 miljoonaa euroa raja-aidan lisärakentamiseen? Se nostaisi Suomen rajavartioiden tason aivan uudelle tasolle, jolloin se olisi tehokasta ja pystyttäisiin toimimaan järkevästi ja nykyinen tekninen valvonta saisi aivan uuden tason, jolla varmistettaisiin Suomen turvallisuus niinä vaikeinakin päivinä. Arvoisa pääministeri, veikkaan, että ne kaikkein vaikeimmat päivät ovat vielä edessä. [Puhemies koputtaa] Pahoittelen, ja toivottavasti olen väärässä. Tässä voisitte toimia, ja toivon sitä hartaasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

15.27 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra mainitsi Itä-Suomen merkityksen koko tälle maalle ja myös toi meille tietoon, että Fingridiä tuetaan, että saamme sähköverkot koko Suomeen. Pääministeri Orpo mainitsi siitä, että Suomeen tarvitaan kasvua, ja tämä linja on näkyvillä tuolla Kainuun maakunnassa. [Hannu Hoskosen välihuuto] Kainuuseen investoidaan tällä hetkellä kaksi datakeskusta globaalien toimijoiden joukosta. Kainuu on tällä hetkellä Euroopan ja maailman parhaita paikkoja tehdä investointeja datatalouteen. Siellä sijaitsee maailman kolmanneksi nopein tekoälyalusta, Lumi-tietokone, ja tämä hallitus on satsaamassa seuraavaan supertietokoneeseen Kainuuseen. Kainuun kehitys on aivan muuta, [Suna Kymäläinen: Se ei ole teidän hallituksen tekosia!] mitä se on ollut 2000-luvun alusta. Kainuu on lähtenyt uuteen nousuun, ja sitä ei oppositiosta voida enää pysäyttää. [Suna Kymäläinen: Luoja kiitos, se tehtiin viime kaudella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väättäinen, olkaa hyvä.

15.28 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus sanoo, että nyt toteutetaan niitä asioita, jotka ovat olleet tavoitteena kauan, ja ehkä ne ovat olleet koko kokoomuksen historian ajan. Tämä on minusta juuri se hallituksen ongelma, eliikka te toteutate sellaisia muutoksia, jotka eivät ole toimivia tänä päivänä — josko ne olisivat toimineet koskaan, mutta eivät ainakaan tänään. Työelämän kiristäminen, koulutuksen karsistaminen, muun muassa aikuiskoulutustuen poisto ja maahanmuuton vaurioittaminen ovat myrkyä tämän päivän haasteisiin. Näillä tavoitteilla ja päätöksillä te vaikeutate Suomen, erityisesti suomalaisten ja Suomessa asuvien selviytymistä tästä päivästä ja tulevaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Olen tähän päivään mennessä luottanut aika paljon ministeri Adlercreutzin, mutta luotto on nyt häneenkin mennyt, sillä hän hyväksyy ammatillisen koulutuksen leikkauksen. Minä odotan myös pääministerin vastausta ministeri Tavion kielteiseen päätökseen Ukrainan tukemiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

15.29 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin odotan pääministeriltä vastausta siihen, miksi hallituksen linja poikkeaa tästä Suomen pitkäaikaisesta ulkopoliittisesta linjasta, että naisten, tyttöjen ja vähemmistöjen oikeuksia maailmalla halutaan tukea. Tiedämme, että konfliktialueella aina eniten kärsivät haavoittuvimmassa asemassa olevat, ja myöskin jälleenrakentamisessa on äärimmäisen tärkeää huomi-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

oida, että heitä pystytään tukemaan. Se on ainut tie tämmöiseen vakauteen ja vakauttavaan yhteiskuntaan.

Hallituksen linjassa on ongelma myös se, että ympäristövastuu puuttuu. Taloudessa tarvittaisiin semmoinen kestävyysmurros, jossa huolehdimme siitä, että ympäristölle haitallinen toiminta on aina kannattamattomampaa kuin ympäristön kannalta myönteinen toiminta. Nyt olemme huomanneet, että esimerkiksi kaivosteollisuus ja metsäteollisuus tuntuvat vähät piittaavan siitä, että suomalaista luontoa arvostettaisiin ja kunnioitettaisiin. Mikä on hallituksen vastaus tähän tilanteeseen, pidetäänkö kiinni Suomen luonnon monimuotoisuudesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.30 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon minäkin nyt jonkun sanan tuosta Ukrainasta, kun siitä on tullut puhetta. Ukrainan tukeminen on äärimmäisen tärkeää, koska Ukraina käy tällä hetkellä sotaa maailman demokratian, [Suna Kymläisen välihuuto] Euroopan ja Suomen puolesta.

Mutta jos joku sana tuosta talousarvioesityksestä, niin julkinen talous on huonossa kunnossa ja Suomella ei ole varaa velkaelvytykseen eikä enää verojen korotukseen, vaan julkisen talouden sopeuttamistoimet on vietävä maaliin. Oppositiolta kuuluu kysymys, jota on kysytty jo useamman kertaa tässä hetkessä. Mikä on teidän todellinen vaihtoehtonne 9 miljardin euron sopeutukselle? Me tiedämme, että Suomen talous ei ole kasvanut yli 15 vuoteen ja samaan aikaan julkinen velkamme on kasvanut lähes 100 miljardia ja velkasuhteemme on noussut lähes 80 prosenttiin. Suomi on käännettävä takaisin pohjoismaiselle polulle.

Kiitos, että vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta hallitus on halunnut turvata perusopetuksen, poliisin ja ulkoisen turvallisuuden resurssit. [Puhemies koputtaa] Kasvun lisäämisen lisäksi viemällä läpi 9 miljardin sopeutuksen kokonaisuudessaan [Puhemies: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty loppuun!] saamme velkaantumisvauhdin tasaantumaan. Mikään vähempi ei riitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä. [Jenna Simula: No niin, nyt niitä maahanmuuton leikkauksia!]

15.32 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä pääministeri, tässä on ilmeisesti mahdollista kuulla vähän tällainen pääministerin näkökulma tulevaan budjettiin ja tulevaan vuoteen. Tämän vaalikauden erikoisuus on ollut se, että hallitus on nyt yli vuoden perustellut kaikkea politiikkaansa, kaikkia epäonnistuneita asioita tällä vaalikaudella ”koska edellinen hallitus”. Sanoin jo viime syksynä, että te kuulostatte vähän menneisyyden vangeilta laulua mukaillen, mutta kyllä tämä on kääntynyt nyt jo siten ihan saippuasarjaksi, Salatuiksi elämiksi tai Kauniiksi ja rohkeiksi. Sama perustelu tulee: ”edellinen hallitus”, ”edellisen hallituksen aikana”. Olisikin mukava kuulla, pääministeri, aiotteko te koko neljä vuotta perustella kaikkia rikottuja lupauksia, että ”koska edellinen hallitus”.

Mutta puhemies, menen nyt näihin kasvutoimiin ja kiitän siitä positiivisesta palautteesta, mitä keskustalle annoitte. Meillä on tällä hetkellä se tilanne, että tänä vuonna bruttokansantuote laskee 0,2 prosenttia, ensi vuoden kasvu on noin 1,7 prosenttia, vuonna 26 se

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

on putoamassa puoleentoista prosenttiin. Me tarvitsisimme yli 2 prosentin talouskasvun. Se toisi miljardeja lisää tähän meidän yhteiseen kassaan.

Kysynkin nyt, puhemies, pääministeriltä — saa valtiovarainministerikin vastata — [Puhemies koputtaa] mikä merkitys teistä kasvulla on siihen, että Suomeen saataisiin myönteinen ilmapiiri [Puhemies koputtaa], eikä vastakkainasettelun, riitelyn ja pelon ilmapiiriä, mitä valitettavasti on synnitetty muualtakin, mutta erityisesti hallituksen riveistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja, edustaja Kurvinen. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.33 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika uskomatonta puhetta pääministeriltä äsken tässä salissa, että sosiaaliturvasta leikkaaminen ja työntekijöiden oikeuksien polkeminen ovat kasvutoimia. Nämäkö todella ovat niitä kehumianne kasvutoimia? STM:n mukaan tämän ja ensi vuoden lakimuutokset kasvattavat väestön suhteellista pienituloisuusastetta ja tuloeroja. STM:n mukaan tulonmenetykset kohdistuvat voimakkaimmin yhden hengen talouksiin ja yksinhuoltajatalouksiin.

Hallituksen sote-politiikan myötä vain rikkailla on varaa sairastaa. Keskituloisen sairauspäivärahasta viedään satoja euroja, sote- ja asiakasmaksuja korotetaan, lääkekustannuksia nostetaan. Samaan aikaan teillä on varaa jakaa se kuuluisa puoli miljardia uusia Kela-korvauksia yksityisille terveysfirmoille. Kysyisinkin, kun hallitus halusi saada EU:sta mahdollisimman kireät taloussäännöt, vaikka tiedettiin, että ne heikentävät Suomen asemaa ja haette nyt pidennystä sopeutuskaudessa seitsemään vuoteen, [Puhemies koputtaa] miksi ette ole valmiita antamaan hyvinvointialueille pidempää aikaa kattaa menojaan. [Ben Zyskiewicz: Siis pidempää aikaa kuin te päätitte!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

15.34 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Liittyen Ukraina-asiaan, niin Ukrainaa on tuettu ja tuetaan edelleen. Kerrottakoon, että vastikään Twitterissä Ukrainan suurlähettiläs Suomessa, Olga Dibrova, kiitti ministeri Taviota siitä, että hän on tehnyt juuri linjauksen uudesta rahoituksesta kaikkein heikoimmassa asemassa oleville siellä Ukrainassa talven yli selviytymisen varalta, eli kaikista heikoimmassa asemassa oleville tarkoittaen lapsia, vanhuksia, naisia.

Sitten toinen asia. Täällä otettiin esille Venäjä, niin mainittakoon nyt kuitenkin tässä vaiheessa, että tälle hallitukselle turvallisuus on ykkösasia. Kun otettiin esille Venäjä, niin muistellaanpas viime kautta, kun silloista ministeri Tuppurasta varoitettiin lentokentän maapalveluiden Venäjä-yhteyksistä. Mitään te ette asialle tehneet, ja nyt te sitten kommentoitte, että te ette edes muista koko asiaa. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi vielä haluaisin kiittää pääministeriä ja hallitusta [Puhemies koputtaa] yleensäkin kaikista niistä panostuksista, joita on tulossa Pohjois-Karjalaan. En nyt kerkeä niitä luetella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.36 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä halunneet yksimielisesti tukea Ukrainaa, ja Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mu-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

kaan Suomen olisi tullut olla mukana tässä Ukrainan jälleenrakennusryhmässä, joka liittyy tässä kokonaisuudessa nyt tähän tasa-arvon edistämiseen. Te itse totesitte, arvoisa pääministeri, että Suomen virallisen linjan perusteella Suomen kuuluisi olla tässä porukassa mukana. Tasavallan presidentti on tänään todennut, että Suomen linjan mukaan Suomen kuuluisi olla tässä porukassa mukana. Mutta kun yksittäinen ministeri on omaa pikkusieluisuuttaan todennut toisin, kysymys kuuluu: Kuka määrittää Suomen linjan? Onko se hallitus, vai onko se hallituksen yksittäinen ministeri? Nyt vaadimme, että pääministeri vastaa kysymykseen: tuleeko hallitus arvioimaan tätä ministeri Tavion päätöstä uudestaan, niin kuin tasavallan presidentti on tänään jo mennyt teitä opastamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Poutala, olkaa hyvä.

15.37 Mika Poutala kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille koulutuksen suhteen positiivisista nostoista. Tässä muutama oma lemppari:

Yksityiskoulujen kotikuntakorvaus nousee viimeinkin 100 prosenttiin ensi vuonna. Viime vuosien aikana varsinkin kristilliset koulut ovat kasvaneet, ja iloitsenkin siitä, että nyt nämä koulut ovat samalla viivalla muiden koulujen kanssa talouden osalta.

Perusopetukseen tulee kolme vuosiviikkotuntia lisää matematiikkaa ja äidinkieltä. Tällä pyritään parantamaan lasten edellytyksiä saavuttaa riittävät perustaidot jatko-opiskelua ja ihan koko elämää ajatellen. Hyvä lukutaito korreloi vahvasti elämässä onnistumisen kanssa.

Oppimisen tuki vahvistuu perusopetuksessa ja toisella asteella. Yhä enemmän opettajien aika kuluu kaikkeen muuhun kuin opettamiseen. Nyt lapset ja nuoret saavat sitä tarvitsemaansa erityistä tukea vihdoinkin paremmin ja tehokkaammin.

Iloitsen myös kansanopistolukiolle myönnettävästä määrärahasta oppimisen tukeen.

Ja viimeisenä vielä: 4H-toiminnan rahoitus turvataan nykytasolla, mikä mahdollistaa laadukasta harrastustoimintaa eri puolilla maata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

15.38 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksikään hallitus Suomen historiassa ei ole tehnyt yhtä merkittäviä työllisyystoimia kuin tämä hallitus Petteri Orpon ja Riikka Purran johdolla. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä on kiistaton tosiasia. Kannustinloukkuja puretaan, sosiaaliturvan kannustavuutta parannetaan, investointiluvitusta vauhditetaan, rakentamisen byrokraloukkuja puretaan. Työmarkkinoita uudistetaan: lakoille tuli jo pelisäännöt, paikallinen sopiminen etenee. Verohyvitys suurille puhtaan siirtymän investoinneille on historiallinen, ja on lukematon määrä muita toimenpiteitä, päätöspärisesti täysin kiistattomia, hyvin merkittäviä työllisyystoimenpiteitä.

Peruskoululainenkin ymmärtää, että ei tietenkään suhdannetta mikään hallitus määritä. Ei korona ollut viime hallituksen vika, [Välihuutoja vasemmalta] ei korkojen nousu ole minkään hallituksen vika, ei Ukrainan sota ole minkään hallituksen vika, vaan päätöksillä on merkitystä, ja nämä päätökset parantavat Suomen [Puhemies koputtaa] talouskasvun ja työllisyyden edellytyksiä pysyvästi. [Suna Kymäläinen: Kiitos tästä rehellisyydestä, virkistävää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

15.40 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä todetaan ulkoministeriön hallinnonalalla, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana on oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Ikävä kyllä, täytyy yhtyä niihin useisiin puheenvuoroihin, että kyllä ministeri Tavion taannoinen ratkaisu on asettanut nämä kaikki vaakalaudalle ja on pakottanut jopa tasavallan presidentin puuttumaan tähän keskusteluun. Kun kerran Ukrainasta on lähtenyt nimenomaisesti tämä toive, että läntiset maat, jotka ovat vahvasti antaneet sitä sotilaallista apua Ukrainan energiainfrastruktuurin rakentamiseen, tavallisille kansalaisille siellä selviämiseen, antaisivat nyt tukensa myös sille, että Ukrainasta voisi tulevaisuudessa kehittyä entistä tasa-arvoisempi ja moninaisempi maa, ja kun Ukraina on nostanut esiin nimenomaisesti nämä tietyt ryhmät, kuten naiset, vähemmistöt, useat ryhmät, muun muassa jopa sotapakolaiset, niin itse toivoisin, että Suomikin antaisi tälle työlle tukensa, mitä nimenomaisesti Ukraina nyt kaipaa. Kysynkin pääministeriltä: onko hallitus valmis tässä suhteessa tarkastelemaan linjaansa ja [Puhemies koputtaa] tekemään ihmisyyden kannalta sen oikean ratkaisun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.41 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on paljon puhuttu kasvusta, ja tottahan se on, että ei Suomen talous eikä tämä laiva kyllä pääse pitkälle seilaamaan ilman sitä kasvua. Meillä pohjoisessa pelkästään Lapissa on odottamassa yli 20 miljardin euron investoinnit vihreään siirtymään. Siellä on energiaa, mineraalipuolta, energian hyödyntämistä ja niin edelleen.

Mutta meillä on kolme isoa pullonkaulaa näitten investointien toteutumiseksi. Ensimmäinen on se, että luvitus junnaa edelleen. Toinen on se, että työvoimaa ei ole saatavilla. Ja kolmas on se, että liikennehankkeet ovat edelleenkin jäissä. Haluaisinkin kysyä pääministeri Orpolta: millä tavalla me näitä investointeja nyt ihan aidosti saataisiin liikkeelle, koska niitä me tarvitaan? Pohjoinen haluaa olla tässä kasvun kehityksessä mukana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.42 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin absurdia väittää, ettei hallitus välittäisi suomalaisista. Talouskuri ja leikkaukset ovat nimenomaan välittämistä ja huolenpitoa suomalaisten tulevaisuudesta. [Suna Kymäläinen: Niin se oli 90-luvullakin! — Antti Kurvinen: 12 miljardia lisää!] Samalla tehdään tärkeitä panostuksia turvallisuuteen, panostuksia esimerkiksi peruskouluun ja lasten ja nuorten terapiakuuseen.

Se on käynyt selväksi, miten oppositio taloutta hoitaisi — ei mitenkään. Maksuttomien palveluiden jatkuva lisääminen talouden tilasta piittaamatta, [Antti Kurvinen: Kasvulla!] rahan syyttäminen kehitysapuna Afrikkaan ilman, että myös Suomi itse hyötyy siitä, [Antti Kurvinen: Onko pääministeri samaa mieltä?] tai rahojen pumppaaminen vasemmistokaveiden taide- ja muuhun yhdistystoimintaan ei nimittäin ole suomalaisista välittämistä. Se on rahan tuhlausta, ja sellaisista kohteista sopiikin leikata. [Antti Kurvisen välihuuto — Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Oppositio kritisoi tässä aiemmin jopa vankiloiden etälamauttimia ja koulupoliiseja. Ei siitä kyllä ole ennen valitettu, että vankiloiden ja koulujen turvallisuuden panostetaan.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.43 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa herra puhemies, arvoiset edustajat! Aloitetaan tästä Ukraina-kysymyksestä: Tehdään ensin se selväksi, että Suomi ja Suomen hallitus ja koko eduskunta on voimakkaan sitoutunut Ukrainan tukemiseen. Me juuri viimeisteltiin 25. sotilaallinen tukipaketti. Ministeri Tavio teki itse asiassa samoihin aikoihin tämän kohtumman päätöksen, päätöksen neljän miljoonan rahoituksesta Ukrainan tukeen, jossa nimenomaan on kyse humanitäärisestä tuesta ja selviämisestä. Kaikessa Ukrainan tukemisessa hallituksen linjassa, Suomen linjassa, ovat vahvasti mukana tyttöjen ja naisten oikeudet ja tukeminen, ja tämä yksittäinen päätös ei ole muuttanut eikä muuta Suomen linjaa. [Antti Lindtman: Hyväksyttekö sen? — Miapetra Kumpula-Natri: Hyväksyttekö sen?] Ministeri Tavio teki tämän päätöksen oman toimivaltansa puitteissa, ja nyt olen sopinut yhdessä, keskusteltuani ja viestiteltyni tasavallan presidentin kanssa, joka on YK-viikolla, että me käymme läpi tämän asian ja ylipäänsä Suomen ulkopoliittikan linjan näissä kysymyksissä TP-UTVAssa, ja sen me tulemme tekemään.

No, sitten muita asioita, ja velkasäännöstä nyt ihan lyhyesti: Emme me ole tilailleet yhtään mitään. Tämä on virkatyötä, normaalia keskustelua komission kanssa, mutta itse asiassa nyt me puhumme samaa kieltä komission kanssa siitä, miten Suomen taloutta sopeutetaan. Ja se johtopäätös on — se kai on kiinnostavaa ja merkittävää — että tämä yhdeksän miljardin päätetty sopeutuspaketti on riittävä. Nyt käydään viimeisiä keskusteluja komission kanssa, mutta uskon, että tähän päädytään ja meillä on yhteinen näkemys. Me emme tee näitä asioita EU:n ja komission takia, vaan suomalaisten takia. Meillä on se huoli velasta, mitä teillä ei ole koskaan ollut. [Suna Kymäläinen: Te olette tehneet sitä velkaa eniten!] Siksi me haluamme, että Suomen julkinen talous on tasapainossa, ja sen pitää perustua tosiasioihin — valtion velkaantumiseen, hyvinvointialueiden taloustilanteeseen, kuntasektorin velkaantumiseen. Tämä on se oleellinen asia. Älkää sitä muuksi vääntäkö.

No, sitten muita asioita:

Puolustusteollisuuden nosti edustaja Heinonen esille. Se on jälleen yksi asia, missä meillä on valtavat kasvun mahdollisuudet ja jossa tehdään töitä. Hallitus on ottanut tässä erittäin aktiivisen roolin. Puolustusteollisuuden tilauskanta on moninkertaistunut, valitettavasti siksi, että maailma on sekaisin, mutta on hyvä, että me olemme liikkeellä tässä asiassa. [Miapetra Kumpula-Natri: Siksi, että Marinin hallitus vei Suomen Natoon!]

Hoskonen kysyi tärkeän kysymyksen Itä-Suomesta ja rajasta: Meillä on siis hakemus tällä hetkellä sisällä Euroopan unionissa rajaturvallisuuden vahvistamiseen. Olen käynyt alustavat keskustelut, ja lupauksia on annettu. Toinen, mikä oli aivan merkittävää, mikä liittyy Itä-Suomeen, on se, että komissaarien mission lettereissä eli tehtäväkuvauksissa sanotaan nyt suoraan, että pitää löytää ja luoda tapa tukea Venäjän hyökkäyssodasta eniten kärsivien alueiden kehitystä. Eli nyt se on siellä ja lukee siinä muodossa kuin me haluttiin, erillinen tukielementti, ja nyt me lähdetään siitä painamaan eteenpäin. Eli Itä-Suomi on tässäkin asiassa nyt paremmalla hoidolla kuin ennen. [Sanna Antikainen: Erinomaista työtä, kiitos!]

Sitten en osaa vastata kysymykseen, koska en saa selvää omista muistiinpanoistani... [Naurua]

Holopainen kysyi luonnon monimuotoisuudesta: Kyllä, itse asiassa ihan konkreettisena asiana, vaikka niitäkin joskus joku arvostelee, ensi viikolla on tarkoitus mennä tutustumaan Palokin hankkeeseen, ja toivottavasti saadaan sitä eteenpäin. Yksi esimerkki siitä,

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

että me toimimme ja haluamme tehdä tekoja myöskin monimuotoisuuden edistämiseksi ja ennallistamisen edistämiseksi.

No, sitten kasvusta, Kurvisen kysymykseen: Kyllähän varmaan perimmäinen syy, minä kaikki tietävät, siihen, miksi kasvuluvut tällä hetkellä ovat niin alhaisia, on se, että Suomi on taantumassa ja on ollut sitä, ja siihen on useita syitä: Erittäin korkea korkotaso, joka on ollut Suomelle väärin, koska meillä on inflaatio ollut jo pitkään kurissa. Venäjän sulkeutunut raja, millä on merkitys meidän kasvuedellytyksiin. Globaalin kaupan tilanne. Euroalueen, joka on kuitenkin 50 prosenttia meidän viennistä, heikko talouskasvu. Mutta nyt näissä kaikissa, paitsi Venäjän rajassa, on kuitenkin valoa: Korkotaso on laskenut, mikä näkyy nyt jo siinä, että kotitalouksien ostovoima kasvaa, kun korkomenot vähenevät. Sähän on merkittävä asia tämäkin. Asuntokauppa on piristynyt, ja kyllä sieltä rakennusosalta kuuluu myöskin se, että pahin pohja on ohitettu, ja niin edelleen. Tässä on ihan oikeasti tullut järkeviä elementtejä.

Investointien osalta minusta Riipin kysymys on tosi tärkeä: miten me saadaan oikeasti nämä isot, miljardien investointihankkeet liikkeelle? No, ne korot ovat laskemaan päin, mikä edesauttaa. Luvitusjärjestelmää uudistetaan nyt täyttä vauhtia. Se ottaa aikansa. Osaavaa työvoimaa: ulkolainen työvoima on tervetullut Suomeen, ja me edistetään sitä, ja samaan aikaan me pyrimme saamaan suomalaisen työikäisen ja työkykyisen väestön töihin ja liikkumaan työn perässä. Liikenneinfraa: päärrataan 500—600 miljoonaa, ja esimerkiksi Kolarin rata, jos ajatellaan pohjoista Suomea. [Puhemies koputtaa] Eli paljon me tehdään tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia.

15.49 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Maahanmuuton kustannuksista — vastaan näihin oikein mielelläni. Ainoastaan murto-osa maahanmuutosta aiheutuvista kustannuksista kohdistuu sinne sitä kuvaaville momenteille, esimerkiksi vastaanottokuluihin, tulkkauskuksannuksiin ja niin edelleen, ja itse asiassa näihin kaikkiin hallitus tekee varsin merkittäviä säästöjä. Esimerkiksi ensi vuodelle kotouttamiseen kohdistuu lähes 60 miljoonan säästöt. Sen sijaan suurin osa maahanmuuton kustannuksista kohdistuu ihan muualle, eli sinne momenteille, joissa me emme pysty erottelemaan ihmisiä, ovatko he maahanmuuttajataustaisia vai jotain muuta, koska nämä kustannukset syntyvät siitä, että henkilöt saavat tulonsiirtoja, maksavat veroja vähemmän, heidän työllisyysasteensa ja koulutusasteensa on alhaisempi kuin kantaväestöllä keskimäärin. Eli ne kustannukset syntyvät sieltä sosiaaliturvasta, eläkkeistä, sote-menoista ja muista, ei maahanmuuttoluvuista. Ja kun me kiristämme maahanmuuttopolitiikkaa, kuten tämä hallitus tekee, ne kohdistuvat silloin juuri sinne.

Ukrainan tuesta täällä mainittiinkin. Summat ovat erittäin merkittäviä olleet tähän asti vuodesta 22 asti, ja sellaisena ne myös jatkuvat. Ukraina on meidän tärkein kehitysyhteistyökumppani ja meidän rahoituksen kohde: puolustusmateriaalia, humanitaarista apua ja niin edelleen. Eikä sovi unohtaa tilapäisen suojelun tarjoamista, joka on se merkittävin tekijä myös siellä vastaanoton kustannusten puolella. Ukrainalaisista me emme halua säästää. [Suna Kymäläinen: Mutta tasa-arvosta!]

Sitten näihin työllisyystoimiin, jotka vahvistavat julkista taloutta — oliko edustaja Valkonen, joka näihin viittasi. Todellakin ne ovat VM:n arvioissa tämän hallituksen osalta hyvin merkittäviä. Sen sijaan kun katsotaan edellisen hallituksen toimia, niin näiden VTV:n

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

arvioiden mukaan te teitte myös työllisyystoimia, tulevaisuusinvestointeja, [Antti Lindtmanin välihuuto] mutta kun katsotaan, minkä verran ne julkista taloutta vahvistivat, niin summahan oli nolla euroa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.51 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minun täytyy, pääministeri, nyt sanoa, että minä hieman petyin tähän teidän vastaukseenne. Teiltä kysyttiin, hyväksyttekö te tämän ministeri Tavion päätöksen jäädä pois tästä tasa-arvo-ohjelmasta, ja te ette suoraan sanonut mitään muuta kuin sen, että te käytte asian läpi. Nyt minä, pääministeri, todella odotan teiltä sitä, että kun te tämän asian käytte läpi — on tärkeä ja hyvä asia, että myös presidentti on tähän puuttunut — niin toivon sieltä myös sitten myönteistä ratkaisua, että te teette toisen päätöksen. Nyt on kysymys johtajuudesta, pääministeri, ja todella toivon, että teiltä sitä tässäkin tapauksessa löytyisi.

Pääministeri, tässä monet ovat puhuneet, että tässä talouspolitiikassa hallitus painottaa lapsia ja lasten hyvinvointia, mikä on sinänsä hyvä asia, mutta kyllä minä olen todella huolissani, koska tämän hallituksen päätökset nimenomaan ovat lisänneet lapsiperheköyhyyttä. Juuri luin tuoretta sosiaali- ja terveysministeriön muistiota, jonka mukaan tämän hallituksen arvovalinnat ja päätökset ovat johtaneet riskiin lapsiperheköyhyyden lisääntymisestä ja syrjäytymisen lisääntymisestä. Voisitteko edes tässä, pääministeri, tehdä toisenlaisen arvovalinnan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tästä Ukrainan tukemisesta, siihen liittyvästä kysymyksestä, ja ylipäätänsä, arvoisa pääministeri, tästä ulkopolitiikan linjasta. Kyllähän se on niin, että Suomen ulkopolitiikan linja koostuu myös niistä toimista, joita hallitus tekee. Kun te sanotte, että tämä ei muuta mitään, niin kyllä kiistatta tämä päätös, jonka Suomi on nyt tehnyt — siis Suomi on nyt tehnyt, eihän ulkomailla... Sanotaan, että ei tämä ole Suomen päätös, tämä on ministeri Tavion päätös. Se on Suomen päätös, jonka teidän hallituksenne on tehnyt. [Sanna Antikainen: Ukrainan suurlähettiläs Suomessa kiitti Taviota!] Hyvä pääministeri, on hyvä, että nyt, sen jälkeen kun presidentti ilmoitti, että hän haluaa tästä keskustella TP-UTVAssa, te toteatte täällä, että olette sopineet ja olette keskustelleet.

Arvoisa puhemies! Kysymys kuuluu: oletteko esittänyt [Puhemies koputtaa] tai aiotteko esittää, että tämä päätös muutetaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.54 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, nyt kyllä osoittaisi johtajuutta se, että te ilmoittaisitte eduskunnalle, että Suomi liittyy mukaan Ukrainan jälleenrakennuksen tasa-arvofoorumiin. Se noudattelee meidän ulkopolitiikan linjaa, ja olemme tässä kaikki olleet yhdessä tukemassa Ukrainaa Ukrainan omista tarpeista käsin.

Ja, pääministeri Orpo, kun te annatte ymmärtää, että te olette ollut tietoinen jo kesällä tästä ministeri Tavion päätöksestä, niin kuinka tässä on käynyt niin, että tasavallan presi-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

dentti on jäänyt informoimatta, kun hän nyt keskellä YK-viikkoa joutuu tähän asiaan ottamaan kantaa ja toteamaan, että ”seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asian tukeminen on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa” eikä hän haluaisi nähdä tällaisia ”virheitä” ulkoministeriöstä. Ja täytyy muistaa, että sodissa ei koskaan ole kysymys vain maasta, vaan kysymys on myös arvoista. Ukraina haluaa kehittyä tasa-arvoiseksi maaksi, jossa kansalaiset kokevat yhdenvertaisuutta. Ja on muistettava, että Venäjä on se yhteiskunta, jossa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä sorretaan. [Puhemies koputtaa] Tämäkö on, pääministeri, se kohta, se yksittäinen asia, jossa Suomi jättäisi nyt Ukrainaa tukematta? [Puhemies koputtaa] Hyväksyttekö te tämän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

15.55 Terhi Koulumies kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kansainvälinen näkökulma tässä budjettikeskustelussa on mielenkiintoinen. Nimittäin meidän ollaan totuttu ajattelemaan, että Suomi olisi rikas maa, mutta se ei oikeastaan ole. Kun The Economist -lehti vertasi viime vuonna 35:tä maata talouskehityksen perusteella, niin Suomi jäi sen vertailun viimeiseksi. Köyhänä pitämämme Kreikka oli siinä ykkönen. Se laittaa miettimään. Kun moni kuvittelee, että meillä menisi paremmin kuin esimerkiksi Kreikalla, niin se ei ole totta. Mutta silloin kriisin jälkeen Kreikan hallitus aloitti Kreikan talouden sopeuttamisohjelman kovilla menojen ja etuisuuksien leikkaamisilla, ja sen takia niillä menee nykyään hyvin.

Minä olen iloinen siitä, että Suomella on nyt hallitus, joka on toimintakykyinen ja vastuullinen ja pystyy puuttumaan tähän meidän talouden alalaisuuteen. Meidän talous ei ole kasvanut 15 vuoteen, ja sinä aikana meidän julkinen velka on kasvanut sata miljardia euroa ja velkasuhde on noussut. Meidän täytyy laittaa talous kuntoon, jotta tulevillakin sukupolvilla on täällä elämisen edellytykset, että meidän nuoret ja lapset [Puhemies koputtaa] voivat täällä elää ja tehdä työtä ja asua tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

15.56 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin toivon todella, että ne keskustelut, mitä kerroitte, pääministeri, että TP-UTVAssa aiotaan nyt käydä tämän Tavion sooloilun vuoksi, johtavat siihen tulokseen, että Suomi liittyy tähän Ukrainan toimivaan jälleenrakennuskoalitioon. Toisekseen, pidän todella tärkeänä, että jatkamme Ukrainan tukea. Valitettavasti valtiovarainministeri jo poistui, mutta totuushan on, että vastaanottorahan pienentäminen koskee myös ukrainalaisia ja tilapäistä suojelua saavia.

Sitten haluan nostaa esiin Itä-Suomen tilanteen. Olen iloinen siitä, että pääministeri on niin vahvasti ottanut tämän Palokin hankkeen sydämelleen, ja toivon todella, että siihen löytyy ratkaisu. Toivon myös, että Itä-Suomeen kaiken kaikkiaan osoitetaan riittävästi tukea. Tiedän, että budjettikirjassa on pari mainintaa, mutta valitettavasti esimerkiksi liikenehankkeisiin ei ole vielä rahoitusta, koska se riippuu tästä investointipaketista. Puhtaan energian investointipaketista tulisi osoittaa korvamerkitysti Itä-Suomeen, ja toisaalta tulisi varmistaa se, että itäsuomalaiset yritykset saavat lainoja, [Puhemies koputtaa] ja Finnveran vakuuksia tarvittaisiin tähän käyttöön.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.58 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kritisoitu, kuinka koulutuksesta leikataan. Samalla ei nähdä sitä, että nykyinen hallitus lisää resursseja perusopetukseen, sillä peruskouluikäiset ovat juuri se ikäluokka, missä pahoinvointi näkyy eniten. Väkivalta ja päihteet toistuvat, ja luvattomat poissaolot koulusta kohdistuvat suurimmalta osin peruskouluikäisiin. On tärkeää turvata juuri perusopetuksen resursseja niin, että nämä meidän nuoret saataisiin sitoutettua koulunkäyntiin ja että he läpäisisivät peruskoulun paremmin kuin se niin sanottu säälivitosen oppilas. Peruskoulutus pitää nähdä tärkeänä, jotta toisen asteen opinnoista suoriudutaan kohti tulevaa ammattia ja toivottavasti myös tulevia veronmaksajia.

Haluan sanoa tähän loppuun, kun kritisoitiin, tarvitaanko koulupoliiseja, tarvitsevatko vanginvartijat etälamauttimia, niin kyllä heitä tarvitaan ja vanginvartijatkin kokevat turvallisuushkia todella paljon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.59 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tulen nyt ulkopoliitikasta takaisin sisäpolitiikan puolelle. Yksi keskeisimpiä asioita ensi vuoden budjetissa ja ensi vuoden politiikassa on se, miten me saamme meidän ikääntyvässä maassa sosiaali- ja terveydenhuollon toimimaan paremmin, miten me saamme veroeurot riittämään siellä järjestelmässä.

Arvoisa pääministeri, keskusta ei ole koskaan sanonut, että tämä sote-malli ja hyvinvointialueet olisivat täydellisiä, vaan olemme todenneet, että se tarvitsee korjausta ja rakentamista. Mutta tuntuu todella erikoiselta se viesti, mitä teiltä ja teidän hallituksenne ministereiltä on tullut. Sanoitte, että edellinen hallitus teki niin huonon soten, että ei voi tehdä mitään hyvinvointialueille, katsellaan ja seurataan tilannetta katseella. Te ette laita riittävästi rahoitusta hyvinvointialueille. Sinnehan tulee lisärahaa, mutta sehän on tietyllä tapaa taitettu indeksi — ei tule perusuran mukaan, vaan taitatte sen indeksin, kuten työeläkkeissä konsanaan. Keskusta on esittänyt lukuisia korjausehdotuksia, joilla hyvinvointialueitten arkea voisi parantaa. Tartutteko nyt ensi vuonna niihin?

Arvoisa puhemies! Kysyn vielä: Viime viikolla kyselytunnilla väläytitte sitä, että voisitte antaa pääministerin ilmoituksen sosiaali- ja terveydenhuollosta, hyvinvointialueitten tilanteesta. Voitteko antaa, pääministeri, [Puhemies koputtaa] ilmoituksen asiasta? Oletteko valmiita perustamaan parlamentaarisen komitean [Puhemies koputtaa] sote-rahoituslain avaamiseksi? Keskusta on siihen valmis, tarjoan kättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

16.00 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä oikeistohallituksen talouspolitiikan iso kuva on selkeä: te annatte hyväosaisille lisää ja pienituloisille tarjotaan kiristyksiä. Teidän omissa viestintämuistioissanne lukee, että te pelastatte tulevaisuuden sukupolvet, mutta teidän vahtivuorollanne rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Te leikkaatte sote-palveluista, koulutuksesta, sosiaalihuollosta, järjestöiltä, mukaan lukien Rikosuhripäivystykseltä, joka auttaa rikoksen uhreja, eli ei tämä oikeuden-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

huollonkaan kokonaisuus ihan niin ruusuinen ole kuin ministeri Meri antoi täällä aikaisemmin ymmärtää.

Sitten täällä puhutaan ylevästi hallituspuolueiden riveistä Wäinö Aaltosen Tulevaisuuspatsaasta, [Puhuja näyttää kädellään patsaita] ja se on kyllä todella, todella falskia, koska tulevaisuudesta te nimenomaan olette leikkaamassa. Pääministeri Orpo, teidän politiikkanne seurauksena 17 000 uutta köyhää lasta. Miten tämä on tulevaisuuden sukupolvien pelastamista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.01 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on niin monta kertaa todistettu sitä, kuinka edellinen hallitus teki tässä velkoja. Kun minä katsoin noita tilastoja, katsoin Kataisen hallitusta, Stubb—Kataisen hallitusta ja Sipilän hallitusta, niin ennen Marinin hallitusta taisi olla pitkälti yli 100 miljardia velkaa, joka oli täällä pohjalla, ja sitten Marinin hallituksessa otettiin jonkin verran lisää. Eli varmasti kaksi kolmasosaa velasta oli jo... [Sanna Antikainen: 40 miljardia! — Pia Viitanen: Jotka perussuomalaiset hyväksyivät!] ...kaksi kolmasosaa velasta, mikä tässä on, oli jo ennen Marinin hallitusta. Täytyy muistaa, että kun täällä nyt pestään kaikkea, että se olisi yhden hallituksen vika, niin kyllä tässä on aika monta hallitusta, ja kokoomus on ollut näissä kolmessa edellisessä hallituksessa itse mukana.

Mutta se kysymys, mikä minulla on tässä, liittyy pääministeriin, joka tuossa aiemmin puheenvuorossaan sanoi, että silloin Sipilän hallituksen aikana tehtiin isoja uudistuksia. Silloin 2010-luvulla käytettiin työmarkkinoita työvälineenä. Silloin tehtiin kolme keskitettyä ratkaisua, joilla tasapainotettiin ja luotiin ennustettavuutta. Nyt tämä työmarkkinaosio on täällä heitetty sivuun, [Puhemies koputtaa] ja sitä minä tässä erityisesti ihmettelen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

16.02 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän sen, että oppositio täällä haastaa pääministeri Orpoa tästä ministeri Tavion päätöksestä, joka liittyy puheena olleeseen Ukrainan jälleenrakennuksen koalitioon. Sitä en kuitenkaan ymmärrä, että pääministeri Orpon vastauksen jälkeenkin SDP:n johtavat poliitikot täällä arvostelivat häntä ja pitivät annettua vastausta jollain tavoin epätydyttävänä. Mitä te siellä demareissa luulette, [Pia Viitasen välihuuto] että tulee ulos sieltä TP-UTV:stä, jonka kokoontumisesta ja asian agendalle ottamisesta pääministeri on presidentin kanssa sopinut? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Päätös muuttuu!] Päänsilitystä ministeri Taviolleko? [Suna Kymäläinen: Toivomme johtajuutta!] Sieltä tulee varmasti ulos se, että Suomen ulkopoliittikan linja pitää tässäkin asiassa. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.04 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tähän Tavion tapaukseen todella toivon, että tämä järjestys, miten asiaa käsitellään, ei mene samalla tavalla kuin työmarkkinoilla, että ensin kerrotaan, mitä pitää lopputuloksena olla, ja sitten mennään neuvottelemaan ja sovitaan, että tässä nyt ovat vaihtoehdot, ja yllätys, lopputulos olikin aivan sama.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Mutta se, mistä itse kannan huolta, on nimenomaan se, että Suomi on tällä hetkellä maailmanpolitiikan polttopisteessä ja varsinkin koko itäinen Suomi sitä on. Kaakkois-Suomi menettää miljoona euroa per päivä sen takia, että Venäjän raja on suljettuna, ja henkeä ei ole pidätelty enää pitkään aikaan sen osalta, mitä tämä hallitus aikoo itäisen Suomen hyväksi tehdä. Meillä on olemassa olevat järjestelmät, ammatillinen koulutus, aikuiskoulutustuki, joita me olisimme voineet käyttää jatkossakin työvoiman kouluttamiseen eri tehtäviin niin, että tarjonta ja kysyntä olisivat kohdanneet, mutta tätäkin toimea hallitus tällä hetkellä hidastaa. Kysynkin pääministeri Orpolta: mikä on se suunnitelma, kuka tulevaisuudessa ne koneistajat kouluttaa, kun [Puhemies koputtaa] säästetään ammatillisesta koulutuksesta ja aikuiskoulutustuesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.05 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin pääministeriltä kysyä sitä, että kun me perussuomalaiset olemme puhuneet siitä, että pitää elää suu säkkiä myöten tulojen ja menojen kanssa, niin onko näin, että tuolla salin vasen laita ei ymmärrä tätä ollenkaan.

Sitten toinen, kun puhutaan tästä Tavion ratkaisusta olla osallistumatta Ukrainan jälleenrakennuksen koalitioon. Siis näitä on varmaan useita, näin minä olen ainakin ymmärtänyt, ja en yhtään epäile, ettei Suomi osallistu Ukrainan jälleenrakentamisen koalitioihin, siis niitä varmasti tulee, mutta onko tämä ”LBTQ plus miinus” -ideologian liittäminen Ukrainan jälleenrakentamiseen kovin fiksua? Tuskin Suomessa olisivat veteraanit olleet kovin mielissään, jos sodasta toipuvaan ja jälleenrakennuksessa olevaan Suomeen olisi tultu sateenkaarilippujen kanssa hillumaan. [Vasemmalta: Herranjestas!] Minun mielestäni on ihan oikein tämä Tavion ratkaisu. [Pia Viitanen: Tämän takia me toivottaisiin pääministeriltä kannanottoa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.06 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt olen ymmärtänyt, että puhumme asioista, joissa nimenomaan pääministeri on keskeinen tekijä. Itselläni olisi tässä puoli tusinaa tärkeitä kysymyksiä nostaa esille, mutta päätin nyt valita kuitenkin tämän suuren yhdeksän miljardin kokonaisuuden, jonka hallitus on tietyllä tavalla onnistunut brändäämään niin, että sellainen sopeutushanke on.

Kun me tarkemmin erittelemme sen, niin oma erittelyni osoittaa, että siitä kaksi miljardia lasketaan tulevaksi niiden 100 000 uuden työpaikan myötä, joita ei kyllä välttämättä näy tämän hallituskauden aikana — en epäile, etteikö tarkoitus ole kuitenkin ollut se. Sitten siellä on 1,2 miljardia euroa sote-alueiden omia säästötoimia, ja se on myös hyvin epätodennäköinen asia. Sitten siellä on nyt tämä viimeisin verojen kautta tuleva 1,5 miljardin osuus ja kehysriihen 1,5 miljardin leikkaukset ja sitten hallitusohjelman aiemmat kolmen miljardin leikkaukset, joista osa niistäkin on sellaisia, että ne eivät ole esimerkiksi tehtävämuutoksesta johtuvia.

Oma arvioni on, että eiköhän tämä ole enemmän viiden miljardin paketti kuin yhdeksän miljardin paketti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

16.07 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen nyt yli neljä tuntia kuunnellut tätä keskustelua ja varsinkin opposition argumentaatiota, niin minun on valitettavasti ihan pakko kysyä teiltä: Ymmärrätekö te, miksi Suomen julkinen talous on näin pohjamudissa kuin se on? [Antti Kurvinen: Kyllä!] Onko teillä ymmärrystä siitä, miten tästä suosta noustaan? Onko teillä ymmärrystä siitä, miksi Ruotsissa ja Tanskassa pyyhkii niin hyvin? Minun on vaikea uskoa, että teillä on sitä ymmärrystä.

Varsinkin kun katsoo näitä SDP:n vaihtoehtoja, niin ne ovat niin laihat, ettei niitä edes näe. No, eihän niitä näe, kun ne on piilotettu. Minkä takia te piilotatte ne? Edustaja Haatainen tuossa äsken sanoi, että te arvostatte faktoja ja nojaatte faktoihin, mutta onko niin, että silloin kun faktat eivät miellytä teitä, niin te piilotatte ne?

Me emme aio katsella peräpeiliin emmekä jarrutella emmekä piilotella. Me painamme tietä eteenpäin kasvun ja tuottavuuden aikaansaamiseksi. [Pia Viitanen: Miinus 50 000 on avainsana!] Hypätkää kyytiin mukaan, tervetuloa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.09 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Pääministeri Orpo, tänään julkistettujen työllisyyslukujen mukaan työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut yli 30 000:lla vuoden takaiseen nähden. Hallituksen tavoitteena on, kuten te olette sanoneet, lisätä työvoiman tarjontaa työmarkkinoilla, ja siinä te totta vie näytätte onnistuvan. Työvoiman tarjontaa te lisäätte heikentämällä julkisen sektorin työllisyyttä, leikkaamalla palveluista sekä leikkaamalla rajusti sosiaaliturvaa ja myös työsuhdeturvaa. Tämä politiikka kohdistuu pahimmin pienituloisiin. Lisäätte pätäkätöitä, helpotatte irtisanomisia. Työehtoja poljette myös lisäämällä paikallista sopimista ja murentamalla yleissitovuutta etenkin naisvaltaisilla palvelualoilla. Perustelette tätä kaikkea kasvun, kilpailukyvyn ja tuottavuuden lisäämisellä, mutta totuus on, että kasvua ei saavuteta työvoiman hintaa, siis työehtoja, polkemalla. Pakotatte vain toimillanne ihmiset myymään työnsä aina vain halvemmalla. Varaudutte siihen, että jos suhdanne kääntyy teidän ostovoimaa ja kulutusta leikkaavista toimistanne huolimatta, [Puhemies koputtaa] on työnantajille itse asiassa luvassa oikein työvoiman alennusmyynti. Siihenhän [Puhemies koputtaa] nämä teidän toimenne tähtäävät, työvoiman alennusmyyntiin. Luotte [Puhemies koputtaa] työssäkäyvää köyhälistöä, ja se on se teidän iso rakenteellinen uudistuksenne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Yrttiaho. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.10 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskustelun aikana haukuttu hallituksen saamaa perintöä. Liekö se niin huono, että menee kokonaan perintöveroihinkin. Minusta kaikista huippu oli tässä ministeri Grahn-Laasonen, joka totesi, että jos Marinin hallitus olisi jatkanut, olisi neljä miljardia alijäämä julkisessa taloudessa heikompi. [Vasemmalta: Joo!] Siis ei riitä se, että haukutaan tavallaan edellinen hallitus, että kaikki on sen syytä, vaan rakennetaan joku kuvitteellinen hallitus siihen rinnalle ja [Naurua vasemmalta] aletaan sitäkin vielä haukkumaan. Kun ei löydy yhtään huonompaa enää, [Eduskunnasta: Hallituksessa on ennustajia! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] niin tällainen kuvitteellinen.

Arvoisa pääministeri, haluaisin kysyä teiltä: nyt kun hallitus on tehnyt veroratkaisut ja arvonlisäverokin on nyt Euroopan huipputasoa — minun tulkintani taitaa olla se, että on-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

kohan meillä niin, että olemme maailmanennätystasolla kaikissa veroissa — niin osaatteko arvioida, että löytyykö vielä Suomesta joku vero, joka ei ole maailman tapissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

16.11 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti... [Mikrofoni on kiinni] — Ei tulekaan itsestään niin kuin tuolla toisessa parlamentissa.

Suomen perustuslain mukaan ulkopolitiikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistyössä hallituksen kanssa, ja teillä on ilo johtaa hallitusta, ja viette Ukraina-päätöksen — Ukrainan omasta toiveesta tehdyn päätöksen —, sen, että me emme Suomena osallistuisi tähän jälleenrakentamisen liittoumaan, UTVAan. Nyt jo Zyskowiec kertoi, että sieltä tulee se, että linja pysyy. Toivottavasti sieltä tulee päätös, joka on myös pääministerin ja tasavallan presidentin tukema, koska te johdatte ja presidentin pitää tässä ajassa voida johtaa. Ukrainan tuelle on laaja parlamentaarinen tuki täällä puhemiehen viitoittamalla tiellä. Me tiedämme sen, ja kaikki kunnia tälle laajalle rintamalle. Se ei salli säröjä.

Te olette myös EU-politiikan johtaja, ja EU-vaikuttamisen strategiat tehtiin keväällä. Sen jälkeen on kuitenkin tullut Lettan raportti, Draghin raportti, von der Leyenin suuntaaviivat, nimityskirjeet ja sitten odotan vielä Niinistön raporttia, mutta hallituksen suunnitelmassa on antaa seuraavaksi eduskunnalle komission valmis työohjelma. Eikö tässä välissä meidän eduskunnan kannattaisi myös jotenkin selkeästi [Puhemies koputtaa] EU-vaikuttamisen kanssa tehdä töitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

16.13 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition puheissa on kuultu maahanmuuton lisäävän talouskasvua. Vasemmiston hurjimmissa puheissa kuluvan vuoden aikana maahanmuuton on todettu mahdollistavan jopa miljardiluokan kasvua julkiseen talouteen. [Aki Lindénin välihuuto] Ikävä kyllä opposition ehdottamat toimet eivät perustu todellisuuteen. Mikäli puheissanne olisi edes nimeksi totta, [Antti Kurvisen välihuuto] ihmettelen suuresti, miksi SDP:n jo useaan kertaan toteama viime vuoden ennätysmaahanmuutto ei vielä näy taloutemme tilassa huomattavana kasvuna. Jos maahanmuutto olisi ratkaisu talouden tilaan, ei maassamme ennätysmaahanmuuton jälkeen pitäisi olla minkäänlaisia talousongelmia. [Vasemmalta: Ohhoh!] Sen sijaan hallituksen tekemät ja perussuomalaisten jo vuosia esittämät maahanmuuton uudistukset tuovat vihdoin tolkkua jo aivan liian pitkään sinisilmäisesti toteutettuun maahanmuuttopolitiikkaan. On aika saada jo tällä hetkellä maassa olevat maahanmuuttajat työn syrjään kiinni. [Pia Lohikoski: Mitä te teette sen hyväksi, että saadaan?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

16.14 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, niin kuin täällä on todettu, tilanne on se, että hallituksen työllistämistavoite karkaa yhä kauemmaksi. Tuoreimpien raporttien mukaan työttömiä on tullut 50 000 lisää, ja se suunta on täysin toinen kuin mitä hallitus on luvannut. Lupasitte 100 000 työllistä, ja siihen on matkaa nyt 150 000. Oppositio ja elinkeinoelämä ja koko Suomi ovat tästä tilanteesta tietysti huolis-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

saan ja ovat kritisoineet teitä. Kaikki tietysti toivovat, että onnistuisitte tavoitteissanne, ja kuuntelevat tarkasti ministereiden puheita. Täällä kuitenkin valtiovarainministeri nostaa puheessaan etälamauttimet ja muut ja iloitsee niistä. Ihmettelen, paljonko se lohduttaa niitä pienituloisia ja eläkeläisiä ja nuoria, joilta olette leikkaamassa.

Suomen menestys on meidän kaikkien asia tavoitella, mutta valitettavasti nyt teidän etälamautushallitus on aiheuttanut sen, että Suomi vajoaa ja on nyt EU:n huonoin maa työllisyyskehityksessä. Työllisyys, työllisyyden nostohan on olennainen osa taloudellisen tilanteen parantamisessa. Niin miten tämän kehityksen selitätte kansalle, joka äänesti teitä toisenlaisten lupausten merkeissä, [Puhemies koputtaa] jos ei selitykseksi käy edellinen hallitus tai Marinin hallitus tai se vaihtoehtoinen hallitus...

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

16.15 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu Ukrainan tukemisesta. Ukrainaa tulee tukea, tästä olemme varmaan yhtä mieltä, mutta sekin tehdään osittain lainarahalla. Jos talouden suunta ei käänny, tämäkin käy kohta mahdottomaksi. Talouden suunnan on muututtava, ja siksi taloudesta on tärkeää puhua.

Suomen hyvinvointiyhteiskunta on vedenjakajalla ja julkinen velka on kasvanut huoletuttavasti. Elintasomme ei voi enää perustua lainarahaan vaan työhön, yrittäjyyteen ja kestävään talouskasvuun, kuten hallitus tekee. Meidän on tehtävä rohkeita ja välttämättömiä päätöksiä, jotta voimme turvata peruspalvelut ja kasvattaa taloutta tulevaisuudessa. Tämä hallitus on ottanut vastuun päättämällä yhdeksän miljardin euron sopeutustoimista, mutta samalla olemme sitoutuneet luomaan [Puhemies koputtaa] edellytyksiä talouskasvulle ja investoinneille. [Puhemies koputtaa] Vain kasvun kautta voimme vahvistaa talouttamme ja varmistaa hyvinvoinnin jatkuvuuden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.17 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositiossa on vähän yksinäistä välillä, niin on mukavaa, kun pääsee pääministerin kanssa suoraan keskustelemaan ja kysymään. Kysyn nyt tuosta veropolitiikasta, jota tässä edustaja Lohi sivusi. Itse asiassa on saattanut unohtua osalta se, että Marinin hallituksen aikana Suomen veroaste laski poikkeuksellisesti, ja nyt, pääministeri Orpo, teidän hallituksenne, vaikka siinä on oikeistopuolueita mukana, nostaa veroastetta. Erityisesti nämä alvin himokorotuksethan sen tekevät. Mitä te ajattelette tästä Suomen verotuksen kiristymisestä? Eikö tämä kiristytävä verotus syö kasvun eväitä? [Pia Lohikoski: Kyllä syö!]

Ja sitten, arvoisa puhemies, haluan nyt puhua tästä kuumasta perunasta nimeltä maahanmuutto. Pääministeri Orpo, te sanoitte tyylikkäästi ja fiksusti tuolta korokkeelta, että me tarvitsemme maahanmuuttajia. Olen täysin samaa mieltä. Sitten kuuntelin vieressänne olevaa varapääministeriä, valtiovarainministeri Purraa. Hän kertoi, kuinka kallista ja kamalaa ja ikävää maahanmuutto on. [Suna Kymäläisen välihuuto — Jari Ronkaisen välihuuto] Ja kuuntelin myös tarkasti perussuomalaisista edustaja Piisisen puheenvuoroa, joka kertoi, miten huonoa ja ikävää maahanmuutto on.

Pääministeri Orpo, mikä on hallituksenne maahanmuuttolinja? Hyväksyttekö maahanmuuton vai ettekö hyväksy maahanmuuttoa? Vai onko maahanmuuttopolitiikassa sama asia kuin ministeri Tavionkin toiminnassa [Puhemies koputtaa] — useampi linja, ja te ette

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

saa tätä järjestykseen ja johdettua toimintaa? Kertokaa nyt, [Puhemies koputtaa] mikä se teidän maahanmuuttolinjanne on hallituksessa. [Juho Eerola: Ei kaikki maahanmuutto ole samasta muotista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

16.18 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy hieman ihmetellä näitä turvallisuuspuheita täällä ja sitä vähättelyä, mitä salissa kuulee. Poliisi joutuu tänä päivänä koko ajan ja yhä enemmän kohtaamaan väkivaltaa kaduilla. Viime viikollakin taisi olla neljä ampumistapausta. Se vähättely kohdistuu tavallaan vanginvartijoihin, sosiaalityöntekijöihin, Kelan virkailijoihin tai johonkin muuhun. On aivan käsittämätöntä, että täällä [Jari Ronkainen: Kannattaa vähän miettiä! — Juho Eerolan välihuuto — Suna Kymäläisen välihuuto] keksitään sitten vaihtoehtoisia asioita tai ratkaisuja tai käytetään niitä näitä vastaan. Kyllä nämä viranomaiset tarvitsevat voimavälineensä.

Mutta Suomi on Pohjolan Kreikka. Se on aivan selvä. Me tarvitaan uudistuksia, mitä ei ole täällä aikaisemmin tehty. [Antti Kurvinen: Kreikalla menee hyvin, meillä ei!] Jonkun ne täytyy tehdä. Talouden kantokyky on heikko, julkiset verovarot eivät meille riitä.

Ja mitä tulee Ukrainan tukemiseen, niin kyllä on aika erikoista, että meillä asetetaan ideologia ja rakentaminen täällä vastakkain. Suomi tekee ja tukee Ukrainaa aivan valtavilla määrillä. Se on Euroopan suurimpia tukijoita, ja juuri tosiaan, kuten kuulumme, 25. tukipaketti lähti matkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

16.20 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Tiedätkö, mikä erottaa himoalvinkorottajan keskustalaisesta alvinkorottajasta? [Eduskunnasta: Puoli prosenttiyksikköä!] — Puoli prosenttiyksikköä, kyllä. — [Naurua — Antti Kurvinen: Alennetut kannat!] Minusta tämä on tämän päivän hupaisin suoritus, mutta se oli tämä kevennysosuus tässä. [Aki Lindénin välihuuto]

Ja mitä tulee maahanmuuttoon, niin sen verran täytyy todella sanoa, että yksi syy, miksi työllisyysaste on pysynyt korkeana, on se, että työperäistä maahanmuuttoa on viime vuonna ja tänä vuonna tullut Suomeen runsaasti. Viime vuosi oli työperäisessä maahanmuutossa — jota hallitus tukee, eikä niin, osaajat ovat tervetulleita Suomeen — ennätysvuosi, ja tänä vuonna trendi on ollut jopa nouseva, alkuvuonna yli 20 000 lupahakemusta. [Juho Eerolan välihuuto] Eli puheet siitä, että hallitus jotenkin nyt tässä haittaisi työperäistä maahanmuuttoa, eivät pidä paikkaansa, päinvastoin. Esimerkiksi ratkaisut huippuosaajien verotuksen osalta tai käsittelyajoissa, niin aivan toiseen suuntaan, pelko pois, hyvään suuntaan mennään tässä. [Antti Kurvisen välihuuto] Kuitenkin on samaan aikaan totta se, että me kiristämme humanitäärisen maahanmuuton ehtoja. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Kyllä, me kiristämme humanitäärisen maahanmuuton ehtoja, koska me haluamme, että maahanmuutto on hallittua, ja siinä meidän hallituksemme linja on myöskin aivan yksiselitteinen ja yhteinen.

Sitten vielä tähän Ukrainan tukemiseen. Tällä hetkellä vielä haluan kuvata sitä, mikä meidän selvä linja oikeasti on: Ukrainalle vahva tuki, eikä pelkästään sotilaallinen tuki, vaan myöskin yhteiskunnallinen tuki. Tällä hetkellä Suomi laatii Ukrainan jälleenraken-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

nusohjelman toista osaa. Se keskittyy laajasti valtionhallinnon ja eri sidosryhmien osallistamiseen Ukrainan jälleenrakentamiseen ja myöskin Suomen kehitysyhteistyövarojen käyttöön. Ja meidän ulkopolitiikan linjamme on aivan selvä. Yksittäinen päätös ei sitä ole muuttanut eikä muuta. [Tuula Väättäinen: Ei ole nimeä sopimuksessa!] — Ei muuta.

Ja mitä tulee vielä Berliinin jälleenrakennuskonferenssiin, niin jos muistan oikein, siellä oli neljä aloitetta, josta tämä puhuttu oli yksi, ja Suomi taisi liittyä mukaan ammatillista koulutusta tukevaan aloitteeseen näistä neljästä. Itse osallistuin tähän konferenssiin. Tapa- sin muun muassa presidentti Zelenskyin. Heidän toiveestaan niissä keskusteluissa keski- tyttiin väestönsuojeluun, koulujen turvallisuuteen, rakentamiseen ja myöskin energiatur- vallisuuteen. Kyllä me tehdään siis todella paljon. Ja tämän yhden yksityiskohdan, joka on varmasti periaatteellisesti iso kysymys, me käymme läpi, mutta Suomen ulkopolitiikan lin- jaa tämä ei muuttanut. [Tuula Väättäinen: Joo, muttei olla siinä nyt!]

No, sitten vielä tähän, että minusta edustaja Lindénillä on taas hyvää pohdintaa, mutta totean sen, mikä on Suomen taloudenpidon peruselementtejä ja nurkkapultteja, ja se on se, että me perustamme nämä lukumme valtiovarainministeriön todennettuihin laskelmiin. Ja he lähtevät siitä, että tämä yhdeksän miljardia on vahvalla pohjalla, ja me luotamme sii- hen. Jos me ryhdymme täällä joitain muita arvioitsijoita kuuntelemaan, niin lopputulokse- na on sotku. Näin Suomessa on toimittu aina, jokaisen hallituksen aikana, ja niin se pitää tehdä. [Antti Lindtman: VM:n kansantalousosaston ennusteeseen työllisyydestä!] — VM:n kansantalousosasto. Me luotamme siihen, mikä on VM:n arvio, ja se perustuu aina kansantalousosaston pohjalla oleviin ennusteisiin ja siihen tilannekuvaan, mikä siellä on. Tässä ei ole, edustaja Lindtman, mitään ihmeellistä.

No, sitten lisää. Edustaja Kumpula-Natrille, joka lähti jo pois: Siis todellakin EU-poli- tiikassa tapahtuu paljon. Saavutettu Suomen komissaarin salkku ja portfolio on historialli- sen kova. Meillä on ennenkin ollut varapuheenjohtaja komissiossa, ja vaikea näitä on läh- teä arvioimaan, mutta jos me ajatellaan Suomen prioriteetit, tavoitteet, mitä hallitus asetti, mitä tämä sali asetti, me saavutettiin ne kaikki. Meidän komissaarillamme on erittäin vah- va asema komission päätöksenteossa ja meille tärkeissä asioissa.

No, sitten vielä tähän yhteen tällaiseen periaatteelliseen keskusteluun, mitä tässä käy- dään, eli nämä leikkaukset versus työllisyys- ja kasvutoimet: Ensinnäkin se on niin, että kyllä, kun sosiaaliturvaa uudistetaan, niin kyllä siellä on myöskin leikkauksia, kyllä. Se on ihan parempi myöntää, näin se on, eikä sitä miksiään muuksi voi väittää, mutta samaan ai- kaan tehdään sosiaaliturvaan rakenteellista uudistusta, jossa me toteutamme sitä ajatusta, että työn tekemisen ja vastaanottamisen pitää olla kannustavaa. Koska Suomessa on, usko- kaa pois, kun tämä taantuma helpottaa, taas työvoimapula, ja meidän väki ei riitä. Meillä ei voi olla sadoissatuhansissa määrin kotona ihmisiä, jotka ovat työikäisiä ja työkykyisiä, mutta joiden ei kannata lähteä töihin. Ja me uskomme, että se, että saa palkkaa työstä eikä tukea, on arvokkaampaa ja parempaa. Se on siellä kotona sille lapselle arvokasta, kun hän näkee, että vanhemmat pääsevät lähtemään töihin, että tuota minultakin jonain päivänä odotetaan. [Antti Lindtman: Mites tuo kotihoidon tuki?] Siksi me teemme työllisyystoi- mia. Ja ei tietenkään, jos tehdään rakenteellisia työllisyystoimia, kukaan kuvittele, että ne nyt huomenna alkavat vaikuttaa. Ne ovat rakenteellisia, ne vaikuttavat rakenteisiin ja joh- tavat siihen, että työllisyysaste nousee sille pohjoismaiselle tasolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten jatkamme, edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

16.25 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kuultiin pääministeriltä kehuja näihin toimiin, mitkä lisäävät työllisyyttä. Samoiten edustaja Valkonen aikaisemmin otti kantaa siihen, että miten hyviä toimia on tehty. Fakta on kuitenkin se, että Orpon hallitus on hoitanut työllisyyttä huonoiten koko Euroopassa. Suomessa on yksi Euroopan huonoimmista työllisyystilanteista tällä hetkellä. Hallituksen työelämän heikennykset tuovat lähinnä Purran mainitsemalla arkijärjellä työpaikkoja, mutta sinne hallituksen mielikuvitus-exceleihin ne näyttävät valitettavasti jäävän. Eli työelämän heikennykset ovat hallituksen taikaseinä, eikä niillä näytä olevan todellisia työllisyysvaikutuksia. Hallitus on sitoutunut tekemään puoliväliriihessä 25 tarvittavat lisäpäätökset hallitusohjelmassa asetetun työllisyystavoitteenkin saavuttamiseksi. Kysynkin, arvoisa pääministeri: olisiko aika ensiksi vakauttaa työmarkkinat ja alkaa todellisiin työllisyystekoihin eikä jatkaa palkansaajien kurittamista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

16.26 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu viime hallituskauden perinnöstä, ja kyllähän se velkaperintö oli ennätyksellinen: reilu 50 miljardia neljän vuoden aikana, kun aikaisemmin Suomessa oli otettu se 100 miljardia euroa. Muutama vuosi sitten meillä oli valtion korot 800 miljoonaa euroa. Viime vuonna ja tänä vuonna ne ovat yli kolme miljardia euroa. Ne ovat se sama summa, mitä me laitetaan Ukrainan tukeen. Me laitetaan se yhtenäisesti ja me laitetaan se sinne ilomielin, mutta meidän on ymmärrettävä myös se, että korkomenot jo yksistään haastavat meidän hallituksen talouspolitiikkaa.

Siitä huolimatta Orpon hallitus tekee panostuksia. Panostamme osaamiseen, peruskoulutukseen. Luku-, kirjoitus- ja laskutaitoihin tuodaan kolme vuosiviikkotuntia. Oppimisen tuki uudistetaan, se myös resursoidaan kunnille, ja mobiililaitteiden käyttöä rajoitetaan. Tehdään parlamentaarisesti sovitut suuret tki-panostukset, jotka tarkoittavat vuositasolla noin 280 miljoonaa euroa. Ympäristöpuolellekin tehdään puhtaan siirtymän investointien verohyvitystä. Ja oikeasti, aidosti pyritään siihen, [Puhemies koputtaa] että Suomi saa kilpailuedun sujuvasta luvituksesta. Se siirtyy kohti yhden luukun periaatetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

16.27 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää pääministeriä siitä, että mainitsitte toivovanne, että Palokki etenee. Se on tärkeä hanke ja hyvä osoitus siitä, kuinka luonnonsuojelutoimet kulkevat käsi kädessä taloudellisesti kannattavan toiminnan kanssa ja päinvastoin: jos emme pidä huolta luonnosta, niin se vie pohjan myös taloudelta.

Olisinkin kysynyt: Kun Palokissa ja siinä ympäristössä Saimaan vesistöalueella on oltu tosi huolissaan kaivostoiminnasta, kaivosvarauksista ja siitä, että kun tiedämme, että aika moni kaivoshanke on jättänyt jälkeensä todella pahaa ympäristötuhoa, ja kun nyt mietitään esimerkiksi tätä talouden tasapainottamista, niin ettekö näe, että esimerkiksi kaivosveron nostaminen sille tasolle kuin esimerkiksi kansainvälisesti, muissa maissa, olisi yksi tapa ohjata taloutta myös ympäristön kannalta kestävämpään suuntaan? Ja kuinka näette, onko tärkeää pitää kiinni siitä, että myös nämä usein monikansalliset kaivosyhtiöt täällä Suo-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

messä kunnioittavat suomalaista luontoa ja pitävät huolta siitä, että meillä on kestävä kasvun edellytyksiä myös tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.28 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haastavasta ajasta huolimatta ja taloustilanteesta huolimatta kiinnitin budjetissa huomiota siihen, että erityisesti työssäkäyville lapsiperheille osoitetaan ensi vuonna merkittäviä veronalennuksia, nimittäin työtulovähennykseen tulee lapsikorotus, yhdestä lapsesta 50 euroa. Eihän se iso summa ole, se voisi olla isompikin, mutta ottaen huomioon tämän tilanteen se on aika merkittävä lisäys. Siinä oli myös niin, että yksinhuoltajalle tämä työtulovähennyksen lapsikorotus tulee tuplana, ja tämä on positiivinen asia yhdistettynä siihen, että pieni- ja keskituloisille kohdennettiin jälleen lisää veronalennuksia. Tämä on positiivinen kehityssuunta, jota on syytä jatkaa, ja hallitusohjelman perusteella näin tullaan myös jatkamaan. Sillä nimenomaan on kannustimia myöskin pieni- ja keskituloisille mennä tekemään niitä töitä.

Samaan aikaan on otettava huomioon se, että jos ihmisillä ei ole varaa mennä töihin, niin mitä siitä sitten seuraa, tai jos ei ole varaa kuluttaa meidän palveluihin, niin mitä siitä seuraa meidän kotimaiselle kysynnälle, kotimaisille työpaikoille. Nämä veronalennukset yhdessä luovat sen, että myös pieni- ja keskituloisilla on varaa ostaa palveluita, mikä osaltaan ruokkii kotimaista ostovoimaa ja kotimaisten palveluiden kysyntää. — Kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.29 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää pääministeriä tässä siitä, että siinäkin tilanteessa, kun on jouduttu tekemään vaikeita leikkauksia, ette hallituksessa ole lähteneet romuttamaan kotihoidon tukijärjestelmää. Täällähän sosiaalidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa ja myöhemminkin on käytetty puheenvuoroja, että sitä pitäisi jotenkin leikata tai lakkauttaa. Pitää muistaa, että kotihoidon tuki, joka maksetaan alle kolmevuotiaasta lapsesta, on pienempi kuin peruspäiväraha tai työmarkkinatuki, selvästi pienempi. He eivät ole työttömiä. Lasten tulevaisuuden palikat rakennetaan koton. Siinä on vanhemmilla todellinen tärkeä tehtävä.

Pitää muistaa, että kun me olemme päivähoitojärjestelmää ja maksuja lähteneet uudistamaan, niin me ollaan pikkuhiljaa liu'uttu tilanteeseen, että yhä harvemmalla on mitään maksua päivähoidosta, ja tämä on hämärtänyt vanhempien roolia ja vastuuta. Saattaa olla, että kesälomallakin viedään lapset päivähoitoon. Minusta tässä meillä on menty pikkusen väärään suuntaan, ja se on näkynyt jotenkin kehityksessä. Tästä haluan antaa kiitoksen: [Juho Eerola: Kiitos, se on asiaa!] vanhemmille, jotka haluavat hoitaa omia lapsiaan ja huolehtia, pitää antaa arvostusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.31 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan aika paljon työllisyydestä ja siitä, miten ihmisiä saadaan töihin. Työllistymisen suurimmat esteet ovat osaamisen puute ja kohtaanto-ongelma niin, että työ ja työntekijä eivät kohta. Nyt kun tätä osaamista arvioidaan tässä kokonaisuudessaan ja me tarvittaisiin osaavia ammattilaisia, niin kuitenkin hallitus on tehnyt valtavat leikkaukset. Aikuiskoulutustukeen tuli

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

leikkausta 170 miljoonaa, ja nyt on 120 miljoonaa leikkauksia tulossa ammatilliseen koulutukseen lisää. Arvoisa pääministeri, mistä te kuvittelette, että niitä osaavia ammattilaisia tulee, kun näitä osaamisen eväitä tässä koko ajan murretaan alaspäin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

16.32 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa totesitte, pääministeri, että luotatte näihin valtiovarainministeriön lukuihin. Tässä kävimme jo vähän huutelua, että tarkoitatteko siis sitä, että luotatte esimerkiksi siihen sisältöön, minkä eilen valtiovarainministeriö kertoi tässä ennusteessaan. Jos luotatte, niin käydäänpä se läpi kaikille. Sen ennusteen mukaanhan teidän hallituksenne ei ole näillä näkymin saavuttamassa yhtään finanssipoliittista tavoitetta, jonka te olette itsellenne asettaneet, ei siis yhtään. Velkasuhde ei tule pysähtymään, alijäämätavoite on vain kaunis muisto vain, ja tässä työllisyydessä — johon te vielä itsekin viittasitte, 100 000 uutta työpaikkaa — sen eilisen ennusteen mukaan tulevinakin vuosina työllisten kasvu jää alle puoleen siitä, mitä te olette luvanneet. Jos te todella nyt luotatte niihin arvioihin, joita valtiovarainministeriö tekee, niin voisitteko kommentoida, että mitkä johtopäätökset te vedätte, [Puhemies koputtaa] kun valtiovarainministeriö ennustaa, että ette tule saavuttamaan yhtään finanssipoliittista tavoitettanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.33 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Muutama asiaan lyhyt vastaus. Ensinnäkin keskustan suuntaan verotuksesta. Niin, on tietysti ollut mielenkiintoista nähdä, että millainen kuperkeikka keskustan osalta on tehty tässä vuoden aikana. Koska muistelen vielä viime vuotta, jolloin keskustan silloinen puheenjohtaja Annika Saarikko nimenomaan kritisoi Orpon hallitusta siitä, että miksi me emme ole käyttäneet verotusta sopeutuskeinona. No, nyt on niin, että tästä kokonaissopeutuksesta kuudesosa tehdään verotuksen keinoin. Ja minusta on kuitenkin hyvä ja perusteltua, että kun veroasteemme on korkea, niin painotetaan rakennetoimia, painotetaan säästöjä ja sen kautta mennään eteenpäin, ja kuudesosa on kuitenkin kohtalainen, pieni osuus siitä. Kauden aikana kokonaisveroaste ei myöskään nouse, ja voimme samalla kuitenkin keventää nimenomaan palkansaajien verotusta. Ja kuten pääministeri täällä toi esille, niin ilmeisesti tämä himoverotamisen määritelmä on nyt se 0,5 prosenttiyksikköä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.34 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustan vaihtoehdossa myöskin tehtäisiin verosopeutusta, noin 1,7 miljardia sitä tekisimme, mutta edustaja Marttinen, ongelma on se, että hallitus tekee väärä valintoja verotuksessa. Tuloveron kevennykset on losotettu joka puolelle, jolloin siitä hyötyvät eniten suurituloiset. [Matias Marttisen välihuuto] Yhdistelmä yleisen alvin korottaminen ja kotitalousvähenyksen leikkaaminen ja alimpien alv-kantojen nostaminen johtaa siihen, että pienyrittäjille, yksinyrittäjille, palvelualoille tulee todella huonot vaikutukset heidän kysyntäänsä, ja kaikki eivät voi sitä hintaansa viedä — kysymys ei ole vain 0,5:stä. Muitakin virheellisiä valintoja on: te alennatte kaljan verotusta, mutta ette ole valmiita laittamaan isoimpia liit-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

toja ja säätiöitä verolle. Näitä monia voisi luetella peräkanaa. Kysymys on siitä, että verosopeutus tehdään väärin, se tehdään epäoikeudenmukaisesti ja se tehdään paikoitellen jopa vähän hölmösti, ei edes tehdä epäoikeudenmukaista arvovalintaa, vaan vain hölmö valinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.35 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Niin, varmasti jokainen salissa ymmärtää sen, että jos alijäämäluvut ovat tällaisia, että sopeutuskeinoja täytyy levittää kaikkiin pääluokkiin hyvin laajasti, totta kai siellä on paljon asioita, jotka eivät ole mitenkään mukavia. Niin kuin täällä on tuotu hallituksen johdon toimesta myös esille, niin eihän näitä nyt mitenkään huvin vuoksi vain tehdä, vaan sen takia, että tämä vakava velkaantuminen saadaan hallintaan, ja kuten nyt nähdään VM:n ennusteesta, niin alijäämähän lähtee tästä sulamaan pienemmäksi tulevien vuosien osalta. Samaan aikaan kuitenkin veropolitiikassa keskeinen linja on se, että työn verotusta kevennetään — yli 500 miljoonaa euroa tämän kauden aikana — mikä tukee työllisyyden kasvua, parempia työllisyyden kannustimia, samaan aikaan kun tehdään sosiaaliturvaan myös muutoksia, [Suna Kymäläinen: Siis leikkauksia!] jotka tukevat sitä, että kaikissa tilanteissa on kannattavampaa ottaa työtä vastaan kuin kieltäytyä siitä. Minusta tämä työn linja on aika kestävä linja meidän hallituksella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.36 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin edustaja Marttiselle sanoa, ettei minusta kannata ylpeillä sillä, että nyt meillä on arvonlisäverokin vedetty Pohjoismaitten ylimmälle tasolle, Euroopan tappiin, maailmanennätystä haetaan silläkin. [Matias Marttisen välihuuto] Voi vaan kysyä, mitä veroa te seuraavaksi tulette korottamaan. Minun laskujeni mukaan Suomessa on kaikki verot nyt maailman korkeimmalla tasolla. Onko vielä joku, jota haluatte korottaa? Ei Suomi nouse pelkästään veroja korottamalla ja säästöä tekemällä. Sen takia keskustan linja on se, että tuplataan talouskasvu. Teidän näette, mihin tämä johtaa. Seuraavan kerran, ensi vuonna, te toteatte taas, että vedetäänpä alvia taas vähän korkeammalle, ja talous sakkaa.

Meillä ovat asiantuntijat sanoneet ja hallitus itse tässä omassa kirjassaan todennut, että ensi vuonna ja seuraavana vuonna hallituksen verosopeutukset laskevat talouskasvua 0,5 prosenttiyksikköä. Ei näin. Pitää tehdä järkeviä päätöksiä, ja kohtuus siinä verottamisessakin pitää olla, vaikka olisi kysymys arvonlisäverostakin — sillä kurjistetaan suomalaisia yrittäjiä. Ja matkailuala on tulevaisuuden ala, [Juho Eerola: Mikä se olikaan se ero?] ja nyt te olette nostamassa arvonlisäveroa neljä prosenttiyksikköä. Eivät he kiitä hallitusta tästä. Ei tällä [Puhemies koputtaa] Suomea saada kasvuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tästä verotuksesta puhutaan, niin kyllä vielä tosiasia on se, että tämän vaalikauden aikana hallituksen veropolitiikan seurauksena ministeritason tuloluokkaan tulee plus 7 000 euroa lisää. Plus 7 000

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

euroa lisää saa ministeritason tuloluokka samaan aikaan, kun pienituloisille tehdään leikkauksia.

Tämä arvonlisäveron korotus oli huippukorkea kesken vuotta, ja nyt sitä seuraa lääkkeiden, joukkoliikenteen, kirjojen, kulttuurin, liikuntapalveluiden, verotuksen nosto. Te olette kiristäneet nuorten ensiasunnon ostajien verotusta, ja kyllä te eläkkeensaajillekin keksitte ihan ylimääräisen ryöstöveron. Kyllä minä muistan niitäkin aikoja, kun kokoomus vielä joskus oli puolustavinaan eläkeläisiä tässä veroasiassa, mutta nyt heidätkin laitetaan ihan omaan tikunnokkaansa tässä. Eli nämä hallituksen verotuspäätökset ovat tätä himoverottamista. [Miko Bergbomin välihuuto]

Sen sijaan te ette voi puuttua esimerkiksi listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojenukseen, jossa miljoonaosinkoja voidaan nostaa minimiverotuksella. VM:n omatkin työryhmät ovat [Puhemies koputtaa] suositelleet tämän korjaamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.39 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on nyt paljon puhuttu työttömyydestä ja työllisyysasteen laskusta ja sälytetty vastuuta näistä ennätyslukemista nyt ruorissa oleville. Mutta jokainen vähänkin fiksumpi kuitenkin ymmärtää, että ne työllisyystoimet, joita hallitus nyt tekee tai on äskettäin tehnyt, eivät näy vielä, vaan ne näkyvät tulevaisuudessa. Se, että juuri nyt työllisyystilanne on heikko, ei johdu hallituksen nyt tekemistä toimista. [Joona Räsänen: Koska ne näkyy?]

Toinen, mitä muistutetaan sieltä vasemmalta, on se, että viime kaudella siunasimme ne suuret velkamäärät, jotka silloinen hallitus Ukrainan sodan ja koronan vuoksi otti. No, näin me siunattiin, toki. [Keskustan ryhmästä ja vasemmalta: Kyllä, rehellinen puheenvuoro!] Se, minkä te samaan aikaan unohdatte, on se, että me samaan aikaan vaadimme myös sopeuttamistoimia. Niitä toimia te ette silloin uskaltaneet tehdä. Ne toimet meidän on tehtävä nyt. [Markus Lohi: Miksette sisällyttäneet vaihtoehtobudjettiin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.40 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Pääministeri Orpo, sehän tässä työvoiman tarjontaa lisäävässä politiikassanne on teidän taustavoimillenne edullista, että jos taloussuhdanne ei käännykään, voivat nämä isojen yhtiöiden omistajat kuitenkin nauttia voitoistaan entiseen malliin. Senhän takaa tämä työvoiman hinnan polkeminen ja toisaalta työnantajien sosiaaliturvamaksujen, työttömyysvakuutusmaksujen pieneneminen, jonka te sosiaaliturvaa leikkaamalla saatte aikaan. Ja sehän on näiden leikkausten toinen keskeinen tavoite, että niille isojen yhtiöiden omistajille jää enemmän voittoa jaettavaksi tässä ahtaassa taloustilanteessakin.

Huomattavaa on, että te lisäätte työvoiman tarjontaa, mutta ette kysyntää. Se kysyntä on täysin kansainvälisten suhdanteiden varassa. Suomen suhdanteeseen vaikutatte vain negatiivisesti näillä leikkauksilla. Jos te jotain teette, niin te ennustatte mukavammin kuin muut. VM:n ennusteella 1,7 prosentin kasvusta yritätte verhoilla budjettinne puutteita piiloon. [Puhemies koputtaa] Tutkimuslaitokset ja Suomen Pankki ovat päätyneet paljon heikompisiin arvioihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väättäinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

16.41 **Tuula Väättäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On vielä palattava tuohon Ukrainan jälleenrakentamiseen liittyvään tasa-arvoliittoumaan. Ministeri Tavio perusteli päätöstään sillä, että Suomella on laskevat kehitysyhteistyöresurssit. Sen sijaan MTV kertoo, että virkamiehet ovat kertoneet, että Tavio päätti Suomen jäävän liittoumasta ulos siksi, että sen oli tarkoitus edistää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asiaa, eli nämä kaksi sanaa olivat ne, jotka vaikuttivat Tavion päätökseen. Nyt te sanotte, että Suomi on mukana kaikessa, mikä tukee Ukrainaa. Jos nyt sitten seuraavassa palaverissa te ette muuta Tavion päätöstä, niin teidän lupaukset menevät katteettomiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voisinhan minä tietysti poliittiseen jargoniin syylistyä, mutta en sitä tee, koska se ei käy oikein minun omalletunnolleni. Juttu on nimittäin niin, että tässä salissa molemmilla laidoilla ja myös keskellä ovat ne syylliset siihen, miksi valtiontalouden tilanne on tällainen. Me olemme kasvattaneet julkista taloutta niin valtavan isoksi, että alkaa olla kohta niin armotonta tuo byrokratia, että minun halkopinollenikin kohta pitää olla ympäristölupa ja varmaan kohta ympäristövaikutusten arviointikin. [Naurua]

Elikkä arvoisat veljet ja sisaret, edustajakollegat, juuri kävin eduskunnan kansliasta hakemassa uuden lakiesityksen polttoaineiden päästökaupasta. Kuvitteleeko joku, kun me tätä Euroopan unionin hullua myllyä pyöritämme ja olemme valtavat päästöluvut antaneet, ihan väärät päästökaupan lähtökohdat, jotka maksavat Suomelle jo nyt miljardeja... Sitten kun tulee tavallista ihmistä koskeva päästökauppalaki koskien liikennepolttoaineita, miten luulette sen mökin mummon tai lapsiperheen äidin vievän lapset illalla vaikka nyt leikkimään leikkikouluun tai jonnekin seurakunnan tilaisuuteen? Polttoaine maksaa näiden päätösten jälkeen niin paljon, että tavallisilla ihmisillä ei ole mitään jakoa tehdä mitään. [Puhemies koputtaa] Niin että eiköhän me nyt katsota joskus peiliinkin. On kaverisakin vikaa, mutta on sitä itsessäkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.43 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin yksi tekninen asia, ja sitten tietysti vähän poliittisempi asia:

Tekninen asia on se, että meillä on tullut tavaksi sanoa, että 15 vuoteen ei ole ollut talouskasvua. No, se on ollut hidasta, mutta kasvua on ollut 11,7 prosenttia. Siinä 15 vuodessa on yhdeksän kasvun vuotta ja kuusi miinusmerkkistä vuotta, mutta siis hidasta, mätelevaa kasvua on ollut.

No, sitten se poliittisempi puoli, se, mikä minua eniten on järkyttänyt näissä sopeutustoimissa: Ensinnäkin haluan sanoa edustaja Päivärinnalle, että me täällä erittäin hyvin tiedostamme sopeutumisen tarpeet. Olen itse ollut taloudellisessa vastuuasemassa 90-luvun laman aikana ja myös finanssikriisin aikana, ja rajuja sopeutuksia on tehty. Mutta minä en itse voi hyväksyä sitä, että kaikkein köyhimpiin, pienituloisimpiin, heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin tehdään sellaista kyykyttämistä kuin on tehty. Olen itse hyvätuloinen, enkä ole kärsinyt näistä sopeutuksista, kuten ei moni muukaan hyvätuloinen, mutta kaikkein köyhimpiin me olemme iskeneet, ja sen olisi voinut jättää tekemättä, [Puhemies koputtaa] eikä tämä kokonaissopeutus olisi siitä juuri miksikään muuttunut.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.44 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous ei ole kasvanut reaalisesti yli 15 vuoteen. [Aki Lindén: 11,7 prosenttia! — Naurua vasemmalta] Samaan aikaan julkinen velkamme on kasvanut lähes 100 miljardia euroa ja velkasuhde noussut lähes 80 prosenttiin. Tämä on kestämaton tilanne, ja meidän on päästävä takaisin pohjoismaiselle polulle. Hallitus on tehnyt ja tulee edelleen tekemään mittavia työllisyystoimia, joiden arviot perustuvat valtiovarainministeriön arvioihin ja tutkittuihin tietoihin toisin kuin demareiden luvut, joille ei ole saatu vahvistusta.

Hallitus vahvistaa koulutusta, turvallisuutta ja turvaa hyvinvointialueiden kautta sote-palvelut kaikille suomalaisille. Kysyisinkin tässä pääministeriltä, kun hän pääsee vastaamaan, että mikä olisi tilanne nyt esimerkiksi näitten leikkausten osalta, jos edellinen hallitus olisi [Puhemies koputtaa] vähemmän käyttänyt rahaa kuin sitä niin holtittomasti käytettiin nimenomaan muihin kuin kriisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

16.45 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varmasti kaikille selvää, että menojen ja tulojen krooninen epäsuhta on erittäin huolestuttava. Toisaalta myös hallituksen toimenpiteet ovat entisestään pahentaneet tätä epäsuhtaa, jos katsoo muun muassa harjoitettua veropolitiikkaa, joka on muun muassa meille hyvätuloisille lapannut entistä enemmän rahaa käteen. Tähän tietysti toivoisi muutosta niin, että oikeasti ryhdyttäisiin sitä tulopohjaakin miettimään entistä vahvemmin.

Sitäkin täytyy ihmetellä, mitä tässä keskustelussa on nostettu esille. Kun paljon käytetään perusteena nimenomaan näitä suhdanteita, miten ne ovat nyt kansainvälisesti ja Euroopassa heikot ja heikentävät Suomen kilpailukykyä ja toisaalta Suomen taloutta, mutta kuitenkin jos katsoo Euroopassa oikeastaan mitä tahansa meidän verrokkimaata, niin vaikka suhdanteet ovat heillekin samat, niin siellä ei ole samanlaista taloudellista kriisiä ja ongelmaa kuin meillä. Ehkä tässä suhteessa näitä argumentteja myös siellä hallituksen päässä kannattaisi miettiä vähän paremmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.47 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Mitä nyt tulee tähän nykyiseen taloustilanteeseen, joka on erittäin vaikea, niin kuin me kaikki tiedämme, niin kyllähän se on teidänkin siellä vasemmalla nyt myönnettävä, että teillä oli neljän vuoden holtittomat velkajuhlat, suoraan sanottuna. [Aki Lindén: Eerola oli eri mieltä äsken!] Teidän velanottonne oli aivan täysin holtitonta. Kun te katsotte velkakäyrää, niin te huomaatte sen pelkästään jo sieltä. Vastuullinen olisi tehnyt samaan aikaan myös sopeustoimia, [Pia Viitasen välihuuto] ja nyt te sitten arvostelette nykyistä hallitusta, kun me joudumme hoitamaan kuntoon näitä asioita, jotka te jätitte tekemättä. Sitten te kuitenkin esiinnytte talouden pelastajana, vaikka te ette esimerkiksi SDP:ssä suostu edes kertomaan teidän vaihtoehtobudjettinne työllisyyslukuja, joten toivoisin, että te nyt vihdoinkin kertoisitte, kun teiltä on kysytty niin monta kertaa, mikä se teidän miinusmerkkinen työllisyyslukunne teidän vaihtoehdossanne on. Onko se 10 000, 20 000, 30 000, vai miten? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

[Piritta Rantasen välihuuto — Pia Viitanen: Mikäs teidän faktinen, miinus 50 000? — Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Eskelisellä on nyt puheenvuoro.

16.48 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): No niin. — Arvoisa puhemies! Itä-Suomesta on paljon puhuttu, ja kiitos, siihen pääministeri on ottanut ihan ansiokkaasti. Työryhmiä on riittävästi, on foorumeja ja pari kolme työryhmää, ja nyt TEMin työryhmä tekee viimein sitä työtään. [Sanna Antikainen: Ja panostuksia!]

Budjetissa on joitakin asioita, jotka nyt on sinne kirjattu mutta joiden rahoitus on vähän auki. Lähinnä kysymys on nyt se, että nämä suurimmat murheethan meillä ovat saavutettavuus, lentoliikenne ja maakuntakentät sekä tämä kantaverkko. Ilmeisesti vuodenvaihteessa tämä TEMin työryhmä nyt sitten saa esityksensä aikaiseksi, mutta kysymys on lähinnä se, tuleeko nyt lopultakin tämän pitkän, monipolvisen työryhmätyön jälkeen puoliväliin esityksiä? Tämä lentoliikenne ja maakuntakentät on aivan kriittinen tekijä. Tarvittaisiin vähän pidempää näkymää meidän yritysten sijoittumisen ja elinkeinoelämän tulevaisuuden osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

16.49 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nämä hallituksen työllisyystoimiksi mainostamat toimet pitkälti perustuvat siihen, että kurjistetaan ihmisten tilannetta tai kyykytetään työttömiä, ja suoraan niillä ei synny uusia työpaikkoja. Erityisen hankalaa on esimerkiksi osa-aikatyötä tekevillä naisilla. Iso osa osa-aikatyöntekijöistä on naisia, ja nyt heikennetään heidän asemaansa ja mahdollisuuttaan toimeentuloon ja perheen elättämiseen. Kun kysymys on siitä, että iso osa heistä jo valmiiksi haluaisi tehdä enemmän työtä, mutta sitten esimerkiksi palvelualoilla ei ole olemassa tai tarjolla näitä työsuhteita, joissa on enemmän työtunteja, niin nyt heikennetään heidän toimeentuloaan ja heillä eivät riitä rahat perheen elättämiseen, ruokaan ja asumiseen. On niin kuin vaikea nähdä, kuinka tätä voi mainostaa tehokkaana ja tuottavana työllisyystoimena, kun kysymyksen nimenomaan on kurjistamisesta ja sillä syödään sitä tulevaisuutta niiltä lapsilta, jotka näissä perheissä elävät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.50 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Eskelinen, sen verran, että kyllä Pohjois-Karjala nyt sai rahaa ja kiitos siitä hallitukselle ja valtiovarainministerille ja pääministerille. Täytyy sanoa, että kyllä hallituspuolueiden kansanedustajatkin Pohjois-Karjalaa aika useasti tässä viime kevään ja kesän aikana pitivät puheissaan esillä.

Arvoisa puhemies! Talouden tunnusluvut ovat sen takia, että nehan ovat täysin neutraaleja, mutta niistä pitää tehdä johtopäätöksiä. Itse muistelen, että 2002, josta on yli 20 vuotta aikaa, vaihtotase oli 12 miljardia positiivinen, joka tarkoittaa sitä, paljonko rahaa menee ulos maasta ja paljonko tulee sisään. Pari vuotta sitten se oli miinus 5 miljardia, siinä on 17 miljardia pudotusta. No, nämähän ovat vain lukuja, mutta kun samaan aikaan tiedämme, että vuosina 2017—2023 valtion työntekijämäärä lisääntyi 12 prosenttia eli 8 500 hengel-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

lä, niin minusta nämä luvut eivät nyt natsaa ja tässä pitäisi tehdä jotakin, esimerkiksi rekrytointikielto, kun joku jää eläkkeelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

16.51 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käydään tämä velkaantumisen nyt vielä kerran läpi, kun siitä näköjään on tämä epäselvyys, mitä tässä on tapahtunut. Jos me nyt katsomme tämän hallituksen kaksi ensimmäistä vuotta, mitä tänne kirjoihin on laitettu, niin tämä hallitus velkaantuu näinä kahtena ensimmäisenä vuotenaan enemmän kuin edellinen hallitus kahtena viimeisenä vuotenaan [Antti Kurvinen: Se on pysäyttävä luku! Ohhoh!] — niin, siis tämä hallitus velkaantuu enemmän. Tämä ei ole mielipidekysymys vaan tasan tarkkaan fakta, [Antti Kurvinen: Kova fakta!] ja se löytyy täältä teidän keltaisesta kirjastanne.

Toisekseen sitten nämä työllisyysvaikutukset: Eli kun teidän tavoitteenanne on 100 000 työpaikkaa, tälle vuodelle lupailtiin jo viime vuonna sieltä, että 60 000 työpaikkaa tulee näillä toimenpiteillä, niin missä ne näkyvät ja kuuluvat? Eikö niiden pitäisi jo pikkuhiljaa ilmestyä katukuvaan? [Pia Viitanen: Pitäisi!] Ja todella, valtiovarainministeriön ennuste toteaa, että sellaista työllisyyden kasvua, kuin mitä hallitus on luvannut, ei tulevina vuosina tulla näkemään. Silti te juhlitte täällä koko ajan, että kyllä hirveästi on toimenpiteitä tehty. Missä ne näkyvät ja kuuluvat? Voisiko tähän nyt saada joskus selvyiden?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.53 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! On kovin helppoa vastustaa yksittäisiä leikkauskohteita. Hallitusohjelmaa pitää kuitenkin tarkastella kokonaisuutena. Me leikkaamme paljon toissijaisista kohteista ja turhasta ja perussuomalaisen tavoitteiden mukaan, mutta tämä julkisen talouden kestävyysvaje on niin mittava, että väkisinkin leikkauksia tulee myös muille sektoreille.

Edustaja Holopainen nosti täällä hyvän aiheen esille eli kaivokset. Meillä Lapissa on esimerkiksi kobolttiesiintymä, ja kobolttia tarvitaan vihreän siirtymän edistämiseen. Toinen kobolttiesiintymä löytyy Kongosta, ja tässä kohti voimme sitten miettiä, kaivammeko täällä Suomessa näitä mineraaleja vai jossakin muualla, missä ei ympäristöstä huolehdi yhtä hyvin. Me tarvitsemme kestävä, ympäristöstä huolehtivaa kaivosteollisuutta.

Arvoisa pääministeri, haluan kiittää teitä ja hallitusta siitä, että teette kasvutoimia, Kolarin radan sähköistyksestä, [Puhemies koputtaa] meidän elämänlankamme, vt 21:n, korjaamisesta [Puhemies koputtaa] ja pohjoisen ohjelmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.54 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuuntelemme, pääministeri, teidän suuria puheita siitä, kuinka te laitatte Suomen perusasiat kuntoon, huolehditte ostovoimasta, pelastatte hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ja teette kasvutoimia, lisäätte työpaikkoja ja niin edespäin, niin kyllä alkaa hirvittää, mitä näiden puheiden sijaan teot sitten ovat. Me olemme nyt EU:ssa työllisyyden hoidossa EU:n surkein. Palveluita leikataan, siirrätte hoitoonpääsyä kolmella kuukaudella, lisäätte tuloeroja, lapsiperheköyhyyttä, syrjäytymistä, leikkaatte ostovoimaa, nostatte lääkkeiden hintaa. Miten Suo-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

mella voi olla varaa näihin? Vieläkin maksamme 90-luvun virheitä, ja nyt aivan tietoisesti toistatte näitä samoja asioita.

Sitten tässä lopussa, kun teidän lempilauseenne ja hokemanne hallituksessa on Sanna Marinin hallitus, niin täytyy kyllä sanoa, että käsi Raamatulla itse vannoisin, että jos olisi samanlainen tilanne Ukrainan tukemisen osalta, että tasa-arvovaatimus on liian suuri, [Puhemies koputtaa] jotta lähdetään mukaan, niin Sanna Marinin pääministerikaudella näin ei varmasti olisi tapahtunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

16.55 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Taitaa olla viimeinen puheenvuoroni tässä yhteydessä, mutta aloitetaan kuitenkin tuosta Itä-Suomesta, kun se nousee täällä niin useasti aina esille. Me tehdään ohjelma, se valmistuu vuoden loppuun mennessä. Sen lisäksi ei onneksi tarvitse odotella kaikkien päätösten osalta. Me ollaan tehty ne päätökset Fingridin osalta, joka on aivan äärettömän tärkeä Itä-Suomen investointinäkyville. Eli kantaverkon pitää kestää investoinnit. Sitten ovat nämä liikennehankkeet: Kuopio, Leppävirta, Savon rata, Karjalan rata, ja jos mennään alaspäin, niin Kotka, Kouvola ja niin edelleen. Perustienpidon määrärahat. Yliopiston ja tohtorikoulutettavien paikat menevät Itä-Suomeen myös. Sitten nämä maakuntalennot: minä en muista sitä kirjausta, oliko se vuodesta 26 vai 27 alkaen, kun haetaan ratkaisu siihen

, millä ne jatkuvat. Kyllä sen pitää olla selvä, että saavutettavuudesta pitää huolehtia tässä tilanteessa — Itä-Suomen kannalta aivan oleellista. Sitten on tämä EU-suunta, mistä haetaan merkittävää tukielementtiä. Mutta kyllä tässä paljon tehdään. Itä-Suomen asia on meidän kaikkien asia, ja tämä ei ollut nyt vain juhlalauseke.

No sitten näistä talouspolitiikan tavoitteista — no nyt edustaja Räsänen jo ehti lähtemään: Siis näiden papereiden mukaan hallitus saavuttaa tavoitteensa siitä, että se velkasuhde taittuu. Ja me vältämme sen, että me emme joudu EU:n liiallisen alijäämän menettelystä. Ja kolmas on se, että kun me kerran perustamme sen työllisyysvaikutuksen näihin VM:n arvioihin tehdyistä toimista, niin me ollaan 80 000:ssa. Ne ovat rakenteellisia uudistuksia — tästä kannattaa käydä koulua, mikä ero on reaalilla työllisyyden kasvulla ja rakenteellisilla uudistuksilla, jotka johtavat laskennallisesti korkeampaan työllisyyteen. Se on merkittävä ero, koska siitä tulee se, mitä vasten me katsomme, millaisia rakenteellisia uudistuksia tehdään. Eli nämä kaikki toimivat, kun talous lähtee kasvamaan.

Ja, hyvät kollegat, joillekin iloksi ja joillekin pettymykseksi voin kertoa, että talous on lähtenyt kasvuun. Ensimmäisellä kahdella vuosineljänneksellä talous kasvoi, vauhti on kiihtynyt loppuvuotta kohti. Ja valtiovarainministeri, joka ei huijaa ketään, eikä häntä voi huijata, siis arvioi lähes kahden prosenttiyksikön talouskasvua ensi vuodelle. Se tulee tarkoittamaan nyt jo papereidenkin mukaan korkeampaa työllisyyttä, enemmän verotuloja. Tämä näkyy jo siinä, että tämän vuoden kolmannessa lisätalousarvioesityksessä velanoton määrä laskee yli miljardin, siis tänä vuonna yli miljardin — 1 200 miljoonaa vähemmän velkaa tänä vuonna, koska talous on lähtenyt kasvuun. Minä olen aivan varma, että jos maailmalta ei tule jotain šokkeja, isoja kriisejä — esimerkiksi Ukrainan sodan pahentuminen — niin tämä talouden kasvu tulee kiihtymään, työllisyys tulee paranemaan ja hallituksen määrätietoinen politiikka työllisyyden kasvun investointien edistämiseksi tulee näky-mään täällä. Se on aivan varma.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ja sitten vihoviimeisenä asiana haluan nyt kuitenkin sanoa sen, että niin arvokasta kuin tämä keskustelu onkin, tämä on arvotonta keskustelua niin kauan kuin oppositiolla ei ole todellista vaihtoehtoa. [Antti Kurvinen: Tässä on vaihtoehto!] — Keskustalla on vihreä kirjansa. Siellä on jopa jotain hyviä esityksiä, mutta se ei tätä yhdeksän miljardin ongelmaa korjaa eikä tuo sitä kaksinkertaista talouskasvua, tarvitaan enemmän. — Ja SDP:llä oikeasti ei ole kuin se punainen läysäke, joka me nähtiin viime keväänä. [Suna Kymäläinen: Läysäke!] Siinä vaihtoehdossa pitää olla se, sitoudutaanko yhdeksän miljardin sopeutukseen: ”kyllä” vai ”ei”. Ja jos se vastaus on ”kyllä”, niin kuin täällä on tänään nyökkäilty, niin sitten pitää näyttää, mistä se yhdeksän miljardia tulee. Ja jos on hallituksen säästökohteita, jotka eivät kelpaa, niin pitää selkeästi sanoa, että nämä eivät käy ja tässä on meidän osoittamamme rahat niille. [Suna Kymäläinen: Nyt on johtajuus hukassa!] — Ei kun todellakin tämä on sitä, miten näitä asioita pitää hoitaa. Pitää olla näkemys. Jos sanoo, että joku säästö ei käy, pitää osoittaa, mistä rahat tulevat. Ja sitten jos sanoo, että joku rakenteellinen uudistus, jolla tulee työllisyysvaikutuksia, ei käy, niin pitää osoittaa jotain tilalle. Ja tämä minun mielestäni näyttää siltä, että mikään säästö ei juurikaan käy, mikään rakenteellinen uudistus ei käy ja samaan aikaan lupaatte vielä lisää rahaa joka paikkaan, niin että se teidän loppusaldonne on jotain aivan järkyttävää. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuunnelkaa nyt!]

Ja sitten vielä tämä neljä miljardia: Se on siis laskennallinen vaikutus, mitä hallituksen toimet saavat aikaan ensi vuoden velkatasossa. Unohdetaan Sanna Marinin hallituksesta puhuminen. Se on se hallituksen toimien vaikutus ensi vuoden velkatasoon, 4 000 miljoonaa. Se ei ole ihan pieni juttu. Mutta se tosiasia on se, että ei pelkästään työllisyydessä olla oltu Euroopan peräporukassa, vaan jo viime hallituskauden lopulla me kerroimme ja varoitimme siitä, että Suomen talous on Euroopan huonoimmassa jamassa, ja voi kunpa olisi aloitettu aikaisemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten onkin ministeri Meri, olkaa hyvä, viisi minuuttia. Ja sitten debatoidaan jälleen.

17.00 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan oikeusvaltion ydintoimintoja. Hallinnonalan budjetiksi on ensi vuodelle esitetty noin 1,2 miljardia euroa. Mitotus vuodelle 25 on noin 26 miljoonaa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Kokonaisuudessaan oikeudenhoidon toimintaedellytykset kehittyvät suotuisaan suuntaan.

Oikeudenhoidon rahoitusvajetta on korjattu määrätietoisella työllä. Oikeudenhoidon selonteon mukaista lisärahoitusta sisältyy ensi vuodelle 65 miljoonaa euroa eli 35 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna, ja siitä 25 miljoonaa euroa tulee tämän hallituksen lisäyksestä hallitusohjelmassa. Oikeudenhoidon taloudenpidon pohja vahvistuu tämänkin lisäyksen myötä.

Oikeusministeriön hallinnonala on rahassa mitattuna pieni. Sen budjetti on vain 1,2 miljardia, ja jos verrataan valtion lähes 90 miljardin euron budjettiehdotukseen, silti sillä pidetään pystyssä keskeisiä oikeusturvan takeita.

Oikeudenhoidon ylläpito vaatii paljon työvoimaa, yli 10 200 henkilötyövuotta tällä hetkellä. Valtion reilusta 80 000 työntekijästä liki 13 prosenttia työskentelee oikeusministeriön hallinnonalalla. Hallinnonala on vahvasti työvoimariippuvainen, ja sen vahvuutena on-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

kin osaava ja tehokas henkilöstö, ja haluankin jatkuvasti kiittää koko hallinnonalan hyvää henkilökuntaa. Oikeudenhoidon selonteossa on arvioitu, että vuoteen 2030 mennessä hallinnonalalle tarvitaan 1 200 henkilötyövuotta lisää. Ensi vuoden talousarvioesityksen mukaan henkilöstön määrä kasvaa yli 200 henkilötyövuodella. Ministerinä olen tyytyväinen, että hallitus haluaa huolehtia Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta sekä oikeudenhoidon toimintakyvystä tässäkin vaikeassa taloustilanteessa.

Hallinnonalan tuottavuusohjelman mukaiset ensi vuoden säästöt ovat 17,9 miljoonaa euroa. Säästöt pyritään tekemään muualta kuin oikeudenhoidon selonteon mukaisista tavoitteista oikeusturva varmistaen. Oikeusministeriö ja virastot etsivät yhdessä keinoja tuottavuuden parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukainen rangaistusten kiristäminen on aloitettu, ja esimerkiksi esitys siitä, että vanki voi olla ensikertalainen vain kerran elämässään, on eduskunnan käsittelyssä. Järjestäytyneestä rikollisuudesta ja erityisesti luvattomien ampuma-aseiden hallussapidosta sekä nuorten katujengien aiheuttamasta turvattomuudesta on paljon käyty keskustelua yhteiskunnassa. Hallituksella on vahva tahtotila puuttua myös näihin. Esimerkiksi luvattomien ampuma-aseiden hallussapito julkisella paikalla ankaroituu siten, että rangaistus olisi lähtökohtaisesti ehdotonta vankeutta. Uutena rikoksena säädettäisiin rangaistavaksi ampuma-aseen käsittely vakavaa rikollista toimintaa varten — kysymyksessä on järjestäytynyt rikollisuus. Pidän tätä esitystä hyvänä, ja esitys tuodaan eduskuntaan tämän vuoden aikana. Esityksestä aiheutuu merkittävää kustannusten ja vankimäärän kasvua, ja syyskuun budjettiriihessä hallitus sopi varautuvansa tähän lisäraharapeeseen, ja keskustelu siitä käydään tarkasti ensi kevään kehysriihessä.

Pidän erittäin tärkeänä, että huolehdimme myös Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytyksistä vankimäärän kasvaessa. Talousarvioesitys sisältää noin 6,5 miljoonaa euroa vankiloiden turvatekniikkaan ja siten vankilaturvallisuuden parantamiseen, mikä on edellytys sekä henkilöstön että vankien turvallisuudelle. Kuten aiemmin todettiin, esimerkiksi etälamauttimien ja drone-tutkalaitteiden päivitys ja uusiminen on ehdottoman tarpeellista.

Nuorisorikollisuutta ehkäisevään ja torjuvaan toimenpideohjelmaan, jossa on 43 toimenpidettä, on keväisen kehyspäätöksen mukaisesti osoitettu ensi vuodelle kaksi miljoonaa euroa, mistä oikeusministeriön osuus on 970 000. Lisäksi esitykseen sisältyy 900 000 nuorten toimintamallin laajentamiseen toistuvasti ja vakavia rikoksia tekeville nuorille rikoskierteen katkaisemiseksi. Nuorisorikollisuutta ehkäisevässä ja torjuvassa toimenpideohjelmassa hallitus on halunnut ottaa mukaan koko yhteiskunnan, myös vanhempien kasvatusvastuun. Budjettiriihessä oikeusministeriölle osoitettuja avustusleikkauksia pienennettiin ja muun muassa rikosten uhrien tukipalveluiden leikkaukset voitiin lähes kokonaan perua, mistä olen todella tyytyväinen.

Muutama sana, arvoisa puhemies, vielä tästä budjettilakina olevasta yhdenvertaisuuslain muutoksesta, joka on nyt käsittelyssä myöskin. Esityksen mukaan suunnitteluvaihetta kevennetään luopumalla päiväkotikohtaisista suunnitelmista. [Ben Zyskowiec: Voi kauhistus!] Kyse on hallitusohjelmakirjauksesta, jossa kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan jatkamalla normien purkua. Aloite tästä on tullut Suomen Kuntaliitolta. Esityksellä vähennettäisiin hallinnollista työtä varhaiskasvatuksen toimipaikoissa ja aikaa jäisi enemmän lasten parissa tehtävään työhön, näin toteaa myös Kuntaliitto. [Ben Zyskowiec: Voi kauhistus!] Velvoitus yhdenvertaisuuden edistämisestä ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisesta säilyy varhaiskasvatuksessa. Suunnitelma voitaisiin kuitenkin jatkossa

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

laatia yhteisesti koskemaan kaikkia saman toimijan toimipaikkoja. — Kiitos. [Ben Zyskowiec: Selvää rasismia, sanovat vihreät!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten mennään debattiin, ja kaikki ne, jotka haluavat esittää vastauspuheenvuoron, nousevat seisomaan V-painiketta painaen. — Ja aloitetaan, lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola.

17.07 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa ministeri Meri! On pakko kiittää paitsi ministeriä myös koko hallitusta siitä, että näinä taloudellisesti niukkoina ja tiukkoina aikoina oikeusministeriön hallinnonala selviää melko lailla hyvin. Ja oikein erityiset kiitokset ministerille tosiaan siitä, millaisia kiristyksiä on luvassa rikollisille, vaikka budjettia ei niin kiristettäisikään — esimerkkinä juuri tuo, minkä ministerikin mainitsi, että tämä ensikertalaisuuden määritelmä muutetaan lähemmäs arkijärjen mukaiseksi eli niin, että rikoksentekijä voi tulevaisuudessa olla ensikertalainen vain yhden kerran.

Tässäkin salissa monasti kuultu vastaperuste on, että rangaistusten koventaminen ei vähennä rikollisuutta. Kuitenkin sitten, kun puhutaan seksuaalirikosrikollisista tai niin sanotuista rasismirikoksista tai vihapuherikoksista, silloin nämä samat henkilöt haluavatkin kiristää lakeja ja tuomioita. [Ben Zyskowiec: Joo, silloin ne auttavat!] Kyllä, minäkin haluan seksuaalirikollisille kovempia tuomioita ja uskon, että kun raiskaaja istuu vankilassa, vähentää se raiskausrikosten määrää ainakin hänen osaltaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

17.08 Pia Hiltunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten ylivelkaantuminen on vakava ja kasvava ongelma Suomessa, ja se näkyy ulosottovelallisten määrän jatkuvana lisääntymisenä. Vuonna 23 ylivelkaantuneita ihmisiä oli Suomessa jo yli 400 000. Nyt tässä talousarvioesityksessä oli maininta tästä asiasta mutta ei juurikaan konkreettisia toimia. Olisin kysynyt, arvoisa ministeri, minkälaisia konkreettisia toimia tähän on tulossa, että suuntaa saataisiin muutettua.

Toisena, kommenttina oikeastaan näistä varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitelmista, ajattelen, että se on hyvä asia, että tällaisia norminpurkutoimia tehdään ja toteutetaan. [Ben Zyskowiec: Ei kun se on rasismia! Kysykää vihreiltä!]

Ja sitten vielä kolmantena olisin halunnut kysyä tästä, kun vankilat ovat tällä hetkellä täynnä ja on kuultu, että vankien määrä kasvaa näiden tulevien esitysten myötä. Nyt kun tätä kuntouttavaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa ei voida tehdä ja tavallaan ennaltaehkäisyä näiden rikosten uusimisten toteutumiseksi, niin minkälaisia toimia tähän tilanteeseen on tulossa esimerkiksi vankilaverkon suhteen? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

17.09 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oikeusministeriön pääluokassa on aika hyvin pystytty näennäisesti säilyttämään resurssit, mutta ehkä semmoisena anekdoottina, että kyllä se tuottavuusohjelma siellä puree ja kyllä alueellisesti näyttää todella pahalta esimerkiksi Ulosottolaitoksen toimipisteverkon leikkaaminen lä-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

hes kahdella kolmasosalla. Se tarkoittaa tuolla pohjoisessakin sitä, että Rovaniemeltä on aika pitkä matka lähteä kahdella viranhaltijalla sinne Utsjoelle tekemään toimenpiteitä.

Ehkä sellaisena yleisenä huomiona, että tämä kriminaalipolitiikan kiristäminen on tarkoittanut ja tulee tarkoittamaan sitä, että sinne vankeinhoidon puolelle todennäköisesti uppoaa aika paljon rahaa. Aluepolitiikan ystävänä kysyisinkin ministeriltä, rupeanko minä katsomaan nyt Lapista sopivaa tonttia uudelle vankilalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kaikille tiedoksi, että ministerille on tosiaan tunti tässä varattu ja noin seitsemän minuuttia vaille myönnän sitten vielä valiokunnan puheenjohtajalle viimeisen puheenvuoron ja sen jälkeen ministerille ja sitten siirrytään puhujalistaan. — Mutta nyt rapsakat puheenvuorot. — Edustaja Viitala.

17.10 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Järjestöjen rahoitusten leikkaukset ovat lyhytnäköisiä, ja järjestöjen tekemää työtä ei voida korvata yrityksillä eikä julkisen sektorin toiminnalla. Jokainen euro, joka sijoitetaan järjestö- ja vapaaehtoistyöhön, tuottaa yli sijoitetun summan yhteistä hyvää. Rahoitusvaje järjestöillä tulee olemaan niin suuri, että useita ihmisille tärkeitä järjestöjen tukitoimintoja joudutaan karsimaan nopeassa aikataulussa, ja pelkään pahoin, että kalliimmalla tuotettujen palveluiden määrä kasvaa. Se ei ole järkevää veronmaksajien rahojen käyttöä.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt tekevät tärkeitä töitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamisessa, joita nyt tämä hallitus kurittaa. Ne pystyvät auttamaan heitä, joita juuri julkinen sektori tai yksityiset toimijat eivät tavoita, mutta jotka järjestöt kykenevät tavoittamaan, joten lyhytnäköiset leikkaukset järjestöiltä tulevat kalliiksi, ja sen myötä aiheutuvia harmejakin me joudumme vielä tulevaisuudessa korjaamaan kalliilla hinnalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

17.11 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman on kirjattu, että suomalaista oikeusvaltiota vahvistetaan etsimällä vaihtoehtoja käräjäoikeuksien lautamiesten nykyiselle valintamenettelylle siten, että puolueet irrotetaan valintamenettelystä. Kuntavaalit ovat tässä jo ovella, ja on valitettavaa, että selvitys ei ole edennyt. Ensi kesänä Suomessa valitaan taas puolueettoman ja riippumattoman tuomioistuinlaitoksen kokoonpanoihin vaaleilla valittuja lautamiehiä. Lautamiesjärjestelmä ei vahvista suomalaisten luottamusta puolueettomaan oikeuslaitokseen. Oikeusvaltiossa tuomareita ei tule valita poliittisin perustein.

Erityisen valitettavaa tämä on siitä syystä, että oikeusministeriön hallinnonalalle kohdistuu 18 miljoonan euron säästöt. Lautamiesten palkkiot ja muut kulut ovat noin kaksi miljoonaa euroa vuodessa, ja tämä paljon arvosteltu järjestelmä olisi noin 15 prosenttia näistä tarvittavista säästöistä. Nyt säästöjä tehdään esimerkiksi lakkauttamalla toimipaikkoja usealta paikkakunnalta. [Puhemies koputtaa]

Kysyisinkin ministeri Mereltä: milloin tämä epäkohta korjataan ja lautamiehistä luovutaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

17.13 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On iloinen uutinen, että oikeusministeriön hallinnonalalta ei kokonaisuudessaan leikata ja oikeudenhoitoon panostetaan. Ilmaisen kuitenkin huoleni järjestöihin kohdistuvien leikkausten osalta.

Hallitus on leikkaamassa rauhanjärjestöjen rahoituksen kokonaisuudessaan, mikä on surullinen ja ilmeisen ideologinen valinta. Rauhanjärjestöt ovat tälle vuodelle saaneet tukea 325 000 euroa, ja nyt tämä summa ollaan höyläämässä kokonaan. Esimerkiksi Venäjällä, Valko-Venäjällä ja Unkarissa rauhanliike on vaiennettu. Pidän huolestuttavana, että hallitus on ohjaamassa Suomea samalle tielle.

Hallitus iskee myös ihmisoikeustyöhön leikatessaan 100 000 euroa Ihmisoikeusliitolta. Lakisääteiset toiminnotkaan eivät ole turvassa, kun hallitus leikkaa Rikosuhripäivystykseltä ja perustuslain turvaaman saamelaisen kulttuuri-itsehallinnon toimintaedellytyksistä. Vaikka avustusleikkaukset ovat kokonaisuudessaan pienemmät kuin hallitus vielä kehysriihessä kaavaili, iskevät leikkaukset rajusti avustuksen saajien tärkeään työhön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille erinomaisesta puheenvuorosta. Todellakin tuo mahdollisuus asianmukaiseen ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on kansalaisten oikeus numero 1, samoin asiointi viranomaisessa niin, että saa sieltä perustuslain mukaan asianmukaisen vastauksen kohtuullisessa ajassa. Siihenhän liittyy tietysti olennaisena osana, kuten olette todenneetkin, tämä byrokratian purku. Ei voi olla niin, että me jatkuvasti lisäämme byrokratiaa, valitus-oikeuksia, mikä johtaa sitten taas siihen samaan tilanteeseen, että hallinto-oikeudet menevät tukkoon ja sitten taas asiat seisovat. Tällä hallituksella on ymmärryksen mukaan ja muistamani mukaan tavoitteena byrokratian purku, kuten oli Sipilän hallituksella aikanaan. Sitähän parjattiin silloin, mutta se oli aivan loistava menestys. Yli kolmesataa normia purettiin, ja kaikki tietävät, että luotiin 140 000 uutta työpaikkaa. Silloinhan reviteltiin otsikoita, että ne olivat tuettuja työpaikkoja. 90 prosenttia niistä syntyi avoimelle sektorille. Toivon hallitukselle menestystä ja onnea tiellä, koska tämä on kivinen tie mutta erittäin tuottoisa kansalaisten kannalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

17.15 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ministeri! Kokonaisturvallisuutta ei ole ilman vahvaa oikeusvaltiota. Oikeudenhoidon pitkään jatkunut aliresursointi on pidentänyt käsittelyaikoja ja heikentänyt kansalaistemme oikeusturvaa. Oikeusturvan saatavuus on ensisijaisesti ihmisoikeuskysymys, mutta samalla se on myös kysymys taloudesta ja Suomen houkuttelevuudesta investointiympäristönä myöskin. Oikeudenhoitoon kohdistuukin nyt merkittävä määrärahalisäys, josta ministeri äsken kertoi. Tällä turvataan oikeudenhoidon toimintaedellytyksiä ja kansalaisten oikeusturvaa, lämmin kiitos siitä ministerille ja koko hallitukselle.

Mutta olisin vielä varmistanut sen, että onhan rikosprosessiketjun osalta huomioitu se, ettei synny uusia pullonkauloja, kun rahoitusta suunnataan eri toimijoille. Ja toisena kysymyksenä olisin vielä kysynyt tuosta vankeinhoidosta ja kuntouttavasta toiminnasta vanki-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

loissa, eli vankiloiden toiminnassa on tärkeää huomioida eri asiakasryhmät, kuten esimerkiksi naisten erityiset tarpeet: millaisia toimia tämän osalta tehdään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lehtinen.

17.16 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten ministeri Meren ansiokkaasta esittelystä saattoi havaita, tämä hallitus panostaa oikeudenhoidon koko ketjuun.

Kerrataanpa vielä vähän, mitä kaikkea tehdään: Ensikertalainen voi olla vain kerran, Rikosseuraamuslaitoksen turvatekniikkaa päivitetään, tulee turvallisempia vankiloita vartijoille, ajantasaistetaan aserikosten rangaistussäännöksiä, laittomien aseiden kantaminen julkisella paikalla muun muassa tiukkenee, törkeiden ampuma-aserikosten rangaistussäännökset tiukkenevat vastaamaan paremmin nykyistä rikosten vakavuutta. Vaarallisen esineen hallussapidosta rangaistaan kovemmin, päihteiden salakuljettamista ja käyttöä vankiloissa ehkäistään, kiinnitetään huomiota nuorison jengirikollisuuteen ja monia muita, muun muassa nuorisorikollisuuteen liittyviä ohjelmia, joissa on yhteensä 43 toimenpidettä. Kokonaisuutena korjataan myöskin selonteon mukaista rahoitusvajetta 35 miljoonaa euroa. Voi vain todeta, että tämä hallitus tekee, eikä pelkästään puhu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras.

17.17 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Meri tässä puheenvuorossaan luetteli monia varmasti aika laajalti tässä salissa kannatettuja pieniä lisäyksiä ja parannuksia omalla toimialallaan. Se, mistä kannoin huolta edellisessä puheenvuorossani, jonka te, ministeri, ehkä ymmärsitte hieman väärin vastauksenne perusteella, on se, että vaikka nuorisorikollisuuden toimenpideohjelmaan saataisiin kaksi miljoonaa euroa, jos samaan aikaan leikataan sieltä ennaltaehkäisystä, leikataan nuorisotyöstä, leikataan sosiaali- ja terveystalvakuista, leikataan koulutuksesta, leikataan kansalaisjärjestöiltä, jotka tekevät nuorten parissa töitä, niin mitkään korjaavat toimenpiteet eivät tule riittämään. Sen takia koen, että on tärkeää panostaa ennaltaehkäisyyn ja huolehtia siitä, että näitä leikkauksia kohtuullistetaan.

Meillä on ollut viime aikoina erittäin huolestuttavia uutisia jälleen kerran lähisuhdeväkivallasta, joka on iso ongelma tässä maassa. Meillä on huolta turvakotien riittävästä rahoituksesta, ja toivoisin, että jos ministeri voisi sivuta lähisuhdeväkivallan torjuntaa ehkä omassa puheenvuorossaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

17.18 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme tilanteessa, jossa hallituksen panostukset oikeusministeriön hallinnonalalla ovat edelleen riittämättömiä turvaamaan oikeusavun ja rikosoikeudellisen prosessin toimivuutta. Jotta oikeuslaitoksen resurssit ja henkilöstön riittävyys voidaan varmistaa oikeusministeriön hallinnonalalla, alalle ei tulisi kohdentaa leikkauksia. Riittävät resurssit Rikosseuraamuslaitokselle ovat olennainen osa uusintarikollisuuden ehkäisemisessä ja yhteiskunnan turvallisuuden parantamisessa. Tosiasia on, että leikkaukset oikeusministeriön hallinnonalaan vai-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

kuttavat useisiin keskeisiin oikeusvaltioperiaatteisiin ja palveluihin negatiivisesti eivätkä tuota toivottua tulosta, ja tämä ei ole se toivottu suunta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

17.19 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Toivotan oikeusministerille voimia viedä hyvää hallitusohjelmaa eteenpäin. Tiedän, että siinä on valtava työmaa.

Eräs yksityiskohta: Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen aikaisemmin tekemän ratkaisun pohjalta korkein oikeus päätti maaliskuussa, että jos meillä on murhaaja, tappaja ja raiskaaja, heitä ei saa pitää vangittuina pelkästään sen vuoksi, että he ovat syyllistyneet tai heidän epäillään syyllistyneen hyvin törkeään rikokseen, vaan pitää olla erityiset perusteet, kuten paon vaara tai rikoksen uusimisen vaara ja niin edelleen. Tämä on johtanut järkyttäviin tilanteisiin. Porissa eräs murhamies tappoi 15-vuotiaan pojan teloitustyyliin, ja sitten hän oli vapaana tietysti sen jälkeen, kun hänet olisi tuomittu, tuomittiin uusista rikoksista, eikä vangittu siinäkään. Eräessä toisessa keississä mies päästettiin vapaaksi, kun oli kidutuksenomaisesti surmannut puolisonsa. Sen jälkeen hän soitti itse ja sanoi, että kuulee ääniä, jotka käskevät tappamaan. Vaikka tässä on EIT:n päätös taustalla, eikö tälle asialle voi mitään tehdä ja palauttaa sen hyvän vanhan käytännön Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

17.21 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusvaltio on kaiken pohja. Eivät yksityiset kansalaiset tai yritykset voi toimia, jos oikeusvaltion rakenteet eivät ole olemassa. Olen joskus kuvannut sitä, että se työ, mitä oikeusministeriössä tehdään, oikeusministeriön alaiset virastot ja viranomaiset tekevät, on kuin siivoajan työ: sitä ei huomata ennen kuin se ei toimi, ja sitten on todella vaikea tilanne, kun se ei toimi. Oppositioista on helppo katsoa, että tämä oikeusministeriön sektori on aika hyvällä tollalla ja siellä tehdään pääosin monia myönteisiä asioita. Ja tiedän pitkäaikaisen kollegan, oikeusministeri Meren olevan erittäin perehtynyt juristi ja antaumuksella tekevän työtä, ja siihen paljon voimia.

Kuitenkin kolme kysymystä, joissa voi olla pientä ehkä kritiikinkin särmää.

Ensimmäisenä: Ulosottovirasto on puolittamassa toimipaikkansa. Miten tämä vaikuttaa ulosoton käytännön toimintaan ja erityisesti erikoisperintään ja vaativampaan perintään?

Toinen kysymys: Tuomioistuinten rahoitus ja osaavan henkilöstön rekrytoiminen. Onko tämä rahoituksen lisäys riittävä ja saadaanko parhaat, lahjakkaimmat juristi töihin tuomarinuralle?

Ja, arvoisa puhemies, ehkä tärkein viimeisenä lyhyesti. Vakava systeeminen kysymys: Miten me saisimme Suomessa oikeudenkäyntien kustannuksia laskettua niin, [Puhemies koputtaa] että keskiluokan, keskituloisten ei olisi niin suuri kuluriski lähteä ajamaan asiaansa oikeuteen? Pitkäaikainen ongelma, tuletteko tekemään sille jotain?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

17.22 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan yhdyn siihen, että oikeusministeriön hallinnonalalla on monia hyviä pieniä lisäyksiä, joista

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

varmasti täällä tosiaan on yksimielisyys. Todellisuudessa oikeusministeriön hallinnonalalle kuitenkin kohdistuu myös valtiontalouden sopeuttamistoimien yhteydessä merkittäviäkin säästöjä. Tiedämme, että jo nykyisellään ja pidemmän aikaa esimerkiksi raiskausoireidenkäyntien käsittelyajat ovat neljää vuotta, ja nämä leikkaukset tietenkin luovat huolta siitä, että prosessien läpimenoajat voivat pidentyä, mikä sitten vaarantaa tietenkin oikeusprosessin tehokkuutta ja kansalaisten oikeusturvaa. Hallituksen monet esitykset lisäävät vankien määrää, ja tästä syystä on tärkeää kyllä huolehtia siitä, etteivät työntekijät ylikuormittuisi. Mutta mikä tärkeintä, järjestöihin ja rikoksen uhrien tukipalveluihin kohdistuvat leikkaukset toivoisin peruttavan, sillä ne tekevät merkittävää ennaltaehkäisevää työtä, joka on myöskin tukemassa yhteiskunnan turvallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan tässä vielä kaksi puheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri saa jo välillä vähän vastailla näihin. Elikkä edustajat Perholehto ja Holopainen. — Perholehto.

17.24 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tästä asiakohdan esittelystä. Haluan osaltani kiittää myös siitä, että näitä leikkauksia järjestörahoitukseen kohtuullistettiin erityisesti lähisuhdeväkivallan osalta. Pidän hyvin tärkeänä sitä, että myös lakisääteistä tehtävää toteuttava Rikosuhripäivystys esimerkiksi ei joutunut niin suuren leikkauksen kohteeksi kuin aluksi suunniteltiin. Toki täytyy sanoa, että 100 000 euron luokan leikkaus on heille merkitykseltään suurempi kuin mitä se valtion budjetissa on.

Asia, jota haluaisin kysyä ministeriltä, liittyy kuitenkin oikeastaan harmaan talouden torjuntaan. Sitä kannattaa tehdä yksin jo siksi, että jokainen siihen torjumiseen satsattu euro tuottaa usein valtiolle enemmän takaisin. Ja kun tätä keltaista kirjaa selasin, niin heräsi kyllä hieman huoli siitä, ovatko resurssit ja toimet tältä osin riittäviä. Tätä ehkä toivoisin, jos ministeri voisi hieman avata.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

17.25 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu vankilaturvallisuudesta — erittäin tärkeä aihe. Pitää muistaa, että vankilavirkailijat tekevät erittäin vaativaa ihmisten kohtaamistyötä, ja heillä pitää olla riittävät resurssit. On tietenkin vähän karua, että täällä nyt esimerkkeinä nousivat sekä valtiovarainministerin että muissakin puheenvuoroissa nämä tekniset toimet ja etälamauttimet, kun nimenomaan kysymys on työhyvinvoinnista ja siitä, että on riittävät resurssit näihin kohtaamisiin. Haluaisinkin kysyä: onhan muitakin toimia siis tulossa?

Vankilavirkailijat ovat nimenomaan nostaneet esiin sitä, että meillä on tällä hetkellä ylitäydet vankilat ja siellä on paljon järjestäytynyttä rikollisuutta. He toivovat, että heillä ei olisi tilannetta, jossa he joutuvat esimerkiksi työskentelemään yksin, ja että siellä olisi riittävästi koulutettua, osaavaa henkilökuntaa. Silloinhan vältettäisiin se, että mennään etälamauttimien käyttöön, joka varmasti aina on se viimesijainen vaihtoehto. Heillä pitää olla tosiaan riittävät resurssit.

Yksi huoli on se, että Rikosseuraamuslaitos olisi nyt lopettamassa oman tutkintokoulutuksensa vanginvartijoitten kouluttamiseen, ja se olisi kyllä äärimmäisen vaarallinen ja väärä suunta. Haluan kysyä ministeriltä: ollaanko tähän menossa?

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri vastaa tässä vaiheessa, nyt kolme minuuttia ja sitten vielä lopuksi saatte sen viisi minuuttia, mutta nyt kolme minuuttia.

17.26 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Aloitan noista lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerolan kysymyksistä ja kommentteista:

Kiitos, olemme tehneet hyvää työtä siihen, että hallinnonala selviää pienemmillä leikkauksilla kuin muut hallinnonalat. Mehän saimme oleellisesti pienemmän leikkaustavoitteen ylipäättään, oikeusministeriö, sisäministeriö ja puolustusministeriö, juuri siitä syystä, että me panostetaan sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen.

Erittäin tärkeitä rangaistusten kiristyskysymyksiä on tulossa. Kysymys on myös pohjoismaisesta tasosta. Keskustelin Ruotsin oikeusministeri Strömmerin kanssa reilu viikko sitten Ruotsissa, ja siellä kehoitettiin kovasti tuomaan lainsäädäntö monilta osin nimenomaan pohjoismaiselle tasolle. Esimerkiksi näitten laittomien aseiden ja teräaseiden osalta siellä on havaittu ongelmia ja haluttu puuttua niihin.

No, sitten mitä tulee tähän vankilatilanteeseen, niin tänä ja ensi vuonna on valmistumassa yhteensä 200 lisäpaikkaa vankiloihin. Nythän on hyvä huomata — vaikkei siitä edellisestä hallituksesta saisi puhua, mutta puhun nyt sen verran — että vankilat ovat olleet täynnä, mutta kun meillä ei ole vielä yhtään meidän lainsäädäntöä voimassa ja ne haasteet ovat nyt jo, niin tässä on ehkä tullut vähän laskuvirhettä silloin aikaisemmin, ja tätä on lähdetty korjaamaan. Yritetään katsoa myös vankipaikkojen tiivistämistä sen aikaa. Kuten tuossa puheessani yritin tuoda esille, me olemme nyt tehneet kirjauksen siitä, että esimerkiksi näiden ampuma-aselainsäädännön tuomien lisäysten osalta me huolehdimme siitä rahoituksesta ja vankipaikoista. Mitään päätöksiä ei tietenkään ole vielä siitä, minne tämä vankila ehkä tulisi, ja meidän täytyy nyt ensin tietysti katsoa tämä rahoitus, mutta tämä tuli tuolla syksyn riihessä pöytäkirjamerkintänä, ja me käymme nyt ne tarkat laskelmat läpi. Mutta se tarkoittaa sitä, että meidän täytyy saada lisää vankipaikkoja. Ei niitä kenenkään kotiin voi tietenkään viedä ja jättää sitä asiaa hoitamatta.

Sitten lisää noista vankiloista: Tuosta koulutusuudistuksesta on tulossa selvitys oikeusministeriöön, mutta olen keskustellut myös Rikosseuraamuslaitokseen päin, ja siellä tuodaan nyt eri vaihtoehtoja. En usko edes, että siellä esitetään mitään koulutuksen lakkauttamista, mikä oli joskus joku keskustelu, ja ymmärsin, että heiltä on tulossa useampi vaihtoehto, mutta en ole vielä saanut niitä, joten en ota siihen sen enempää kantaa.

Ja yksin työskentely ja pitovoima: Se on juuri se, että vankilaturvallisuus olisi kunnossa, koska on vaikeuksia saada vartijoita, kun siellä on liian vähän henkilökuntaa. Yksi nopea keino vaikuttaa siihen on, että siellä on laitteisto kunnossa, ja koulutuspaikkoja on myös lisätty. — Jatkan sitten kun seuraava kerta on, niin en ylitä puheaikaa. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Debatti siis jatkuu. — Edustaja Piisinen.

17.29 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensiksi haluan kiittää teitä, ministeri Meri, siitä, että vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta hallitus on pystynyt panostamaan lisää kansalaisten oikeussuojaan. Esimerkiksi syyttäjien jutturuuhkaa puretaan ja syyteharkinta-aikoja lyhennetään. On uhrien oikeusturvan kannalta tärkeää, että rikosjutut käsitellään nopeasti ja asianomistajat saavat ratkaisut

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

asiassa pikaisesti. Tekijät on syytä saada mahdollisimman nopeasti oikeuden eteen saamaan rangaistuksensa. Hallituksen tavoitteena on lyhentää käsittelyaikoja myös tuomioistuimissa.

Arvoisa rouva puhemies! Demokraattisessa oikeusvaltiossa on tärkeää panostaa luotettavaan ja tehokkaaseen oikeusjärjestelmään. Hallitus tekee tässä oikeita painopistevalintoja osoittaessaan lisää varoja syyttäjä- ja tuomioistuinlaitokselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lindén.

17.30 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että pääluokka 25, eli oikeusministeriön hallinnonala, on vain 1,5 prosenttia koko budjetista, mutta se on erittäin tärkeä osa julkista vallankäyttöä ja julkista palvelua. Siinä mielessä on hyvin tärkeää, että varaamme sille myös — ihan niin kuin nyt juuri parhaillaan — erikseen keskustelujajan.

Minua on aina viehättänyt oikeastaan tuolta Englannista lainattu lause. Siellähän nyt valtakunnansyyttäjä on pääministerinä, siis aikaisempi valtakunnansyyttäjä. Siellä Labouren linjana on ollut ”we are tough on crimes but tough on the causes of crimes, too” eli ”me olemme jämäköitä suhteessa rikoksiin mutta myös suhteessa rikosten syihin”.

Minun mielestäni varsinkin väkivaltarikoksista Suomessa tuomiot ovat liian lyhyitä, ja esimerkiksi oikeuspsykiatri Hannu Lauerma on kiinnittänyt tähän asiaan huomiota.

Loppuun: Vankiloiden ahtauteen jo viitattiin, ja äskeisessä vastauksessa kerroitte 200 lisäpaikasta. Tämä oli se, mikä minulla on tässä suurimpana huolena. Hyvä, jos siihen saadaan väljyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

17.31 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään useaan kertaan kuultu siitä, miten hallitus panostaa erityisesti sisäiseen turvallisuuteen. Kuitenkin näistä puheenvuoroista tulee vaikutelma, että sisäinen turvallisuus ymmärretään kovin suppeasti ja lähinnä ehkä turvallisuusviranomaisien resursseina tai nyt, kuten olemme puhuneet, vankien määrän kasvuna. Ennuste toki onkin ihan mittava, ja jos katsoin oikein, niin vankimäärän ennustetaan kasvavan jopa 250:llä.

Niin ikään rikosseuraamuksen osalta täällä on mainittu erityisesti turvatekniikka ja etälamauttimetkin useaan kertaan, mutta kuten edustaja Keto-Huovinenkin nosti esiin erityisesti naisvankien tilanteen ja kuntoutuksen, niin kysyisin nyt erityisesti siitä, millä tavalla turvataan sosiaalihuollon osuutta rikosseuraamuksessa koskien myös tietysti yhdyskuntapalvelua.

Ja erityisesti ehkä vielä nuoriin kohdistuvista toimenpiteistä ja Ankkuri-toiminnasta, jossa paitsi poliisin resurssit myös sosiaalihuollon resurssit ovat tärkeitä: kun tiedämme hyvinvointialueiden ahdingon, miten tämä puoli nyt varmistetaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

17.33 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Meren hallinnonala, oikeusministeriö, on tärkeä kokonaisuus, ja siihen hallitusohjelmassa on hyvät kir-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

jaukset, ja hienoa, että saadaan menemään eteenpäin tämä ensikertalaisuus, seksuaalirikoslainsäädäntö, aserikoslainsäädäntö, jotka ovat tulossa, ja siihen on resursseja varattu.

Nuorisorikollisuuden ehkäiseminen on tärkeä asia siinä. Varmasti myös ennalta ehkäisevät toimet, Ankkuri-toiminta ja STM:n alaiset, kuten hybridimalli lastensuojelussa, tukevat myös oikeusministeriön alaa. Täällä Oras Tynkkynen nosti turvakodit. Siihen STM:ssä on muuten lisärahoitusta tulossa.

Mutta itse kysyisin muutamasta asiasta. Ensin näistä rikosprosesseista, oikeusprosesseista. Tästä oikeusprosessista oikeastaan huostaanotetuista ja huoltajuuskysymyksistä, että onko saatu lyhennettyä sitä aikaa. Se on lapsille ja perheille raastavaa aikaa.

Toinen seksuaalirikoksista. Tämä rikosrekisteriote alle kolmen kuukauden työsuhteissa: olisiko tähän tulossa kiristystä? [Puhemies koputtaa] En ole varma, liittyykö se suoraan oikeusministeriöön.

Ja sitten ehkä vielä kertaisin sen Zyskowiezin nostaman asian: nämä vaaralliset rikolliset. [Puhemies: Aika!] Onko heidän vangittuna pitämiseensä tulossa muutoksia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. — Edustaja Strandman.

17.34 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Hallitus toteuttaa ohjelmassaan merkittäviä rikoslainsäädännön ja oikeuslaitoksen panostuksia. Hallitus haluaa huolehtia Suomen sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta. Hallituksen muutoksien jälkeen henkilö voi olla ensikertalainen vain kerran. Rikosseuraamuslaitosten turvatekniikkaa päivitetään, ja laittomien aseiden rangaistavuutta kiristetään. Tässä muutamia mainitakseni.

Hallitus ottaa myös Suomen rikos- ja jengirikollisuustilanteen vakavasti. Nuoriso- ja jengirikollisuutta torjutaan, ja rangaistuksia todellakin tehdään.

Arvoisa puhemies! Laki ja järjestys ovat yhteiskunnan kulmakiviä. Tämä hallitus on vahva ja vankka ja tekee muutokset rikosoikeuden lujittamiseksi. Kiitos tekemästasi työstä, oikeusministeri Meri, ja napakasta asioiden hoidosta. Kysyn ministeriltä vankilaverkostosta: Muun muassa Sulkavan ja Mikkelin vankilat Etelä-Savossa ovat alueille merkittäviä ja niissä tehdään hyvää työtä. [Puhemies koputtaa] Tulevatko ne säilymään? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.35 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänä vuonna valtioneuvosto hyväksyi valtion palveluiden saatavuutta ja toimintojen sijoittamista koskevan valtakunnallisen suunnitelman. Tavoitteena on valtion toimintojen ja yksiköiden sijoittelu niin, että perusoikeudet turvataan ja valtion palvelut ovat kaikkien saatavilla koko maan kattavasti. Suunnitelman toteutumista seurataan, ja mahdolliset muutokset arvioidaan puoliväliriiheen mennessä.

Samaan aikaan ulosottovirastoissa on Savossa meneillään karsintakilpailu, ja esimerkiksi Pieksämäen, Varkauden ja Iisalmen toimipisteet olisivat lakkautusuhan alla. Ja ainakin Pieksämäen ja Varkauden henkilöstöltä olisi tullut ministerille viesti siitä, että lakkautusten sijaan Varkaus- ja Pieksämäki-toimipisteet olisi järkevää yhdistää eikä lakkauttaa, jo laajan asiakaskunnankin vuoksi.

Eli kysynkin ministeriltä: onko yhdistäminen mahdollista lakkautusten sijaan?

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Eestilä.

17.36 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten arkiturvallisuus ja myös poliisien työturvallisuus ovat asioita, joista ei voi tinkiä. Sen takia on kyllä erinomaista, arvoisa ministeri ja takana oleva hallitus, että te puututte nytten jengirikollisuuteen 43:lla eri toimenpiteellä, ja on erinomaista, että viime kaudella paljon esillä ollut luvattoman aseiden hallussapito nyt saa sitten arvoisensa palkkion ja siihen oikeasti puututaan.

Mutta, arvoisa oikeusministeri, arvoisa puhemies, on yksi vähän arkaluontoinen asia, jonka kuitenkin nyt nostan esiin. Meidän täytyy huolehtia siitä, että Suomessa instituutioihin luottaminen säilyy korkealla tasolla. Ja kun korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus tosiasiaa täydentävät itse itseään. Ne tekevät paljon tulkintoja, ja olen vähän huolissani siitä.

Tämä kannanhoidollinen metsästys on yksi esimerkki — että karhut ja sudet juoksevat missä sattuu. Lainsäätäjän tahto on, että kannanhoidollinen metsästys Suomessa on sosiaalisista syistä välttämätöntä, ja oikeus tulkitsee hieman toisin, vaikka luontodirektiivi ja komissio kannanhoidollisen metsästyksen sallisivat, kuten myös eduskunta. Te ette voi sille mitään tehdä, mutta nostan sen eduskunnassa esiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

17.38 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Resursien riittävyys oikeusjärjestelmässä on välttämätöntä oikeusvaltion toimintakyvyn säilyttämiseksi. Myös Rikosseuraamuslaitoksen riittävät resurssit ovat olennaisia uusintarikollisuuden ehkäisemiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden parantamiseksi. Myös kansainvälisten pakotteiden tehokas täytäntöönpano vaatii riittävästi resursseja Ulosottolaitokselle erityisesti Venäjän ja Ukrainan välisen sodan asettamien haasteiden vuoksi. Kysynkin: miten kansainvälisten pakotteiden täytäntöönpano on resursoitu Ulosottolaitokselle? Rauhanjärjestöjen ja rikoksen uhrien tukipalveluja tuottavien yhteisöjen rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset tulisi perua. Nämä järjestöt tekevät tärkeää, ennaltaehkäisevää työtä, joka tukee yhteiskunnan turvallisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

17.39 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tarkoituksena on tehdä sellaista kriminaalipolitiikkaa, että voidaan hyvällä sydämellä sanoa: rikos ei kannata. Tänä päivänä huomaamme usein, että rikosten rangaistukset eivät vastaa teon vakavuutta. Aivan erityisesti tämä nousee esille turuilla ja toreilla, kun puhutaan erilaisista väkivalta- ja seksuaalirikoksista. Ikävä kyllä, olemme saaneet lukea lehdistä viime aikoina myös aivan ennennäkemättömän raaoista ja nöyryyttävistä väkivallanteoista. Olemme ehkä jo oppineet sen, että pään silittäminen ja voivottelu eivät ole tuoneet toivottuja lopputuloksia. Kriminaalipolitiikan kiristäminen on ihan oikea suunta. Kiitos, oikeusministeri Meri.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

17.40 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Meri, korostitte omassa puheenvuorossanne sitä, että teidän leikkausvaade oli pienempi kuin muilla hallinnonaloilla. On kuitenkin ehkä realistista todeta, että tämä nykyinen budjetti ei riitä turvaamaan oikeusavun ja rikosoikeudellisten prosessien sujuvuutta. Olemme tuolla työvaliokunnassa aloittaneet keskustelun paikallisesta sopimisesta ja siitä, että esimerkiksi paikallisen sopimisen lisääminen tulee pirstaloimaan entisestään sitä toimivaltaa, käsitelläänkö asioita käräjillä vai työtuomioistuimessa, ja siirto näitten oikeuksien välillä ei aina onnistu. Kuinka olette ajatelleet varmistaa näissä tapauksissa, että työntekijän oikeus toteutuu ja tapahtuu, ja onko tämä asia ollut missään keskusteluissakaan näitten resurssivaahteitten lisäämisen näkökulmasta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, Mira.

17.41 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus tosiaan panostaa turvallisuuteen, yhteiskunta- ja oikeusjärjestykseen. Pyrimme takaamaan poliisin ja oikeuslaitoksen toimintavarmuuden, mutta hallitus pyrkii myös sitten samalla siihen, että rangaistukset ovat kansalaisen oikeustajun mukaisia, kuten tämä ensikertalaisuusasia osoittaa. Järkevä kriminaalipolitiikka tukee yhteiskuntaa.

Oikeusministeriön hallinnonalan säästöt ovat yleistä linjaa pienemmät, koska hallitus haluaa tosiaankin huolehtia siitä, että Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta ja oikeudenhoidon toimintakyvystä, joka on perusta meidän oikeusvaltion toiminnoille, huolehditaan. On hienoa, että syyttäjien ja tuomioistuimen toimintaa turvataan, ettemme menetä yhteiskuntarauhamme pilareita ja jutut saataisiin tutkittua ja istuttua kohtuullisissa aikatauluissa. Lisäksi rahoitusta on osoitettu vankilajärjestelmän parantamiseen ja vankimäärän kasvuun liittyviin menoihin, mikä parantaa vankiloiden ja työntekijöitten turvallisuutta.

Monia monia uudistuksia. Ampuma-aselainsäädännön kiristäminen on yksi näistä tärkeistä, ja kiitos tosiaan siitä oikeusministeriölle ja oikeusministeri Leena Merelle, että olet tarttunut näihin haasteisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt ensisijaisesti heille, jotka ensimmäistä kertaa täällä pyytävät, elikkä tässä on vielä kaksi sellaista henkilöä, ja sitten katsotaan, mitä silloin on kello ja mitä sitten tehdään. Edustajat Wallinheimo ja Rasinkangas.

17.42 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministerille kiitokset oikein hyvästä ja asianmukaisesta työstä, mutta puheenvuoro itse asiassa menee edustaja Honkosen hengessä vähän tästä norminpurusta. Meillähan tosiaan on tässä erilaisia hankkeita käynnissä niin ministeriössä kuin hallituspuolueiden ryhmien välillä. Normeja kyllä puretaan — sen, päästäänkö 300:aan, aika näyttää.

Mutta yksi mielenkiintoinen esitys on tulossa tällä hetkellä eduskuntaan, ja se kuuluu tähän rakennuslain korjaussarjaan, joka on tehty niin sanotusti norminpurkuhengessä. Siellä itse asiassa tulee tällainen mielenkiintoinen asia, että valitusoikeuksia tullaan nyt rajamaan maltillisesti. Todennäköisesti tämä on katsottu oikeusministerin kanssa tarkkaan läpi, että todellakin näitä pystytään jatkossa rajaamaan, koska meillä Suomessa näitä valittajia valitettavasti riittää. Ehkä voimme puhua sadoista miljoonista, ellei miljardeista, siinä,

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

että valitusten takana tälläkin hetkellä on paljon investointeja jumissa. Toivoisin tästä muutaman sanan, että minkä tyypistä lakia sieltä on tulossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Rasinkangas.

17.43 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos oikeusministerille erinomaisesta esittelystä liittyen hallituksen toimenpiteisiin turvallisuustalouden työkalupakin ja resurssien lisäämisestä.

Myös rikosten rangaistusten koventaminen on tärkeä asia, joka osaltaan ilmentää rikoksen vakavuutta. Esimerkiksi toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen kantaminen yleisellä paikalla: rangaistuksen koventaminen on tervetullut, sillä yhä nuoremmat kantavat astaloita koulussa ja vapaa-aikana. On annettava julkinen kuva siitä, että rikoksilla on rangaistus ja seuraamus.

Toivon, että tätä samaa resursointia ja keinoja työntekoon lisätään myös lastensuojeluyksiköissä toimivalle henkilöstölle, joka joutuu toistuvasti uhkaaviin väkivaltilanteisiin työssään. — Kiitoksia, ministeri Meri.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vähän kakkoskierrosta, keretään sitten. Elikkä otetaan sieltä Holopainen, Keto-Huovinen ja Viitala ja sen jälkeen valiokunnan puheenjohtaja Eerola. — Holopainen.

17.44 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan vielä esiin Rikosseuraamuslaitoksen resurssit ja tämän hallinnonalan kehittämisen. On tärkeää tieteenkin tietää — sen lisäksi, että ajatellaan, että nyt sitten näitten toimenpiteitten kautta rangaistuksia kovennetaan ja vankien määrä lisääntyy — että sehän ei auta, mikäli siellä vankilassa ei pystytäkään tekemään sellaista toimintaa, joka sitten edesauttaa sitä, että näillä ihmisillä palatessaan sieltä vankilasta normaaliyhteiskuntaan olisivat asiat kunnossa ja he eivät syyllistyisi uusintarikollisuuteen. Kuinka näette: mihin suuntaan menevät päihde- ja mielenterveyskuntoutuskokonaisuudet, ja kuinka jatkossa pystytään esimerkiksi väkivaltarikosrikoksiin syyllistyneiden kuntoutusta toteuttamaan?

Vielä nostan esiin sen, että turvallisuusviranomaiset ovat kantaneet huolta siitä, että on riski, että tapahtuu sama kuin Ruotsissa, eli kun vankien määrä kasvaa ja jos ne resurssit eivät ole riittävät, niin siitä muodostuu rekrytointipesäke järjestäytyneen rikollisuuden toimijoille [Puhemies koputtaa] ja ollaan entistä vaikeammassa tilanteessa. Kuinka tähän pystymme vastaamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

17.46 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri, kuluneiden kuukausien aikana on uutisoitu useista ampumatapauksista ympäri Suomen. On tärkeää, että varmistamme niin rikosoikeuden kuin viranomaistoiminnan keinoin riittävät työkalut meidän viranomaisille puuttua tähän rikolliseen toimintaan. Tein vuonna 2020 lakialoitteen laittomien ampuma-aseiden rangaistusten kiristämisestä. Tämän aloitteen allekirjoitti silloin yli sata kansanedustajaa, elikkä oli vahva yhteinen tahtotila viedä tätä eteenpäin, ja olen erittäin tyytyväinen, että ampuma-aserikoslainsäädännön uudistus

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

etenee ja näistä rangaistaan jatkossa ankarammin. Tämä on tärkeä uudistus meidän sisäisen turvallisuuden kannalta. Kysynkin: missä vaiheessa tämä esitys on, ja milloin se on tulossa eduskuntaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustajat Viitala ja Eerola ja sen jälkeen ministeri.

17.47 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeuslaitoksen riittävät resurssit ovat keskeisiä oikeusturvan takaamisessa ja kansalaisten perusoikeuksien toteutumisessa. Leikkaukset johtavat helposti käsittelyaikojen hidastumiseen, mikä johtaa viivästyksiin oikeusprosessissa ja siten heikentää kansalaisten oikeusturvaa.

Rikosseuraamuslaitoksen rahoituksen vähentäminen vaarantaa mahdollisuuden toteuttaa niitä lakisääteisiä tehtäviä, kuten uusintarikollisuuden ehkäisyä. Lisäksi ylikuormitetut työolot vankiloissa ja resurssien puute lisäävät myös työturvallisuusriskejä, ja niitä riskejä ei hallita pelkillä etälamauttimilla. Kuntouttava työ on tärkeä osa rikollisuuden ennalta ehkäisyä ja siten keskeinen elementti rikoksenteekijöiden onnistuneessa paluussa yhteiskuntaan.

Arvoisa ministeri Meri, kun kuntouttavasta toiminnasta leikataan ja kriminaalipolitiikkaa samaan aikaan kiristetään, miten vankipaikat tulevat tulevaisuudessa riittämään, kun vankilat ovat jo nyt täynnä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten valiokunnan puheenjohtaja Eerola.

17.48 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän loppuun varmaan pitäisi pitää joku kokoava puheenvuoro, joka nivoisi yhteen koko oikeusministeriön hallinnonalan ja siihen liittyvän ensi vuoden budjetin, mutta keskityn silti kuitenkin vain yhteen asiaan, joka tässä on noussut keskustelun aikana esille, eli tähän vankiloiden turvallisuuteen:

En nyt viittaa tähän keskusteluun, mikä viimeisen tunnin aikana on käyty, mutta aiemmassa keskustelussa, kun tuolla ministeriaitiossa istuivat pääministeri Orpo ja ministeri Purra, vähän halventavasti näistä etälamauttimista silloin puhuttiin.

Tämä vankilaturvallisuus on ollut ongelma jo pitkään, ja tässä hallituksen budjetissa nyt esitetäänkin lisärahoitusta vankiloiden turvatekniikan päivittämiseen noin kuudella ja puolella miljoonalla eurolla. Vaikka tämä on kokonaisbudjetissa pieni summa, tämä on silti merkittävä panostus, joka parantaa sekä henkilöstön että vankien turvallisuutta ja ehkäisee päihteiden ja väkivaltaisten esineiden salakuljetusta vankiloihin. Toivottavasti tämä omalta osaltaan myös parantaa tätä työvoimapulaa ja vetovoimaa tälle alalle, joista viime aikoina on paljon keskusteltu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, viisi minuuttia, ja vähän voi pidempäänkin, jos tuntuu siltä.

17.49 Oikeusministeri Leena Meri: Hyviä kysymyksiä oli tosi paljon, ja yritän ehtiä vastaamaan mahdollisimman moneen asiaan.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ensinnäkin edustaja Keto-Huoviselle: Aselaesta on sovittu, että ne tuodaan, se ampu-ma-aserikoslainsäädäntö, tämän vuoden aikana eduskuntaan. Se on ollut jo lausuntokier-roksella. Se on luettavissa oikeusministeriön sivujen kautta, sekä se esitys että nämä lau-sunnot. Siellä voi käydä tutustumassa.

Ja mitä tulee tähän vankilaturvallisuuteen ja siihen, ettei sinne ajautuisi epämääräistä ai-nesta töihin, niin meillähän tehdään turvallisuusselvitykset vankilahenkilökunnalle. Se on yksi keino. Ja meillähän laajenee turvallisuusselvitykset myös tuonne satamiin, satama-työntekijöihin. Tämähän on ollut Ruotsissa ongelmana, että järjestäytynyt rikollisuus ver-kostoituu ja ujuttautuu sinne.

Sitten unohtin enkä ehtinyt tuossa tuosta pakkokeinolainsäädännöstä. Edustaja Zysko-wicz kysyi tästä vangitsemisesta. Meillä on tulossa pakkokeinolin kokonaistarkastelua tai tiettyjen osioiden tarkastelua hallitusohjelmakirjausten vuoksi, ja me katsotaan siinä yh-teydessä, että onko siinä mitään tehtävissä sille, onko täsmennysmahdollisuutta tai muuta. Osa henkilöistä sanoo, että tällaisia lisäedellytyksiä vangitsemiselle olisi pitänyt nyt jo ol-la, esimerkiksi jatkamisvaara tai pakenemisvaara. Toiset taas sanovat, että tämä on muut-tanut käytäntöä. Ja ilmeisesti tämä on muuttanut käytäntöä. Katsotaan, voidaanko sille lainsäädännölle tehdä jotakin.

Sitten tuosta Ulosottolaitoksesta. Siis Ulosottolaitos on tehnyt selvitystä nimenomaan tämän tehostamisen vuoksi, että miltä paikkakunnilta voitaisiin katsoa, että paikkoja voi-taisiin lakkauttaa, koska 98 prosenttia asioinneista on heidän selvityksensä mukaan nykyi-sin sähköisiä. Tästä ei siis ole mitään päätöksiä. Tämä on saapunut ministeriöön, ja tämä on tarkoitus laittaa lausunnoille, ja lausuntojen jälkeen... Siis me otamme kaikki lausunnot vastaan. Olen itse nähnyt sähköpostissani jo muutaman. Vaikka tämä ei ole vielä ministe-riöstä lähtenyt lausunnoille, niin niitä on tullut ja me otamme ne vastaan, ja se katsotaan sit-ten sen jälkeen. Mitään päätöksiä ei ole tehty, mutta varmasti uskon, että joitain supistuk-sia tulee, koska jos 98 prosenttia palveluista on jo sähköisiä, niin eihän niitä seiniä kannata pitää. Tässä on ideana se, että henkilötyövuosia saataisiin turvattua, ja on hyvä miettiä, että onko se verkosto liian laaja — mutta mitään päätöksiä ei ole.

Lautamiesten osalta tuossa oli meillä tiedote oikeusministeriöltä, mutta se on varmaan mennyt joiltakin ohi, kun on paljon tiedotteita. Viime kaudella oli jo arvioitu sitä, miten saataisiin tämä poliittinen valinta pois tästä lautamiesjärjestelmästä, ja arvioitiin, että jos se olisi Tuomioistuinviraston tehtävä, se maksaisi useamman miljoonan, kun luotaisiin järjes-telmä ja Tuomioistuinvirastoon pitäisi perustaa uusia virkoja. No, tilanne on se, että lisära-hoitusta tähän ei ole. Elikkä en ole lähtenyt siihen, että lähtisin leikkaamaan perustoimin-noista, jotta voisin tämän toteuttaa. Ja tästä syystä ja osana tätä pohdintaa myös Tuomiois-tuinvirasto on pohtinut sitä, pitäisikö selvittää sitä lakkauttamista. Ja nyt me selvitetään si-tä, että mitä tarkoittaisi, jos se lakkautettaisiin.

Mutta siinä täytyy huomioida se — täällä oli jossakin puheenvuorossa, että tulisi suora säästö, kun otettaisiin vaan ne lautamieskulut pois — että ensinnäkin kysymys on tietysti historiallisesti merkittävästä instituutiosta, ja toiseksikin tietyt kokoonpanot pitää joka ta-pauksessa säilyttää. Kaikkia asioita ei voi siirtää yhden tuomarin kokoonpanoon, ja joku-han sinne täytyisi sitten tilalle saada kokoonpanoon. Voisiko niitä keventää, vai olisiko jo-tenkin mahdollista, että tuomioistuin sillä lailla uudistuisi, että esimerkiksi notaareita käy-tettäisiin enemmän siinä tuomarin apuna? Mutta tämä täytyy nyt tarkastella ja selvittää, koska tämä poliittinen nimitysvalta pitäisi saada pois täältä joka tapauksessa. Siitä on tul-lut myös kansainvälisiltä toimijoilta meille huomautuksia.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ylivelkaantumisesta meillä on työryhmä aloittanut työnsä, ja siitä on tulossa tällä kaudella hallituksen esitys. Siitä on tosi laajoja hallitusohjelmakirjauksia ja selvityksiä. Tulosten ulosmittausta koskevia säädöksiä tarkastellaan ja laskentasääntöjä ja myös sitä, voisiko pääomaa esimerkiksi lyhentää ennen korkoja, että se pääomakin joskus lyhenisi. Se on aika haastava harjoitus, ja siellä tehdään paljon työtä. Ja tästä syystä sitä ulosmittauksen suojaosuutta jatkettiin hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti, jotta tätä työtä voidaan rauhassa tehdä. Lisäksi meiltä tulee tämä taloyhtiölainojen positiivisen luottotietorekisterin laajennus.

Ja sen vielä sanon, että jos piti priorisoida ei-lakisääteisten tehtävien avustusten leikkauksia, niin kyllä minä sitten esitin niitä leikkauksia sinne. En minä voi mennä sanomaan tuomioistuimelle, että leikataan teiltä ja annetaan sitten rauhanjärjestöille, että ikäväkseni — tai miten nyt kukakin sen ajattelee — näin on nyt esitetty. Mutta eduskunta päättää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Nyt sitten siirrytään tuohon puhujalistaan. Äskен huomasi, että edustaja Päivärinta kävikin täällä, ja todettiin, että tosiaan edustaja Päivärinnan nimi on ollut ykkösenä täällä koko päivän, mutta sen olivat jostain syystä koneet heittäneet jonnekin. Palautimme sen siihen, ja nyt sitten edustaja Päivärinta.

Tämän sen tähden sanon ihan avoimesti, että ei tule semmoinen kuva, että kun käy täällä, niin saa ensimmäisenä puhua. [Naurua] Sitä ei tapahdu.

17.55 Susanne Päivärinta kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Me emme toimi niin. — Suomen julkinen talous on ajautunut kroonisesti alijäämäiseksi. Suomen julkisen velan suhde bkt:hen huitelee jo kohta 80 prosentissa, kun se Tanskassa ja Ruotsissa on noin 30 prosenttia. Tämä tarkoittaa sitä, että meidän elintasomme on lainaa. Tämä tarkoittaa siis sitä, että tulot eivät riitä menojen kattamiseen, vaan rahoitamme velkarahalla sosiaaliturvaa, palveluitamme ja maamme puolustusta.

Minun on ihan pakko kysyä edelleen uudestaan, kun olen tänään yli neljä tuntia kuunnellut opposition puheita Suomen julkisen talouden tilasta, että ymmärrätkö te, miksi Suomen julkisen talouden tila on tässä jamassa. Onko teillä ymmärrystä siitä, miten tästä suosta nousee? Onko teillä ymmärrystä siitä, miksi Ruotsissa ja Tanskassa pyyhkii niin hyvin? Kysyn tätä siksi, että tuntuu vaikealta uskoa, että teillä on sitä ymmärrystä. Koska kun ollaan tänään kuunneltu SDP:n vaihtoehtoja, niin ne ovat niin laihat — ne ovat niin laihat, ettei niitä näy. [Piritta Rantasen välihuuto] Ne ovat niin laihat, että vaikka kuinka katsoo, niin niitä ei näy. Eihän se ole mikään ihme, että niitä ei näy, kun te olette piilottaneet teidän vaihtoehtobudjettinne työllisyysvaikutukset.

Tänään kuitenkin edustajanne Haatainen sanoi, että te nojaatte faktoihin, mutta onko se siis niin, että silloin, kun faktat eivät ole teille mieleisiä, te piilotatte ne? Vaikea on ymmärtää, mutta kutsun teidät yhdessä nyt näihin talkoisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän taloutemme ei ole todellakaan kasvanut yli 16 vuoteen, ja tämä on johtanut julkisen talouden pysyvään, suureen alijäämään ja julkisen velan nopeaan kasvuun.

Arvon oppositio, sanon nyt vielä senkin, että tilanne olisi nyt tällä hetkellä himppusen lohdullisempi, jos te olisitte hallitusvastuussa ollessanne ottaneet vastuuta Suomen velkaantumisen taittamisesta. Te ette sopeuttaneet, ettekä leikanneet mistään.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Orpon hallitus sen sijaan kantaa nyt vastuun Suomen talouden tilasta ja tulevaisuudesta, meidän tulevien sukupolvien ja lastemme tulevaisuudesta. Se merkitsee yhdeksän miljardin sopeutusta. Me tiedämme sen hyvin, että siitä ei suosiota eikä suosiopisteitä heru, mutta me teemme sen.

On tässä nyt jotakin positiivistakin ilmassa: tiedot vuoden alkupuoliskolta kertovat, että Suomen talous on alkanut kasvaa, ja ensi vuodelle valtiovarainministeriö ennustaa jo 1,7 prosentin kasvua. Me lupaamme Orpon hallituksessa, että me teemme kaikkemme, jotta suomalaisilla olisi tulevaisuudessakin pohjoismainen hyvinvointivaltio. Hallitus poistaa työllistämisen ja työllistymisen esteitä. Hallitus poistaa kannustinloukkuja ja lisää paikallista sopimista, jotta työtä ei jää tekemättä ja verotuloja saamatta. Investoinnit ja elinvoimaiset yritykset ovat terveen talouden pohja, ei velka. Me toteutamme huomattavat satsaukset koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen. Vaalikauden aikana vuosittaista tutkimusrahoitusta nostetaan peräti miljardilla eurolla ja perusopetuksen rahoitusta 200 miljoonalla eurolla.

Arvon SDP, kutsun teidät riemumielin mukaan näihin talkoihin — vai aiotteko te olla loppuikänne ja ikuisesti puolue, joka piilotti oman vaihtoehtonne työllisyysvaikutukset? — Kiitos. [Piritta Rantanen: Harvinaisen törkeä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Peltonen.

17.59 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Olemme saaneet tänne eduskunnan suureen saliin käsiteltäväksemme valtion ensi vuoden talousarvioehdotuksen. Yksi asia lienee meille kaikille tässä salissa hyvin selvää: maamme talous on vaikeassa tilanteessa, ja olemme ison urakan edessä, jotta suunta tästä kääntyisi. Suomen talouden isosta kuvasta ei siten riitä löydy tai sellaista aikaiseksi saada, sen sijaan ne keinot, joilla puuttuisimme valtion velkaantumiseen ja julkisen talouden alijäämään aiheuttavat suurempia näkemyseroja ryhmien välillä tässä salissa.

Pääministeri Orpon hallituksella on tätä budjettiehdotusta annettaessa takanaan pian puolentoista vuoden taival vallassa. Päivä päivältä on käynyt yhä selvemmäksi, että hallituksen tarjoamat lääkkeet maamme talouden tasapainottamiseksi eivät pure siinä määrin kuin vielä ennen vaaleja lupailtiin tai ymmärtää annettiin. Velkaantuminen jatkuu ennätysellisen korkealla, työttömyys on jo eurooppalaisissa ennätyslukemissa ja talouden kasvukin on olematonta. Hallitus on epäonnistunut rakennusalan kriisiin vastaamisessa, ja sitä kautta talouden tilanne on vaikeutunut entisestään kuluvan vuoden aikana. Kansalaisten ostovoima on heikentynyt suurten leikkausten myötä, ja työmarkkinatkin on ajettu kriisiin. Kasvutoimiakaan emme riittävästi ensi vuoden talousarvioehdotuksesta vielä löydä. Hallituksen olisikin nyt syytä pysähtyä näiden tosiasioiden äärelle ja korjattava kurssiaan kestävämmälle polulle.

Arvoisa puhemies! Moni kansalainen kantaa juuri nyt suurta huolta hyvinvointivaltiomme tulevaisuudesta. Myös me sosiaalidemokraatit jaamme tämän huolen, sillä hallitus nakertaa toimillaan hyvinvointivaltiomme perustaa. Sosiaaliturvaan kohdistetut massiiviset leikkaukset ajavat ihmisiä yhä heikompaan asemaan aikana, jolloin kaikki tulisi pitää mukana. Sosiaali- ja terveystalouden haasteisiin ei ratkaisua tuoda sillä, että hoitajamitoitusta leikataan ja hoitotakuukin romutetaan. Hallitukselta ei myöskään lisäaikaa heru hyvinvointialueille siihen talouden sopeuttamiseen, joka alueilla on nyt edessä. Jälleen on paikallaan vedota voimakkaasti hallitukseen: Pidentäkää hyvinvointialueiden alijäämän

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

kattamisvelvoitetta edes muutamalla vuodella. Antakaa alueille se työrauha, jonka alueet tarvitsevat onnistuakseen vaativassa tehtävässään talouden tasapainottamiseksi. Kokemusta oikeudenmukaisuudesta koettelee lisäksi tosiasia siitä, että samaan aikaan hallituksella on varaa kohdistaa vaalikauden kuluessa jopa puoli miljardia euroa lisää yksityiseen terveysbisnekseen.

Hyvinvointivaltiomme toinen kivijalka, koulutus, kokee sekin hallituksen käsissä kovia. Ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkaukset, aikuiskoulutustuen lakikauttaminen, joka on jo aiemmin päätetty, ja opiskelijoiden toimeentulon nakertaminen ovat niitä toimia, jotka vetävät mattoa osaamistason vahvistamisen alta.

Arvoisa puhemies! Budjettiesitys on laaja kokonaisuus. Kyllä sieltä siis kiitoksien aihetakin löytyy. Panostukset sisäiseen turvallisuuteen ovat tervetulleita ja välttämättömiä. Työtä esimerkiksi poliisien määrän kasvattamiseksi pitää jatkaa. Tämä työ pantiinkin hyvälle alulle jo edellisen hallituksen vahtivuorolla, ja hyvä, että tällä polulla pysytään ja tahiä vielä kiihdytetään. Samaan aikaan on syytä nostaa kuitenkin esiin huoli Rajavartiolaitoksen määrärahoista, joihin kohdistuu merkittävä sopeutuspaine vielä tämänkin talousarvioehdotuksen jäljiltä. Näiltä tulevilta heikennyksiltä hallituksen pitäisi Rajavartiolaitosta pystyä suojaamaan. Uskon sen olevan yhteinen asiamme.

Siinä, missä panostukset sisäiseen turvallisuuteen ja esimerkiksi jengirikollisuuden torjumiseen ovat kannatettavia, haluan samalla muistuttaa hallitusta myös maamme sisäisen turvallisuuden perustan vaalimisen tärkeydestä. Hallituksen eriarvoistavat heikennykset palveluihin ja sosiaaliturvaan luovat kasvualustaa pahoinvoinnille ja syrjäytymiselle, jonka hintalappu heijastuu myös turvallisuuteen pidemmällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit siis tunnistamme ne rakenteelliset ongelmat, joita Suomen taloudessa on ja joita on pyrittävä korjaamaan. Ero sosiaalidemokratien ja hallituksen politiikan välillä on juuri siinä, että tasapainottaisimme taloutta hallitusta oikeudenmukaisemmin. Panostaisimme Suomen kasvuun niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä, ja vakauttaisimme työmarkkinat hallituksen työmarkkinaheikennysten synkien pilvien alta. SDP tulee esittämään oman, paremman vaihtoehtonsa hallituksen ensi vuoden talousarvioehdotukselle syksyn kuluessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

18.05 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pakkohan se on sanoa, kun tuota keltaista kirjaa ensi vuodelle ja siihen liittyviä asiakirjoja katselee, että eihän siinä kovin hyvältä näytä. Suomen tilanne on vakava, ja sen lisäksi, että meillä on taloudellisesti hyvin vaikea tilanne niin yksityistaloudessa kuin julkisessa taloudessa, niin vielä enemmän, puhemies, olen huolissani siitä henkisestä synkkyydestä, mikä tässä tasavallassa on valloilleen päässyt. Siitä tietysti jokaisen mielipidevaikuttajan kaikissa puolueissa pitää kantaa vastuuta, mutta erityinen vastuu on hallituksella, kaikista seuratuimmilla päättäjillä, milaista tunnelmaa haluaa kansalaisille levittää — palaan siihen puheeni loppuvaiheessa.

Kokoomus ja perussuomalaiset ovat johtaneet Suomea pian puolitoista vuotta. Monet lupaukset paremmasta ovat kuitenkin särkyneet, ja tarvitaan nyt suunnanmuutosta monella tavalla.

Arvoisa puhemies! Meillä on riskinä se, että Suomi ajautuu vuosi vuodelta leikkausten ja veronkorotusten kierteen tielle ja että emme pysty kattamaan alijäämiä ensi vuodelle. Vaikka pääministeripuolue kokoomus lupasi vaaleissa, että lopetetaan velkaantuminen,

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

niin ensi vuonna tulee 12 miljardia lisää velkaa, eli olemme alijäämäisiä. Suomen talouden ensi vuodelle 12 miljardia, ja yli 50 miljardia on tällä vauhdilla tulossa tälle vaalikaudelle lisää siitä huolimatta, että erittäin kipeitä ja vaikeita leikkauksia ja veronkorotuksia on tehty, joista osaa keskusta kannattaa ja osaa ei kannata, mutta se iso pointti on se, että meidän on saatava Suomen talous kasvuun kunnolla. Tällä hetkellä, sanotaanko, nollassa prosentista ehkä noin puoleentoista prosenttiin on meidän taloutemme kasvu, ja meidän pitäisi päästä noin kahden prosentin bruttokansantuotteen kasvu-uralle. Jos me tähän pääsimme, se tarkoittaisi miljardeja lisää meidän valtion kassaan ja sillä voitaisiin tehdä monenlaista hyvää. Tällä hetkellä näyttää siltä, että maassa kasvaa vain työttömyys, konkurssit ja ihmisten arjen kustannukset. Tämä ei todellakaan näytä siltä elinkustannusten vähentämiseltä, mitä jotkut puolueen vaaleissa lupasivat.

Arvoisa puhemies! Täällä ovat perustellusti pääministeri ja ministerit peräänkuuluttaneet opposition vaihtoehtojen puolesta. Keskusta on vuoden oppositiotaipaleensa aikana tehnyt useita realistisia, tarkasti laskettuja vaihtoehtoja. Meillä on erittäin huolellisesti ja numeroilla varustettu vaihtoehtobudjetti tehty tälle vuodelle, vuodelle 24. Lisäksi teimme erittäin laajan työn keväällä julkisen talouden kehysten vaihtoehdosta, niin sanotun reilun kasvun paperin, ja tulemme myös tekemään realistisen vuoden 25 vaihtoehtobudjetin, jossa otetaan vähemmän velkaa ja tehdään oikeudenmukaisempia valintoja ja saadaan taloutta liikkeelle.

Puhemies! Toivoisin, että hallitus voisi ottaa jonkun jo nyt keskustan esiin ottaman kasvutoimen käyttöön. Me toisimme tämän teollisten investointien verohyvityksen myös pienille ja keskisuurille yrityksille — nyt se on rajattu vain isoille yrityksille. Me verottaisimme yhteisöverossa yhtiön sisälle jätettäviä voittoja vähemmän kuin silloin, jos ne maksetaan osinkoina ulos, elikkä tällainen vähän Viron veromallin tyyppinen järjestelmä. Nostaisimme arvonnäköverotusvelvollisuuden alarajaa 30 000 euroon. Antaisimme alimman eläkeiän saavuttaneille, jotka jatkavat töissä, 20 prosentin huojennuksen työtuloihin verottomana. Emme leikkaisi kotitalousvähennystä. Emme korottaisi yli 25 prosentin yleistä arvonnäköverotusta, ja sitten tekisimme sen, mitä Elinkeinoelämän keskusliittokin on peräänkuuluttanut, eli toteuttaisimme Venäjän hyökkäyssodasta kärsineelle Itä-Suomelle erityistalousalueen.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee myös inhimillistä kasvua: enemmän koulutusta, enemmän työperäistä ja opiskeluperäistä maahanmuuttoa. Nythän mennään ihan väärään suuntaan. Suomi näyttäytyy maailmalla sellaisena paikkana, että ”älä tule tänne, erinäköinen, eri kieltä puhuva ihminen, älä tule tänne töihin ja opiskelemaan”. Se on se viesti, minä hallitus on nyt rakentanut.

Puhemies! Totean käyttötalouden puolelta sen, että keskusta tekisi arvovalintoja heikommissa asemassa olevien ihmisten eteen: Emme leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluita. Antaisimme hyvinvointialueille pidemmän ajan tasapainottaa talouttaan ja ylipäänsä työrauhaa. Keventäisimme hyvinvointialueitten sääntelyä, ja muun muassa niin sanottujen Kela-taksien, Kela-kyytien, rahoituksen antaisimme hyvinvointialueille.

Arvoisa puhemies! Totean vielä loppuun sen, kun olen tänä vuonna saanut toimia Vaasan vaalipiirin kansanedustajien verkoston puheenjohtajana, että kun hallitus puhuu paljon rannikon investoinneista, niin toivon, että ei unohdetaisi Seinäjoen kaupunkiseutua ja niin sanottua Etelä-Pohjanmaan sisämaata. Se kuuluu myös rannikon teollisuus-, talousalueeseen elimellisesti ja on erittäin kasvuyrittäjävaltaista, pk-yrittäjävaltaista aluetta.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ylipäättään, arvoisa puhemies, toivon, että Suomen politiikassa vähentyisi ihmisten pelottelu, vastakkainasettelu, ja vaikka elämme vaikeita vaiheita ja Suomen tilanne on synkkä, jaksaisimme me poliitikot tuoda toivoa, valoa, visioita ja vaihtoehtoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

18.11 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Voisin puhua siitä, miten lyhytnäköistä on leikata ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa euroa tai sosiaali- ja terveysalan järjestöiltä 80 miljoonaa euroa, mutta en ajatellut nyt tehdä sitä. Voisin arvostella myös sitä, miten hallitus leikkaa rajusti maailman köyhimmiltä tai heikentää meidän kotimaisen kansalaisyhteiskunnan olosuhteita, mutta siihenkään en nyt ajatellut sukeltaa. Sitäkin voisi perustellusti moittia, miten isoja ja äkillisiä ovat leikkaukset kulttuurialalta, jota hallitus kurruttaa samaan aikaan myös verotuksella, mutta senkin ajattelin tällä kertaa jättää väliin.

Vaikka hallituksen talousarvioesityksessä on kosolti arvosteltavaa eri näkökulmista, mikään näistä yksittäisistä vero- tai määrärahapäätöksistä ei ole itsessään ratkaiseva. Se ratkaiseva ongelma hallituksen talouspolitiikassa ja myös tässä talousarvioesityksessä on se kokonaisuus ja iso linja. Sen takia ajattelin tänään keskittyä vain kahteen näkökulmaan, ensinnäkin siihen, miksi hallituksen talouspolitiikka on niin epäoikeudenmukaista, ja toiseksi siihen, mikä voisi olla kestävämpi, reilumpi vaihtoehto.

Tosiaan valtiovarainministeriön muistion mukaan, jos tarkastellaan hallituksen talousarvioesityksen veropäätöksiä, niiden vaikutuksesta suhteellisesti eniten kärsii Suomen pienituloisin kymmenys ja toiseksi eniten kärsii, niin kuin arvata saattaa, toiseksi pienituloisin kymmenys. Vastaavasti samaan aikaan suurituloiset pääsevät myös näistä veropäätöksistä pälkähästä, ja vaikutukset jäävät suhteessa aika pieniin.

Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan hallituksen sosiaaliturvamuutokset sekä tälle että ensi vuodelle yhteenlaskettuna johtavat siihen, että pienituloisuus ja tuloerot tässä maassa kasvavat ja vaikutukset vielä kasautuvat kaikkein pienituloisimmille näistä pienituloisista. Hallitus siis maksattaa tässäkin talousarvioesityksessä jälleen kerran näitä taloustalkoita kaikkein pienituloisimmilla, eikä siinä ole sinänsä mitään uutta, koska aivan vastaavalla tavalla hallitus on toiminut myös aiemmissa päätöksissään. Taloustalkoot kiertävät hyväosaiset kaukaa ja iskevät rajusti pienituloisiin, jos tähän taustaksi muistelee joitakin hallituksen aiempia päätöksiä, jos katsotaan vaikka sitä, että hallituksen veropäätöksillä kahden tonnin eläkkeellä verotus kiristyy enemmän kuin seitsemän tonnin eläkkeellä. Kauhean vaikeaa on nähdä, miten tätä voisi pitää erityisen perusteltuna. Palkansaajilla suurituloisten verotusta on kevennetty niin, että eniten hyötyvät yli 13 000 euroa kuukaudessa tienaat. Ja tietysti sosiaaliturvaleikkaukset kasautuvat ennestään vähäosaisille ihmisille tässä maassa.

Eli päätös päätöksen perään, suunta on aina sama. Niiltä, joilla ennestäänkin on vähän, otetaan enemmän, ja niiltä, joilla ennestäänkin on enemmän, otetaan vähän. Se on epäreilua, mutta se on myös tarpeetonta, koska toisinkin voitaisiin tehdä. Mikä sitten voisi olla se vaihtoehto? No, vihreät tietysti esittelevät jälleen kerran oman vaihtoehtobudjettinsa, jossa käydään euro eurolta ja momentti momentilta läpi, miten itse talousarvioesityksen rakentaisimme, jos saisimme siitä päättää, mutta tässä yhteydessä lyhyesti muutama päälinja.

Ensinnäkin pitäisi perua ne tarpeettomat veronkevennykset, joita hallitus on päättänyt tehdä. Jos ajatellaan vaikka fossiilisten tuontipolttoaineiden ja saastuttavien autojen verotuksen keventämistä, sille ei koskaan ole oikea aika, mutta aivan erityisen väärä aika on ti-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

lanne, jossa julkista taloutta yritetään sopeuttaa yhdeksällä miljardilla eurolla. Tällaiseen talouden sopeutustilanteeseen ylimääräiset veronkevennykset istuvat aivan erityisen huonosti.

Toiseksi — ja jälleen kerran pahoittelut, että joudun tätä täällä toistamaan — on tarpeen karsia tehottomia, haitallisia yritystukia. Se ei ole taikaseinä, josta saa miljardeja, mutta se on rahanlähde, josta on mahdollista saada suuruusluokkaa puoli miljardia euroa.

Kolmanneksi on paikallaan korottaa haittaveroja. Hallitus on terveysperusteisia veroja jonkin verran korottamassakin, ja hyvä niin, mutta ympäristöverot hallitus jättää tyystin rauhaan.

Ja viidenneksi, niin kuin muun muassa RKP on hyvin tuonut esiin, pitää vauhdittaa työhön johtavaa maahanmuuttoa päinvastoin kuin hallitus nykyisellään tekee.

Näillä ja muutamilla muilla toimenpiteillä on mahdollista tasapainottaa julkista taloutta, mutta reilummalla ja kestävämmällä tavalla kuin hallitus nyt tekee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Koskela, Minja.

18.16 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen luvut ja lupaukset ovat keskenään ristiriidassa. Hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä, mutta mitä saammekaan? Saamme 100 000 uutta toimeentulotuen saajaa, saamme 17 000 uutta köyhää lasta, saamme 19 000 uutta opiskelijaa toimeentulotuen piiriin. Hallituksen 100 000:n uuden työllisen tavoitteesta puuttuu enää 130 000 uutta työllistä. Tämä on minusta surullista matematiikkaa. Suunta on väärä, mutta se ei estä hallitusta ajamasta päin seinää.

Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi lopettaa velaksi elämisen, mutta jälleen kerran luvut kertovat lupausta enemmän. Hallituksen ensi vuoden budjetissa alijäämä on 12,1 miljardia euroa. Se on enemmän kuin Marinin hallitus otti velkaa pahimman kriisivuoden jälkeen. Hallitus syyttää velasta mielellään Marinin hallitusta, mutta vaikka minä miten tarkkaan katson, niin ainakaan minä en näe Sanna Marinia tässä salissa. Aiemman hallituksen maltilliset pysyvät menolisäykset eivät selitä tämän hallituksen alijäämää, eivätkä sitä selitä myöskään kasvaneet korkomenot. Hyvä hallitus, kyllä se on niin, että te otatte velkaa ihan itse, ihan omilla poliittisilla päätöksillänne, ja on teidän oma tehtävänne kantaa siitä myöskin vastuu.

Yksi hallituksen suurimmista talouspoliittisista epäonnistumisista on valtion tulojen eli veropohjan rapautumisen huomiotta jättäminen. Verotulot laskevat jopa viisi miljardia euroa vuoteen 2027 mennessä, ja kasvavat menopaineet, joita koituu muun muassa elintärkeistä sote-palveluista, on mahdotonta rahoittaa alhaisemmilla tuloilla. Veropohjan aukkojen tilkitsemisellä voitaisiin varmistaa sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus, sillä niin hyvinvointivaltio toimii. Sen sijaan hallitus on päättänyt tietoisesti rapauttaa hyvinvointivaltion perustaa. Julkisten sote-palveluiden vahvistamisen sijaan hallitus syyttää puoli miljardia euroa yksityisten terveysfirmojen katteisiin Kela-korvausten kautta, ja veropohjan aukkojen tilkitsemisen sijaan hallitus on päättänyt antaa hyväosaisimmille lisää veroetuja.

Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt sopeuttaa yhdessä vaalikaudessa 9 miljardia euroa. Nämä miljardit otetaan niiltä, joilla on lähtökohtaisesti kaikkein vähiten. Rikkaille suomalaisille hallitus jakaa sen sijaan uusia verohelpotuksia. Hallitus sanoo tekevänsä vaikeita päätöksiä, mutta todellisuudessa se suojelee kokoomuksen hyväosaista äänestäjäkuntaa. Perussuomalaisten on jatkossa aivan turha esiintyä kansanomaisena vaihtoehtona elii-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tille, kun hallituksen talouspolitiikka kurittaa kansaa ja skoolaa oikeiston etuoikeutetulle etujoukolle.

Arvoisa puhemies! Hallitus julisti aloittaessaan, että koulutus on erityissuojelussa. Tämä ei pidä paikkaansa. Hallitus on muun muassa poistanut aikuiskoulutustuen, vähentänyt kuntien valtionosuuksia ja leikannut varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitelmat ja varhaiskasvatussuunnitelmat. Yksi härskeimmistä leikkauksista on ammatillisen koulutuksen leikkaus, 120 miljoonaa euroa. Ammatillisen koulutuksen massiiviset leikkaukset asettuvat erityisen surkuhupaisaan valoon katsottaessa perussuomalaisen Riikka Purran puheita juuri ennen vaaleja. Helmikuussa 2023 Suomen Uutiset kirjoitti, että Purran mielestä ammatillinen koulutus ja duunarialat tarvitsevat arvon palautuksen. No, arvon palautuksen sijaan hallitus on kuitenkin päättänyt heikentää duunareiden asemaa esityksellä paikallisesta sopimisesta ja leikkaamalla amiksilta luulot pois. Varapääministeri Purralta tekeekin mieli kysyä, miksi perussuomalaiset haluaa lyödä suomalaista duunaria ja duunari-ammattajeja.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjetissa luvut kertovat enemmän kuin lupaukset, ja talouspoliittiset painotukset ovat selvät: rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät.

Arvoisa puhemies! Arvovalintoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

18.20 **Henrik Wickström r:** Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! ”Suomi on Pohjolan Kreikka”, näin totesi Iltalehden kommenttikirjoitus eilen. Vaikka kuinka haluaisi olla uskomatta tähän väitteeseen, niin piilee siinä kuitenkin totuus. Me emme ole nähneet kasvua samalla tapaa kuin monet muut verrokkimaat Pohjois-Euroopassa useaan vuoteen, liki noin 16—17 vuoteen.

Suomi on hyvinvointiyhteiskunta. Talouden pitää olla kunnossa, jotta voimme huolehtia kaikista hyvinvointipalveluista. Vaikka hallitus nyt sopeuttaa, näyttää ensi vuoden alijäämä kuitenkin 12:ta miljardia euroa. Ilman hallituksen toimia se olisi kuitenkin jopa 16 miljardia. Suomi on tällä hetkellä Euroopassa nurkkavaltio. Muilla EU:n nurkkavaltioilla Kreikalla, Irlannilla ja Portugalilla on ollut omat isot taloudelliset haasteet 2000-luvulla. Pahoin pelkään, että me luisumme samalle tielle, mikäli me emme nyt toimi. Siksi myös hallitus toimii. Suomen talouden pohja on rikki, ja sitä hallitus nyt korjaa. Uskoa paremmasta tulevasta tuovat kuitenkin talouden pienet pilkahdukset eli muun muassa korkotasojen lasku sekä positiivisemmat vientinäkymät. Hallitus panostaa myöskin tutkimukseen ja kehitykseen sekä koulutukseen. Toivoa paremmasta siis on.

Värderade talman! Finlands ekonomi måste fås på fötter igen. Vi hänger efter i den nordiska utvecklingen, och det här ställer faktiskt press också på hur vi kan sköta om välfärds-servicen med tanke på framtiden. Nu försöker regeringen strama åt ekonomin utan att stävja möjligheterna till utveckling och tillväxt, för det är just tillväxt som behövs. Enbart genom nedskärningar får vi inte Finlands ekonomi på fötter igen.

Hallitus tekee panostuksia monella rintamalla siihen, että Suomen talous lähtisi kasvuun. Ensi vuoden budjetissa ei vielä kaikkia hallituksen toimien vaikutuksia näy, mutta suunta on oikea. Hallitus on määrätietoisesti lähtenyt kehittämään työmarkkinoita kilpailukykyisempään suuntaan. Eduskunnassa käsitellään tällä hetkellä esimerkiksi paikallisen sopimi-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

sen lakikokonaisuutta, joka on ollut toivottu uudistus monen yrityksen parissa. Hallitus on myöskin varannut erillisen veronkevennyksen mahdollisille vihreän siirtymän investoinneille, joita Suomeen on tulossa useamman miljardin edestä.

Värderade talman! En fungerande infrastruktur är viktig för hela Finland. Det är fint att regeringen i nästa års budget höjer anslaget för bland annat utvecklandet av kustbanan till 80 miljoner euro, vilket möjliggör bland annat förbättrandet av Sjundeå stationsområde och ökar kapaciteten på banan för att möjliggöra en ökad tågtrafik mellan Hangö och Helsingfors. Jag hoppas nog också att utvecklandet av västbanan inte ska ske på bekostnad av Västnylands livskraft, eftersom det i regionen finns planerade investeringar för flera miljarder euro inom ramen för den gröna omställningen.

Arvoisa puhemies! Moni suomalainen on huolissaan sote-palveluiden saatavuudesta ja myös tulevaisuudesta. Sote-menot kasvavat ensi vuonna, ja hallitus lisää hyvinvointialueiden rahoitusta, vaikka samalla kuitenkin pyrkii hillitsemään kustannusten kasvua. Väestömme ikääntyy, mikä vaikuttaa toki suoraan hyvinvointialueiden palvelutarpeen kasvuun. Hyvinvointialueiden tilanne on siis kokonaisuudessaan haastava. Alueet ovat vasta aloittaneet toimintansa, ja itse pidän tärkeänä, että tulevaan kehysriiheen ensi keväänä hallitus laatisi selkeän suunnitelman siitä, millä tavalla hyvinvointialueiden talous sekä palveluiden saatavuus saataisiin kestävälle tolalle. Itse en pidä henkilökohtaisesti siitä, että hyvinvointialueista maalataan hyvin negatiivista kuvaa. Kuten hyvinvointialueiden johtajien verkosto muutama viikko sitten totesi, niin hyvinvointialueilla palvelut kyllä pystytään turvaamaan suomalaisille, ja tätä viestiä meidän pitäisi myöskin päätöksentekijöinä tuoda julkisuuteen.

Värderade talman! Välfärdsområdenas ekonomiska situation är inte enkel. Det är ett faktum att vårdlösningen inte blev den mest optimala. Jag hoppas att regeringen fortsätter sitt reparationsarbete av den nuvarande vårdlösningen och att vi ser fler konkreta åtgärder på hur vi kan förbättra välfärdsområdenas läge i samband med nästa vårs ramria.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee siis kasvua mutta myös positiivisempaa ja kehitysmuotoisempaa otetta yhteiskuntakeskustelussa. Jokaiseen säästöön ei voi sanoa vain ”ei”. Meidän on luotava uskoa tulevaisuuteen, ja sitä myöskin hallitus tekee tällä talousarvioesityksellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

18.25 **Karoliina Partanen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen talouden kuva on edelleen karu, mutta hallituksen mittavilla taloutta parantavilla toimilla valoa on vihdoinkin tunnelin päässä. Valtiovarainministeriö ennustaa ensi vuodelle 1,7 prosentin talouskasvua ja 1,5 prosentin talouskasvua vuodelle 26. Reaalisesti taloutemme ei ole kasvanut viimeiseen 15 vuoteen, ja samaan aikaan olemme ottaneet velkaa sata miljardia euroa. Nyt joudumme käymään valtion budjettia tarkasti läpi ja kohdistamaan menoja tarkemmin, tinkimättä maamme turvallisuudesta tai koulutuksesta. Holtittomalle velkaantumiskehitykselle on laitettava viimein piste, sillä mittavat korkomenot ovat neljäsosa alijäämästäämme eli 3,2 miljardia euroa. Summa vastaa poliisin kolmen vuoden budjettia.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Katsonkin opposition suuntaan, joka on suhtautunut ja suhtautuu velanottoon varsin löyhästi. Mikä on teidän vaihtoehtonne, miten velkaantuminen saadaan taittumaan? Samalla toivon oppositiolta tällä kertaa konkreettisia esityksiä talouden kuntoon laittamiseksi ja kasvun vauhdittamiseksi. Viime vuonna esimerkiksi SDP:n vaihtoehdolta putosi pohja heti alkutekijöissä, kun vaihtoehdon työllisyysvaikutuksia ei suostuttu julkaisemaan. Toivotaan siis tällä kertaa uskottavampia vaihtoehtoja, joiden vaikutusarviot uskalletaan julkaisella kaikkien nähtäville. Tänään olemme kuulleet todellisen vaihtoehdon vain vasemmistolta, jonka mielestä ihmiset ja yritykset pitää verottaa kurjuuteen asti. Vasemmiston linja heikentää työllisyyttä ja yrittämistä, mutta on silti hienoa, että olette uskaltaneet sen vaihtoehdon ääneen sanoa.

Sen sijaan Orpon hallituksen työllisyystoimilla keskipitkällä aikavälillä vahvistetaan työllisyyttä lähes 80 000 uudella työllisellä sekä julkista taloutta melkein kahdella miljardilla eurolla. Tämä on todellista konkretiaa. Mikään hallitus ei ole tehnyt yhtä paljon työllisyyden eteen kuin Orpon hallitus. Marinin perintönä saimme velkarahalla paisutellun julkisen sektorin, johon joudumme nyt puuttumaan. Tänään täällä salissa on kuitenkin iloittu siitä, että Marinin hallitus jätti ennätystyöllisyyden. Tämä työllisyys näkyi velkarahana ja pulleana julkisena sektorina.

Arvoisa puhemies! Kurjasta taloustilanteesta huolimatta pystymme panostamaan muun muassa turvallisuuteen, koulutukseen ja kasvutoimiin. Poliisien määrää kasvatetaan, Puolustusvoimille turvataan riittävät resurssit, perusopetukseen tehdään mittavat panostukset, ja kasvuun kohdistetaan resursseja: infrahankkeiden toteuttamiseen ensi vuodelle lähes 900 miljoonaa euroa, t&k-toimintaan kohdistuvat menot lisääntyvät ensi vuonna 280 miljoonaa euroa, ja hallitus huolehtii Fingridin ja Gasgridin investointikyvystä. Tässä on vain murto-osa kaikista toimista, joita teemme talouden vauhdittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Kuopiolaisena kansanedustajana iloitsen siitä, että oppositiosta kuulee jatkuvasti, että Itä-Suomi on unohdettu ja jätetty oman onnensa nojaan. On toki hienoa, että Itä-Suomen asia kiinnostaa laajasti edustajia koko eduskunnassa, mutta väite siitä, että mitään ei tehtäisi, ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Ensi vuoden budjetissa on useita Itä-Suomen kaipaamia toimia, kuten edellä mainittu Fingridin investointikyvyn varmistaminen, jolla turvataan riittävä sähköverkko myös Pohjois-Karjalaan. Suuret teollisuuden investoinnit eivät siis jää kiinni sähköverkosta. Se on varmaa. Sen lisäksi Karvion kanavan siltaan vt 23:lle esitetään 14 miljoonan euron käyttövarausta, Nurmee—Joensuu-välin radan kriittisten kohtien korjaaminen varmistetaan Itä-Suomeen kohdistuvasta 2,7 miljoonan euron pienien hankkeiden määrärahasta ja Karjalan radan korjaukseen käyttövaraukseksi esitetään 90 miljoonaa euroa. Nämä kaikki siis Pohjois-Karjalassa. Itä-Suomeen tulee myös hallituksen suurin yksittäinen tiehanke, jota yritys-elämä ja monet alueella asuvat ovat odottaneet pitkään, kun vt 5:n kehittäminen Leppävirta—Kuopio-välillä aloitetaan pian. Hankkeelle on varattu käyttövaltuutta 180 miljoonaa euroa, josta 11 miljoonaa esitetään ensi vuodelle.

Arvoisa puhemies! Teemme paljon erilaisia työelämäuudistuksia. Uudistukset herättävät tunteita, sillä kaikki uudistukset on aiemmin jätetty tekemättä. Keskustelu ei ole aina sellaista, jota kansanedustajilta voidaan odottaa. Olen huolissani siitä, että vasemmisto on tuonut poliittiseen puheeseen väkivaltaisia termejä: milloin Orpon hallitus hakkaa työntekijöitä, upotamme heitä suohon tai lyömme heitä. Minusta tällainen puhe ei sovi poliittiseen puheeseen. Monet yrittäjät ja työnantajat ovat ottaneet yhteyttä ja viestittäneet, että

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tuntuu pahalta, että heille tärkeistä oman yrityksen menestystekijöistä puhutaan tällä tavalla opposition toimesta.

Arvoisa puhemies! Kaikilla näillä edellä kerrotuilla toimilla Suomi nousee suosta ja täällä on myös jatkossa hyvä elää ja yrittää. Turvaamme tulevien sukupolvien mahdollisuudet pärjätä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen poissa, edustaja Kokko poissa. — Edustaja Kalli.

18.32 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun katson Orpon—Purran hallituksen talousarvioesitystä ensi vuodelle, mieleen hiipii suora kysymys hallitukselle: olisiko aika tunnustaa tosiasiat ja todeta, että hallituksen politiikka tällaisenaan ei toimi? Alijäämän näkymä on hurja, ja velkaantumisen kiihtyminen sen kuin jatkuu. Nyt viimeistään pitäisi ymmärtää, että Suomi ei nouse eivätkä asiat korjaannu pelkästään leikkaamalla tai veroja korottamalla. Tarvitaan myös kasvua, ja huomattavasti nyt ennustettua vahvempaa kasvua, ja sen vauhdittamisessa hallitus on valitettavasti myöhässä. Siksi keskusta on tänäänkin esittänyt, että lähtisimme viimeistään nyt yhdessä määrätietoisesti tuplaamaan kasvua ja sitä kautta turvaamaan palvelut. Toivon todella, että tähän tarjoukseen ja rakentamaamme konkreettiseen kasvupakettiin hallituksessa vielä tartutaan. Myös ylivaalikautinen talousajattelu presidentti Niinistön ja pääjohtaja Rehnin esittämällä tavalla olisi nyt jos koskaan paikallaan.

Arvoisa puhemies! Taloudessa on aina kyse myös luottamuksesta: luottaako kotitalous tulevaisuutensa ja uskaltaako kuluttaa, entä yritys kykyynsä investoida? Nämä ovat kysymyksiä, joita vasten hallituksen on aina syytä puntaroida esityksiään. Yksi tätä vasten erittäin huonosti puntaroitu muutos on hallituksen esitys kotitalousvähennyksen heikentämisestä. Se ei tue tätä luottamusta. Noin puolen miljoonan ihmisen käyttämän kotitalousvähennyksen enimmäismäärä laskee ja omavastuu nousee. Yhdistettynä jo korotettuun yleiseen arvonlisäverotukseen ja hallituksen nyt esittämiin uusiin korotuksiin, eli alimman alv-kannan korotuksiin, tämä kokonaisuus muodostaa kylmän suihkun niin kotitalouksien kuluttamiselle kuin yksinyrittäjien ja pienyrittäjien pärjäämiselle ja tätä kautta kasvulle ja työllisyydelle.

Kotitalousvähennyksen leikkauksen lisäksi vuodenvaihteessa siis verotus nousee niin kulttuuri-, liikunta-, ravintola- kuin majoituspalveluissa, lääkkeistä puhumattakaan. Pahoin pelkään, että näiden vuoksi moni remontti ja palvelun osto jää toteutumatta. Kannattaisi vakavasti harkita näitä vielä uudelleen.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämä hallitus lupasi liikaa myös suomalaisten osaamiselle. Ennen vaaleja ja vaalien jälkeenkin todettiin kuin yhdestä suusta koulutuksen olevan erityissuojeluksessa. Toisin kävi: tuo keltainen budjettikirja pitää sisällään mittavan ammatillisen koulutuksen heikennyspaketin, kun ensi vuonna ammatilliselta koulutukselta leikataan 120 miljoonaa euroa. Tämäkin tietää kylmää kyytiä kasvulle ja työlle. Perustelet leikkauksia päällekkäisten tutkintojen karsimisella aikuisopiskelijoiden kohdalla, mutta unohdatte silloin elinikäisen oppimisen merkityksen. Jo lakkautetun aikuiskoulutustuen jatkeeksi teette kalliiksi ammatillisen kouluttautumisen aikuisiällä, vaikka muuttuva työelämä ja pidentyneet työurat kaipaavat lisäkouluttautumista. Kovasti ihmettelen, mitä hallituksella on ammatillista kouluttautumista vastaan. Ammatillaisia tarvitaan nimittäin kiipeästi niin teollisuudessa kuin vaikkapa sosiaali- ja terveysalalla, muutaman esimerkin

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

mainitakseni. Kaikessa surullisuudessaan tämä säästö tulee lisäksi heijastumaan myös nuoriin ammattiin opiskeleviin, sillä tämän päivän ammatillisessa koulutuksessa ei ole eroteltu oppivelvollisia ja aikuisopiskelijoita. Todella toivon, että seuraatte leikkauksenne vaikutusta koulutuksen laatuun, yritysten osaavan työvoiman saatavuuteen ja tämän maan työllisyyteen. Peruutusnappiakin pitää osata tarpeen tullen painaa.

Arvoisa hallitus! Aivan loppuun on vielä todettava, että näytätte unohtaneen myös koko maan kehittämisen. Oma kotimaakuntani Satakunta, joka on kasvun ja ulkomaankaupan sekä huoltovarmuuden turvaamisen kannalta valtavan tärkeä maakunta, ei näytä taaskaan saavan tältä hallitukselta yhden yhtä liikenteen kehittämishanketta. Budjettikirjan sivuilla näkyvät kyllä haamuina ainoastaan edellisen hallituksen päättämät Kasitien panostukset eli valtatie 8 parantaminen Eurajoen kohdalla sekä Mynämäen ja Luvian ohituskaistaparit. Ei voi olla niin, että samalla kun rahaa riittää kyllä esimerkiksi uusiin raidehankkeisiin, Satakunta ei saa mitään. Vaadin, että hallitus tarkastelee kokonaisuutta vielä tältä kantilta. Koko maahan on rakennettava elinvoimaa. Koko maahan on saatava tulevaisuudenuskoa. Liikenneyhteydet niin maalla, merellä kuin ilmassa ovat tässä keskeisessä roolissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

18.37 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Orpon ja Purran hallitus lupasi lopettaa velkaantumisen, lupasi 100 000 uutta työllistä ja saavansa tavallisten ihmisten elinkustannukset kuriin. Hallitus on pettänyt nämä lupauksensa. Velka-aste kasvaa, kun talouskasvu sakkaa, ja kun talous sakkaa, työttömyys nousee. Hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut katastrofaalisesti. Velka-asteen taittaminen vaatisi talouskasvua, ja talouskasvu vaatisi kysyntää eli ostovoimaa, jota hallitus syövyttää leikkauspolitiikallaan. Tavallisten ihmisten ostovoimaa on rapautettu myös arvonlisäveroa korottamalla. Hallitus on toistuvasti yllättynyt huonoista talousuutisista, koska se ei näytä ymmärtäneen oman politiikkansa vaikutuksia. Elvytys on tälle hallitukselle ollut kirosana, eikä elvytystä ole suotu edes rakensalalle, joka kituu henkitorissaan. Päinvastoin, hallitus ilmoitti viime vuonna lakkautavansa asumisoikeusasuntotuotannon, ja tänä kesänä uutispommi keskellä kesää oli, että hallitus lakkauttaa peräti koko ARAn. Valtion asuntorahaston varat hallitus aikoo ryöstää muihin käyttökohteisiin. Hallituksen toimet johtavat asumisen jatkuvaan kallistumiseen ja yhteiskunnan eriarvoistumiseen. Olen syvästi järkyttynyt tavasta, jolla hallitus ajaa kohtuuhintaisten asuntojen tuotantoa alas ja vie kaikki, aivan kaikki, asuntopoliittiset työkalut myös tulevilta hallituksilta. Hallitus haluaa siis suomalaisten tyytyvän uuteen synkkään ja kurjaan normaaliin.

Arvoisa puhemies! Ei ole Suomea tai suomalaisuutta ilman kulttuuria. Suomalaisten suuret kertomukset ovat kirjojen kansien välissä, teattereiden lavoilla, elokuvateattereissa, kuvataiteessa, muotoilussa, arkkitehtuurissa ja musiikin sävelissä. Hallitus iskee nyt kuitenkin taide- ja kulttuurikenttää moukarilla monesta suunnasta. Tämä kertoo kyvyttömyydestä ymmärtää taiteen ja kulttuurin merkitystä, tai sitten se kertoo siitä, että koko hallitus on tässäkin kysymyksessä perussuomalaisten talutushihnassa eli ajattelee kulttuuria luskuspalveluna.

Saksikäsi Purran kädenjälki näkyy kyllä kulttuuribudjetissa, eikä muusta hallituksesta ole näköjään ollut kulttuurin puolustajaksi. Hallitus leikkaa sekä vapaalta kentältä eli valtionavustuksista että valtionosuusjärjestelmästä. Lisäksi hallitus romuttaa yksityisen kopiinnin hyvityksen, joka on merkittävä asia taiteilijoiden toimeentulolle sekä monien alu-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

eellisten kulttuurituotantojen ja -tapahtumien olemassaololle. Tämä on hölmöläisten talouspolitiikkaa, sillä todellisia säästöjä tästä tuskin tulee. Monen kulttuurintekijän toimentulo on jo valmiiksi ollut niukkaa, ja heiltä leikkaaminen tulee johtamaan sosiaaliturvamenojen kasvuun.

Yksi iso kysymys onkin, onko meillä kulttuuripalveluita jatkossa koko Suomen pituudelta, onko meillä lasten ja nuorten kulttuuripalveluja. Moni kulttuuritoimija toipuu yhä koronasta eikä kestäisi näitä uusia iskuja, mutta hallitus ei välitä vaan on pistänyt tästä huolimatta leikkausvaihteen täysille. Ja lisää on tulossa, kun arvonalisäveroä korottamalla iskeään esimerkiksi kirjailijoihin, kuvataiteilijoihin ja kulttuuri- ja viihdetapahtumien lipunmyyntiin. Miksi hallitus ei laske kustannuksia, jotka seuraavat kulttuurialan töiden vähenemisestä ja työttömyyden kasvusta?

Arvoisa puhemies! Uuden oppiminen, onnistumisen kokemukset ja tunne siitä, että pysyy mukana työelämän pyörteissä, tukee siinä, että ihminen kykenee olemaan hyvinvoivana töissä koko työikänsä. On inhimillistä, että koulutusalaä valitessa tekee joskus vääräkin valintoja, eikä tästä pidä rangaista hankaloittamalla alanvaihtoa. Ammatillinen koulutus on myös avainasemassa työmarkkinoiden tarpeiden ja osaamistason noston kanssa. Tarvitsemme kipeästi lisää osaajia esimerkiksi tekniikan ja terveydenhuollon aloille. Hallitus kuitenkin poisti aikuiskoulutustuen ja päätti nyt lisäleikkauksista ammatilliseen koulutukseen. Arvoisa hallitus, meillä ei ole varaa tähän koulutuspolitiikkaanne. On outo ajatus, että ihmisen olisi pärjättävä vain sillä osaamisella, minkä on nuorena hankkinut. Näillä askelmerkeillä, arvoisa puhemies, Suomi putoaa puusta, ja se käy äkkiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

18.42 **Christoffer Ingo r:** Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Med ett underskott på över 12 miljarder euro är det frestande att fundera på var man hittar felaktiga nedskärningar. Det är alldeles klart att välfärdsområdena, kommunerna och medborgarna skulle behöva mer resurser att röra sig med. Men just så som regeringen ända sedan den tillträdde har sagt är anpassningsåtgärder ootrevliga men nödvändiga.

Det som om möjligt är ännu mer nödvändigt är alla satsningar på tillväxt. Då jag synar regeringens budgetförslag finns här flera goda satsningar: satsningar på grundskolan och satsningar på forskning, utveckling och innovation, och jag ska lyfta några till.

För oss på exportkusten är det alldeles klart att konjunkturen håller på att svänga. Företagen är redo att investera.

Arvoisa rouva puhemies! Jotta nämä investoinnit toteutuisivat, on tärkeää keskittyä myös maan infrastruktuuriin. Tulevassa budjetissa toteutetaan kauan odotettuja tie- ja rautatieinvestointeja eri puolilla Suomea. Erityisesti alueilla, joilla yritykset investoivat nyt vihreään siirtymään, tarvitaan valtion infrahankkeita, ja niitä hallitus myös toteuttaa.

Jos haluamme vielä enemmän kansainvälisiä suurinvestointeja, tarvitsemme lisää puhdasta, halpaa sähköä. Ilman sähköä teollisuus pysähtyy ja yhteiskunnan keskeiset toiminnot lakkaavat. Siksi on erityisen hienoa, että hallitus panostaa juuri energiatuotannon ja sähkönsiirron edellytysten parantamiseen Suomessa.

Fingridin ja Gasgridin pääomituksessa luodaan edellytyksiä rakentaa uutta teollisuutta ja myös hajauttaa sähköntuotantoa esimerkiksi tuulivoimapuistojen ja aurinkovoimaloiden kautta. Nyt tarvitaan vain, että maanomistajien oikeudet turvataan kokoamalla tuuli-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

voimaloiden liityntäjohtot yhdessä, jakeluverkkoyhtiön toimesta. Jo olevia linjoja pitää monessa paikassa riittää.

Suomen kasvu tulee myös norminpurkuna turhien säännösten poistamisen kautta. Tämä hallitus on jo esittänyt kymmenien normien purkua, ja lisää on tulossa. Erityisen tärkeää on keskeyttää kasvua tuottavien säännösten purkaminen, niin teollisuuden, liikenteen kuin julkisen sektorin toimintaedellytysten puitteissa. Hyvänä esimerkkinä voidaan mainita esimerkiksi tuotantorakennusten rakentamisen helpottaminen, jossa vähennetään huomattavasti turhia tuotantorakennusten ympäristölupien valituksia viranomaisten toimesta. Oikeusprosessit ovat kalliita ja pahimmillaan pysäyttävät rakentamisen.

Ärade talman! Utan export har vi ingen välfärd i framtidens Finland. Vi måste stärka våra exportföretag inom alla branscher. Detta inkluderar så klart också satsningar på livsmedelsexporten. Regeringens förslag på tio miljoners årlig permanent satsning för livsmedelsexport är en av de nödvändiga åtgärderna för att stärka ekonomin i den inhemska livsmedelskedjan. Finansieringen hittas i budgeten, men hur pengarna ska allokeras är ännu oklart, och jag utgår från att regeringen tar den här frågan på största allvar.

Ärade talman! Det är dags att sjösätta tillväxtåtgärderna i budgetförslaget, men att äska om mera välfärd med vår befolkningsstruktur är att vara naiv. Att inte komma med eller att stöda tillväxtförslagen är också att vara naiv, och att som opposition inte komma med alternativa lösningar då regeringens politik inte duger är bara populism.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

18.47 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä vuoden 25 talousarvioksi nähdään hallituksen vahva sitoutuminen julkisen talouden tasapainottamiseen ja velkaantumisen taittamiseen. Hallituksen toimet myös lisäävät työn tarjontaa ja vahvistavat sitä kautta työllisyyttä, kun talous toipuu. Hallitus panostaa vahvasti myös kasvuun tuomalla muun muassa esityksen puhtaan siirtymän investointien verohyvityksestä, kasvattamalla panostuksia t&k:hon, laajentamalla paikallista sopimista sekä viemällä läpi muut hallitusohjelmassa sovitut työmarkkinauudistukset, pääomittamalla pääomasijoitusyhtiö Tesi-konsernia sekä jatkamalla luvituksen yhden luukun periaatteen valmistelua.

Suomen talous ei ole kasvanut reaalisesti yli 15 vuoteen. Samaan aikaan julkinen velka on kasvanut lähes sata miljardia euroa ja velkasuhteemme on noussut lähes 80 prosenttiin. Esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa taas talous on kasvanut ja velkasuhde on jopa pienentynyt vuodesta 2008. Suomi ei voi jatkaa tällä tiellä. Meidän on päästävä takaisin pohjoismaiselle polulle. Hallitus kantaa vastuuta Suomen taloudesta ja tulevaisuudesta ja seuraavista sukupolvista, ja monet sopeutukset, joita nyt tämä Orpon hallitus joutuu tekemään, tehdään siksi, että suomalaisilla olisi laadukkaat hyvinvointiyhteiskunnan palvelut nykyään ja myöskin tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna valtion menot ovat 88,8 miljardia euroa ja tulot 76,6 miljardia euroa. Alijäämä on siis 12,1 miljardia euroa. Siitäkin huolimatta, että on jouduttu tekemään vaikeita ratkaisuja ja päätöksiä, alijäämää on edelleen, mutta jos ajatellaan, missä me oltaisiin, jos näitä sopeutustoimia ei tehtäisi, niin tilanne olisi huomattavasti vaikeampi.

Vaikeasta talouden tilanteesta huolimatta hallitus on luvannut turvata perusopetuksen, poliisin ja ulkoisen turvallisuuden resurssit. Esimerkiksi poliisille lisäykset ovat 11 miljoo-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

naa euroa ja Rajavartiolaitokselle kuusi miljoonaa euroa. Hallitus panostaa myös katujen- ja nuorisoriikollisuuden ehkäisyyn noin kymmenen miljoonaa euroa. Myös koulupoliisitoimintaa vahvistetaan, ja Rajavartiolaitokselle lisätään kuusi miljoonaa euroa. Hallitus kehittää lastensuojelun hybridimallin, harrastus- ja päiväleiritoimintaan laitetaan panostuksia, perusopetuksen vähimmäistuntimäärää kasvatetaan, ja oppimisen tuki uudistetaan. Turvallisuuden ja koulutuksen lisäksi siis myös lasten ja nuorten palveluihin panostetaan. Myös päihiteillä ja väkivallalla oirehtiville nuorille panostetaan palveluita, ja nuorten huumekuolemien ehkäisyyn laitetaan toimia.

STM:n sektorilla yliopistotasaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksen rahoitusta kasvatetaan. Tämäkin on tärkeää, jotta me saadaan myös tutkimukseen perustuvaa tietoa ja koulutusta. Kela-korvausmallia kehitetään. Työelämässä olevien täydennyskoulutukseen tulee kymmenen miljoonaa, osittain kompensoimaan myös aikuiskoulutustukijärjestelmää. Tärkeä edistysaskel tältä hallitukselta on lasten ja nuorten terapiaatkuun toteuttaminen vihdoin. Viime hallituskaudella sitä ei saatu vietyä eteenpäin. Ja mainittakoon vielä ruoka-aputoiminta vähävaraisille.

Lopuksi haluan kiittää hallitusta siitä, että ollaan saatu nyt myös vihdoin tehtyä MAL-sopimus, millä pystytään liikennejärjestelmähankkeita tukemaan ja sitä kautta saadaan ekologista ja taloudellista kasvua suurille kaupungeille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

18.52 **Jari Koskela ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään meillä on käsittelyssä arvio veronmaksajien rahojen kohdentumisesta päättäjien määrittelemällä tavalla vuodelle 2025. Tämä esitys toteuttaa kaikkiaan sitä talouspoliittista linjaa, jolla tähdätään velkasuhteen tasapainottamiseen vaalikauden loppuun mennessä. Tässä nyt tehdään sitä työtä, mikä olisi pitänyt aloittaa jo vuosia sitten. Liian pitkään olemme eläneet yli varojemme. Julkisen talouden tasapainottamisen lisäksi esitys ja koko hallituksen ohjelma sisältää myös merkittäviä panostuksia kasvuun. Tarvitsemme välttämättä Suomeen lisää työtä ja lisää yrittäjyyttä. Millään muulla tavalla emme kykene hyvinvointivaltiota tulevaisuudessa takamaan.

Työn ja yrittäjyyden edellytyksenä on riittävä ja kohtuuhintainen energiansaanti. Kuten täällä on monta kertaa vuosien saatossa korostettu, Suomi on pitkien etäisyyksien kylmä maa, jossa asunnot pitää lämmittää ja jossa tavarat sekä ihmiset liikkuvat kumipyörillä. Hallitus tekee onneksi energiapolitiikkaa, jossa on tolkkua ja myöskin järkeä. Etenemme teknologianeutraalisti ja huoltovarmuus huomioiden kohti puhtaampaa teollisuutta. Pidämme myös liikkumisen kustannuksia kohtuullisella tasolla. Energian suhteen meidän pitää olla omavaraisia. Jos tulee suuri kriisi, ei meitä silloin kukaan tule auttamaan. Energian pitää olla myös sen verran halpaa, että hinta ei tuhoa yrittäjyyden edellytyksiä. Valitettavasti Suomessa on tehty järkyttäviä virheitä tällä saralla. Polttoon perustuvaa energiaa on ajettu alas samalla, kun on suhtauduttu nihkeästi ydinvoimaan. Tuulivoimaan ja aurinkovoimaan on haluttu panostaa, mutta samalla on vastustettu niiden säätövoimana toimivaa vesivoimaa. Energiapolitiikka on ollut sekavaa, ja sen seurauksena sähkön hinnassa on valtavia vaihteluja ja etenkin kylminä pakkaspäivinä, jolloin energian tarve on suurin, ovat hinnat olleet kohtuuttomia.

Viime viikolla täällä käsiteltiin ilmastovuosikertomusta. Keskustelun yhteydessä kaunisteltiin sitä, miten hiilinielut ovat romahtaneet. Kuitenkin romahdus johtuu pitkälti siitä,

että Venäjältä aiemmin Suomeen tuodut puut kaadetaan nyt Suomessa. Kaadettujen puiden määrä globaalisti ei siis ole juurikaan muuttunut. Mutta uskallan väittää, että kokonaisuuden kannalta tilanne on nettopositiivinen. Luotan siihen, että Suomessa metsiä hoidetaan ja istutetaan paremmin kuin Venäjällä. Meidän pitää saada tuotantoa lisää Suomeen. Se on myös ilmaston kannalta paras vaihtoehto. Järjettömällä politiikalla on ajettu tuotantoa ja siten myös päästöjä rajojemme ulkopuolelle. Ongelmat ovat Kiinassa, Intiassa ja Afrikassa. Vähentämällä jo nyt pieniä päästöjämme Suomessa emme ollenkaan pelasta ilmastoa, vaan pikemminkin päinvastoin, varsinkin jos tuotanto vain siirtyisi muualle. Suomen osuus maailman päästöistähän on vain noin promillen luokkaa.

Arvoisa puhemies! Meillähän olisi käytettävissä valtavasti halpaa energiaa. Suomen turvevarat, 1 100 miljoonaa, vastaavat 1 100:aa miljoonaa öljytonnia. Ne ovat kaksinkertaiset Pohjanmeren tunnettuihin öljyvaroihin verrattuna. Kuitenkin olemme pitkälti kansallisilla päätöksillä ajaneet alas turvetuotannon. Tekisikö Norja samaa öljylle tai Kiina hiilivoimaloille, joita se perustaa uusia viikoittain, vielä Pariisin ilmastopimuksen mukaisesti? No, eipä tietenkään. Norja rahastoi öljyvarojaan lähestulkoon Suomen valtion budjetin verran, ja Kiina rakentaa uusia kivihiihivoimaloita. Turvetuotannon alasajolla on ollut ikävät seuraukset korkeamman jalostusasteen turvetuotteille, kuten kuivikkeelle, kasvualustoille, aktiivihieille tai vaikkapa äänieristyslevyille. Näillä tuotteilla on myös vientipotentiaalia. Turpeen vähenemä on myös tarkoittanut huoltovarmuuden heikkenemistä. Turve on pitkälti korvautunut polttamalla puuta, mikä ei ole ongelmatonta.

Vaikka hallitus tekee oikeansuuntaista energiapolitiikkaa, on meillä vielä paljon tehtävää, jotta aiemmista suurista ja huonosti perustelluista energiapoliittisista päätöksistä selvitään. Tarvitsemme toimitusvarmaa ja kohtuuhintaista energiaa, jotta kasvun mahdollisuudet saataisiin aidosti kansakuntaamme hyödyttämään. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

18.58 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Totean heti alkuun, että hallituksen esityksestä vuoden 2025 talousarvioksi paistaa läpi yksi asia: kylmä, eriarvoistava talouspolitiikka, joka iskee erityisesti pienituloisiin palkansaajiin, eläkeläisiin, opiskelijoihin ja sairaisiin. Valtiovarainministeriön omat ennusteet kertovat surullisen karua kieltä. Suurista puheista huolimatta hallitus ei tule saavuttamaan itselleen asettamia talouspoliittisia tavoitteita tällä hallituskaudella. Ei tarvitse kuin katsoa ensi vuoden budjettikirjaa, josta näemme, ettei valtionvelka ole hallinnassa eivätkä asetetut julkisen sektorin tavoitteet tule toteutumaan.

Hallituksen talouspolitiikka ei ole vastuullista, vaikka se yrittääkin sellaista väittää. Hallituksen suurin virhe on ollut reagoimattomuus talouden heikentymiseen kuluvan vuoden aikana. Rakennusalan annettiin romahtaa, mikä on ollut yksi merkittävä syy talouden taantumaa. Taloutta olisi voitu tukea ja saada kasvuun, jos hallitus olisi ajoissa puuttanut tilanteeseen, esimerkiksi elvyttänyt rakennussektoria.

Eikä ole hurraamista kyllä siinäkään, että Suomi on surkein työllisyyden hoitaja koko EU:ssa. Työperäinen maahanmuutto, jota Suomi kipeästi tarvitsee työvoimapulan ratkaisemiseksi, on hallituksen toimien vuoksi romahtamassa. Osaavan työvoiman puute on yksi taloutemme suurimmista haasteista. Hallituksen tekemät päätökset ovat heikentäneet Suomen mainetta kansainvälisesti, ja ennustettu työperäisen maahanmuuton romahdus on tästä suora seuraus.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Hallituksen toimia on vaikea ymmärtää järkiperustein. Te, hallitus, lupasitte huolehtia taloudesta mutta olette itse aiheuttamassa talouskasvulle vakavia ongelmia.

Suomen talouden suurin pitkän aikavälin haaste on inhimillisen pääoman heikkeneminen. Pienenevät ikäluokat ja laskeva koulutustaso ovat yhdistelmä, joka hidastaa talouskasvua. Tätä ongelmaa ei voida ratkaista ilman panostusta koulutukseen ja osaavan työvoiman saatavuuteen. Ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ja maahanmuuttopolitiikan kiristykset vain pahentavat tilannetta. Hallituksen lyhytnäköinen politiikka sivuuttaa koulutustason noston ja koulutusmahdollisuuksien turvaamisen. Tämä ei ainoastaan haittaa työllisyyttä vaan aiheuttaa pitkällä aikavälillä huomattavia taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia. Hallituksen politiikka vie Suomea täysin väärään suuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kylmä politiikka näkyy selvästi myös sosiaali- ja terveydenhuollossa, joka on budjetin suurimpia kärsijöitä. Hallitus aikoo pidentää perusterveydenhuollon kiirettömän hoidon hoitotakuun kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Apua tarvitsevat ihmiset joutuvat odottamaan hoitoa entistä pidempään, ja tämä pahentaa sairauksia ja lisää painetta erikoissairaanhoidon.

Toinen vakava ongelma on asiakasmaksujen korotukset. Sote-asiakasmaksut ovat jo nyt monelle liian korkeita, ja korotukset lisäävät eriarvoisuutta entisestään. Moni pienituloisen joutuu tinkimään hoidosta ja lääkkeistä, koska rahat eivät vaan riitä. Tämä rapauttaa julkisia palveluita ja iskee erityisesti niihin, joilla on vähiten varaa maksaa itse.

Lisäksi sote-järjestöjen rahoitusleikkaukset ovat kuolonisku monille järjestöille — järjestöille, jotka tekevät arvokasta ennalta ehkäisevää työtä ja tarjoavat tärkeitä arjen palveluita. Hallituksen leikkaukset tuhoavat toimintaedellytykset ja riistävät avun niiltä, jotka sitä eniten tarvitsevat, samalla lisäten painetta jo entisestään kuormittuneille julkisille palveluille.

Hyvinvointialueet ovat suurten haasteiden edessä. Hallitus ei tarjoa riittävästi rahoitusta alijäämän kattamiseen mutta vaatii samalla niitä tuottamaan palveluita yhä niukemmilla resursseilla. Tämä ajaa hyvinvointialueet kriisiin, jossa palveluiden järjestäminen vaikeutuu ja säästötoimia tehdään hätiköiden, minkä seurauksena kustannukset kasvavat pitkällä aikavälillä entisestään. Hallituksen pitäisi tarjota hyvinvointialueille tukea ja työrauhaa syytösten sijaan.

Samalla kun hyvinvointialueita vaaditaan kiristämään vyötä ja leikkaamaan palveluista, hallitus suuntaa rahoitusta yksityisen puolen lääkäreiden tukemiseen ja Kela-korvausten nostamiseen. Hallituksen toiminta on selkeä osoitus siitä, kuinka Suomen julkista terveydenhuoltoa ollaan hallituksen toimesta purkamassa ja resursseja siirtämässä yksityiselle sektorille. Julkisen terveydenhuollon rapauttaminen ei ole suinkaan vahinko vaan seurausta tietoisista arvovalinnoista. On käsittämätöntä, että hallitus tässä tilanteessa antaa veronmaksajien rahaa yksityiselle terveysbisnekselle samalla, kun hyvinvointialueet kamppailevat jatkuvien alijäämien kanssa. Henkilöstöpula kasvaa, ja ostopalvelut ovat monin paikoin ainoa keino selviytyä.

SDP tulee tarjoamaan tälle hallitukselle vaihtoehdon, joka rakentaa kestävämmän tulevaisuuden kaikille suomalaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

19.03 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Valtiontalouden kuntoon saattaminen on meidän kaikkien asia. Totta kai hallitus tekee esityksensä, mutta meidän on kiinnitettävä huomiota siihen, mitä budjetin sisällä on. Me emme pysty veroja lisäämällä tätä kuoppaa täyttämään — sitä kuoppaa, mikä valtiontaloudessa on. Ainoa keino on päästä menoihin kunnolla kiinni, enkä tarkoita, että leikataan perheiltä tai sairailta taikka koulutuksesta tai jostakin muualta. Meidän on nämä järkyttävät ylimääräiset vuodot tukittava.

Silloin kun päästökauppa perustettiin, sinne työnnettiin sellaiset päästökaupan luvut, että nyt kun tiedätte päästökauppahinnan, kun katsotte — katsokaa vaikka, hyvät ystävät, jos ette minua usko, vaikka netistä löytyy — paljonko on hiilidioksiditonnin hinta tänä päivänä. Se maksoi viime talvena kovimmillaan toistatuhatta... Siis yli miljardi euroa meni sillä tahdilla vuodessa rahaa hukkaan, ja sitten se aiheutti sen, että sähkön hinta nousi aivan älyttömiin. Olemme kaikki tässä kokemusasiantuntijoita.

Nythan kesällä oli sähkön hinta parhaina päivinä 60 senttiä kilowattitunnilta. Selitys oli, että ydinvoimala on kiinni. Oli, oli, mutta missä meillä on varavoimala? Jos me näillä lähtökohdilla menemme ensi talveen, niin meille käy todella huonosti. Se tarkoittaa sitä, että tuotantotalous pysähtyy. Vieläkö joku tässä salissa kuvittelee, että me voisimme voittoa tuottaa ja maksaa velkamme — ei onnistu.

Sähkön tehoa on verkosta purettu yli 4 000 megawatin teholla pois. Valtavat yli kaksi, melkein kolme Olkiluoto kolmosen tehoa on poistettu verkosta. Kyllä siinä nälkä tulee sähkön odottajalle, ihan varmasti tulee.

Samoin se, kun turve kiellettiin tai tehtiin älyttömillä ja väärillä päätöksillä ylivoimaisen kalliiksi. Se vaan tulee pudottamaan noin 3 000 megaa verkosta talvipakkasilla. Ei ehkä ihan niin paljon, kun siellä kuitenkin jonkun verran... Jätevoimala, mikä tuossa Helsingin lähellä pyörii, tuottaa vaan CHP-sähköä. Mutta puulla sitä ei pysty tekemään, se on jo nyt niin kallista, ja kun puulla tehdään, sillä valtavan kalliilla tukilla ja kuitupuulla ajetaan lämpöä verkkoon, niin se on niin kallista, että kellään ei riitä rahaa niitä laskuja maksaa. Nämä pitää poistaa.

Sitten tästä valtavasta vahingosta, mikä täälläkin on synnytetty, metsäteollisuus kärsii. Menetämme vientitulot, jalostusarvon, metalliteollisuus kärsii, energiantuotanto kärsii. Siinä syntyy vähintään viiden miljardin vahinko, valtava määrä työttömiä, ja uskon, että ainakin salin vasemmalla laidalla ollaan pikkuisen huolissaan, jos tehtaita, sellutehtaita ja sahoja, pannaan kiinni, ja niin tulee käymään, jos tässä talossa ei järki pikkuhiljaa rupea löytymään.

Pohjoiskarjalaisena kansanedustajana Savo-Karjalan vaalipiiristä: On hyvä, että sinne tuli rahaa Viitostiehen ja Savon rataan, mutta se kuitenkin on niin, että nämä eivät ole Pohjois-Karjalassa. Me olemme jääneet sen kehityksen ulkopuolelle kokonaan. Kyllähän pääministeri meille on luvannut, pari pientä lupausta on tullut kyllä Syrjäsalmen sillasta — sitä on jo rahoitettu aikaisemmilla kausilla — ja nyt sitten ensi kesänä ehkä aletaan korjaamaan tätä Heinävedellä olevaa siltaa, Karvion siltaa, mutta se ei meille riitä. Kyllä pitää saada Joensuu—Imatra-väliä kuntoon. Sinne on pieniä suunnittelurahoja tullut, mutta se vaatii satojen miljoonien investoinnit, että saamme sen koko Helsinki—Joensuu-välin kuntoon. Sillä voidaan säästää älyttömät määrät aikaa ja rahaa, kun se tulee kuntoon. Tavaraliikenne on siinä tilassa, että se on aivan maksimissaan, ellei sitä ruveta laittamaan. Tämän takia olen hieman huolissani Pohjois-Karjalan tilanteesta, enkä ihan hieman, vaan todella paljon. Meidän on saatava Pohjois-Karjala muuhun kehitykseen mukaan. Tällä menolla ei voi jatkaa.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Taas meidät käytännössä unohdettiin, ne isot virrat menevät muualle. Länsirannikolle dumpataan rahaa niin paljon, että oikein hirvittää. Me emme semmoisista summista edes unta näe.

Samoin maatalouden tilanne on onneton. Tiloja loppuu sitä vauhtia, että jos ei tässä talossa rupea järjen valoa löytymään paremmin, niin se johtaa siihen, että olemme tuontiruuasta riippuvaisia. Sitä ei kukaan halua. Sitten rupeaisi vielä enemmän maksamaan.

Ja hallitusta kannustan ohjelmansa mukaan siihen, että byrokratiaa todella kovalla kädellä puretaan. Meillä puhutaan kahdesta asiasta: meillä on liian hidas hallinto, ja byrokratiaa pitää oikoa, valitusoikeuksia vähentää. Ei niitä pidä poistaa, vaan ne pitää järkevöittää. Ja toinen asia on sitten se, että sieltähän vapautuu työvoima muuhun työhön. Sillä voidaan näitä paremmin koulutettujen hakupaikkoja täyttää, sillä työvoimalla, osaavalla työvoimalla, mikä sieltä tulee.

Ja tämä aluepolitiikka, mistä olen aina puhunut, on aivan kamala paikka, kun kyllä nuo syrjäseudun maaseutukylät on täysin unohdettu. Siellä terveyskeskuksia parhaillaan puretaan, ihmisten palveluja heikennetään, ambulanssin saanti paikalle on jo kyseenalaista, poliisia et varmasti saa, ei kukaan saa, jos on hätä. Sitäkin on kokeiltu, että on hätään soitettu poliisia, eivätkä he pääse tulemaan, kun Joensuun torin lähellä on tärkeämpiä tehtäviä.

Tällaiseksi on Suomi mennyt, ja arvoisa puhemies, ei tällä minun puheellani tätä ongelmaa poisteta, mutta jos ei eduskuntaan sitä älyä rupea pikkuhiljaa löytymään, niin saamme hyvästit sanoa koville, hyvälle eläkkeille, hyvälle terveydenhuollolle ja hyvinvointivaltiolle, ja itse olemme tämän tehneet. Euroopan unioni hakee kaikilla keinoilla Suomeen oikeutta päästä Suomen metsistä päättämään. Jos muutosta ei tule, niin se kyllä onnistuu tehtävässä.

Vetoan koko eduskuntaan, että tässä pitää löytyä järki. Suomi on maailman puhtain maa, meillä ei ole päästöjä, olemme hiilineutraali ja kaikkein monimuotoisin valtio, paitsi vihreille ja vasemmistolle ei näköjään välttä. Mutta käykää katsomassa vaikka Espanjan metsiä tai Ranskan metsiä tai Saksan metsiä, niin ollaan ehkä samaa mieltä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

19.09 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltio määrittyy paljolti sosiaali- ja terveyspalveluiden kautta: Saako hädän hetkellä hoitoa? Pidetäänkö huolta, kun omat voimat ehtyvät? Saako tarvitsemansa hoidot ja lääkkeet? Tuetaanko ihmistä ja perhettä oikealla hetkellä? Kannatteleeko joku kriisin keskellä, ja onko hoitoon varaa? Toisaalta hyvinvointivaltion taloudellinen kestävyys määrittyy paljolti sote-palveluiden kautta: Ovatko ihmiset työ- ja toimintakykyisiä? Pystyvätkö naiset käymään töissä, vai sidotaanko heidät hoivavelvoitteella kotiin? Onko sote-palvelutuotanto kustannusvaikuttavaa? Kääriikö joku kohtuuttomia voittoja palveluista? Jos sosiaali- ja terveyspalvelut murenevät, murenee hyvinvointivaltion perustus samalla.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet ovat vakavien rahoitushaasteiden edessä. Soten rahoitushaasteet näkyvät nyt valtion budjetissa. Ilman sote-uudistusta ne olisivat kuntien kontolla. Rahoitushaasteet johtuvat pääosin kustannusten ja palkkojen kasvusta, henkilöstöpulasta, palvelutarpeen kasvusta ja patoutuneesta kysynnästä. Hyvinvointialueet eivät ole näihin olosuhteisiin juuri voineet vaikuttaa. Valitettavasti hallitus ei tee mitään hyvinvointialueiden talousahdingon helpottamiseksi, vaikka tiukka talous uhkaa johtaa lyhytnäköisiin toimiin, jotka romuttavat hyvinvointivaltion pohjaa ja tulevat myöhemmin kalliik-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

si. Päinvastoin hallitus tiukentaa hyvinvointialueiden talousruuvia ja leikkaa rahoitukselta. Koska olosuhteet ovat muuttuneet, tulisi hallituksen vähintään reagoida tilanteeseen ja pidentää alijäämien kattamisvelvoiteaikaa, estää vuokralääkärirahastusta ja uudistaa rahoitusindeksejä. Hyvinvointialueille pitää antaa mahdollisuus kehittää palveluita kustannusvaikuttavasti. Ylitiukka talousruuvi uhkaa johtaa lyhytnäköisiin ja kalliiksi tuleviin säästöihin.

Hallituksen ensi vuoden budjetin kovimmat leikkaukset kohdistuvat nimenomaan sosiaali- ja terveyspalveluihin siinä, missä tämän vuoden budjetissa leikattiin erityisesti sosiaaliturvasta: sote-asiakasmaksuja korotetaan, hyvinvointialueilta leikataan, palveluverkkoa pakkokeskitetään, sote-järjestöiltä leikataan, perusterveydenhuollon hoitotakuuta pidennetään, vanhuspalveluista leikataan, lääkekorvauksia leikataan, vammaispalvelulakia heikennetään. Sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvien leikkausten seurauksena hyvinvointivaltion perusteet horjuvat. On epäuskottavaa sanoa, että murentamalla hyvinvointivaltion perusteita pelastetaan hyvinvointivaltio.

Arvoisa puhemies! Ikäsidonnaisten menojen kasvu on kova haaste julkisessa taloudessa, eikä siihen ole sosiaali- ja terveyspalveluissa varauduttu etukäteen taloudellisesti toisin kuin eläkejärjestelmässä. Kysymys kuuluu, miten ikäsidonnaisten menojen kasvu voidaan hoitaa samalla, kun pidetään kiinni perustuslain takaamasta ihmisten oikeudesta hoitoon, hoivaan ja toimeentuloon ja estetään hyvinvointivaltion perusteiden mureneminen. Yhtälö ei aidosti ole helppo. Voi olla, että meidän on hyväksyttävä, että tässä ikärakenteessa so-teen menee enemmän rahaa. Toisaalta tarvitaan aitoa kustannusvaikuttavuutta lisääviä toimia, kuten hoidon jatkuvuutta ja henkilökunnan työajan kohdentamista oikein, palveluiden oikea-aikaisuutta, palveluinnovaatioita, ennaltaehkäisyä ja heikosti vaikuttavien toimien karsimista. Lisäksi ostopalveluiden ja vuokralääkärien hintojen nousuun on välttämätöntä puuttua ja voitontavoittelu ainakin lastensuojelussa on kiellettävä. Hallituksen tulisi keskittyä kustannusvaikuttavuutta lisääviin toimiin sen sijaan, että pahennetaan hyvinvointialueiden tilannetta ja tehdään toimia, jotka vievät väärään suuntaan ja uhkaavat tulla kalliiksi. Erityisen lyhytnäköinen on hallituksen päätös heikentää ja leikata perusterveydenhuollon hoitopääsystä ja kipata rahat yksityisen hoidon Kela-korvauksiin. Tämä on taloudellisesti tehotonta ja vaikuttamatonta politiikkaa, joka kasvattaa terveyseroja.

Arvoisa puhemies! Hallitus vie eteenpäin myös erikoissairaanhoidon pakkokeskittämistä, vaikka sen tuottamat kustannussäästöt ovat vähintään kyseenalaisia. Pohjois-Suomessa Oulaskankaan sairaalan toimintojen alasajo merkitsee yli sadantuhannen ihmisen alueella päivystyksen karkaamista yli sadan kilometrin päähän. Kemissä sijaitsevan Länsi-Pohjan sairaalan toimintojen pakkosupistaminen heikentää Meri-Lapin asukkaiden palveluita ja keskittää palveluita Rovaniemelle aiheuttaen investointitarpeita. Ison joukon palvelut Pohjois-Suomessa karkaavat kauemmas, kuljetusralli lisääntyy, ja jäljelle jäävät sairaalat ruuhkautuvat. Herää kysymys, että kun keskittämisen kustannussäästöt ovat kyseenalaisia, niin miksi sairaaloiden välisestä työnjaosta päättämistä ei jätetä alueiden itsensä päätettäväksi. Miksi hallitus haluaa mikromanageerata alueiden palveluverkkoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

19.15 **Mikko Ollikainen r:** Årade talman, arvoisa puhemies! En budget — den som vi har framför oss här — väger ungefär 1,8 kilo och är 900 sidor, så man kan i princip prata om vad som helst när man pratar om statsbudgeten och den berör oss alla.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

De ekonomiska förutsättningarna har förändrats drastiskt de senaste åren i och med pandemin och världsläget, och det är nu mer instabilt än på länge. Till följd av utmaningar som inte har gått att förutse är underskottet i budgeten ännu stort, men som jag ser det är riktningen och satsningarna de rätta.

Det här budgeten behöver också skapa framtidstro, även om det onekligen finns utmanande element. Regeringens budgetpolitik kretsar kring ekonomisk stabilitet, sysselsättning, tillväxt och tryggheten av välfärdstjänster. Det är också värt att poängtera att budgetförslaget inte innehåller nya nedskärningar från det som man kom överens om i våras, men då gjordes förstås en hel del icke-önskvärda eller större nedskärningar.

Arvoisa puhemies! Meillä on edelleen suuria rakenteellisia ongelmia valtiontaloudessa julkisten menojen kasvaessa. 12,2 miljardin euron alijäämä on valtava, mutta ilman kevään päätöksiä se olisi ollut neljä miljardia suurempi. Siksi olen sitä mieltä, että talousarviossa keskitytään nyt erityisesti kasvun toimenpiteisiin.

Peruskoulutus on edelleen ensisijainen tavoite. On erittäin tärkeää, että peruskoululle ja lukiolle annetaan työrauha ja niiden tarvitsemat resurssit, jotta jokaiselle lapselle ja nuorelle on mahdollista tarjota nykypäivän työmarkkinoilla vaadittavat taidot. Ensi syksystä alkaen alemmilla luokilla otetaan käyttöön myös kolme viikkotuntia lisää äidinkielessä, kirjallisuudessa ja matematiikassa.

Osana tätä talousarviota hallitus ilmoitti eilen ehdotuksista, joilla uudistetaan perusopetuksen oppimisen tukea. Kyseessä on hallituksen suurin yksittäinen investointi kouluihin, lähes 100 miljoonaa euroa vuodessa oppimisen tukeen ja sen vahvistamiseen. Kyse on siitä, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ja matalalla kynnyksellä, ja tiedän, että kouluissamme tämä otetaan kiitollisina vastaan. Entisenä kunnanjohtajana tiedän myös, että joidenkin ylläpitäjien, siis etupäässä kuntien, joukossa voi olla haasteita, mutta tässä keskitymme lapseen ja nuoreen ja hänen kehitykseensä, mikä on hyvä alku hänen opintopolulleen. Tämän uudistuksen myötä opettajien aikaa käytetään enemmän opettamiseen, ei paperitöihin.

Ärade talman! Här finns en hel del saker som har lyfts upp som är tilläggssatsningar, till exempel En läsgåva till barnet, för att främja läsning till barn och unga. Till den här bokgåvan ges 350 000 och till programmet för läskunnighet 700 000. Läroplikten förblir avgiftsfri och också sommaruniversiteten får verksamhetsförutsättningar.

Barn- och ungdomssektorn och idrottssektorn drabbades inte lika mycket som i finansministeriets förslag. Det är ju någonting som vi inom SFP har jobbat mycket med. Det är viktigt att barn och unga har möjlighet till en egen hobby, och det är jätteviktigt. Det vet jag också från min egen familj.

I budgetförslaget finns ljusglimtar kring infrastruktur. Förstås sätter man en hel del pengar också på asfaltering även av det lägre vägnätet och det är väldigt välkommet, men här finns också andra satsningar i Österbotten och Vasa valkrets. Till exempel är den största där att Vasa förbindelseväg blir fyrfilig mellan motorvägen och Smedsbyvägen, men det finns också satsningar på riksväg 8 mellan Tjock och Ömossa: den repareras och får beläggning. En vägplan görs för Bäckliden—Brännbacken i Övermark och i Karleby centrum ett omfattande projekt för förbättring. Och så har vi förstås också Kasköbanan där man har kommit överens om 15 miljoner till Kasköbanan, och det skulle vara väldigt viktigt att påbörja renoveringsarbetet kring broarna där.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Jag skulle ännu vilja berätta att avtalsperioden för förbindelsebåtarna förlängs till 15 år. Det är jättebra, för det ger säkerhet, och det här är någonting som är mycket viktigt.

Ännu avslutningsvis: För att satsa på tillväxt får Viexpo-andelslaget 260 000 euro och Finsk-svenska handelskammaren 400 000 euro för att främja exporten.

Vi återkommer sedan närmare då vi behandlar olika ministerier och deras budgeter och tar mera detaljer. — Tack, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Antikainen poissa, edustaja Nurminen poissa, edustaja Lintilä poissa, edustaja, ledamot Andersson poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.21 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä budjettikäsittely on tietenkin niitä tärkeimpiä asioita, mitä me täällä eduskunnassa käsittelemme. 88 miljardia euroa noin 300 miljardin kansantaloudessa, sehän on enemmän kuin neljäsosa siitä kokonaisuudesta. Yritän keskittyä tähän laajaan kuvaan. Valtava määrä yksityiskohtia, jotka ovat tärkeitä ja kiinnostavia, olisi tietysti omassakin mielessä, mutta niihin ovat tässä monet edustajat jo ansiokkaasti puuttuneet.

Kokonaiskuvastahan voidaan sanoa, että talouden tilanne on tällä hetkellä vakava. Työtömyys on kasvussa, velka kasvaa edelleen, ja sitten tämä taloudellinen kasvu toisaalta on hiipunut. Kun katsoin, mitä viime vuonna vastaavasti budjettikirjassa luki odotuksina tai ennusteena vuodelle 24, niin siellä arvioitiin, että bruttokansantuote kasvaisi 1,2 prosenttia, ja nyt sitten tällä hetkellä arvioidaan, että se jää miinus 0,2 prosenttiin. No, niiden ero on 1,4 prosenttiyksikköä, joka meidän kansantaloudessa tarkoittaa tuommoista neljää ja puolta miljardia euroa. Ja kun meillä sitten bruttoveroaste on hieman yli 40 prosenttia, niin käytännössä se tarkoittaa sitä, että sillä 40 prosentilla meillä olisi tästä neljästä ja puolesta miljardista tullut puolitoista ja vähän enemmänkin tänne julkisen talouden puolelle. No, ne ovat nyt jääneet tulematta, ja nyt ennustellaan ensi vuodelle 1,7 prosentin kasvua. Tämä ei ole ollenkaan nyt mikään semmoinen kysymys, missä ilkkuisin millään tavalla hallitusta, koska me kaikki suomalaiset tietenkin toivomme, että meidän taloutemme kasvaa, ja se luo pohjaa hyvinvoinnille.

No meillä tämä bkt on tosiaan madellut viime vuosina, mutta se ei ole romahtanut sillä tavalla kuin se esimerkiksi romahti finanssikriisin aikana vuonna 2009, saati sitten 90-luvun alussa. Sitähän on käytännössä nyt ylläpitänyt viime aikoina ennen kaikkea kotimainen ostovoima, melko reilut palkankorotukset, myös eläkkeisiin tulleet korotukset. Ja niin kuin tiedämme, julkisen sektorin työvoiman määrä esimerkiksi on kasvanut, vastaavasti yksityissektorilla se on supistunut. Eli tietyllä tavalla tässä on ollut semmoisia elvytyksellisiä piirteitä, vaikka politiikka ei lähtökohtaisesti ole ollut elvyttävää. Se ajatustapa, joka nyt näyttää hallituksella olevan, on kovin erilainen kuin esimerkiksi 90-luvun alussa, jolloin — itse sitä nähneenä ja kokeneena — elettiin sellaisessa kriisissä, jossa niin sanotusti leikattiin aivan kaikkea ja pantiin verotus nousemaan niin tappiin kuin se vaan voi nousta niillä, joilla ylipäättänsä oli jotain, mistä veroja maksaa, ja sitten otettiin ulkomailta niin paljon lainaa kuin vaan oli saatavilla, koska Suomi oli menossa vakavaan konkurssiin.

Nyt tällä hetkellä tilanne on se, että hallituksella on tämä yhdeksän miljardin sopeutusohjelma, jota jo omalla tavallani arvioin tuossa debattikeskustelussa, enkä lähde sitä toistamaan. Oma arvioni siitä on se, että noin viisi miljardia siitä ehkä on sillä tavalla todellista. Tämä ei tarkoita, että se muu olisi jotain vääristelyä, mutta kun puhutaan siitä, to-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

teutuuko se vai ei, niin en itse usko siihen, että ne satatuhatta työpaikkaa, jotka sitten ratkaisevat kahden miljardin osuuden, tulevat toteutumaan. Enkä usko siihen, että se hyvinvointialueiden 1,2 miljardin omien säästöjen vaikutus tai tietyt muut tulevat toteutumaan. Mutta sen sijaan tietysti verojen nosto tuo lisää rahaa, ja tietyt selkeät etuuksien ja tehtävien leikkaukset sitten vastaavalla tavalla tietysti tekevät menoihin vähennystä.

Haluan tässä vielä — huomaa, että viisi minuuttia menee kovin nopeasti — korostaa sitä, että työttömyys on tällä hetkellä kyllä erittäin korkealla tasolla. Meillä oli eilen Turun kaupunginvaltuuston kokous, pääministerikin valtuutettuna siihen osallistui. Kun katsoin osavuosisikatsausta siellä, niin Turun työttömyysaste oli 13,2. Koko talousalueella se oli vähän matalampi, mutta yli 10 kuitenkin. Tämän päivän kokouksen aikana selasin äkkiä läpi kymmenen suurinta kaupunkia, ja siellä oli Jyväskylässä 13,8, Lahdessa 13,7, Turussa 13,2, ja matalin oli Espoossa, sielläkin yli 10 prosenttia. Tämä on järkyttävä tilanne. Siinä mielessä nyt ihan oikeasti pitäisi miettiä, mikä on ratkaisu tähän. Se ei meidän arviomme mukaan ole ostovoiman leikkaaminen, mitä nyt sitten tarjotaan siihen ratkaisuksi.

Palaan hyvinvointialuekysymyksiin ja näihin sosiaali- ja terveydenhuollon asioihin sitten myöhemmin, kun ne ovat tarkemmassa käsittelyssä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen poissa, edustaja Furuholm poissa, edustaja Wallinheimo poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Viitala poissa, edustaja Mattila poissa, edustaja Jokelainen poissa, edustaja Eestilä poissa, edustaja Koponen poissa. — Ja edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä. [Mari-Leena Talvitie: Bingo!]

19.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme täällä todella tänään aloittaneet valtion ensi vuoden talousarvion käsittelyn, ja monella mittapuulla katsottuna tämä on jälleen tämän syksyn keskeisin asia, jota tulemme täällä täysistunnoissakin käsittelemään varmasti vielä hyvin paljon, niin tätä numerokokonaisuutta kuin myös sitten näihin liittyviä uusia lainsäädäntöhankkeita, jotka nyt sitten todella tämän syksyn aikana tässä talossa tulee käsitellä.

Ajattelin, että omassa puheenvuorossani keskityn nyt siihen tärkeimpään, eli kun katsomme meidän julkisen talouden tilannetta, niin se on eittämättä vaikea. Sitä ei kannata muuksi selitellä tai yrittää kiertää, vaan tosiasia on se, että edelleen ensi vuonnakin valtio ottaa yli 12 miljardia euroa uutta velkaa. Tämä totta kai kertoo siitä, että tulomme eivät riitä kattamaan kaikkia menojamme. Mikäli haluamme tämän taloutemme tasapainoon, niin kuin olen käsittänyt, että se on meidän yhteinen tavoitteemme, se tarkoittaa niin ensi vuoden kuin myös tulevien vuosien osalta sitä, että sekä meno- että tulosopeutusta on tehtävä, jotta tämä talouden tasapaino saavutetaan.

Mutta se tärkein kysymys ei liity näissä talousarvioissa niihin yksittäisiin menosäästöihin tai verotoimenpiteisiin, joilla mahdollisesti saadaan lisää tuloja valtiolle, vaan kyllä keskeinen huomio meillä kaikilla kannattaa pitää siinä, miten saamme kasvun käyntiin, millä saamme vahvistettua työllisyyttä ja sitä kautta sitten tasapainotettua myös meidän taloutta. Valitettava tosiasia todella on se, että kun me katsomme varsinkin tämän vuoden osalta meidän tunnuslukuja taloudesta, niin voimme todella todeta, että työllisyyden hoidossa Suomi on onnistunut kaikista huonoiten kaikista EU-maista. Tähän tilanteeseen meillä ei ole varaa, ja nyt tarvitaan ihan erilainen uusi, aktiivisempi ote myös tämän talouden kasvun käyntiin saattamiseksi. Tämä ei tarkoita sitä, että talouden kasvu poistaisi kaikki tarpeet sitten näille ikävimillekin sopeutustoimille, mutta pidemmällä aikavälillä talou-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

den kasvu on kuitenkin se keskeisin tapa, jolla me kestävästi pystymme julkisen talouden myös tasapainottamaan.

Otan muutaman esimerkin, joissa toivoisin, että hallitus hieman tarkistaisi linjaansa. Ensimmäkin keskeinen pullonkaula meillä talouskasvussa on itse asiassa se, että kun me katsomme tulevien vuosien kasvuennusteita ja varsinkin tulevien vuosien tuotantopotentiaalia, niin huomaamme, että meidän tuotantopotentiaalimme on liian alhainen. Siellä keskeisenä pullonkaulana on osaavan työvoiman saatavuus. Tällä saralla toimenpiteitä olisi syytä tehdä. Ne liittyvät tähän työperäiseen maahanmuuttoon, jossa olen aivan varma, että hallitus voisi tehdä asioita vielä paremmin. Tämä näkyy myös valtiovarainministeriön eilen julkaisemassa ennusteessa.

Toiseksi meidän tulisi nyt poistaa niitä kannustinloukkuja, jotka ovat itse asiassa tässä yhteiskunnassa kaikista suurimmat, ja tämä liittyy heihin, jotka ovat tällä hetkellä ylivelkaantuneita. Tässä olisi syytä ottaa mallia Saksasta, jossa ulosottoaika on huomattavasti lyhyempi kuin Suomessa, ja sitä kautta vapauttaisimme yli 120 000 suomalaista tälläkin hetkellä... — tai antaisimme heille paremman mahdollisuuden ottaa töitä vastaan.

Kolmas kokonaisuus liittyy sitten siihen, että meidän tulisi eri tavoin kannustaa ihmisiä jatkamaan omaa työuraansa, mikäli vain kunto tähän riittää, ja samalla meidän on järkevää pystyä kitkemään ikäsyRJintää työmarkkinoilta. Jo näillä toimenpiteillä pystyisimme varmistamaan osaavan työvoiman saatavuutta tulevaisuuteen.

Toinen keskeinen huomio liittyy sitten investointien vauhdittamiseen, ja tässä hallitus monenlaisia toimenpiteitä tekee ja minusta aivan oikeansuuntaisia, mutta tätä verokannustinta, jonka hallitus tulevina vuosikoina myös tänne saliin tuo, olisi syytä muuttaa kahdelta osin ainakin. Ensimmäinen liittyy siihen, että nyt tämä kannustin rajaa näiden puhtaiden investointien osalta pienet ja keskisuuret yritykset pois tätä kannustinta käyttämästä. Minusta tämä on järjetöntä. Nyt on järkevää antaa mahdollisuus myös pienille ja keskisuurille yrityksille tätä hyödyntää.

Toinen on se, että tämä kannustin on voimassa vain yhden vuoden — se aikaikkuna on turhan tiukka. Olisi syytä lähteä jo lähtökohtaisesti siitä, että se on kaksi vuotta, ja tässä kannattaisi jo aloittaa vaikuttaminen suhteessa Euroopan unioniin.

Jo pelkästään näillä kahdella toimenpiteellä — siis osaavan työvoiman varmistamisella ja investointien hieman paremmalla houkuttelulla — varmasti saisimme meidän potentiaalistakin tuotantoa nostettua tulevaisuudessa ja sitä kautta varmistettua paremman kasvun ja toivon mukaan myös sitten kestävä julkisen talouden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Keto-Huovinen poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.33 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Talous on myös psykologiaa, ja näyttää siltä, että nyt sitä psykologiaa tässä ei kyllä huomioida. Se vaikuttaa siihen, miten luotetaan, kuinka talous kasvaa, miten ovat ostovoimanäkyvät ja niin poispäin. Kaikki tämä vaikuttaa siihen, kuinka Suomessa työllisyys ja talouskehitys tapahtuvat. Vaikka korot tässä laskevat, niin kuin hallitus esittää, sitten nämä leikkaustoimet taas jarruttavat sitä talouden kasvua, eli nämä kompensoivat aika lailla toisiaan todella paljon. Olisikin hyvä kuulla täällä salissa myös VM:n arviota siitä, kuinka iso on näitten leikkaustoimien vaikutus talouskasvuun. Sitä lukua täällä ei ole tänään ainakaan esitetty.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Kasvu on ollut myös miinusmerkkistä tässä tänä vuonna ja viime vuonna, ja nyt kun tässä ennustetaan, että talous kasvaisi noin 1,7 prosentilla, niin täytyy muistaa, että me palaan tavallaan vasta siihen vuoden 2022 bkt:n tasolle. Eli tilanne on sillä tavalla ongelmallinen, että meillä on todella taantuma ollut tässä ja kasvua ei. Sen jälkeen, 25:n jälkeen, ennustetaan taas pientä kasvua. Meillä on ollut mahdollisuuksia, on vihreätä siirtymää, on aika paljon siitä puhuttu, on puhuttu vetytaloudesta, on puhuttu tekoälyn hyödyntämisestä, jopa pienydinvoimaloista on puhuttu. Jotenkin ne ovat kaikki jääneet piippuun, ja niitä ei ole saatu vietyä eteenpäin. Myös rakennusala on ollut tässä luopin alla, ja ei senkään olisi ollut pakko romahtaa näin alas kuin se meni. Viime vuonna, jo kesällä 23, asiantuntijat ja myös SDP varoittivat, että siihen pitäisi reagoida. Siihen ei reagoitu, ja nyt nähdään jäljet.

SDP tukee parlamentaarisesti sovittua kunnianhimoista kokonaisuutta tutkimus-, kehitys- ja innovaatioperustan ja -panostusten kasvattamiseksi. Meillä ei ole siinä varaa epäonnistua. Se neljä prosenttia, mikä tässä on pitkällä aikavälillä tavoite, on hyvä. Mutta tässä on eräs ongelma, joka meitä kohtaa, ja se on se, että valtio ja julkinen valta laittavat kyllä rahat, mutta miten me saadaan tämä yksityinen puoli tähän lähtemään mukaan riittävällä tasolla. Nämä tki-panostukset pitäisi saada levitettyä pieneen ja keskisuureen kenttään. Tappasin tässä viime viikolla SY:n edustajia, ja he kertovat, että heidän jäsentutkimuksissaan 85—90 prosentilla yrityksistä ei ole mitään yhteyksiä korkeakoulu-yhteisöön, ei ammatti-korkeakouluihin eikä yliopistoihin. Tavallaan tämä on yksi ongelmakohhta, joka pitäisi myös ratkaista, eli isot haasteet saada tki-osaamista lisää.

Sitten jos ajatellaan, mikä on meidän suurimpia työllistymisen esteitä, se on tietenkin osaamisen puuttuminen. Se on suurin este, ja siinä hallituksen toimilla aikuiskoulutustuki lopetetaan, puhutaan yli 30 000 ihmisestä vuodessa, 120 miljoonan leikkauksessa ammatilliseen koulutukseen puhutaan 11 000 opiskelijasta, eli puhutaan valtavista määristä osaamisen alueella. Tämä jarruttaa meidän kehitystä.

Sitten kohtaanto-ongelma on toinen. Meillä on työttömiä 279 000 tämän päivän tilastojen perusteella, yli 30 000 enemmän kuin viime vuonna. Avoimia työpaikkoja 54 300, eli jokaista työpaikkaa kohti on viisi hakijaa, jos näin pelkistetään. Tässä on myös se ongelma, että kun työpaikkoja on vähän, niin siinä kohtaannossa, missä on se työpaikka ja missä on se työtön, on ilmeinen ongelma. Nyt pitäisi miettiä, miten saadaan ihmiset liikkumaan kuntarajojen ylitse ja hakemaan työtä pidemmältä. Siihen auttaisivat nämä verokannusteet, jotka liittyvät työmatkakuluihin, joita nyt hallitus on supistamassa ja niin pois päin. Tämän tyyppisiä asioita pitäisi tehdä. [Sheikki Laakso: Polttoaine halpenee!]

Meillä on paljon toimenpiteitä, ja toivoisimme, että työllisyyteen panostettaisiin, ja osaaminen on ihan ykkösasia, johon pitää panostaa. — Kiitos. Jatkan seuraavassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska poissa, edustaja Kaunistola poissa. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

19.38 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tänään kun on näitä SDP:n edustajien juttuja kuunnellut, tuntuu, että ne ovat yhtä totta kuin Mustanaamio-lehdessä. Kuitenkin mukamas vuodessa voitaisiin tuhota tätä meidän järjestelmää niin paljon, että me saadaan kymmeniätuhansia työttömiä. Kyllähän me kaikki tiedetään tässä salissa, että kaikki nämä toimet, mitä tehdään, ovat pitkäjänteisiä. Kuitenkin totuus on se, että edellisen hallituksen loppumetreillä lähti jo talous kääntymään suhteellisen kovaan laskuun tai, jos en sanoisi, jopa syöksykierteeseen. Siksi ehkä keskustakin kuunteli mieluummin vasemmiston siree-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

nien kutsua ja jättäytyi oppositioon, koska oli haasteellista lähteä omia sotkujaan sitten heti korjaamaan.

Mutta oikeasti tämä talousarvioesitys kuitenkin saa nuo lukemat tulevaisuudessa muuttumaan. Kun katsotte tuolta loppupään sivuilta, 20 esimerkiksi, niin sieltä löytyy aivan selkeästi, miten tulee laskelmien mukaan työttömyys ja moni muukin asia paranemaan.

Ja hei, kerrankin autoilija saa tulevaisuudessa vastinetta maksamistaan veroista, eikä niin, että se on taas kerran pelkästään maksajan roolissa. Samalla nämä autoilijalle suunnatut hyvät asiat näkyvät meidän tiestön kunnossa, tulee turvallisuutta lisää, tulee töitä lisää niille teidänkin peräänkuuluttamille rakennusmiehille. Sehän, että nyt ruvettaisiin tekemään asuntoja, kun on vanhatkin asunnot myymättä, olisi ihan pätkähullua. Niitähän tehtiin viime hallituskauden aikana järjestömästi ylimääräisiä ihan vaan sen takia, että saatiin työllisyyslukemia nostettua mahdollisimman korkealle, ja sillä päästiin niin sanotusti patsastelemaan tilastojen kanssa. Mutta totuushan on se, että ylikuumeneminenhan siitä syntyi, ja sen takia tällä hetkellä rakennusala sakkaa näinkin pahasti. Siellä on useita tuhansia asuntoja myymättä. Mutta nyt tämä hallitus tällä valtion talousarvioesityksellä satsaa teihin, infraan, kaikennäköiseen sellaiseen, mistä voidaan nauttia kymmeniä vuosia tämän jälkeenkin, ja samalla saadaan tälle rakennusporukallekin töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen. — Edustaja Laakso kyllä mainitsi puheenvuorossaan nimen, mutta ei nähdäkseni kenenkään läsnä olevan nimeä. — Edustaja Kymäläinen poissa, edustaja Kallio poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.41 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen talous ei ole kasvanut yli 15 vuoteen. Samaan aikaan julkinen velkamme on kasvanut lähes sata miljardia euroa. Velkasuhteemme on noussut lähes 80 prosenttiin. Yhdeksän miljardin euron sopeutuksista huolimatta velkaantuminen ei vielä näytä suuria laantumisen merkkejä.

Tänään eduskunnalle annettu budjettiesitys on yli 12 miljardia euroa alijäämäinen, eli tämän verran valtio joutuu ensi vuonna ottamaan lisää velkaa kattaakseen menot. Vain viemällä läpi yhdeksän miljardin sopeutuksen kokonaisuudessaan saamme velkaantumisvauhdin tasaantumaan. Vähempi ei riitä. Poliitiikan pikavoitot eivät paranna talouslukuja. Ne saattavat parantaa äänimääriä vaaleissa, mutta sitä emme tavoittele. Me haluamme, että suomalaisilla on laadukkaat hyvinvointipalvelut myös jatkossa. Te sanotte, että me leikkaamme. Kyllä me leikkaamme — työn tekemisen esteistä. Me haluamme, että työnteko kannattaa aina, että meidän on turvallista elää.

Arvoisa puhemies! Poliitiikka on kestävyyslaji. Tämän hallituksen toimien vaikutukset alkavat näkyä pian. Hallituksen toimet lisäävät työn tarjontaa ja vahvistavat sitä kautta työllisyyttä, kun talous toipuu. Hallituksen päättämät veronkorotukset, miljardien säästöt sekä taloutta tukevat uudistukset vahvistavat valtion taloutta. Vaikeasta talouden tilanteesta huolimatta hallitus on halunnut turvata perusopetuksen, poliisin ja ulkoisen turvallisuuden resurssit. Hallitus huolehtii tiukassakin taloustilanteessa Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Rajavartiolaitoksen ja poliisin resursseja vahvistetaan edelleen. Poliisilla on vuonna 2025 käytettävissään kymmenen miljoonaa euroa, jolla voidaan puuttua tehokkaasti katujengi- ja nuorisorikollisuuden huolestuttavaan kasvuun.

Arvoisa puhemies! Budjetissa katsetta keskitetään myös lapsiin ja nuoriin. Hallitus toteuttaa nuorten terapiatakuun ja esittää rahoitusta matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden saatavuuden lisäämiseen ja lastensuojelun hybridimallin kehittämiseen. Välttämät-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tömiä investointeja puolustukseen tehdään myös. Rajavartiolaitokselle lisätään kuusi miljoonaa euroa, joka kohdennetaan välittömiin materiaalihankintoihin itärajalle ja itäiselle merialueelle.

Hallitus toteuttaa hallitusohjelmaa kiitettävästi. Se näkyy myös tässä talousarviossa. Hallitus on myös osoittanut, että se pystyy reagoimaan yllättäviin tilanteisiin. Tulevaisuudessa on valoa, ja sitä kohti me menemme, emmekä anna periksi. Yhdessä tekeminen ja luottamuksen rakentaminen on nyt asia numero yksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, poissa. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

19.46 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Semmoisena alkukevennyksenä: minun äidiltäni tuli äsken viesti: ”Siellä on taas rähisty ja puhistu, muista sinä olla ystävällinen kaikille”. Joten tämä puhe on nyt rakennettu siltä pohjalta. [Aki Lindén: Äidit on viisaita!] — Äidit on viisaita.

Arvoisa Suomen kansa ja arvoisa eduskunta, ei anneta julkisen terveydenhuollon romahtaa. Puolustetaan sitä.

Vanhempi nainen, jota on pompoteltu ympäri järjestelmää hänen kärsittyään vatsakivuista: Hyvinvointialueen puhelimesta ei meinaa päästä läpi. Kun lääkärille lopulta pääsee, niin lääkäri kerkeääkin vaihtumaan useaan kertaan ennen kuin apua saa, ja avun saanti viivästyy. Lopulta paljastuu vakava sairaus.

Nuori aikuinen, joka odottaa pääsyä mielialahäiriöpoliklinikalle seitsemän kuukautta: odottaessaan apua häntä auttaa paikallinen kolmannen sektorin järjestö, mutta sekin joutuu leikkaamaan ja irtisanomaan työntekijöitä rahapulnan takia.

Todella moni potilas on laittanut viestiä, että hyvinvointialueen vastaanotolla sanotaan, että mene yksityiselle, meillä ei ole nyt mahdollisuutta auttaa. En syytä hyvinvointialueiden työntekijöitä, he ovat itsekkin jatkuvan muutoksen kourissa ja irtisanomisaaltojen kohteena. Enkä syytä mitään tiettyä puoluetta täällä, nykyisyydessä tai menneisyydessä. Yhdessä ollaan tehty tämä luomus.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan pyydän vain, että ei anneta hyvinvointialueiden ja julkisen terveydenhuollon romahtaa. Suomen menestyksen ja hyvinvoinnin tae on ollut se, että kuka vain voi saada apua terveyden ongelmiin taustastaan huolimatta. Tällä hetkellä on olo, että hyvinvointialueista puhutaan hyvin kriittisesti. Ne ihmiset, työntekijät ja potilaatkin, kuulevat vain sen negatiivisen, mitä täältäkin tulee, ikään kuin koko hyvinvointialueen olemassaolo liittyisi vain sen taloudelliseen menestykseen. Eihän se näin ole. Sen merkitys on paljon suurempi. Se on se tunne, että saan apua, jos sitä tarvitsen, tai että lapseni voi saada apua. Tai äitini voi saada apua, jos hän sitä tarvitsee. Läheskään kaikille — väitän, että pian suurimmalle osalle suomalaisista — ei ole rahallisesti mahdollista mennä yksityiselle lääkärille. Se lasku on nykyajan tiukassa taloustilanteessa yksinkertaisesti liian suuri. Ja jos sinne vaikka meneekin, niin moni lopettaa hoidon kesken, koska ei ole rahaa maksaa jatkoa.

Tämä puheenvuoro oli tällainen terapeutin avautuminen. Oikeastaan halusin sanoa yli puoluerajojen kaikille, että yritetään pitää huoli meidän arvokkaasta terveydenhuollosta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen — edustaja Siponen taitaa olla poissa. Edustaja Jukkola, poissa. Edustaja Nieminen, poissa. — Edustaja Marttila, paikalla, olkaa hyvä.

19.49 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiriihessä ja tässä keltaisessa kirjassa sinetöidään kevään kehysriihen säästöpäätökset. Samalla se sinetöi hallituksen systemaattisen linjan. Hallituksen leikkauspolitiikka iskee pahiten jo valmiiksi heikossa asemassa oleviin. Veropolitiikka sen sijaan suosii jo valmiiksi hyvätuloisia. Hallituksen syntilistalle on jo kertynyt muun muassa terveydenhuollon asiakasmaksujen nosto, lääkkeiden omavastuiden nosto, asumistuen ja työttömyysturvan leikkaukset sekä toimeentulotuesta korvattavien asumismenojen saantiehtojen tiukennukset. Näiden leikkausten kielteiset vaikutukset kohdistuvat ennen kaikkea pienituloisiin, sairaisiin, työttömiin ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin, eikä näiden yhteisvaikutuksia ole edelleenkään arvioitu.

Eriarvoisuutta kärjistäviä toimenpiteitä hallitus on tänäänkin oikeuttanut väittämällä, että julkiset menoleikkaukset elvyttäisivät Suomen taloutta. On kuitenkin todennäköistä, että säästöt itse asiassa hidastavat kasvua, jos tai kun ostovoiman hupeneminen ja kysynnän riittämättömyys pitkittävät matalasuhdanteen kestoja. Kuten SDP:n puheenjohtaja Lindtman tänään totesi, tästä keltaisesta kirjasta puuttuu kaksi, kasvu ja oikeudenmukaisuus, ja sen myötä kaikki.

Syyskuussa voimaan astunut yleisen arvonlisäverokannan korotus osuu sekin eniten pienituloisiin kuluttajiin, kuten työttömiin. Tämän lisäksi hallitus ilmeisesti aikoo tehdä uusia kiristyksiä arvonlisäverotukseen ensi vuoden aikana. Sen sijaan hallitus on esimerkiksi korottanut yksityisen hoidon Kela-korvauksia juurikin sen sijaan, että siihen varatut eurot kohdistettaisiin suoraan hyvinvointialueille perusterveydenhuollon vahvistamiseen. Kelan laskelmien mukaan käyntien määrä lisääntyi vain kahdella prosentilla, mutta korvausmenot kasvoivat sen sijaan peräti 200 prosentilla. Kela-korvausten saajien profiilissa ei tapahtunut muutoksia, eli nämäkin lisäeurot ropisivat eniten hyvätuloisille.

Arvoisa puhemies! Haluan tänään myös nostaa erityisesti järjestöjen toimintaan tehtävät leikkaukset. Sosiaali- ja terveysjärjestöille myönnettäviä valtionavustuksia esitetään leikattavaksi peräti 80 miljoonalla eurolla. Yhteensä vaalikauden loppuun mennessä sotejärjestöiltä ollaan leikkaamassa peräti kolmannes eli 130 miljoonaa euroa. Leikkaus on niin suuri, että aukkoa on mahdoton korjata nopeasti, ja tuntuu siltä, että hallitus ei ole lainkaan ymmärtänyt järjestöjen tekemää täydentävää työtä, jota hyvinvointialueilla ei edes tarjota.

Hallituksen budjettiesityksestä ei voi puhua ilman, että puhuisi köyhyydestä ja erityisesti perheiden lisääntyvästä köyhyydestä. Lapsiperheköyhyys ei ole vain tilastollinen termi, vaan lasten elämään suoraan vaikuttava ongelma, joka rajoittaa heidän mahdollisuuksiaan elämässä. Köyhyys voi olla esteenä lapsen pääsyyn harrastuksiin, vapaa-ajan aktiviteetteihin ja jopa peruskoulutukseen liittyviin tarpeisiin. Se voi tarkoittaa ulkopuolelle jäämistä, kun ei ole mahdollisuutta osallistua esimerkiksi kaverin syntymäpäiväkutsuille tai vaikka koulun retkelle, mutta sen vaikutukset ulottuvat myös kauemmas.

Lapsuusajan köyhyys voi heijastua jopa koko elämänpolkuun. Lapsena koettu köyhyys lisää riskiä jäädä ilman toisen asteen tutkintoa, ajautua työttömyyteen tai kohdata mielen-terveysongelmia myöhemmin elämässä. Me emme voi sallia, että lapsuudessa koetut taloudelliset haasteet rajoittavat nuorten mahdollisuuksia menestyä elämässä. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään ja turvalliseen elämään, eikä mikään terapiatakuu korjaa tällaisia

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

vajeita. Arvioiden mukaan Suomessa joka yhdeksäs lapsi elää pienituloisessa perheessä. Tämä tarkoittaa yli 118 000:aa lasta. Ja kun katsomme tilastoja, näemme, että erityisesti yhden vanhemman lapset ja monilapsiset perheet kärsivät eniten taloudellisista vaikeuksista. Toimeentulotuen saanti koskettaa lähes yhdeksää prosenttia lapsiperheistä, ja omilla toimillaan hallitus nyt sysää entistä useamman toimeentulotuelle. Lapsen oikeudet eivät saa jäädä resurssipulan jalkoihin. Säästetään edes lapset säästöiltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.55 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Mitä me voimme tämän päivän keskustelun pohjalta todeta? Se, että Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen, on varmasti yhteinen kanta, mutta vaihtoehtokin nykyinen on. Suomi on luisunut lähes lamaan, meillä talouden kasvua ei näy eikä kuulu, maassa kasvavat tällä hetkellä työttömyys, konkurssit ja ihmisten arjen kustannukset, ja velkaa otetaan reilusti lisää. Suomi pitää saada tästä leikkaus- ja veronkorotuskierteestä kasvun tielle, koska talouskasvu pitää meidän elinkeinojen rattaat pyörimässä ja tuo mukanaan myös työpaikat ja samalla tulevat velatkin hoidettua.

Arvoisa puhemies! Tämmöisiä keskustalaisia toimia kirjailin tähän alkuun:

Ensinnäkin me toteuttaisimme tämän verohyvityksen myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Sitten toinen asia, mikä siihen liittyy, on, että jatkaisimme tätä investointipäätöksen tekoaikaa. Muun muassa Haapaveden biolaitos, 410 miljoonan investointi, on jäämässä tämän verohyvityksen ulkopuolelle sen takia, että he eivät voi investointipäätöstä tehdä tässä ajassa.

No, sitten nopeuttaisimme näitä investointien luvituksia. Tällä hetkellä valitukset vievät kolmesta viiteen vuoteen monen investoinnin kohdalla.

Nostaisimme arvonlisäveron rajaa pienille yrittäjille 30 000 euroon.

No, sitten eläkeläisten osalta antaisimme alimman eläkeiän saavuttaneelle 20 prosentin työtulon verottomana, jos jatkaa työelämässä.

Perheiden osalta pitäisimme kotitalousvähennyksen ennallaan. Lapsiperheiden kustannusten nousua ja tukien leikkausta ei hallituksen lapsilisän korotus kompensoi.

Sitten verojen osalta emme korottaisi yleistä arvonlisäverotusta pohjoismaista tasoa korkeammalle ja emme nostaisi lainkaan alennettua kymmenen prosentin verokantaa.

Aluekehittämisen osalta tekisimme itäisestä Suomesta erityistalousalueen, mikä on jo kaikkienkin suulla todettu tärkeäksi. Ottaisimme käyttöön seutukuntakohtaiset kasvusopimukset isompien kaupunkien MAL-sopimusten tilalle.

Koulutuksen osalta emme leikkaisi ammatillisesta koulutuksesta, koska ammatillinen työväki on meille erityisen tärkeä, ja helpottaisimme ulkomailta opiskelemaan tulevien opiskelijoiden tilannetta.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama asia tähän talouden hoitoon, mitä on luvattu ja miten on kirjattu:

Ensinnäkin energian osalta: Turpeen osalta meillä hallitusohjelmassa lukee, että se on strategisesti tärkeä polttoaine ja sitten kuiviketurvetietysti merkityksellinen kotieläintiloille, mutta todellisuudessa tämä hallitus vaikeutti turpeen osaa asettamalla 20 megawatin lämpölaitokset turpeen päästökaupan piiriin. Ne olivat aikaisemmin päästökaupan ulkopuolella. Tämä päätös tehtiin joulukuussa viime vuonna. Sitten biokaasun osalta hallitusohjelmassa lukee, että hallitus edistää biokaasun käyttöä, mutta nyt tällä hetkellä me tiedämme, että hallitus on lisännyt merkittävästi sääntelyä biokaasulaitosten todentamisvel-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

voitteen kautta, ja tällä hetkellä on semmoinen tilanne Suomessa, että biokaasun tuottajalle tulee jopa 65 000 euron menetykset siitä, jos ei se todenna, että biokaasu on kestäväällä tavalla tuotettua.

No, sitten maatalouden ja metsätalouden osalta muutama sana: Ensinnäkin tärkeää on byrokratian ja sääntelyn vähentäminen sillä puolen. Sitten siinä se talouden näkökulma mielestäni pitäisi kaikkien pitää mielessä. Mehän tällä hetkellä valtionvelkaa otamme 12,2 miljardia euroa, ja samalla me ruokaa ostamme seitsemällä miljardilla ja viemme kahdella, eli meillä lähes puolet valtionvelasta kuitattaisiin sillä, että me tuotettaisiin ruoka kotimaassa. Tällä hetkellä meiltä löytyy tässä maassa tahoja, jotka haluavat vähentää suomalaista ruuantuotantoa. Käsittämätöntä. No, sitten ihan tuollainen asia, että meillä tämä hallitus ei pääomita Makeraa eli maatalouden kehittämisrahastoa, se leikkasi kriisituen pois heti alkuunsa, ja sitten vielä metsävähennysten korotusta ei kuulu eikä näy, vaikka se on hallitusohjelmassa.

Niin että meillä on aika paljon tällaisia asioita, mitä me voitaisiin kehittää, kun meillä vain on halu ja tahto siihen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto poissa. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

20.01 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Budjetista poistuu 58 miljoonan euron edestä höllynpölyä. Tarkoitan kotouttamista. Koko käsite on turha, haitallinen ja valheellinen.

Perehdyin tapojeni mukaisesti eduskunnan vanhoihin pöytäkirjoihin, eli milloin sana ”kotouttaminen” esiintyi ensi kerran ja missä yhteydessä. No ei 40-luvun siirtoväessä, joka kotinsa menetti ja uudet rakensi, eikä suomalaisissa maastamuuttajissa, jotka läksivät Ruotsiin tai Amerikkaan kotiutumaan omin nokkinensa. Vasta vuosina 1997 ja 1998 tuli kotouttaminen puheeksi tässä salissa. Lipposen hallitukselta pukkasi ensimmäistä kotouttamislakia.

Suomeen syntyi vuosituhannen vaihteessa kotouttamisteollisuus. Sen tehtaiden varjo lankesi maahanmuuttopolitiikkaamme. Kotouttamisteollisuus saa energiansa yksinomaan verorahoista. Keinotekoinen industrialismi kohtelee ulkolaista ihmistä raaka-aineena, mutta ei missään nimessä jalosta häntä. Kotouttamisteollisuuden prosessi hylkii jokaista, joka itse opettelee suomen tai ruotsin kielen kirjasta, puhelimesta ja arjesta. Kotouttamisteollisuuden tuotekehittely estää omatoimisuuden. Tuo omatoimisuus tekisi kotouttamisen tarpeettomaksi eli pilaisi kysynnän. Kotouttamisteollisuus mainostaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon mielikuvaa — tulos vain on ala-arvoinen avuttomuuskierre.

Lapsonen, miekkonen, naikkonen, ihminen, elelee Suomessa kielitaidottomana, jopa kulttuuritulkkauksen varassa. Hän jauhautuu kotouttamiskoneistorattaissa ja leikkii monikulttuuripiirileikkejä ehkä vastoin tahtoaan. Tuolloin vuonna 1998 eduskunnan keskustelussa työministeri Liisa Jaakonsaari mainitsi kotouttamislainsäädännön yhdeksi tavoitteeksi estää rasismien viruksia pääsemästä epidemiaksi. Menikö homma ihan niin? Ei. Kotouttamisteollisuus ruokkii rasismien vastaista hömpätehtailua, niillä on sikahintainen synergie.

Nyt koittaa alasajon hetki. Kaatakaamme kotouttamisteollisuuden mustat savupiiput. Saastutus lakkaa, ja taivas puhdistuu sinivalkoiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.04 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Talousarviokirjan yleisosiossa kirjan alkupuolella lukee seuraavaa: ”Hallitus parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä.” Teksti on kaunis-ta luettavaa. Tiedämme kuitenkin sen, miten tuo kaunis teksti konkretisoituu hallitusohjel-massa sekä siinä, kun tutustutaan tähän keltaiseen talousarviokirjaan. Sitä faktaa kertoo esimerkiksi yleisperustelujen kohdalla sivulla 46 seuraava teksti: ”Ammatillisen koulutuk-sen rahoitusta vähennetään pysyvästi 100 miljoonaa euroa, josta 42,6 miljoonaa euroa val-tionosuudesta. Lisäksi hallinnonalan valtionavustusrahoituksen vähennyksistä 20 miljoonaa euroa kohdistuu ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Toisen asteen hankerahoitus-ta sekä ammatillisen koulutuksen strategiarahoitusta alennetaan yhteensä 6 miljoonaa eu-roa. Osana valtionavustussäästöä lukiokoulutuksen valtionrahoitusta vähennetään 1,8 mil-joonaa euroa.” Arvoisa puhemies, mitä ihmettä? Talousarviokirjassa on todella ristiriitais-ta tekstiä. Samalla kun kehutaan hallituksen parantavan suomalaisten mahdollisuuksia parantaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, seuraavilla sivuilla kerrotaan satojen miljoonien eurojen leikkauksista toisesta asteesta. Samoin muistamme toki hallituksen halun pa-rantaa kouluttautumista, mikä siis konkretisoitui sillä, että hallitus on lopettanut aikuiskou-lutustuen kokonaan. Aivan käsittämätöntä. Hallitus toteuttaa suorastaan itsepetosta kir-jauksien ja tekojen valtavalla erolla.

Hallituksen tahtotila teksteissä, joissa se haluaa parantaa suomalaisten tulevaisuutta, konkretisoituu siinä oikeassa elämässä monella valitettavalla tavalla. Esimerkkinä voin mainita vasta uutisoidun yksinhuoltajaäidin, joka huolehtii viidestä lapsesta, joista yksi on erityisapua tarvitseva lapsi. Tähän esimerkkiperheeseen kohdistuu monta eri heikennystä ja leikkausta, jotka vievät perheen tuloista jopa 600 euroa kuukaudessa. Heidän on myös asumistuen leikkausten takia muutettava pienempään asuntoon. Perheen äiti on laittanut useita sähköposteja hallituspuolueiden edustajille, ja yhtään vastausta ei hän ole saanut. Yksinhuoltajalapsiperheen äitinä hän toteaa seuraavaa: ”En ole ikinä törmännyt tällaiseen, että näin raa’alla kädellä olisi heikennetty jo heikossa asemassa olevien elämää. On äärim-mäisen raukkamaista säästää ihmisistä, jotka eivät pysty puolustamaan itseään.”

Käsittelyssä olevan talousarviokirjan tekstissä Yleisperustelut sivulla 58 tulee esiin karu tilanne, kun perustoimeentulotuen määräraahatarve lisääntyy 119 miljoonalla eurolla pää-asiaassa asumistuen ja työttömyysturvan leikkausten vuoksi. Yleisperustelujen sivulla 77 kerrotaan, että sosiaaliturvaan kohdistuvat laajamittaiset toimenpiteet vähentävät lapsiper-heiden osuutta asumistuesta ja lisäävät lapsiperheiden osuutta toimeentulotuesta. Perustoi-meentulotuki on siis se viimesijainen taloudellinen tuki. Sitä voi saada henkilö tai perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Tämän tuen tarve siis lisääntyy talousarvioon liittyvien päätösten vuoksi.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä kuvata tätä raadollista aikaa, jossa siltä apua ja tukea tarvitsevalta viedään niin taloudellista kuin henkistäkin turvaa pois. Ja lainaan vielä Tervo ja Halme tosisuomalaisuutta etsimässä -ohjelmassakin asiantuntijanäkemyksiä antaneen johtavan diakoniaviranhaltijan näkemyksiä, jotka kuuluivat seuraavasti: ”Suomessa on nyt hirveän kylmää aikaa, suorastaan huippukylmää aikaa. Tuntuu, että Suomessa tehdään leikkauksia ilman puudutusta ja se, joka leikkaa, ei tunne sitä kipua. Tämä on alkua mur-rokselle. Että minua pelottaa, mitä tästä vielä tulee.” Samoin samassa ohjelmassa Tervo to-teaa seuraavasti: ”Tarpeettominta maailmassa on rikkaiden marmatus köyhien mitättömis-

tä eduista.” Heiltä, paljon nähneeltä ja kokeneelta diakoniatyöntekijältä sekä kirjailijalta painavia näkemyksiä, joiden toivoisin tavoittavan hallituksen edustajat. Huolestuttavintahan tässä on se, että eipä siltäkään olisi pahimmillaan mitään merkitystä, valitettavasti.

Arvoisa puhemies! Sen verran toki korjaan vielä tähän loppuun osin toivottomuuteen vaipumistani ja totean, että onhan siellä talousarviossa Yleisperustelut-osiossa sivulla 62 tieto, että vakinaistetun järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tukea jatketaan kolmen miljoonan euron määrärahalla. Hallitus siis vastaa kansalaisten hätähuutoihin jatkamalla jaettavan ruoka-avun määrärahaa. Tämä on valitettavasti tilanteemme tässä [Puhemies koputtaa] rapistuvassa hyvinvointiyhteiskunnassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

20.10 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Jo Santeri Alkio aikanaan kirjoitti, että yhteiskuntaoloja pitää jatkuvasti korjata niin, että yksikään suomalainen ei saa tosiaihetta valittaa kärsivänsä sortoa tai vääryyttä yhteiskunnan puolelta. Tämä olisi tervetullut ohjenuora myös tähän päivään.

Arvoisa puhemies! Hirveintä on näköalattomuus. Minusta tuntuu, että hallituksen tulevaisuuskuva on varsin synkkä. Tarjoatte ihmisille jatkuvaa surkeutta ja näköalattomuutta, vaikka kansa kaipaa nyt rohkaisua enemmän kuin ehkä koskaan tai ainakaan aikoihin.

Yksi asia pisti tänään silmään. Kun ministeri Purra esitteli budjettiaan, hän oli hirveän huolissaan rikollisuuden kasvusta. On tulossa huumedroneja ja enemmän resursseja vankiloille, mikä on varmasti hyvä asia, mutta koko puheenvuorossa ei ollut sanaakaan siitä inhimillisestä kärsimyksestä, jota osa ihmisistä nyt teidän politiikkanne vuoksi kokee. Rikollisuus ei ole oikein ja se on vaaraksi yhteiskunnalle, mutta alkaako ihminen pahuuttaan rikolliseksi? Olisiko siis syytä entistä enemmän puuttua siihen, mistä rikollisuus johtuu? Miksi ihmiset ajautuvat rikolliselle tielle eivätkä pääse rehellisiin töihin? Miksi osassa perheitä ei kyetä kasvattamaan?

Olen tällä hetkellä hyvin huolissani tavallisten ihmisten pärjäämisestä, mutta ennen kaikkea vähävaraisista ja elämän kaltoinkohtelemista. Rikollisuus hirvittää teitä, ja juuri siksi haluan kysyä, arvoisa hallitus: mitäköhän niissä kaikissa perheissä, joitten tulot tippuvat teidän politiikkanne seurauksena rutkasti, tapahtuu nyt, niissä perheissä, joitten vanhemmat joutuvat lomautetuiksi, ja kunnissa, joissa mielenterveyspalvelut siirretään naapurikuntaan? Ei niissä ainakaan hyvinvointia jaeta. Vaikka eduskunta tarjoaa meille neljäksi vuodeksi leivän, pitäisi ymmärtää, että ihmisillä menee nyt ihan oikeasti työpaikkoja alta, rakennusala kyykkää ettekä te vauhdita julkista rakentamista. Olisi aika avata silmät sille, minkälaisessa tilanteessa osa kansasta on, ja lopettaa kylmä ja ylimielinen suhtautuminen. Tavallaanhan te kyllä pidätte lupauksenne uusista työpaikoista, koska tätä tahtia kohta on töitä ainakin pikavippifirmoilla ja ulosottomiehillä. Perustelette kaiken aina rahalla, joten joudun muistuttamaan siitäkin huolimatta, että tästä lauseesta puuttuu inhimillinen aspekti, että syrjäytyneet ihmiset ovat myös äärimmäisen kalliita yhteiskunnalle. Te siis tuhlaatte valtion rahoja, kun ette pidä kaikkia mukana. Hallitusohjelmassa on kokonainen kappale ylivelkaantuneiden auttamisesta, mutta sen lisäksi pitäisi pystyä keskittymään siihen, minkä takia ihmiset ylivelkaantuvat.

Arvoisa puhemies! Tutkimusten mukaan hallituksen päätökset siis köyhdyttävät köyhiä ja keskituloisia ja rikastuttavat rikkaita. Se on teidän arvovalintanne, jota keskusta ei olisi tehnyt. Te siis jaatte Suomea luokkayhteiskunnaksi, jossa hyvin ja huonosti pärjäävät ih-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

miset jakaantuvat yhä kauemmas toisistaan, Amerikan malliin siis. Sen ei pitäisi mennä niin. Eikö samalla voit pitää huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ja rakentaa sitä kasvua? Minun ja keskustan mielestä kyllä voi. Inhimilliselläkin pääomalla on hintansa.

Arvoisa puhemies! Nimittäin siinä, miten yhteiskunta kohtelee kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, mitataan meidän sivistystä, ja tällä mittarilla kokoomusta ja perussuomalaisia en voi valitettavasti sivistyspuolueiksi kutsua. Tärkeintä olisi usko tulevaisuuteen ja politiikka, joka vie meitä eteenpäin, ja siksi muistutankin hallitusta mahdollisuuksien tasavaruudesta, siitä, että pitäisi tehdä politiikkaa, että jokainen lapsi ja nuori pääsee ponnistamaan sinne, minne haluaa.

Arvoisa hallitus, te olette tehneet lystejäkin päätöksiä, ja haluan myös kiittää rahasta Oulun rautatieaseman parantamiseen. Se on odotettu ja hyvä sijoitus ja säteilee koko maakuntaan. Haluan kiittää Iin ja Limingan aseman seutuun osoitetuista rahoista, ja toivotaan, että henkilöjunaliikenne saadaan käyntiin mahdollisimman pian. Haluan kiittää Ylivieskan ylikulkusillasta, jonka rahat edellisen leikkauksenne jälkeen nytten palautitte, ja kiittää siitä, että te osoitatte koulukiusaamisen torjuntaan viisi miljoonaa euroa. Toivon, että se konkretisoituu muuksi kuin Kiva Koulu -logoksi välituntivalvojan selässä.

Harmillisia leikkauksia on niin paljon, että en ala niitä listailla. Mutta yksi asia, josta en ole kuullut puhuttavan, on kuljetustukien leikkaaminen Pohjois- ja Itä-Suomesta. Se vaikuttaa suoraan meidän elinkeinoelämään ja meidän yrityksiin. Mutta kaikkein tympeintä on ollut se sumutus, jota te teitte vaalien alla, kun lupasitte kaikenlaista, mitä ette voineet pitää. Vai mitäpä luulette, että se äänestäjänne uskoi saavansa, kun äänesti teitä? ”Koulutuksesta ei leikata” — no, ammattikoulusta lähtee 120 miljoonaa euroa. ”Verotusaste ei nouse” — olette nostaneet veroja enemmän kuin edellinen hallitus, jonka aikana verotusaste itse asiassa laski. ”100 000 uutta työllistä” — työllisiä on tällä hetkellä vähemmän kuin silloin, kun hallitus aloitti. ”Velaksi eläminen loppuu” — otatte velkaa enemmän kuin edellinen hallitus, vaikka teillä ei ole koronakriisiä.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehto on. Se on kasvun lisääminen, kaikkien mukaan ottaminen, tulevaisuususkko ja koko Suomesta huolehtiminen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.15 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä on esitetty määrärahalisäyksiä poliisitoimeen — kiitos siitä. Poliisin työ, kuten muukin valtion turvallisuustyö poliisiin lisäksi, Rajavartiolaitos, pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta, ovat erilaisia toiminnoiltaan verrattuna moneen muuhun ammattikuntaan. Poliisin työ on hektistä, yllättäviä tilanteita, arvaamatonta, sekä etenkin tutkinnan puolella eräiden juttujen tutkinta voi olla varsin laajaa ja pitkäkestoista. Yksikin epäselvä henkirikos tai mittavaksi paisuva ihmiskaupparikos tai laaja talousrikos, laajalle alueelle, jopa kansainvälisesti, merkittävä huumausainerikollisuus tai toistuvat pyromaanien sytyttämät tulipalot sekä pitkät piiritystilanteet aiheuttavat välittömästi kustannuspainotteisia toimia. On hälytettävä vapaalta ihmisistä töihin. Mahdolliset kiinniotot ja pidätykset aiheuttavat sen, että tutkinnassa pitää olla resurssia aloittaa viipymättä esitutkinta ja kuulustelut. Mikäli osallisena on ulkomaalaistaustainen, joka ei ole suomen kielen taitoinen, on hankittava oikeuskelpoinen tulkki, ja tulkkipalvelut ovat kalliita. Esitutkinta voi tiettyjen, esimerkiksi laajojen talousrikosten tai

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

ihmiskaupparikosten, osalta kestää jopa useamman vuoden. Osallisia ei ole välttämättä helppo tavoittaa ja saada kuultavaksi.

Poliisin ajoneuvokalustoa joudutaan uusimaan, sillä ajoneuvot ovat liikenteessä lähes nonstoppina kolmivuorotyössä läpi vuorokauden. Säännöllinen kouluttautuminen ja esimerkiksi voimankäytön harjoittelu ovat osa poliisin työn kannalta tärkeää ja välttämätöntä taitojen ja tekniikan ylläpitokoulutusta. Myös poliisin henkilökohtaisia virkavarusteita joudutaan aika ajoin uusimaan ja päivittämään. Tässä esimerkkejä, jotka usein johtavat siihen, että poliisin määrärahat loppuvat ennen aikojaan.

Joka kesän päätyttyä alkaa säästäminen. Hankinnat kielletään, ylitöitä tulisi välttää, sunnuntaitöitä vähennetään, määräaikaisten poliisimiesten virkoja jätetään täyttämättä, ja tämä taas lisää epävarmuutta vastavalmistuneiden poliisien sijoittumisesta kuntaan tai kaupunkiin, missä he työskentelevät, muun muassa asunnon hankinnan osalta.

Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle tämän tärkeän turva-alan huomioimisesta meidän kaikkien suomalaisten turvaksi. Poliisin määrärahat olisi jatkossakin turvattava niin, että poliisi voisi antaa turvallisuuspalveluja läpi vuoden ilman jokavuotista loppuvuoden rahapulaa.

Arvoisa puhemies! Talousarviossa on esitetty koulupoliisitoimintaan kaksi miljoonaa euroa. Tämä on erittäin toivottu ja kannatettava arvostuksen osoitus tälle työlle. Meillä on 11 poliisilaitosta, ja tuolla summalla palkataan keskimäärin 2—3 poliisimiestä per laitos, per vuosi. Oulussa lienee valtakunnan ainoa päätoiminen koulupoliisitoiminto, joka on toiminut lähes 20 vuotta. Toki joissakin poliisilaitoksissa koulupoliisityötä tehdään oman toimen ohessa. Päätoimisuus on ehdottoman tärkeää, sillä koulussa sattuu ja tapahtuu paljon erilaisia konflikteja, ja etenkin pitkittyneet kiusaamis-, uhka- ja väkivaltatilanteet vaativat usein myös poliisin puuttumista.

Koulupoliisin toimenkuvaa Oulussa: Laillisuuskasvatusta ala- ja yläkoulussa. Se pitää sisällään vastuukärajat, hyvän arkirytmin, kiusaamisen, päihteet. Koulupoliisit selvittelevät ja sovittelevat pitkäkestoisia koulukiusaamistapauksia ja puuttuvat koulussa sattuneisiin rikoksiin. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus tai rikosilmoitus. Koulupoliisit ovat matalan kynnyksen tukena kouluille, nuorille ja vanhemmille. Koulupoliisit tekevät yhteistyötä koulujen lisäksi lastensuojelun ja nuorisopalvelujen sekä kouluterveydenhoitajien, psykologien ja muiden viranomaisten kanssa. Resurssien mukaan käydään pyynnöstä myös lukioissa ja ammattioppilaitoksissa. Koulupoliisitoiminta on saanut positiivista palautetta, niin koulusta kuin huoltajiltakin, nopeasta puuttumisesta. Yksikin kiusaamistilanteen loppuminen on paras palkinto siitä tehdystä työstä. Myös yläasteikäiset nuoret ovat rohkeasti itsekkin pyytäneet koulupoliisilta apua heitä ahdistavissa asioissa. On huomioitava, että sekä uhri että kiusaaja huutavat apua.

Poliisihallinnossa on kokeiltu erilaisia ennaltaestäviä toimintoja, kuten lähipoliisitoiminta, aluepoliisitoiminta, korttelipoliisitoiminta. Nykyisellään on lähipoliisitoimintaa, jossa partiointi on vastuutettu tietyille kenttäryhmälle ja tietyille alueelle tarkoituksena verkostoitua alueen muiden toimien toimijoiden kanssa turvallisuuden lisäämiseksi.

Poliisilaitoksissa on myös Ankkuri-toimintaa, jossa moniviranomaisyhteistyönä mukana ovat muun muassa poliisi, psykiatrinen sairaanhoitaja, nuorisopalvelut ja sosiaalitoimi. Ankkuri-toiminta perustuu kuitenkin vapaaehtoisuuteen. Mikäli kutsuttava nuori huoltajineen ei halua osallistua Ankkuri-puhutukseen, heitä ei voida siihen pakottaa.

Koulupoliisityölle on selvästi ollut tilausta. Lasten ja nuorten väliset kriisit ja väkivaltatapaukset eivät siedä viivytystä. Koulupoliisin työssä näihin on pystytty puuttumaan akuu-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tisti tai ainakin mahdollisimman pian. Tällä turvataan myös kentän hälytyspartioiden mahdollisuus keskittyä hätäpaineeseen työhönsä ja kiireellisempiin tehtäviin.

Arvoisa puhemies! Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Meidän aikuisten pitää olla tietoisia ja kiinnostuneita siitä, mitä nuoret tekevät ja missä ja keiden kanssa he viettävät aikaansa. Myös ennaltaestävää työtä tekeviä, kuten koulupoliisia, tarvitaan siellä, missä nuoria parhaiten kohdataan, eli kouluissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

20.21 Saku Nikkanen sd: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen talouspolitiikkaa tarkastellessani herää väistämättä kysymys, syntyykö työtä ja talouskasvua leikkaamalla.

Valtiovarainministeriön tuoreen ennusteen mukaan hallituksen tekemät sopeuttamistoimet heikentävät jossain määrin kotimaista kysyntää ja kulutusta. Kun media muutama päivä sitten kysyi, mihin ministeriön laskelmat pienituloisilta leikkaamisesta perustuvat, jopa valtiovarainministeri Purran vastauksen mukaan laskelmat tiettyjen leikkausten hyödyistä ovat epävarmoja. Miksi sitten pienituloisilta leikataan, jos siitä saatava hyöty onkin epävarma? Valtiovarainministeriön arviot tämän vuoden ja ensi vuoden talouden näkymistä ovat osoittautuneet vähintään ylioptimistisiksi. Orpon hallitus pääsi vaalien jälkeen valtaan lupaamalla kääntää velkalaivan. Todellisuudessa, niin kuin tiedämme, velanotto on vain kiihtynyt ja pääministeri Petteri Orpon hallitus joutuukin ottamaan lisävelkaa 12,2 miljardia euroa. Epävarmaa on, riittääkö tämäkään määrä velkaa menoja kuittaamaan.

Edellinen, Marinin hallitus jätti teille perintönään mittaushistorian korkeimman työllisyysasteen. Tämänkin laivan hallitus on onnistunut kääntämään — valitettavasti vain heikompaan suuntaan. Työttömyystilanteemme on nyt Euroopan heikointa tasoa. Työttömiä työnhakijoita oli elokuun lopussa yhteensä 279 600. Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin elokuun aikana 30 600 eli noin 34 000 vähemmän kuin edellisen vuoden elokuussa. Kaikkiaan elokuussa oli avoinna 54 300 työpaikkaa, mikä on noin 60 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Hallituksen työllisyyden hoidossa ei siis juuri kehumista ole.

Me voimme täällä salissa kyllä keskustella näistä laskennallisista työpaikoista ja työllisyysvaikutuksista, mutta kyllä meidän täytyy täällä salissa myöskin puhua siitä, mikä meidän tämänhetkinen tilanne on. Nimittäin ne laskennalliset työpaikat eivät maksa euroakaan veroa, ne eivät tuota eurollakaan hyvinvointia tähän maahan, vaan ne ovat lupauksia tulevaisuudesta. Totta kai me kaikki tässä salissa varmasti ajattelemme, että nämä työllisyysvaikutukset sitten joskus tulevaisuudessa — kuulimme tänään vuodesta 2026 ja 2027, kun näitä työllisyysvaikutuksia alkaa näkymään — toki otamme kaikki avosylin vastaan, mikäli ne toteutuvat. Mutta kyllä silti keskustelua tulisi käydä myöskin siitä, mitä tapahtuu tällä hetkellä. Nimittäin kun on reilu 50 000 työpaikkaa vähemmän, niin kyllä tässä aikamoinen kurominen on tällä hallituksella.

Ekonomistien mukaan pienituloisilta leikkaaminen saattaa johtaa myös kulutuksen vähentymiseen. Leikkaavasta talouspolitiikasta seuraa yleensä se, että kulutusalttius pienee, koska hyvätulaiset säästävät tulostaan suuremman osan kuin pienituloiset. Tämä puolestaan johtaa tilanteeseen, jossa syntyy rakenteellinen kokonaiskysynnän kasvua jarruttava muutos. Tämä tietenkin hidastaa Suomen talouskasvua ja heikentää työllisyystilannetta.

Vastauksena siis alussa esitettyyn kysymykseen, syntyykö työtä ja talouskasvua leikkaamalla, voidaan vastata, että ei todennäköisesti synny.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Arvoisa herra puhemies! Edellä mainittuun viitaten hallituksen olisi syytä lopettaa heikommissa asemassa olevilta leikkaaminen ja alkaa selvittämään vaikuttavampia keinoja, joilla saadaan nykyistä suurempaa talouskasvua aikaiseksi pieni- ja keskituloisten tilannetta enempää kurjistamatta. Leikkaavalla politiikalla tulosta ei näytä syntyvän, sen vaikutukset on nähty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

20.25 Mika Riipi kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus on aivan oikein tarttunut haasteeseen ja pyrkii saamaan julkisen talouden ja sen velkasuhteen hallintaan. Sen valitsemat lääkkeet ovat hyvin luettavissa tuosta keltaisesta kirjasta. Siellä on aivan oikeitakin lääkkeitä, mutta maan tilaa kokonaisuutena ajatellen ei tuo kirja talouttamme pelasta. Liian paljon on pelkien kasvutoiveiden varassa.

Pelkästään leikkaamalla ei tämä maa nouse. Kuoppa vain syvenee, ja ihmisten eriarvoisuus kasvaa. Pistemäiset veronkorotukset vain hidastavat kasvua. Työmarkkinoiden uudistamista sinällään tervehdin ilolla, mutta talouden kuoppa on niin syvä, että tarvittaisiin paljon enemmän ja laajempia rakennemuutoksia hyvin laajalla sektorilla.

Ennen kaikkea tarvitsemme kestäväää kasvua. Hallituksen kasvutoimet eivät nyt vain riitä, ja suurena uhkana on, että valtiovarainministeriön povaama kasvu ensi vuodelle osoittautuu jälleen kerran liian optimistiseksi. Uusien kasvuavauksien lykkääminen vasta ensi kevääälle on melkoista pään pensaaseen laittamista.

Arvoisa puhemies! Suomen kasvun siemenistä monet löytyvät pohjoisesta. Valtaosa vihreän siirtymän megaluokan investoinneista esimerkiksi uusiutuvaan energiantuotantoon, matkailuun tai vaikkapa kaivannaisalalle sijoittuvat pohjoiseen. Kartoitettu investointipotentiaali pohjoisessa — eri hankkeet yhteensä laskettuna — on useita kymmeniä miljardeja. Siksi ihmettelen, ettei ensi vuoden talousarviossa ole sanallakaan mainittu pohjoista ohjelmaa, vaikka sen merkitystä on rummutettu pääministeriä myöten ja ohjelman valmisteluun on osallistumassa laaja joukko toiveikkaita pohjoisia toimijoita. Taitaa olla nyt niin, että pohjoisen asiat kuitataan vain ohjelma-asiakirjalla, joka päättyy pölyttymään mappiin muiden suurien suunnitelmien seuraan. Kasvun kannalta tämä on aivan onnetonta.

Pohjoisessa ihmetellään myös hallituksen linjaa, jossa nimenomaan tässä geopolitiittisessä ja geotaloudellisessa tilanteessa ollaan ajamassa alas kaikki lähialueiden yhteistyörakenteet. Barents-yhteistyö ja Itämeri-yhteistyö ollaan lopettamassa. Ja kuvitelkaa: juuri tässä ajassa hallitus on lopettamassa arktisen yhteistyön. Säästöä hallitus saa tästä reilun miljoonan mutta samalla menettää vuosikymmeniä jatkuneen pohjoisen politiikan ainoan välineen, jolla on myös kansainvälistä ulottuvuutta. [Niina Malm: Käsittämätön päätös!]

On hyvä, että pohjoisen merkitys nähdään puolustuksen näkökulmasta. Taitaakin olla niin, että Puolustusvoimien patistus onkin se ainoa syy, millä budjettikirjan ainoa liikennehanke Lapissa, 30 miljoonan euron korjausinvestointi vt 21:lle, on sinne päätynyt. Luotan siihen, että Puolustusvoimat priorisoi jatkossakin pohjoisen hankkeita, mutta on aika kestämätöntä, että ihmisten arjen tai talouskasvun näkökulmasta hallituksella ei ole tarjota pohjoiselle oikein mitään muuta kuin raaka-ainereservaaatin rooli.

Arvoisa puhemies! Tämän budjettikirjan henki pohjoiselle tiivistyy valitettavasti sen valtion maiden käyttölinjauksiin, joissa Metsähallituksen tulouttamistavoitetta nostetaan ja samalla Luontopalveluiden resursseja karsitaan. Ensi vuonna siis Lapin valtion selkosilla puretaan retkeilyrakenteita niin, että vasarat paukkuvat, ja ne paukkuvat kilpaa motojen

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

möyrinnän kanssa, kun samalla hakataan viimeisetkin vanhat puut ja pankaoxsat linnuille istua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

20.30 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tähän aikaan illasta alkaa tuntua siltä, että kaikki oleellinen keskustelussa olevasta aiheesta on jo sanottu. Toistettakoon kuitenkin alkuun se, minkä jokainen tässä salissa varmasti jo tietääkin: Suomen talous on edelleen alavireinen, mutta kasvunäkymiä on jo horisontissa. Oppositio maalaa niin mustalla pensselillä synkkää ja ikävää kuvaa koko hallituspolitiikasta, että täytyy tuoda vähän positiivisempiäkin asioita esiin.

Erityisesti turvallisuuteen ja kriminaalipolitiikkaan istuva hallitus on panostanut erittäin hienosti. Entisestään vaikeutunut talouspoliittinen tilanne ei ole saanut hallitusta perääntymään poliisien määrän nostosta, vaan se kasvatetaan 8 000 poliisihenkilövuoteen hallituskauden loppuun mennessä. Sisäisen turvallisuuden panostuksista ei tingitä, mikä on tärkeä viesti polarisoituneesta yhteiskunnasta puhuville. Nuoriso- ja katujengirikollisuuden kasvuun puututaan, ja tämän kehityksen kitkemiseksi osoitetaan rahaa, kuten pitääkin. Olemme nähneet huolestuttavia esimerkkejä katujengirikollisuuden raaistumisesta, ja usein se linkittyy huonolaatuiseen maahanmuuttopolitiikkaan. Tässäkin hallitus on jo tehnyt korjaavia toimenpiteitä, ja lisääkin on luvassa.

Samoin kriminaalipolitiikassa on tehty mielestäni oikeansuuntaisia panostuksia ja lainsäädäntöuudistuksia. Törkeiden ampuma-aserikosten ja vaarallisten esineiden hallussapidon rangaistukset kovenevat tuntuvasti. Viimeaikaisten uutisten valossa kiristämislle on tarvetta, koska niin usein kaduillamme teräaseet heiluvat ja aseetkin jo paukkuvat. Vankiloiden turvatekniikkaan tulee lisärahoitusta, joka mahdollistaa turvallisemmat vankilat sekä työntekijöille että vangeille.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriöstä on tulossa Vaasan vaalipiirin pohjalaismaakuntiin valtuutta ja/tai määrärahoja valtatie kasin leventämiseksi välillä Bäckliden—Brännbacken valtatie kasin ja Vaasan yhdystien kehittämisen ensimmäiselle vaiheelle, Vaasan satamatien tiesuunnitelman laadintaan sekä Suupohjan radan korjaamiseen välillä Seinäjoki—Kaskinen. Teilläämme olemme muutenkin saaneet nauttia viime aikoina kohtuuhintaisista menovesistä, ja uutta pikeäkin on kesän aikana laitettu runsaasti eri puolille Suomea.

Arvoisa puhemies! Suomalaisia hyödyttävää ja ilahduttavaakin politiikkaa on siis tehty. Oppositio median tukemana tuntuu ratsastavan edelleen samoilla vanhoilla rasismikorteiltaan paremman ja uskottavamman maahanmuuttopolitiikan vaihtoehdon täysin puuttuessa. Kuinka vahvasta rautalangasta pitäisi vääntää? Suomeen on tervetullut henkilö, joka haluaa tulla töihin rakentamaan meidän yhteiskuntaamme ja myös integroitumaan siihen. Sellainen väite, että joku huippuosaaaja jättäisi tulematta maahamme, koska media pitää viikosta toiseen otsikoissa rasismikeskustelua, on turha huoli. Huippuosaaaja on sen verran älykäs, että hän osaa katsoa, missä maassa palkasta jää verotuksen jälkeen riittävästi käteen. Suomi on korkean verotuksen maa, se on fakta ja yksi tekijä, joka ei houkuttele maahamme osaajia.

Nykyisen puheenjohtajan suulla sanottuna: keskusta ei tahdo pummeja eikä rikollisia Suomeen — siinäpä se on perussuomalaisenkin linja hyvin tiiviisti kiteytettynä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta poissa, edustaja Lehtinen poissa, edustaja Eskelinen poissa, edustaja Piisinen poissa. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

20.34 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! Vuoden 25 talousarvioesitys on 12 miljardia alijäämäinen ja nostaa esiin Suomen talouden haasteet, mutta myös kysymyksen yhteiskuntamme tulevaisuuden suunnasta. Hallituksen linjaukset keskittyvät velkaantumisen hillitsemiseen siinä onnistumatta, työllisyysasteen nostamiseen siinäkin onnistumatta ja kasvun luomiseen senkään tulosten vielä näkymättä. Kaikki leikkaukset perustellaan edelleen sillä, että on pakko, tulevia sukupolvia varten. Se ei kuitenkaan pidä paikkaansa, ja tämä hallituksen näivettävä nykylinja ei ole pakko. Taloudellinen tilanne on haastava, ja jaamme saman tilannekuvan. Kysymys kuitenkin kuuluu: kenen kustannuksella tämä tasapainotus tapahtuu?

Hallituksen päätökset arjen kustannusten nostamiseksi, sosiaali- ja terveyspalveluiden saavutettavuuden heikentämiseksi ja koulutusmahdollisuuksien viemiseksi eivät tee ihmisten arjesta parempaa tai inhimillisempää eivätkä tasapainota taloutta. Hallituksen politiikka uhkaa nyt talouden lisäksi myös yhteiskuntamme tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta ja hyvinvointia.

Puhemies! Hallitus panostaa perusopetukseen, mutta samalla leikkaa kuntien valtionosuuksia ja aiheuttaa kunnille lisäkustannuksia uudistuksillaan. Toivottavasti kompensatiota uudistuksille on luvassa, sillä kuntien talousnäkymät ovat myös haasteelliset, ja siellä leikkaukset osuvat herkästi koulutukseen sen ollessa kuntien tärkein ja suurin järjestettävä tehtävä. Koulutus on avainasemassa tulevaisuuden työllisyyden, sivistyksen ja osaamisen suhteen, eikä sen erityisuojeleuksesta ole enää tietoakaan. Ammatillinen koulutus kärsii yli sadan miljoonan euron leikkaukset, ja tämä tulee tarkoittamaan jopa 11 000 opiskelupaikan menetystä ja kohdistuu näin ollen nuoriin sekä omaa osaamistaan kehittäviin ja alanvaihtajiin.

Mielestäni leikkaukset koulutukseen ovat hyvin lyhytkatseisia tässä työllisyystilanteessa, joka on muuten 30 000 työtöntä enemmän vuoden takaiseen verrattuna. Koulutusleikkaukset eivät näin ollen ole vain uusi isku opiskelijoille, vaan niillä on laajemmat vaikutukset koko yhteiskuntaan. Osaamisen puute heikentää kilpailukykyämme ja vaikeuttaa ihmisten työllistymistä. On mahdotonta kuvitella taloudellista kasvua tai innovaatioita ilman riittävää panostusta koulutukseen.

Nuorten ja opiskelijoiden taloudellisen tilanteen heikentäminen ja useiden leikkausten kohdistuminen juuri heihin johtaa opintojen hidastumisen ja keskeytymisen myötä kasvavaan syrjäytymisen riskiin, mielenterveysongelmien kasvuun ja ylivelkaantumiseen, jotka ovat jo näkyvissä. Edellä mainitut ovat ongelmia, joiden korjaaminen tulee kalliiksi pidemmällä aikavälillä niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin. Tämähän on sitä politiikkaa tuleville sukupolville?

Kun hallituksen ministerit puhuvat kasvun edistämisestä, on kyse valtavista kasvupaketeista ja investointien houkuttelusta tki-panostuksineen. On kysyttävä: missä ovat ne konkreettiset toimet pienten ja keskisuurten yritysten tukemiseksi? Tosiasia kun on, että suurin osa työpaikoista syntyy näihin yrityksiin ja kasvupotentiaali löytyy juuri sieltä.

Hallituksen panostukset talouskasvuun eivät ole toteutuneet, ja kauniiden ajatusten ja toiveiden investoinneista tulisi jo näkyä käytännössä, jos ne olisivat toteutuakseen. Talouskasvu ei synny ylhäältä annetuilla käskyillä, vaan tukemalla ihmisten luovuutta, innovaa-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

tioita ja riskinottoa, ja siksi olisi tarpeellista tarjota aidosti kasvun edellytyksiä, ei rajoittaa niitä.

Arvoisa puhemies! Tasapainoisen talouden, koulutuksen, työllisyyden, kasvun ja Suomen menestyksen taustalla on oikeastaan kysymys siitä, miten onnistumme luomaan ihmisille mahdollisuuksia menestyä elämässään. Jokaisen päätöksen taustalla tulisi olla ajatus siitä, edistääkö se yksilöiden mahdollisuuksia pärjätä, luoda uutta, voida hyvin ja tehdä työtä potentiaalinsa mukaan, toimia aktiivisena osana yhteiskuntaa, kouluttautua, työllistyä, yrittää ja halutessaan perheellistyä tai edetä omaa polkuaan.

On Suomen etu, kun ihmiset voivat hyvin ja pärjäävät. Silloin myös ne, jotka apua eniten tarvitsevat, saavat sen. Suomi on juuri niin vahva kuin sen heikoin on, ja se määrittää hyvinvointiyhteiskuntamme tason. Ikävä kyllä hallituksen suunta on edellä mainittuun verraten toisen suuntainen. Kovat leikkaukset esimerkiksi sosiaaliturvaan, julkiseen terveydenhuoltoon, kotitalousvähennyksiin ja koulutukseen sekä korotukset lääkkeiden hintoihin, alveihin, harrastusmaksuihin, palveluihin ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin eivät luo parempaa arkea ihmisille.

Tutkimusten mukaan leikkaukset osuvat koviten yksinhuoltajiin, lapsiperheisiin, yksin asuviin nuoriin, eläkeläisiin ja pienipalkkaisilla aloilla työskenteleviin ihmisiin. Joka kuudes lapsi elää köyhyysrajan alapuolella, ja hallituksen linja lisää köyhyyttä entisestään. [Puhemies koputtaa] Täytyy kysyä: tämäkö on se pakko niitä tulevia sukupolvia varten? Köyhyys on periytyvää, ja se lisää riskiä ylivelkaantumiselle, mielenterveysongelmille, päihdeongelmille ja syrjäytymiselle. [Puhemies koputtaa] Syntyvyydenkin laskiessa luuli si, ettei tähän olisi varaa inhimillisistä syistä, mutta ei myöskään taloudellisista syistä, joilla tuntuu vain olevan hallitukselle merkitystä. — Arvoisa puhemies, jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Olkaa hyvä. Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

20.40 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Hallituksen edustajat ovat täällä tänäänkin kertoneet, kuinka ovat saaneet hallituskauden alussa käsiinsä Suomen, joka oli kuin konkurssikypsä Pohjolan Kreikka. Todellisuudessaan hallitus sai aloittaa oman kautensa tilanteessa, jossa työllisyys oli ennätystasoa, työperäinen maahanmuutto oli ennätystasolla ja vihreän siirtymän investointeja oli yritysten salkuissa ennätysmäärä.

Mutta puhutaanpa hieman enemmän työllisyydestä ja työpaikoista. Tänään salissa näitä edellisen hallituksen työpaikkoja on hieman moittivaan sävyynkin puhuttu demareiden työpaikoiksi. En ole aivan varma, mitä näillä demarien työpaikoilla tarkoitetaan, tuntuvat ne kuitenkin olevan melkoisen paljon parempia kuin hallituksen paljon mainostamat lasketetut työpaikat. Ja tässä onkin se vissi ero, josta pääministeri Orpokin tänään täällä puhui, eroista, meistä ja teistä ilmeisestikin viitaten hallitukseen ja oppositioon. Meille demareille ne aidot työpaikat ovat tärkeitä. Hallitukselle näyttää riittävän, kun paperilla on numeroita.

Nyt on kuitenkin tosiasia, että olemme siinä tilanteessa, jossa avointen työpaikkojen määrä on laskenut eniten koko EU:ssa ja odotukset työllisyyden kehittymisestä ovat kolmanneksi heikoimmat koko EU:ssa. Tätä heikkoa suoriutumista työllisyyskehityksessä on puolusteltu nykyisellä heikolla suhdanteella, mutta se sama suhdanne on ollut koko Euroo-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

passa. Tämä hallitus on onnistunut surkeimmin koko EU-alueen työllisyyden hoidossa, eikä siitä faktasta päästä mihinkään.

Eikä se ole ihme, että ne luvut ovat sen näköisiä, kun katsoo, mitä hallitus on tällä saralla tehnyt. Se on aiheuttanut omilla toimillaan totaalisen šokin työelämään. Kokonaiskuva palkansaajille on lohduton. Te olette heikentäneet luottamusta työelämän toimivuuteen ja pitkäjänteiseen yhdessä sopimiseen, jotka ovat olleet aiemmin meidän vahvuuksia verrattuna kilpailijamaihin. Te leikkaatte turvasta, murennatte työehtosopimusten tuoman palkansaajan turvan lisäämällä muun muassa paikallista sopimista holtittomasti.

Herra puhemies! Vahvuksiimme on kuulunut myös työntekijöiden koulutus ja sen laatu. Kilpailukykyyn vaikuttavana positiivisena asiana on pidetty myös työttömien uudelleen kouluttautumista ja sitä kautta uudelleentyöllistymistä. No, mitä tekee hallitus? Leikkaa ammatillisesta koulutuksesta, lakkauttaa aikuiskoulutustuen. Aiemmin tänään valtiovarainministeri Purra luetteli muutaman ison kaupungin työttömyysasteita ja erityisesti siitä, kuinka suuri osuus siellä oli muuta kuin suomea puhuvien lukumäärässä. No, mikä on hallituksen vastaus tähän? Leikataan kotoutumisen tukea, leikataan sitä ammatillisen koulutuksen tukea ja lakkautetaan aikuiskoulutustuki. On tämä kerrassaan erikoista, kun meidän työpaikkojen heikkoutena on jo vuosia pidetty monikulttuurisuuden puutetta. Ja onkin huomionarvoista, että maan kuva houkuttelevana maana tulla töihin on pudonnut meillä eniten. Ei voi kuin ihmetellä, kuinka sitä kasvua voimme näillä toimilla aikaiseksi saada.

Hallitus kertoo uudistavansa työelämää, ja te olette luvanneet luoda tämän kauden aikana 100 000 uutta työllistä. Melkoinen homma, kun olette nyt kuitenkin aloittaneet tämän työnsaran 50 000 työttömän lisäyksellä. Vai onko se taktiikka sittenkin niin, että tiputetaan työllisyys ensin tilastojen pohjalle, jonka jälkeen voidaan näyttää hienoja tilastoja siitä, jos edes jotakin pientä elpymistä tapahtuisi?

Me kaikki tiedämme, että Suomen talouden tilanne vaatii toimia, isoja liikkeitä. Kritiikkimme kohdistuukin siihen tapaan, jolla ylimielisesti leikkauksia nyt tehdään aina vain yksiltä ja samoilta ihmisiltä, heiltä, joilla on muutenkin huono tilanne, ja heiltä, joiden tilanne on jo kaikkein heikoin. Meidän kritiikkimme kohdistuu siihen, että ennen vaaleja lupailitte isoja, ja nyt kuitenkin mikään teidän asettamistanne tavoitteista ei ole toteutumassa. Meidän kritiikkimme kohdistuu teidän epäoikeudenmukaisiin toimiinne, joista ei ole tehty kokonaisvaikutusten arviointia, tuottavuusvaikutus- ja kilpailuvaikutusarviointeja. Puhutte arkijärjellä perustelluista työllisyysvaikutuksista, mutta todelliset toimenne ajavat meidät entistä synkempään tilaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru poissa, edustaja Haatainen poissa. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

20.45 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen retoriikka leikkuulaudoista etälamauttimiin luo kyllä varsin synkän kuvan nyky-Suomesta. Olen jokseenkin järkyttynyt, että budjetin lähetekeskustelun esittelypuheenvuorossa miljardien vilistessä hienoina panostuksina erityisenä nostona haluttiin nimenomaisesti tuoda esiin koulupoliisit ja etälamauttimet — synkkää.

Arvoisa puhemies! Koko tätä kuluva hallituskautta, ei vain ensi vuoden budjettia, kuvaa epäreiluus ja epäoikeudenmukaisuus. Leikkaukset kertautuvat alimpiin tuloluokkiin ja kasaantuvat epäreilusti samoille ihmisille. Pääministeri Orpo lupasi, että kukaan ei joudu kohtuuttomaan tilanteeseen leikkausten kanssa, mutta kuinkas sitten kävikään? Nyt useat

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

päällekkäiset leikkaukset vievät jopa satoja euroja pienituloisten vähistä tuloista. Hallituksen säästölista tuntuu vahvasti varsinkin pienituloisten arjessa: esimerkiksi indeksien jäädytykset, asumistuen leikkaukset ja työttömyysturvan heikentäminen lapsikorotusten poistamisineen. Tämän hallituskauden työllisyyskehitys on koko EU-alueen heikointa. Hallitus on epäonnistunut totaalisesti työllisyyden hoidossa. Sadantuhannen työllisen sijaan on maahamme saatu kymmeniätuhansia työttömiä lisää. Työllisten määrä on vähentynyt 50 000:lla. Epäoikeudenmukaisista leikkauksista huolimatta velkasuhde ei taitu ja alijäämäkriteerit rikotaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu Suomen nostamisesta pohjoismaiselle tasolle, mutta sosiaali- ja terveyspalvelujen ja sosiaaliturvan leikkaukset lähinnä romuttavat pohjoismaisen hyvinvointivaltion ideaalin, ja työelämäkirjaukset ovat pohjoismaisen mallin vastaisia. Hallitus leikkaa sote-rahoitusta, nostaa lääkkeiden hintaa ja asiakasmaksuja, karsii sairaalaverkkoa. Siirtämällä rahoitusta julkisen puolen terveydenhuollosta hyvinvointialueilta yksityislääkärikäyntien tukemiseen hallitus samalla myös heikentää monien pienten paikkakuntien palveluja, kun rahoitus keskittyy suurten kaupunkien yksityiseen palvelutuotantoon. Hallituksen esitys sairaalaverkkoon liittyen lakkauttaa alueelta päivystyksiä ja tuo kaikessa epäselvyydessään jäljelle jääviin päivystyksiin uusia raja-aitoja ja takarajoja, jotka entisestään haittaavat alueellista kehittämistä ja vaikeuttavat osaavan henkilöstön saatavuutta. Yhdenvertaisesti saavutettavien sote-palvelujen utopia romuttuu tämän ko-koomuslais-perussuomalaisen keskittämispolitiikan seurauksena. Eivätkö hallituksen mielestä kaikki ihmiset asuinpaikasta riippumatta — Savonlinnasta Kemiin, Salosta Iisalmeen, Varkaudesta Kouvolaan — ansaitse yhtäläisen pääsyn terveyspalvelujen piiriin?

Arvoisa puhemies! Ammatilliseen koulutukseen on nyt suunnattu yli 120 miljoonan euron leikkaukset. Jo nykyisellään ammatillista koulutusta vaivaa pula lähiopetuksesta. Tunteja on jouduttu nipistämään ja siirtämään oppimista harjoitteluun tai työpaikoille. Lisäksi hallitus on jo lopettanut aikuiskoulutustuen, eikä korvaavasta mallista ole tietoaakaan. Nykyajan työelämä vaatii vahvaa koulutuspohjaa mutta myös valmiuksia oman osaamisen kehittämiseen ja päivittämiseen. Hallitus on toimillaan romuttamassa jatkuvan oppimisen ideologian ja laskee tietoisesti Suomen osaamistasoa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kulttuuripalveluille tarjotaan henkisen kriisinkes-tävyuden, hyvinvoinnin ja yhteenkuuluvuuden tunteen ylläpitäjän roolia osana kokonais-turvallisuutta. Näiden ylläpitäminen ei synny ilman resursseja ja kulttuurialan arvostusta. Leikkausten myötä kulttuurialan työpaikat vähenevät, kulttuuritarjonta vähenee ja luovien alojen kasvupotentiaali heikentyy. Leikkaukset kulttuurialalle ja järjestöihin ovat suora isku suomalaisten hyvinvointiin. Tutkimukset osoittavat, että vapaaehtoistoiminta lisää hyvinvoinnin ja merkityksellisyyden kokemusta sekä vähentää yksinäisyyttä. Erityisesti taloudellisesti vaikeina aikoina suomalaista kulttuuria ja hyvinvointia on puolustettava.

Nyt tehtävät leikkaukset tulevat vaikuttamaan kielteisesti monien sukupolvien terveyteen ja hyvinvointiin. Tämä budjetti edustaa taantumusta ja toivottomuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

20.50 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Kun Petteri Orpon hallitus aloitti työnsä, se sai perinnökseen historiallisen kovan työllisyysasteen. Yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla oli kasvua edistävä rauha. Vihreän siirtymän investoinnit, joita nykyään ei saa enää vihre-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

äksi kutsua, menivät eteenpäin, ja nimenomaan työperäinen maahanmuutto oli huippulukemissa.

Vaikka hallitus nyt kritisoi otettua velkaa, olivat hallituspuolueet itse hyväksymässä siitä valtaosan. Itse asiassa hallitus ottaa nyt velkaa vuodessa enemmän kuin edellinen otti kahden viimeisen vuoden aikana yhteensä. Nyt te vetoatte suhdanteeseen ja selitätte sillä heikkoja finanssipolitiikan tuloksianne. Suhdanne on heikko, tätä ei kukaan kiellä. Suhdanne ei kuitenkaan selitä, miksi työllisyys on kehittynyt heikoimmin koko Euroopassa olen nyt kolmanneksi suurinta. Suhdanne ei selitä, miksi kuluttajien ja yrittäjien luottamus on romahtanut juuri Suomessa niin rajusti. Miksi ei? Koska suhdanne on ollut sama koko Euroopassa. Suhdanne ei myöskään selitä Suomen maakuvan romuttumista kansainvälisten osaajien silmissä. Karu totuus on, että valtiovarainministeriön arvion mukaan hallitusohjelman finanssipoliittiset tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi kansalle 100 000 uutta työllistä hallituskauden aikana, velan kääntymistä laskuun ja mikä oleellisinta, ettei kenenkään tarvitsisi kärsiä kohtuuttomasti, kuten pääministeri on meille vannonut. Tosiasia on, että kansa nyt todella kärsii kohtuuttomasti, nimenomaan ne heikoimmassa asemassa olevat. Suomeen saadaan 100 000 ihmistä lisää elämään pelkän toimeentulotuen varaan. Myös lapsia ajautuu köyhyyteen. Tämä ei ole inhimillistä politiikkaa. Tämä ei yksinkertaisesti ole oikein.

Arvoisa puhemies! On ollut poliittinen valinta lisätä köyhyyttä leikkaamalla sosiaaliturvaa väittämällä, että työttömät pääsevät töihin. Eivät ole päässeet. On tullut 50 000 uutta työtöntä. Oli poliittinen valinta antaa yksityisen asuntorakentamisen romahtaa. Oli ideologinen valinta antaa tuetun asuntorakentamisen romahtaa, vaikka te tiesitte sen lisäävän asunnottomuutta. On ollut poliittinen valinta tukea yhteiskunnan kaikkein varakkaimpia suorilla tulonsiirroilla ja veronkevennyksillä. Teidän hyvä hallitusohjelmanne ei ole ollut hyvä tavallisille suomalaisille. Päätös leikata 120 miljoonaa euroa ammatillisesta koulutuksesta on päätös, kun samaan aikaan työministeri on huolissaan osaavan työvoiman saamisesta. Työministeri on myös kovasti huolissaan siitä, että työelämässä kohtaanto-ongelmat kasvavat. Oman osaamisen päivittämisen merkitys on vain korostunut. Ilman sitä ei työelämän osaamisvaatimuksiin enää vastata. Ministerin vastaus ongelmaan on ollut aikuiskoulutustuen lakkautus.

Arvoisa puhemies! Haluan ilmaista erityisen huoleni koskien sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitukseen suunnattavia leikkauksia. Hallituksen budjettiesitykseen sisältyy 80 miljoonan leikkaukset sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksiin vuodelle 2025. Samaan aikaan hallitus leikkaa heikoimmassa asemassa olevien toimeentulosta, hoitoonpääsystä ja kuntoutuksesta. Pelkästään mielenterveyden ongelmien aiheuttamat kustannukset olivat jo vuonna 2015 lähes 11 miljardia euroa vuodessa menetettyinä työvuosina ja tuottavuutena sekä hoidon kustannuksina. Hallitusohjelmassa tunnustetaan mielenterveyden yhteiskunnallinen merkitys. Silti hallitus leikkaa rajusti myös järjestöiltä, jotka toteuttavat mielenterveyden edistämistä, mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyä ja mielenterveyskuntoutujien ja heidän omaistensa tukea. Tämä on kestävä tontti.

Oppositio, SDP mukaan lukien, on esittänyt vaihtoehtoja hallituksen politiikalle. Niitä on mitätöity ja väheksytty, niin kuin on tehty kaikille niille ehdotuksille, jotka eivät ole olleet hallituksen kynästä tai teille mieleistä politiikkaa. Leimaatte jopa ennen kovasti arvostamianne talouspolitiikan viisaita tätä nykyä vasemmistolaisiksi, jos nämä eivät anna tukea politiikallenne.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Arvoisa puhemies! Tänä syksynä tulemme jälleen laatimaan vaihtoehtobudjetin, jolla osoitamme suhtautuvamme vakavasti käsillä olevaan talouskriisiin. Presidentti Niinistö totesi viimeisessä puheessaan, että Suomessa tarvittaisiin nyt pitkäjänteistä, ylihallituskautista yhteistyötä, jotta maan talous ja kasvu saataisiin kestävälle uralle. On ymmärrettävää, että hallitus puolustaa kiivaasti politiikkaansa, mutta aito parlamentaarinen työ edellyttää kuitenkin sitä, että hallitus on aidosti valmis tarkastelemaan sille esitettyjä toimia niiden väheksymisen ja alasampumisen sijaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, poissa. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

20.56 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Tämän päivän keskustelua kuunnellessa on ollut hetkiä, kun on ollut historian havinaa. On eletty tässä hetkessä ja tässä päivässä, mutta se, mitä minä tästä keskustelusta olen jäänyt erityisesti kaipaamaan, on tulevaisuudenkuva — se, mitä Suomi tulevaisuudessa haluaa olla. Minulle tämän päivän keskustelun jälkeen tulee mieleen vain 90-luvun lama tai 1900-luvun alun teollistuminen. 90-luvun laman alussa koulutuksesta nipistettiin, kouluja lakkautettiin, työttömyys räjähti käsiin, päihdeongelmat lisääntyivät, ja nyt olemme siinä tilanteessa, että nämä kuulostavatkin varsin tutuilta tällä hetkellä. Lisäksi tietenkin tämän tämänhetkisen tilanteen päihdeongelmaan liittyen: jatkossa päihdeitäkin sitten kotiin voidaan ilmeisesti kuljettaa hallituksen toiveiden mukaisesti, ja meidän tiedämme, miltä se päihdeperheessä tuntuu.

On puhuttu paljon rakennusalaista, on puhuttu paljon kohtaanto-ongelmasta. On surullista, että hallitus ei halua nähdä kouluttautumista vaihtoehtona kohtaanto-ongelmaan, ei matkakuluvähennystä ratkaisuna työvoiman liikkuvuuteen, ei ammatillisen koulutuksen kunnioitusta, jotta meillä tulevaisuudessakin olisi koneistajia, hitsaajia, lähihoitajia tekemään sitä työtä, josta juuri tällä hetkellä työnantajapuolelta kuuluu, että työvoimapulaa on.

Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki suomalaiset odotamme käännettä Suomen taloudessa, mutta kuten tiedämme, pelkkä odottelu ei riitä. Se ei tilannetta pelasta, vaan tarvitaan tekoja, työtä kohti parempaa, ennen kaikkea työtä ihmisille. Totuus nimittäin on se, että tämä hallitus on hoitanut työllisyyttä huonoiten koko Euroopassa. Hallitus haluaa työtä ja toimia, mutta edes itse se ei tähän omaan vaatimukseensa kansalaisille yllä.

Nykyinen hallitus sai perinnöksi ennätystyöllisyyden, ja mitä se sille on tehnyt? Työttömyys Suomessa on pahentunut toiseksi nopeiten koko Euroopassa. On murennettu koko työllisyyskasvu hillittömässä säästövimmassa, jossa sakset ovat käyneet ja leikkuri laulanut, ja tämä jos mikä on hidastanut talouskasvua. Hallitus lupasi 100 000 uutta työpaikkaa, ja eilen valtiovarainministeriön arvioiden mukaan hallitus ei pääse edes puoleen, mutta tämä ei tunnu ideologisesti haittaavan tässä pelissä. Hypätään syvälle taloussukellukseen ihan itse. Ei edes pelastusrenkaalla vetämällä tätä hallitusta saada pintaan talouskasvun Mariaanien haudasta.

Hallituksen talouslinjassa on mennyt pieleen liian monta asiaa, joista me sosiaalidemokraatit olemme muistuttaneet jo lähes vuoden. Euroopan keskuspankin korkopolitiikan muutos vaikuttaa Suomen talouteen, mutta samaan aikaan tilanteen tekee huolestuttavaksi se, miten hallitus on odottanut muiden päätöksiä tumput suorina eikä ole lähtenyt elvyttämään ja kasvattamaan omaa taloutta. Pelkät lainsäädännön niin sanotut uudistukset eli leikkaukset eivät sitä tee, vaikka te niin haluattekin uskoa.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Hallitus olisi voinut nopeuttaa talouskasvua muun muassa tukemalla rakennusalaan. Jos hallitus olisi alkanut toimiin ja vuosi sitten, olisimme nyt paremmassa tilanteessa, mutta ei. Hallitus on kykenemätön toimimaan. Se odottaa markkinatalouden hoitavan ongelmat.

Toiseksi hallitus olisi voinut sopeuttaa oikeudenmukaisesti. Arvonlisäveromoukari heikentää kasvua ja osuu pienituloisiin ihmisiin vahvemmin. Leipä ja lämpö maksavat saman verran 1 600 tai 16 000 euroa kuukaudessa tienaaavalle.

No, sitten tästä työperäisestä maahanmuutosta on jo puhuttu tänään paljon. Kun samalla vielä tehdään työlainsäädäntöön hulluja päätöksiä, niin näin avataan pandoran lipas epäoikeudenmukaisiin paikallisiin sopimuksiin. Esimerkiksi Puolassa tai Virossa tehtyjä paikallisia sopimuksia ei valvo kukaan. Ennen kuin työsuojeluviranomaiset pääsevät näistä jyvälle, on harmaa talous saanut rehoitua, ulkomaalaisen työntekijän palkkaa poljettu ja markkinat on sotkettu. Tästä seuraa, että Suomen maakuva heikkenee silmissä, ja hallituksella ei ole tarkoitustakaan yrittää kohentaa sitä.

Hallitus on perustellut toimiaan koko kauden sillä, että emme joudu EU:n tarkkailulukalle. Tämän budjetin osalta voidaan todeta, että mönkään meni. Pelottelu ei toimi, vaan lopputulos on nolo mahalasku.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri poissa, edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

21.02 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Orpon—Purran hallitus on valitettavasti tehnyt selväksi, että sen linja on eriarvoistava ja epäoikeudenmukainen. Suomalaiset työntekijät, lapsiperheet ja pienituloiset ovat toistuvasti joutuneet hallituksen leikkausten ja heikennysten kohteeksi, eikä valitettavasti tämän syksyn keltainen kirja eli ensi vuoden budjetti tee tähän linjaan poikkeusta.

Hallitus puhuu kauniisti vastuullisesta taloudenpidosta ja työllisyyden edistämisestä, se puhuu yrityksestä säilyttää hyvinvointiyhteiskunta, mutta teot maalaavat hyvin toisenlaisen kuvan. Jos lapset ja nuoret todella olisivat tämän hallituksen prioriteettina, kuten on väitetty, se näkyisi toimenpiteinä. Mutta mitä hallitus tekee, kun budjettia katsotaan? Se leikkaa nuorten ammatillisesta kuntoutuksesta. Se leikkaa valtavan monilta nuorilta arjessa tärkeiltä järjestöiltä. Se leikkaa opiskelijoiden toimeentulosta sekä esimerkiksi lasten ja nuorten arjessa kaikista tärkeimpiä palveluita tuottavilta kunnilta ja niiden rahoituksesta. Hallitus aikoo lisäksi tämän kautensa aikana riistää rahaa jopa sosiaalihuollosta, siis esimerkiksi lastensuojelusta, joka tälläkin hetkellä on jo täysin ääri rajoilla.

Ja mitä tulee työllisyyden edistämiseen, niin jos hallituksen todellinen tavoite olisi työllistää enemmän, ei irtisanoa enemmän, se ei kai systemaattisesti heikentäisi suomalaisen työntekijän asemaa. Lakko-oikeutta on jo rajoitettu, alanvaihtoa vaikeutettu ja työttömyysturvaa leikattu kohtuuttomasti. Tässä kuussa astuivat voimaan viimeiset jo päätetyt työttömyysturvan leikkaukset, joiden piti kirittää työllisyys ennätysmäiseen kasvuun, mutta reaali maailmassa kasvavaa on vain ja ainoastaan työttömyysaste ja työttömien määrä.

Puhemies! Tässä kohtaa hallituskautta on jo selvää, että hallituksen työllisyyspolitiikka ei yksinkertaisesti toimi. Se ei toimi, mutta oikeisto jatkaa silti uppiniskaisesti valitsemallaan tiellä työntekijöiden neuvotteluasemaa heikentäen, perusteettomat pätkätyöt seuraavaksi sallien sekä sairaussakkoa kaiken kukkuraksi suunnitellen. Penaalet työsin kynäkin ymmärtää, ettei näin suinkaan pelasteta hyvinvointiyhteiskuntaa, näin ei suinkaan kiritetä työllisyyttä kasvuun — päinvastoin.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Olen aidosti aika huolissani siitä, että hallituksen politiikka uhkaa synnyttää Suomeen yhä suuremman joukon työssäkäyviä köyhiä, jopa asunnottomia. Matalapalkkaisilla aloilla työskentelevät kärsivät jo nyt asumisen hinnan kallistumisesta ja riittämättömästä toimeentulosta. Kasautuvat leikkaukset, kuten asumistuen leikkaus, voivat nostaa kuukausittaisia menoja useilla sadoilla euroilla. Myös keskiluokka tuntee nämä vaikutukset jo arjessaan. Moni suomalainen puurtaa hiki hatussa, tekee pätkätoita, painaa jopa kolmea työtä samaan aikaan. Heillä eivät yksinkertaisesti riitä enää rahat vuokraan, vaikka he olisivat aiemmin saaneet asumistukea palkkaa täydentämään. Kelan silmissä vuokra voi olla nyt 10, 20, ehkä 50 euroa yli rajan. Ihmisten pitää etsiä kiireellä uutta asuntoa, eikä mitään takuita ole siitä, että sellainen löytyy. Tai vaikka löytyisikin, ainakaan takuita ei anneta siitä, että se olisi vähänkään kohtuullisen tai järkevän matkan päästä työpaikasta, lasten päiväkodista, omaishoidettavan vanhemman asunnosta. Tämä tilanne johtaa siihen, että ihmiset joutuvat todella tinkimään perustarpeistaan selviytyäkseen ja pahimmillaan saavat hädän. Itse asiassa häättöjen määrä nousi jo tammi—kesäkuussa keskimäärin viidenneksen viime vuoteen verrattuna, monissa suurissa kaupungeissa huomattavasti tätäkin enemmän. Kysyn teiltä: Onko tämä kohtuullista? Onko tämä sitä pragmaattista, hyvää talouspolitiikkaa, jolla Suomi saadaan kasvuun?

Puhemies! Hallitukselle ei riittänyt asumistuen leikkaaminen, ei riittänyt toimeentulotuen leikkaaminen, ei arvonlisäveron korotukset. Näiden lisäksi hallitus on seuraavaksi ajamassa alas kohtuuhintaisen asumisen järjestelmät. Uusi aso-tuotanto on jo loppunut. Eri-tyisryhmien, kuten vammaisten ja ikäihmisten, asumisen tukemisen valtuuksia vähennetään kolme neljäsosaa tähän vuoteen nähden. Lisäksi tänä syksynä silppuriin isketään ARA, sillä kokonainen itsenäinen rahasto lakkautetaan. Tässä missään kyse ei ole vain sosiaalisesta ja inhimillisestä vaan myös taloudellisesta ongelmasta. Ja kuten, puhemies, sanoin, kaikista eniten tässä pelkään, että tehdään paljon kerralla, romutetaan, ja lopputulemana on se, että tästä eivät kärsi pelkästään he, jotka ovat jo tällä hetkellä heikoimmilla, vaan tässä luodaan Suomeen uutta laajaa köyhien työssäkäyvien ihmisten joukkoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström poissa, edustaja Heinonen poissa, edustaja Juvonen poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

21.07 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo on kertonut, että nyt tehtävien rajujenkin leikkausten tavoitteena on hyvinvointivaltion säilyttäminen tuleville sukupolville. Kuitenkin hallitus samanaikaisesti romuttaa hyvinvointivaltiota leikkaamalla kaikkein heikoimpien turvaverkosta, heidän tarvitsemistaan sote-palveluista ja heitä auttavien järjestöjen tuesta. Leikkauksilla on pitkäaikaisia vaikutuksia, jotka myöhemmin näkyvät huono-osaisuutena, työttömyytenä, köyhyytenä ja syrjäytymisenä. En tiedä, mitä hyvinvointivaltio hallitukselle tarkoittaa. Minulle se tarkoittaa nimenomaisesti sitä, että pidämme huolta kaikkein heikoimmista. Tätä hallitus ei tee.

Hallituksen rajut leikkaukset kasautuvat jo valmiiksi kaikkein pienituloisimmille. Lukuisat asiantuntijatahot ovat arvioineet sen johtavan siihen, että köyhyys ja lapsiperheköyhyys tulee lisääntymään merkittävästi. SOSTEn laskelmien mukaan hallituksen indeksijäädytykset sekä työttömyysturvan ja asumistuen leikkaukset lisäävät pienituloisten määrää 68 000:lla henkilöllä, joista lähes 17 000 on lapsia. Pelastakaa Lapset ry on arvioinut, että hallituksen leikkaukset lapsilta ja lapsiperheiltä ovat nyt jopa rajumpia kuin 1990-lu-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

vulla tehty, jolloin lasten ja perheiden ennaltaehkäiseviä palveluja ja peruspalveluja karstiin runsaalla kädellä, ja tämä näkyy jo. Huolestuttava merkki ihmisten tilanteiden heikkenemisestä on jo saatu, kun häätöjen on todettu merkittävästi lisääntyneen. Tiedämme kaikki, miten kalliiksi 90-luvun näennäiset lyhyen aikavälin säästöt tulivat. Ne tulivat monta kertaa kalliimmiksi, ja laskua olemme joutuneet maksamaan näihin päiviin saakka. Nyt olisi viisautta olla toistamatta 90-luvun virheitä, niihin meillä ei ole varaa.

Arvoisa puhemies! Ilmasto- ja luontopolitiikka on hallituksen talouspolitiikan sokea piste. Ilmaston kuumeneminen ja luonnon köyhtyminen heikentävät hyvinvointiamme, aiheuttavat lisäkustannuksia ja pienentävät talouden kasvumahdollisuuksia. Silti tästäkin budjetista puuttuvat riittävät lisätoimet ilmastopäästöjen vähentämiseksi, hiilinielujen lisäämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Meillä on maassa ensi kerran hallitus, joka omilla toimillaan lisää päästöjä niiden vähentämisen sijaan, luonto ja ilmastotoimien lisäämisen sijaan se peruu jo päätettyjä toimia. Suomea uhkaa pahimmillaan jopa miljardiluokan lasku, jos emme saavuta EU:lle antamia ilmastositoumuksiamme taakanjako- ja maankäyttösektoreilla. Silloin joudumme ostamaan korvaavia yksiköitä muilta EU-mailta. Siis sen sijaan, että tukisimme suomalaisia kotitalouksia, pienyrityksiä, maatiloja ja metsänomistajia ilmastotoimissa ja samalla lisääsimme paikallista työtä ja toime-liaisuutta, hallitus näyttää katsovan paremmaksi rahoittaa muiden maiden ilmastotoimia. Hallitus myös jättää käyttämättä talouspolitiikan keinot, joilla voidaan ohjata vähentämään ympäristöhaittoja ja samalla lisätä valtion tuloja. Sen sijaan budjettikirja sisältää edelleen lukuisia ympäristölle haitallisia suoria tukia sekä välillisiä verotukia sadoilla ja sadoilla miljoonilla. Tämä ei kuulosta lainkaan siltä talouden säästökuurilta, mitä hallitus meille muutoin tarjoaa.

Arvoisa puhemies! Itä-Suomen näkökulmasta budjettikirja ei edelleenkään anna syytä suureen iloon. Hyvä on, että hallitus on luvannut huolehtia kantaverkon vahvistamisesta — kuitenkin budjettikirjasta ei löydy siihen panostuksia. Hallitus ei myöskään ole ollut valmis vauhdittamaan vihreän siirtymän investointeja itäiseen Suomeen korvamerkitsemällä sinne puhtaan energian investointipaketista. Liikennehankkeiden osalta jäämmme vielä odottamaan, miten hallituksen investointipaketista luvattu Karjalan rata rahoitetaan, sillä paketin toteutus vaatii omaisuustulojen realisointia.

Arvoisa puhemies! On surullista, miten hallitus ei näe kulttuurin arvoa sivistyksen eikä kansantalouden kannalta. Orpon hallitus leikkaa taiteesta ja kulttuurista parikymmentä miljoonaa, vaikka valtion budjetin kokonaisuuteen sillä ei ole juurikaan vaikutusta. Sen sijaan kulttuurin saavutettavuudelle ja luovien alojen työntekijöille seuraukset ovat merkittävät. On tutkittu, että kulttuuriin sijoitettu euro tuottaa itsensä takaisin vähintään kymmenkertaisesti. Kulttuurialan leikkaukset johtavat teattereiden, museoiden, konserttien ja muiden kulttuurimahdollisuuksien rajuun vähenemiseen etenkin maakunnissa, mutta yhtä lailla ne heikentävät luovan alan vientituloja. Esimerkiksi nyt leikattu av-kannustin on tuonut meille monia kansainvälisiä elokuvaproduktioita. Ja kun samanaikaisesti kulttuurituotteiden arvonnäköalaa korotetaan, niin toden totta, kulttuurista on tulossa luksustuote harvoille ja rikkaille, eikä se enää kuulu kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen poissa, edustaja Kaunisto poissa, edustaja Väyrynen poissa. — Edustaja Tuppurainen paikalla, olkaa hyvä. [Aki Lindén: Kaikki Villet poissa!]

21.13 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeriö julkisti eilen arvionsa lähivuosien talouskehityksestä. Talouskasvun ministeriö ennakoii elpyvän ensi vuonna. Odotukset elpymisestä perustuvat olennaisilta osin hallituksen talouspolitiikasta riippumattomiin tekijöihin. Vientikysynnän toivotaan elpyvän, korkojen laskun toivotaan jatkuvan ja tukevan sekä kulutusta että investointikysyntää. Näin toivotaan hallituksessa ja näin toivotaan myös oppositiossa. Mitään muuta kuin toiveita ja hyvään tuuriin luottamista ei talouden käänteeseen tueksi ole tarjolla.

Käsittelyssä oleva budjetti yhdessä tähän vuoteen osuneiden talouden kiristystoimien kanssa ei tue kasvua. Hallituksen talousarvioesityksessä esitetään talouskasvua vauhditettavan parantamalla reilua kilpailua, tekemällä merkittävät panostukset tki-toimintaan, nostamalla osaamistasoa ja kehittämällä työmarkkinoita. Toimenpiteet ovat aivan toista. Kilpailun edistäminen ja tki-panostukset ovat sinänsä kannatettavia ja hyvin pitkällä tähtäyksellä myös kasvua edistäviä — näiden päälinoista ei saada erimielisyyttä aikaan. Kriittikiä sen sijaan on perusteltua kohdistaa hallituksen toimiin sen tavoitellessa osaamistason kehittämistä. Tosiasiassa osaamista leikataan: Koulutuksesta leikataan. Aikuiskoulutuksesta leikkaaminen ei riittänyt. Nyt leikataan myös nuorten ammatillisesta koulutuksesta. Nuo tki-panostusten lisäämiset voivat jäädä matkan varrelle, kun tutkimuslaitosten henkilökuntaa vähennetään.

Erityisen katkeraa on lukea työmarkkinoiden kehittämisestä ja verrata sitä siihen, mitä todellisuudessa tapahtuu. Kriisit työmarkkinoille on tehty aivan omin toimin. Hallitus on päättänyt tehdä työelämän lainsäädäntöön yksipuolisia heikennyksiä, jotka osuvat nimenomaan työntekijöihin. Työntekijöitä ei ole kuultu. Kyse on paitsi laista myös historiallisesta irtiotosta toimintatavassa, jolla työelämää on rakennettu eri osapuolten kesken. Nämä uusimmat lait tulevat vain lisäämään epävarmuutta. Mitä on vielä odotettavissa? Tämän kehityksen suunta on kohti vähimmäispalkkojen poistamista. Työelämän perussuoja on katoamassa. Hallitus on valinnut arvaamattoman tien.

Tällä ei ole mitään tekemistä pohjoismaisen työmarkkinamallin kanssa, jonka me sosiaalidemokraatit haluamme. Me haluamme työntekijöille turvaa. Alipalkkauksen kriminalisointi on toteutettava, järjestökanne on vietävä läpi, ammattiyhdistysliikkeellä on oltava mahdollisuus puolustaa työntekijää, joka on korostuneen heikossa asemassa. Työntekijöiden edustusta yritysten hallinnossa on parannettava. Tasa-arvoa on lisättävä työelämässä esimerkiksi perhevapaa- ja ikäsyRJintää kitkemällä.

Rouva puhemies! Suomen suuri menetys on myös hallituksen puutteelliset kasvutoimet. Tähän mennessä ei ole pystytty kääntämään Suomen suuntaa, vaan on kaivettu syvempää kuoppaa. Rakennusalan romahdus, jota ideologisista syistä katsottiin sivusta, uhkaa muodostua kasvun pysyväksi jarruksi. Rakentamisen taso on jäämässä aiempaa matalammaksi. Asumisen hinta kasvaa paikoissa, joissa Suomen talouden kasvun pitäisi nyt rakentua.

Työvoiman riittävyys on kriittisen tärkeää kasvulle. Väestön ikääntymisen takia tarvitsemme työtä tekeviä ihmisiä, ja sitä yrityksetkin nyt vaativat. Keskuskauppakamarista todettiin viime viikolla: ”Älkää pilatko Suomen maabrändiä, lopettakaa rasismilla flirttailu. Helpottakaa perheiden tuloa, vähentäkää byrokratiaa ja tukekaa kotoutumista ja kielen oppimista.” Miksi töitä tekevät maahanmuuttajat näyttävät kuitenkin suuntaavan muualle? Voisiko syy löytyä lukuisista lausunnoista, joita perussuomalaiset toistelevat maahanmuuttajista, kolmen kuukauden maastapotkimissäännöstä ja kansalaisuuden saamisen hankaloittamisesta?

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

No löytyy kasvutoimista kuitenkin hyviäkin avauksia. Tutkimus- ja innovaatorahojen nosto viime vaalikaudella saavutetun parlamentaarisen sovun mukaisesti, lisäpanostukset TESiin ja investointitukiväline — niitä me voimme kannattaa. Ne eivät silti pelasta Suomen näkymää. Jos tätä suuntaa ei saada käännettyä, Suomen tie on näivettymisen tie ja jatkuvat leikkauslistat. Vuoden lopulla ennustettu alkava kasvu ei VM:n mukaan riitä vahvistamaan julkista taloutta riittävästi, alijäämät pysyvät yli EU:n rajoitusten ja samalla velkasuhteen kasvu jatkuu.

Lopuksi, rouva puhemies, kun katsomme Suomen tilaa, on katsottava myös kulttuurin asemaa. Leikkauslistat yltävät myös sinne vakavin seurauksin. Ne tuhoavat luovien alojen työpaikkoja ja samalla kasvua. Valtiovarainministeri Purran mielestä kulttuuri on luksus-tuote — tämä on kertakaikkisen vieras käsitys. Lukuisia teattereita, orkestereita, elokuva-teattereita, museoja ja festivaaleja uhkaa lopettaminen. Valtava määrä kulttuurialan ammattilaisia tulee jäämään työttömiksi. Alan työllistämät alihankkijat ja tapahtumista hyötyneet palvelu- ja matkailualan yritykset jäävät ilman asiakkaita. Väärillä toimilla ja toimien laiminlyönnillä hallitus jatkaa kurjistumisen kierrettä, ja sillä on kauaskantoisia vaikutuksia ihmisten arkeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki poissa, edustaja Eerola poissa, edustaja Savola poissa, edustaja Fagerström poissa, edustaja Polvinen poissa, edustaja Kinnari poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Lundén poissa, edustaja Asell poissa, edustaja Hopsu poissa, edustaja Vikman poissa, edustaja Sillanpää poissa, edustaja Elomaa poissa, edustaja Kaikkonen poissa, edustaja Holopainen poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Kivelä Mai poissa, edustaja Hamari poissa, edustaja Elo poissa. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

21.20 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallituksella on tosiaankin takanaan pian jo puolentoista vuoden verran aikaa vallan kahvassa. Tämän pääministeri Orpon hallituksen toisen valtion talousarvioesityksen yhteydessä onkin erittäin hyvä hetki luoda katsaus siihen aikaan ja niihin saavutuksiin, joita pääministeri Orpon neljän puolueen hallitus on onnistunut tässä maassa samaan aikaan aivan erityisesti talouspolitiikan ja työelämän kehittämisen puolella.

Ja kun nyt näitä tuloksia katsoo, joita on täällä laajasti tänäänkin läpi käyty eri puheenvuoroissa, niin kyllähän siihen samaan johtopäätökseen täytyy tulla siitä, että varsinkin täällä työllisyyden hoidon puolella hallituksen politiikan aikaansaannokset ovat hyvin heikolla pohjalla. Sen sadantuhannen työllisen sijaan, joka hallitusohjelman kirjoittamisen yhteydessä Suomeen luvattiin, tavoitteesta ollaan pahasti jäljessä. Sen sijaan työllisten määrässä ollaan jo tilanteessa, jossa työllisten määrä on vähentynyt useilla kymmenillä tuhansilla, ja oikeastaan näyttää siltä, että päivä päivältä tämä työllisyystavoite vain karkaa ja on karkaamassa yhä pidemmälle. Tilanne on surullinen siinäkin valossa, että se perintö, jonka pääministeri Orpon hallitus edelliseltä hallitukselta sai, oli täynnä mahdollisuuksia. Ja voidaan sanoa, että suurimman osan niistä mahdollisuuksista, joita tämä pääministeri Orpon hallitus sai, on tässä hyvin lyhyessä ajassa onnistuttu hukkaamaan. Jonkinlainen Suomen ennätys mahdollisuuksien menettämisessä sekin.

Marinin hallitus jätti jälkeensä ennätystasolle kohonneen työllisyysasteen. Myöskin suuria investointeja täällä vihreiden investointien puolella oli paljon tekeillä ja ilmoilla, ja sen lisäksi myöskin tämän työperäisen maahanmuuton ennätysmäinen taso oli saavutettu,

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

ja näkymä tälläkin saralla oli hyvä ja julkista taloutta vahvistava. Nyt voidaan sanoa, että työllisyystavoite karkaa, työttömien määrä on kasvussa ja nämä viimeisimmät ennusteet myöskin siitä, mihin tämä työperäisen maahanmuuton kehitys on menossa tulevina vuosina, ovat kyllä erittäin huolestuttavia. Kun täällä laajasti eduskunnassa on kuitenkin nähty se, että työperäisen maahanmuuton vahvistaminen on välttämätöntä, että me saamme tämän julkisen talouden haasteen selätettyä, niin kyllä meidän pitäisi nyt suuri huoli jakaa siitä, ollaanko todella päätyvässä sille uralle, että tässä ollaan todella suuren laskusuhdanteen edessä täällä työperäisessä maahanmuutossa, ja tähänkin käännettä tarvitaan.

Ajattelen niin, että tässä lähetekeskustelussa hallituksen ensi vuoden talousarvioehdotuksesta on kyllä vakava herätyksen paikka hallitukselle siihen politiikkaan, jota tässä ollaan harjoittamassa. Vielä on aikaa tehdä korjausliike kohti oikeudenmukaisempaa, vastuullisempaa ja kestävämpää suuntaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen poissa. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

21.23 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme tosiaan ensi vuoden talousarvioesitystä, ja sitä taustaa vasten, että Suomen talous ei ole kasvanut 15 vuoteen ja pelkät korkomenot ovat yli kolme miljardia, budjetin tekeminen on haastavaa.

Kuulimme tänään salin vasemmalta laidalta, miten ennätyksellisen hyvästä tilanteesta nykyinen hallitus aloitti taipaleen. Toteaisin tähän perään, että Orpon hallitus sai myös ennätyksellisen velan ja ennätyksellisen vaikean suhdannetilanteen eteensä. Siinä mielessä Orpon hallitus on läpikäynyt ja siivonnut myös sitä sotkua, ja tämän sotkun selvittämistä jatkamme. Rahaa on -politiikan aika on ohi.

Mistä kulujen kasvu pääosin johtuu? Hyvinvointialueiden kulut ja kasvava alijäämä, korkojen nousu, puolustusmenohankinnat, Ukrainan tuki ja heikko suhdannetilanne ovat muutamia isoja menoeriä. Tosiaan muutama vuosi sitten valtion korot olivat 800 miljoonaa euroa, tänä vuonna ne nousivat jo yli kolmeen miljardiin, ja ensi vuodenkin niiden enustetaan olevan yli kolme miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Vaikeasta talouden tilanteesta huolimatta hallitus asettaa yhteiskunnan perusasioita selkeästi etusijalle. Panostamme hallituskauden aikana 200 miljoonaa euroa peruskoulutukseen. Lisäämme opetustunteja, jotta jokainen lapsi ja nuori oppii lukemaan ja laskemaan kunnolla. Kolme vuosiviikkotuntia on tulossa luku-, kirjoitus- ja laskutaitoon ensi vuoden syksystä, ja kunnille myös rahat niihin osoitetaan. Uudistamme oppimisen tukea, ja lainsäädännön lisäksi myös osoitamme budjetissa kunnille siihen tarvittavat lisäresurssit. Säädamme myös selkänojan kouluille, jotta koulussa voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä.

Arvoisa puhemies! Suomella on paljon käyttämätöntä potentiaalia luovilla aloilla, niin taiteessa kuin laajemmin kulttuurissa, myös vientipotentiaalia. Siksi on hienoa, että hallitus panostaa luovien alojen tutkimus- ja kehitystoimintaan pysyvällä yhdeksän miljoonan euron lisäyksellä. Kotimaisen kulttuurialan kannalta on elintärkeää, etteivät hallituksen tulevat säästöt ole sitä luokkaa, mitä ne olivat valtiovarainministeriön esityksessä. Hallituksen kulttuurisäästöt saatiin vähennettyä noin 30 miljoonasta eurosta reiluun 17 miljoonaan euroon. Se on edelleen liian paljon, mutta alkuperäinen esitys olisi ollut kulttuurialalle kohalokas.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ylellä on keskeinen merkitys kotimaiselle av-alalle sen elinvoimaisuuden turvaamisessa. Olin osana parlamentaarista työryhmää, jossa ehdotimme, että audiovisuaalisen alan tuotantokannustin tulee vakiinnuttaa. Kiitos hallitukselle, että ensi vuoden budjetissa av-kannustimeen on varattu vajaa yhdeksän miljoonaa euroa ja valtuus on kymmeneen miljoonaan euroon saakka. Työryhmä myös esitti, että Ylen tulee lisätä kotimaisten tuotantojen ostoja riippumattomilta tuottajilta sekä tuotantopalveluiden ja kotimaisten muiden esitys- ja käyttökorvausten hankintoja 15—20 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa myös kasvuun tuomalla muun muassa esityksen puhtaan siirtymän investointien verohyvityksestä, kasvattamalla panostuksia tutkimukseen ja kehitykseen, laajentamalla paikallista sopimista ja toteuttamalla muut lakimuutokset työmarkkinauudistuksesta sekä valmistelemalla investointien osalta yhden luukun periaatteen, joka varmasti vauhdittaa meidän investointiluvitusta. Hallitus tekee uudistuksia ja järjeistyksiä: Sujuvoitamme tosiaan luvitusta ja otamme yhden luukun periaatteen käyttöön. Avaamme markkinoita kilpailulle, puramme yrittäjyyttä haittaavia normeja ja toteutamme kauan odotettuja työmarkkinauudistuksia, joilla parannetaan Suomen kilpailukykyä, mukaan lukien paikallisen sopimisen laajentaminen kaikille yrityksille.

Hallitus myös investoi teihin ja raiteisiin ympäri Suomen. Näistä muutama sana liittyen omaan, Oulun seutuun:

Pääministeri Orpo lupasi muutama viikko sitten käydessään Oulussa, että Oulu—Liminka-rataosuuden investointipäätös tehdään hallituksessa niin pian kuin mahdollista eli sen jälkeen, kun Oulu—Liminka-kaksoisraiteen suunnittelu on valmistunut.

Maanantaina vahvistetuissa MAL-sopimuksissa tehtiin kiitettävät linjaukset ja satsaukset Oulun seudun maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen. Vihdoin viimein Oulun henkilöratapiha etenee, ja siihen valtion rahoitus on lähes 25 miljoonaa euroa. Toki Oulun kaupunki maksaa siitä vajaan yhdeksän miljoonaa euroa.

MAL-sopimuksissa samaten Kuusamontien Oulun kohtaan eli Korvenkylä—Kiiminkivälille saatiin suunnitteluun reilu kaksi miljoonaa euroa. Lisäksi Oulun seudun MAL-hankkeissa on mukana nelostien Iin ohikulkutien suunnittelun käynnistäminen, jota valtio tulee rahoittamaan kolmella miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen hallitusohjelma on varsinainen työlista. Sen toteuttaminen ei ole helppoa ja mukavaa, vaan se on vaikeaa ja välttämätöntä. [Puhemies koputtaa] Liian moni hallitus on siirtänyt vaikeita ja välttämättömiä uudistuksia ja säästöjä seuraaville hallituksille. [Puhemies koputtaa] Me olemme valinneet toisin. Näitä päätöksiä tehdään suomalaisten ja Suomen, ei suosion vuoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Muistutan, että tasan kello 22 sitten lopetetaan. — Mutta nyt on edustaja Lindén. Olkaa hyvä.

21.30 **Aki Lindén sd:** Kiitoksia, rouva puhemies! Nyt muutama sananen tämän talousarvion suurimmasta momentista eli hyvinvointialueiden rahoituksesta. Sehän on 26,2 miljardia euroa. Olen ihmetellyt sen ympärillä käytyä julkista keskustelua siinä mielessä, että vaikka tämä hyvinvointialueiden rahoitus on aika monimutkainen asia ja se rahoituslaki, joka siellä on taustalla, ei ole niitä kaikkein yksinkertaisimpia asioita, niin ei se loppujen lopuksi niin ylivoimaisen monimutkainen ole, etteikö sitä pystyisi aika selkeästi kuvaamaan ja ymmärtämään sen logiikkaa.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Nyt on sanottu, että hallitus lisää peräti 2,2 miljardilla eurolla hyvinvointialueiden rahoitusta. No, tietyllä tavalla näin on. Suoraanhan tuossa budjettikirjassa näyttäisi siltä, että lisäys on 1 620 miljoonaa euroa eli siis 1,6 miljardia eikä tuo mainittu 2,2. Mutta se on tämä 2,2 sen takia, että tämän vuoden budjetista poistetaan ensi vuotta ajatellen 531 miljoonaa euroa, joka on kertarahaus, joka oli tämän vuoden budjetissa, mutta se oli kohdennettu vuoteen 23 ja kirjattiin sen vuoden tilinpäätökseen. — Tämä rupeesi nyt jo menemään aika monimutkaiseksi, niin kuin joku huomaa, mutta tässä on näitä monen vuoden asioita päällekkäin. — Mutta mistä tämä 2,2 miljardia sitten johtuu? No, 1 412 miljoonaa euroa johtuu siitä vuoden 23 jälkikäetarkistuksesta, eli se on se vuonna 23, siis viime vuonna, kertynyt hyvinvointialueiden yhteinen alijäämä. Se maksetaan rahoituslain perusteella tilinpäätöksen jälkeisenä vuonna, eli kun tilinpäätökset viime vuodelta valmistuivat keväällä, niin se on ensi vuonna, kun se maksetaan. Se ei tavallaan ole siis ensi vuoteen kohdistuvaa rahoitusta, mutta kuitenkin se on osa ensi vuoden budjettia. Alueilla on kertynyt tuon verran alijäämää viime vuonna.

No nyt niiden vaikeuksien, joita hyvinvointialueilla on, ydin on siinä vuodessa 23. Se on täällä moneen kertaan puhuttu, ja me järjestimme siitä valtiovarainvaliokunnassa erillisen, oman asian käsittelyn 5. päivä huhtikuuta keväällä, jolloin meillä oli siellä seitsemän eri asiantuntijatahoa, Kuntaliitto ja monet muut, joiden kanssa käytiin läpi sitä. Ja sen jälkeenhän tässä kesän aikana ovat vielä tarkentuneet viime vuoden kuntien ja hyvinvointialueiden tilinpäätökset. Se on yksiselitteistä, että hyvinvointialueiden kustannukset kasvoivat viime vuonna 10—11 prosenttia. Kuntien palvelutuotannon menot kasvoivat hieman alle 10 prosenttia, noin 9,5 prosenttia. Mutta esimerkiksi kasvatus ja opetus on nyt noin kolme neljäsosaa käyttötaloudesta ainakin suuremmissa kunnissa. Kun meillä eilen Turussa oli kaupunginvaltuuston osavuosikatsaus, niin kasvatuksen ja opetuksen menojen kasvu oli viime vuonna 10,5 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen — eli aivan samat kasvut, jotka johtuvat tehdyistä palkkatarkistuksista, energiakustannusten voimakkaasta kasvusta, niin kuin kaikki tiedämme, sen laukaisemasta inflaatiosta, siihen liittyvistä kiinteistökuluista, ostopalveluista, tarvikekuluista ja kaikista näistä syistä. No kunnissa ei meillä, esimerkiksi omassa kotikaupungissani, todettu mitään ongelmaa liittyen siihen, että kasvatuksen ja opetuksen menojen kasvu oli tuo mainittu 10,5 prosenttia. Todettiin, että se hoidetaan kuntaverolla.

Nyt kun meillä eivät enää kunnat vastaa tästä sosiaali- ja terveydenhuollosta vaan hyvinvointialueet, niin täällä ja julkisessa keskustelussa on noussut nyt valtavaksi ongelmaksi se, että samalla tavalla ei valtionverolla sitten hoidettaisi tätä hyvinvointialueiden rahoitusta. Ymmärrän tietysti, että kun budjettiin ilmestyy nyt yksi luku, joka on 26 miljardia, kun aikaisemmin sellaista lukua ei siellä ollut vaan kunnat saivat keskimäärin 25 prosenttia valtionosuutta ja ne rahoittivat itse kuntaverolla sitten lähes 300 kunnassa nämä palvelut, niin eihän sitä kokonaisuutta nähty samalla tavalla. Eli minun mielestäni tässä nyt ei ole mitään semmoista erityistä ongelmaa, josta nyt pitäisi niin valtavasti kantaa huolta. Totta kai se on valtava rahasumma, mutta se menee väestön palveluihin. Jos se olisi eritelty vaikka syövän hoitoon, sydänsairauksien hoitoon, vanhustenhuoltoon, minä luulen, että sen käsittely olisi paljon helpompaa täällä, mutta nyt se on yhtenä kokonaisuutena siellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

21.35 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun käsittelemme ensi vuoden valtion talousarviota, niin on myös paikallaan nyt todella tarkastella, miten Purran— Orpon oikeistohallitus saavuttaa itse itselleen asettamansa tavoitteet. Hallitushan on asettanut omassa hallitusohjelmassaan useita finanssipoliittisia tavoitteita, joiden toteutumista totta kai hallitus varmasti pyrkii näillä budjeteilla edistämään. Keskeiseksi tavoitteeksi hallitus on todennut myös kehysriihen jälkeen, että tavoitteena on kääntää tämä velkasuhde laskuun. No, laskuun se ei ole kääntymässä, ja sen jälkeen hallitus on todennut, että hallitus pysäyttää velkasuhteen kasvun oman kautensa aikana.

Tarkastellaanpa nyt seuraavaksi, miten tämä tavoite toteutuu. Hallitus on todella todennut, että kun sen kaikki päätökset, joita hallitus on mainostanut — tämä maaginen yhdeksän miljardin kokonaisuus — toteutuvat täydessä mitassaan ja suunnitellussa aikataulussaan, niin silloin nykyisten ennusteiden valossa tämä velkasuhteen kasvu pysähtyisi tilapäisesti vuonna 27. No, nyt on sitten syytä tarkastella, toteutuvatko nämä päätetyt toimet täydessä mitassaan ja suunnitellussa aikataulussa.

Jo edellisissä puheenvuoroissa useampi edustaja on todennut, että ne tavoitteet, joita hallitus on asettanut esimerkiksi hyvinvointialueiden taloudelle ja sitä kautta myös valtiontalouden tasapainottumiselle, ovat aika lailla höttöisellä pohjalla. Hallitushan on laskenut, että miljardi euroa saadaan säästöä pelkästään sillä, että hyvinvointialueet nyt vaan maagisesti tehostavat omaa toimintaansa. No, kun me luemme tuota keltaista kirjaa, joka meillä kaikilla tuolla pulpeteissa on, siellä todetaan yksiselitteisesti, että nykyisten ennusteiden valossa hyvinvointialueiden talous ei ole saavuttamassa sille asetettuja tavoitteita vuonna 27. Tältä osin voidaan siis vetää johtopäätös, että myöskään hallitus ei tule saavuttamaan tätä tavoitetta, joka kohdistuu nimenomaan siihen, että hyvinvointialueiden talous vahvistuessaan vahvistaa myös valtiontaloutta.

No, toinen keskeinen kokonaisuus, jossa on ilmaa, liittyy tähän toimenpidevalikkoon, jolla pyritään todella työllisyyttä vahvistamaan nyt sitten 100 000 hengellä kauden aikana, ja tämän vaikutus olisi se 1,8 miljardia euroa valtiontaloutta vahvistava. No, nyt kun me katsomme eilen julkaistua valtiovarainministeriön ennustetta, se yksiselitteisesti toteaa, että tällaista työllisyyden kasvua ei ole tällä kaudella näköpiirissä. Niin kuin hyvin muistamme jo aikaisemmasta tämän päivän keskustelusta, niin todella tänä vuonna Suomessa on ollut surullisen kuuluisa tilanne siinä, että olemme todella Euroopan huonoiten pärjäneet tässä työllisyyskehityksessä. Työllisyys on tämän kauden aikana laskenut 50 000 työpaikalla, joten on kohtuullisen selvä, että mitään nettolisäystä 100 000 työpaikan verran ei ole näköpiirissä nyt seuraavina vuosina. Tältä osin totta kai myöskään se tavoite, että tämä tasapainottaisi valtiontaloutta vajaalla kahdella miljardilla eurolla, ei nykyennusteiden valossa tule toteutumaan.

Näiden pohjalta voimme siis todeta, että myöskään tämä velkasuhteen kasvu ei tule pysähtymään vuonna 27, vaan jatkaa edelleen nousua. Tältäkin osin tämäkin finanssipoliittinen tavoite, jonka hallitus on asettanut, ei tule toteutumaan.

Sitten vielä kunnianhimoisempi tavoite hallituksellahan oli painaa julkisen talouden alijäämä yhteen prosenttiin bkt:sta. Tämä tavoitehan on kaunis muisto vain, ja tämän edessä jo useampi hallituspuolueidenkin edustaja ainakin puolittain on nostanut kädet pystyyn. Näin ollen kun katsomme vielä näitä muita finanssipoliittisia tavoitteita esimerkiksi kuntatalouden osalta, jonka pitäisi olla vuonna 27 tasapainossa, niin budjettikirja toteaa yksiselitteisesti, että myöskään kuntatalouden tasapaino ei tule toteutumaan. Ainoa osio, mikä toteuttaa tavoitteet, on sitten sosiaaliturvarahastot.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Tältä osin voimme todella johtopäätöksen tehdä, että hallitus ei tule saavuttamaan yhtäkään itse itselleen asettamaansa finanssipoliittista tavoitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

21.41 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Hallitus piilottelee omaa epäonnistunutta talouspolitiikkaansa. Hallituspuolueiden edustajat esittävät usein kritiikkiä SDP:n talouspolitiikkaa kohtaan, ja he nostavat jatkuvasti puheissaan esiin, miten edellinen hallitus velkaannutti Suomen — ironista hallituspuolueiden riveistä syyttää SDP:tä, kun heidän oma talouspolitiikkansa on epäonnistunut ja valtionvelka jatkaa kasvamista. Lyhytkatseiset leikkaukset johtavat tulevaisuudessa kasvaviin kuluihin, mikä on vastuutonta talouspolitiikkaa. Tämä hallitus on rikkaiden hallitus, eikä heikoimmassa asemassa olevien tilanne tunnu kiinnostavan. Hallituksen esittämät leikkaukset kohdistuvat usein heikoimmassa asemassa oleviin, kun taas suuria pääomia suojellaan. Tämä tulonsiirtopolitiikka on epäoikeudenmukaista ja lisää eriarvoisuutta.

Hallitus lupasi myös uusia työpaikkoja, mutta ainoa asia, mitä hallitus tarjoaa suomalaisille, on hyvinvointivaltion romuttaminen ja työmarkkinakaaos. Marinin hallitus jätti jälkeensä ennätystasolle nousseen työllisyyden, ja nykyinen hallitus lupasi kyllä uusia työpaikkoja, mutta työllisyysaste on laskenut tämän hallituksen aikana merkittävästi. Sadantuhannen työllisen sijaan on saatu kymmeniätuhansia työttömiä. Luvattujen työpaikkojen sijaan tuli Euroopan kolmanneksi korkein työttömyys, ja työllisyyskehitys on koko EU-alueen heikointa. Suomea viedään työmarkkinoiden osalta tämän hallituksen toimilla väärään suuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet kurittavat myös pienyrittäjiä esimerkiksi suuren arvonlisäveron noston kautta. Pienyrityksillä on suuri rooli työllistäjinä, ja niiden aseman heikentäminen tältä osin on lyhytnäköistä. Tarvitsemme tuottavuuden ja koulutustason nostoa, jossa hallituksen toimet ovat olleet varsin vaatimattomia. Työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan lisää, mutta nykyinen hallitus vaikeuttaa Suomeen tuloa ja on esittänyt lakiesityksiä, jotka potkivat ihmisiä ulos maasta kolmen tai kuuden kuukauden sääntöjen perusteella, ja tämä heikentää Suomen houkuttelevuutta kansainvälisen työvoiman silmissä.

Suomen maakuva on romahtanut hallituksen toimien seurauksena muullakin tavalla. Tästä kehityksestä puhuvat karua kieltä esimerkiksi Insinööriliiton ja Tekniikan akateemisten julkaisemat tutkimustulokset, joiden mukaan Suomea ei enää koeta houkuttelevana maana tulla töihin. Tähän maakuvan romuttamiseen viimeisin episodi nähtiin viime perjantaina ministeri Tavion päättäessä jättää Suomi ulos Ukrainan tasa-arvoliittoumasta.

Arvoisa puhemies! Jotta ei mene pelkästään negatiiviseksi, niin muutama rakentava sana tähän puheen loppuun.

Me tarvitsemme talouskasvua, ja varmasti kaikki tässä salissa allekirjoittavat saman. Kasvun luominen on pitkää peliä, ja pikavoittoja ei ole näköpiirissä. Suomi on käytännössä saarivaltio, ja talouteemme vaikuttavat kansainväliset suhdanteet erityisen voimakkaasti.

Tarvitsemme strategista, pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa. Tavoite lisätä puhdasta sähköntuotantoa ei toteudu, elleimme saa Suomeen investointeja, jotka käyttävät tuotetun vihreän sähkön. Olemme erittäin riippuvaisia uusista investoinneista, ja niitä tulisi houkutella kaikin keinoin Suomeen. Tarvitsemme ennustettavaa teollisuuspolitiikkaa yli hal-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

lituskausien eli näkyvyyttä pitkälle tulevaisuuteen. Lupa-asiat tulee saada selkeiksi ja nopeiksi, ettemme menetä yhtään investointia toimimattomien lupaprosessien vuoksi. Myös tki-toiminnalla on keskeinen rooli yritysten kilpailukyvyn takaamisessa, ja se on yksi kasvun keskeisistä avaintekijöistä. Tukipolitiikassa meidän tulee siirtyä säilyttävästä uuden luomiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

21.45 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kokonaiskuva palkansaajille on lohduton. Turvasta leikataan, kouluttautumista ammattiin ja ammatinvaihtoon leikataan — sakset heiluvat ihmisille, jotka kohtaavat työttömyyden. Työntekijöiden ehtoja heikennetään ja yrittäjän riskiä siirretään työntekijöille monella tapaa joustojen nimissä.

Hallitus puhuu työmarkkinauudistuksista ja työn vastaanottamisen helpottamisesta. Tässä pitää kysyä, että kun meillä on 279 600 työtöntä juuri tänään ilmestyneessä tilastossa ja 54 000 avointa työpaikkaa — siis viisi hakijaa yhtä työpaikkaa kohti — niin miten nämä leikkaukset toimivat tässä yhtälössä? Siellä on neljä viidestä, joihin leikkaukset kohdistuvat, jos pelkistää, ja yksi viidestä voi saada työpaikan. Tämä on tämän päivän arkipäivää tämän leikkauspolitiikan osalta, ja tämä ei jää tähän. Leikkaukset vaikuttavat talouskasvuun ja työllisyyteen, koska kulutusta pienennetään. Ne näkyvät alvin korotuksina, sosiaaliturvan leikkauksina ja etenkin niillä, joilla pääosa rahoista menee jokapäiväiseen elämään. Ja tämä näkyy tietenkin sitten palveluissa, jotka jäävät leikkauksien jalkoihin.

Ja edelleen jatketaan irtisanomisten helpottamista ja määräaikaisten sopimusten helpompaa tekemistä. Sairauspäivä tulee palkattomaksi. Yt-neuvottelujen piiristä pudotetaan 200 000 palkansaajaa pois, eli vähemmän neuvottelua. Ja paikallista sopimista täällä markkinoidaan autuaaksi tekevänä voimana, mutta siinäkin ovat kylmät luvut tosiasioita. Noin puolitoista miljoonaa palkansaajaa on yksityisellä sektorilla töissä, ja heistä vajaa miljoona on normaalisitovien työehtosopimusten piirissä, 290 000 tulee yleissitovuuden kautta sopimusten piiriin ja noin 200 000 on TESin ulkopuolella. Eli 84 prosenttia palkansaajista on työehtosopimusten piirissä yksityisellä sektorilla, jossa tästä paikallisesta sopimisesta nytten puhutaan. Ja nämä noin 290 000, joita tämä laajennus koskee yleissitovuuden perusteella, ovat noin viidesosa näistä palkansaajista. Täällä puhutaan, että nyt, kun tämä viidesosa saa paikallisen sopimisen etuudet, niin sitten se tuottavuusloikka on merkittävä ja sillä ruvetaan sitten pärjäämään. Heti pitää kysyä näistä neljästä viidesosasta, jotka ovat jo sopimuksen piirissä: eikö sekään aiheuttanut tuottavuusloikkaa, kun he ovat saaneet tehdä niitä paikallisia sopimuksia?

Tämä ristiriita on ilmeinen. Täällä puhutaan tosiasiaissa aivan vääristä luvuista, kun näitä asioita tarkastellaan, ja minusta tässä paikallisessa sopimisessa on tarkoitus viedä työehtoja heikommiksi ja yleissitovuutta pois palkansaajilta — sitä turvaa, joka yleissitovuuden ja työehtosopimusten kautta tulee. Tämä tapahtuu kahta kautta. Toinen on se, että isompien yritysten yrityskohtaisia TESejä helpotetaan ja niille annetaan samat oikeudet kuin valtakunnallisille työehtosopimuksille, ja toinen, että kun paikallinen sopiminen ulotetaan järjestäytymättömään kenttään, ne saavat samat oikeudet sopia, mutta niillä ei ole mitään velvollisuuksia. Näistä kahdesta syystä työnantajien järjestäytyminen rupeaa rapautumaan, ja sitten, kun työnantajan järjestäytyminen määrittelee yleissitovuuden kullakin alalla, jos niitä on yli puolet järjestäytyneessä yrityksessä töissä, niin se on yleissitova TESsi. Nyt tämä ilmeisesti rapautuu aika monella alalla, ja silloin niillä, jotka putoavat tästä yleissito-

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

vuuden piiristä pois, ei ole mitään työehtoja turvanaan. Siellä ei ole työehtosopimusta turvana, siellä on vain lainsäädäntöpohja. Tämä tulee tekemään villin työmarkkinan Suomeen, ja tätä kautta haetaan heikompia työehtoja, ja minusta tämä polku on kyllä lohduton suomalaiselle palkansaajalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kello 22 sitten lopetetaan sopimusten mukaan. — Seuraavaksi edustaja Jokelainen, poissa. Edustaja Strandman, poissa. Edustaja Kettunen, poissa. Edustaja Merinen, poissa. — Edustaja Suhonen, paikalla, olkaa hyvä.

21.51 Timo Suhonen sd: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Sama on kaiku aina näissä hallituksen taloutta koskevissa lähetekeskusteluissa. Ensinnäkin hallitus kehuu päätöksistään ja päätösten valtavan hyviä vaikutuksia esimerkiksi työllisyyteen liittyen. Tänään saimme tunnuslukuja työllisyys- ja työttömyystilanteesta: tilanne on todella vakava.

Toisekseen hallitus kääntää aina keskusteluissa syyn opposition niskaan. Ministerit kilvan kertovat, miten esimerkiksi leikkaukset lapsiperheiltä ovat välttämättömiä, miten leikkaukset opiskelijoilta on pakko tehdä. Hallitus myös toistaa, miten leikkaukset työttömiltä on pakko tehdä ja miksi on pakko tehdä työelämäheikennykset, jotka heikentävät merkittävästi suomalaista sopimusyhteiskuntaa, tarjoavat markkinoita harmaalle taloudelle sekä polkevat työntekijöiden työehtoja ja palkkoja. Nämä työmarkkina- ja työelämäheikennykset on kuulemma myös pakko tehdä. Ennen vaaleja kokoomus ja perussuomalaiset lupasivat, että koulutuksesta ei leikata. Nyt tiedämme, että hallitus leikkaa toisen asteen koulutuksesta yli 100 miljoonaa euroa, ja tämäkin päätös on hallituksen mukaan pakko tehdä.

Arvoisa puhemies! On todettava, että pakko ei ole leikata niiltä, joilla on jo haasteita toimeentulon kanssa. Pakko ei ole sotkea työmarkkinoita. Pakko ei ole leikata koulutuksesta tilanteessa, jossa yritykset odottavat työntekijöitä työpaikoille. Vaihtoehtoja on, ja niitä SDP tulee syksyn edetessä esittämään. Varmaa on, että se vaihtoehto on oikeudenmukaisempi kuin hallituksen pakkopäätökset.

Sen lisäksi, että me oppositiosta kritisoiimme syystäkin hallitusta, on myös tullut paljon lausuntoja hallituksen leikkauslinjan järjettömyydestä eri järjestöiltä sekä esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriöstä, jonka muistiossa lukee seuraavaa: ”Sosiaaliturvaan kohdistuvat leikkaukset eivät ole yhteisvaikutustensa vuoksi ongelmattomia perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta. Samoin ihmisoikeussopimusten valvontaelinten linjausten mukaan leikkauksia ei pitäisi kohdistaa pienituloisimpiin taikka haavoittuvimmassa asemassa oleviin väestöryhmiin. Tällaisia väestöryhmiä ovat esimerkiksi lapset ja nuoret, ikääntyneet sekä vammaiset, joista kunkin näkökulmasta muistio tarkastelee hallituksen päätöksiä.”

Toivon, että hallitus ottaisi nämäkin viestit vakavasti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo poissa. — Edustaja Hiltunen paikalla, olkaa hyvä. — Katsotaan, montako vielä keritään.

21.53 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! Jatkan edellisen puheenvuoroni loppuun. Yleensä turvallisuus teemana yhdistää hallitusta ja oppositiota, sillä turvallisuus ja ennalta ehkäisevät toimet ovat tärkeässä roolissa yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Meidän näkökulmastamme turvallisuus ei laajemmassa kuvassa ole kuitenkaan pelkkiä poliisin ja

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

puolustuksen resursseja, vaan se alkaa hyvinvoivista perheistä, laadukkaasta koulutuksesta ja toimivasta sosiaaliturvasta, toisin sanoen sisäisen turvallisuuden vahvistamisesta. Tässä ilmeisesti poikkeamme nykyisestä hallituksesta, sillä ennaltaehkäisy puuttuu. Ennalta ehkäisevillä toimilla, panostamalla mielenterveyspalveluihin, koulutukseen ja lasten hyvinvointiin, voimme ehkäistä monia myöhempiä ongelmia, joten ne ovat investointeja, eivät kuluja.

Arvoisa puhemies! Meidän näkökulmastamme talousarvioesityksessä on unohtunut yhteiskuntamme inhimillisyys ja oikeudenmukaisuus. Talouden tasapainottaminen on yhteinen huoli, ja sopeuttamista on tehtävä, mutta niin olisi tehtävä toimivia kasvutoimiakin. Alusta alkaen puhe on ollut siitä, ettei keneltäkään vaadittaisi kohtuuttomia. Mielestäni on kuitenkin kohtuutonta, jos perheellä ei ole varaa enää asua kodissaan, ikäihminen ei saa hoivaa, työttömäksi joutuneelle ei löydy töitä tai opiskelija ylivelkaantuu opintolainan ja toimeentulon leikkausten myötä. Nämä toimet johtavat eriarvoisuuden kasvuun yhteiskunnassamme ja heikentävät ihmisten uskoa tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi. Meidän on rakennettava yhteiskuntaa, jossa jokainen saa mahdollisuuden menestyä; yhteiskuntaa, joka on oikeudenmukainen; ja ennen kaikkea yhteiskuntaa, johon ihmiset luottavat. Kun rahaa on niukasti, sen jakaminen entistä vaikuttavammin on oleellista. Talousarviosta olisi tullut löytyä tilaa inhimillisille arvoille, kasvulle ja tasapainolle, joka ei olisi jättänyt ketään ulkopuolelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ainakin yksi vielä ehditään. Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.55 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen toimenpiteet eivät vastaa talouden nykyhaasteisiin oikeudenmukaisella tavalla, vaan hallituksen leikkauspolitiikka kurittaa ankarasti jo ennestään haavoittuvassa asemassa olevia kansalaisia samalla, kun se suosii hyvätuloisia. Velka kuitenkin vain jatkaa kasvuaan. Moni suomalainen kokeekin syvää huolta hallituksen talouspolitiikan suunnasta. Arvonlisäveron nostaminen osuu erityisesti pienituloisiin, mutta hallitus ei vielääkään ota suurituloisia mukaan talouden tasapainottamistalkoisiin, vaan toimet kohdistuvat erityisesti työttömiin, opiskelijoihin, pienituloisiin ja sairaisiin. Hallituksen suunnittelemat leikkaukset sote-järjestöjen avustuksiin ovat kohtuuttomia, sillä järjestöt tarjoavat tärkeää apua heikoimmassa asemassa oleville ja vähentävät painetta julkisen puolen palvelussa.

Arvoisa puhemies! Juhlapuheissa paljon puhutaan Itä-Suomesta ja Itä-Suomen merkittävydestä. Toki maan hallituksen sekä meidän edustajien tehtävä on huolehtia koko Suomen elinvoimaisena pitämisestä, mutta aluepolitiikka on muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi yhä voimakkaammin kytköksissä myös sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen liittyvään päätöksentekoon. Muuttuneen maailmantilanteen talousvaikutukset itäiselle Suomelle ovat merkittäviä. Tilanne vaatii toimenpiteitä ja resursseja, ei vain juhlavia puheita ja ohjelmatyötä. Itä-Suomen elinvoiman ylläpitäminen vaatii koulutetun työvoiman saannin parantamista, investointien liikkeelle saamista, saavutettavuuden turvaamista. Se on tärkeää myös huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmasta. Junayhteyksien mahdollistaminen poikittaisliikenteen kehittämisellä, maakuntalentojen, maakuntakenttien ylläpito sekä panostukset alempaan tieverkkoon ja siltoihin vastaisivat tähän tarpeeseen.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto poissa. — Edustaja Hamari, viimeinen puheenvuoro tänä iltana.

21.57 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä budjetin lähetekeskustelussa on ollut paljon hyviä puheenvuoroja, joten ajattelin tässä omassa puheenvuorossani konkretisoida erään äidin kokemuksen kautta, mitä hallituksen riittämätön sosiaali- ja terveyspalveluiden resursointi muun muassa tarkoittaa. Käytin tässä nyt tietoisesti sanavalintaa ”hallituksen riittämätön sosiaali- ja terveyspalveluiden resursointi”, sillä olemme kaikki kuulleet monta kertaa hallituspuolueiden edustajilta ja ministereiltä, miten hallitus lisää sote-palveluihin rahaa. Tämä rahahan on tosiasiallisesti kuitenkin jo suurimmaksi osaksi käytetty, eli kyseessä on vuoden 2023 alijäämien korjaus jälkikäteen. Tämä hyvinvointialueelle kohdennettu rahoitus ei myöskään vastaa palvelutarpeeseen, ja budjettikirjassa on niitä ihan oikeita leikkauksia, kuten hoitotakuun rahojen vieminen. En kuitenkaan mene nyt tämän enempään tähän kinaan, onko kyseessä leikkaus vai lisäys, minusta se ei edistä tätä sosiaali- ja terveydenhuollon tilanteen parantamista. Tosiasia on kuitenkin se, että hyvinvointialueet ovat alijäämäisiä, ja rahoitusvaje ei johdu sote-uudistuksesta. Tästä on valtiovarainvaliokuntakin tehnyt selvityksen viime keväänä.

Mutta mennään siihen esimerkkiin:

Äiti vietti lastensa kanssa perjantai-iltapäivää lasten mielipuuhaa eli skeittiparkeilla Hämeenkyrössä. Kello oli juuri tikittämässä kotiinlähdön ja iltapalan aikaa, kun äiti havahdutti, että tuossa ei käy hyvin. Toinen lapsista kaatui lyöden silmäkulmansa betonisen palkin kulmaan. Salamana hän riensi paikalle tarkastamaan vauriot ja painamaan haavaa kädellä.

Tarinan tässä vaiheessa mieleeni nousee elävästi ministerin käyttämä puheenvuoro viime kyselytunnilla päivystysten lakkautuksia koskevassa keskustelussa. Siinä hän sanoi ymmärtävänsä, että mikäli lapsi yöllä sairastuu korkean kuumeeseen, se huolestuttaa vanhempia. Se on totta, meillä on Suomessa käytössä tällainen puhelinnumero kuin 116 117, minne voi soittaa. Tämä tarinan äiti oli ehkä katsonut kyselytuntia tai tiesi muuten numeron ja soitti sinne, koska muisteli, ettei Hämeenkyrössä tai Ikaalisissa ole enää päivystystä.

Numerosta ohjattiin Ylöjärvelle, reilu 20 minuutin matka, huh, sen hän pystyisi ohjaamaan lasta painamaan haavaa haavasidoksella ja rauhoittelemaan lapsia matkan ajan. Äiti lapsineen saapui päivystykseen noin 30 minuuttia ennen sen sulkemista. He yrittivät soittaa sinne ensin, mutta puhelimeen ei vastattu. Heidän saapuessaan ilmoitauduttiin automaattiin, mutta hoitajan nähdessään he saivat tietää, ettei heitä ehditä hoitaa, koska päivystys menee kiinni ja siellä on yliajalle menevä jono.

Perheen matka jatkui Tampereelle, missä äiti taas huokaisi, että matkasta selvittiin ja he saavat tikit ja pääsevät iltapalalle ja nukkumaan. He veivät auton parkkiin ja seurasivat ohjeita lasten päivystykseen. Päivystyksessä ilmoitauduttiin taas koneelle, minkä jälkeen he saivat lapun, missä luki, että potilaita hoidetaan kiireellisyysjärjestyksessä. Äiti pohti silloin, että kun kukaan ei ole heitä nähnyt, miten he tietävät, kuinka kiire heillä on. Seinällä oli lappu, missä luki, että keskimääräinen jonotusaika on neljä tuntia. Jonkin aikaa odotettuaan äiti meni hakemaan kontaktia hoitajiin, jolloin selvisi, ettei lasten päivystyksessä hoideta tapaturmia. Heidät ohjattiin ystävällisesti yleiseen päivystykseen. Äiti lapsineen lähti yleiseen päivystykseen, missä ensi kohtaaminen oli jälleen koneen kanssa: ilmoittautuminen Kela-kortilla ja odottamaan täyteen aulaan. Vihdoin numero tuli, mutta kyseessä olikin hoidon tarpeen arvio.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Äiti kertoi välipala-automaatinkin menneen konkurssiin ja odotusajan olleen liian pitkä. Turvaa hän kertoi tuoneen kuitenkin vartijoiden, mutta ihmetellen, että heitä näytti välillä olevan enemmän kuin hoitohenkilökuntaa. Äiti pohti mielessään, tätäkö on perussuomalaisten terveyspolitiikka. Välipala-automaatin konkurssilappua katsoessaan hän pohti, tätäkö on kokoomuksen kasvupolitiikka. Vihdoin äidin kyselyihin vastattiin, ja he pääsivät hoitoon. Lääkärin tavatessaan äiti kuitenkin kuuli, miten lääkintävahtimestarille, joka olisi tullut avustamaan tikkauksessa, oli pitkä jono kipsiä ja tehtäviä. Äiti ja lapset päätyivät siis päivystyslääkäristäkin hoitojonoon. Lopulta he saivat haavaan tikit, ja äiti kertoi jälkikäteen, että jokainen ihmisen kanssa kohtaaminen ja kaikki hoito, mitä he lopulta saivat, oli ensiluokkaista.

Valitettavasti tämä tarina oli vain jäävuoren huippu siitä, mitä hallituksen sote-palveluiden budjetti tarkoittaa suomalaisille. Se kun vain on niin, että päivystyksellistä hoitoa, [Puhemies koputtaa] kuten haavan tikkausta, ei digiklinikasta saa. Päivystyksiä lopettamalla niiden tarve ei lopu. Ihmiset loukkaantuvat ja saavat äkillisiä sairaskohtauksia ja tarvitsevat nopeaa hoitoa.

Toivon, ettei kohtalokas hoidon odotusaika koidu koskaan kenenkään osaksi, koska elämää ei saa takaisin, kun suhdanne paranee tai talouskasvu elpyy. — Kiitos.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 103/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2024 vp

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 106/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvoverolain 11 §:n ja liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Hallituksen esitys HE 108/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ja kuntarakennelain 56 a §:n ja 59 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 111/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 112/2024 vp

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 114/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 115/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väylämaksulain 6 ja 8 §:n muuttamisesta ja väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 6 ja 8 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi

Hallituksen esitys HE 118/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta

Hallituksen esitys HE 119/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 121/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturvarahastojen säästöjen valtion ja kuntien talouden vahvistamiseen ohjaamista ja sairauspäivärahan muutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 123/2024 vp

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 124/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 125/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle lasten ja nuorten terapiatakuuta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 131/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

34. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 ja 16 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

35. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 133/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

36. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 134/2024 vp

Pöytäkirja PTK 90/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

37. Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 135/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

38. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

39. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 25.9.2024 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.03.

Pöytäkirjan vakuudeksi: